

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÁ ČALOMIJA

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2014 - 2023

Formulár č. Ú 1 - Hlavička dokumentu PHRASR

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce V. Čalomija na roky 2014 - 2023
Územné vymedzenie :	Banskobystrický kraj, okres V. Krtíš, obec V. Čalomija – ŠÚJ 516465
Územný plán obce schválený:	áno
Dátum schválenia PHRASR:	
Dátum platnosti:	2014 - 2023
Verzia	1.0.
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie

Veľká Čalomija	
Erb	Vlajka
	
Základné údaje	
Kraj:	Banskobystrický kraj
Okres:	Veľký Krtíš
Región:	Novohrad
Poloha:	48°04'09"S 19°12'07"V
Nadmorská výška:	142 m n. m.
Rozloha:	8,91 km ² (891 ha)
Počet obyvateľov:	602 (31. 12. 2013)
Hustota obyvateľstva:	67,56 obyv./km ²
Nacionále	
PŠČ	991 09
ŠÚJ	516465
EČV	VK
Tel. predvol'ba	+421-47
Oficiálne adresy	
Adresa:	Obecný úrad Veľká Čalomija
	Veľká Čalomija 214
	991 09 Veľká Čalomija
Web:	www.velkacalomija.sk
E-mail:	velkacalomija@velkacalomija.sk
Telefón:	047 / 4875116
Fax:	047 / 489 42 51

OBSAH

1 ÚVOD	4
ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÁ ČALOMIJA	14
2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE.....	15
2.1 HISTÓRIA OBCE	15
2.2 PRÍRODNÉ POMERY	17
2.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	24
2.4 DOPRAVA	29
2.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	30
2.6 OBYVATEĽSTVO	39
2.7 VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ	48
2.8 BÝVANIE	53
2.9 PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE	55
2.10 ŠKOLSTVO A VZDELANIE	59
2.11 SOCIÁLNA SFÉRA	61
2.12 ZDRAVOTNÍCTVO	63
2.13 ŠPORT	64
2.14 KULTÚRA	66
2.15 UBYTOVACIE ZARIADENIA	68
2.16 STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY	69
2.17 CESTOVNÝ RUCH	69
2.18 REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE ZA ROKY 2009 – 2014	70
2.19 SAMOSPRÁVA	70
2.20 IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ	70
2.21 EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHRSR	71
3 SWOT ANALÝZY	73
3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	75
3.2 DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	76
3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	77
3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	78
3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	79
3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO	81
3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT	82
3.8 KULTÚRA	84

3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	84
3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	85
3.11 INFORMATIZÁCIA OBCE	86
3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU OBCE VEĽKÁ ČALOMIJA	88
STRATEGICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÁ ČALOMIJA	97
4 VÍZIA A POSLANIE OBCE VEĽKÁ ČALOMIJA	98
5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE	101
PROGRAMOVÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÁ ČALOMIJA	108
5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	109
5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	110
5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	111
5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	112
5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	113
5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	115
5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	115
5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	117
5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	118
5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	119
5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	120
6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY	120
6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	120
6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	122
6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	123
6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	124
6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	124
6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	125
6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	126
6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	128
6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	129
6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	129
REALIZAČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÁ ČALOMIJA	132
7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR OBCE V. ČALOMIJA	133
7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR	134
7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN	136
8 AKČNÝ PLÁN	137
8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	137
8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	140
8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	141
8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	143
8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	145
8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	147
8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	149
8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	152
8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	154
8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	155
8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	156
FINANČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÁ ČALOMIJA	158
9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU	158
9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	158
9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	160
9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	161
9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	162
9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	164
9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	166
9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	167
9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	169
9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	170
9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	171
9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	172
10 ZÁVER	178
11 POUŽITÁ LITERATÚRA	179

1 ÚVOD

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľká Čalomija s výhľadom do roku 2023 (PHSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľká Čalomija sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Veľká Čalomija, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a dopĺňovaný.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PHRSR

Zámer spracovania PHRSR	
Názov dokumentu	- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce V. Čalomija na roky 2014 - 2023
Forma spracovania	- pracovníkmi samosprávy, - s pomocou externých odborníkov (spolupráca),
Riadenie procesu spracovania	- pracovné skupiny boli zložené z vedenia obce, zamestnancov OcÚ, poslancov OZ a komisií: - komisie sociálnej, finančnej a správy obecného majetku, predseda komisie kultúry, vzdelávania, športu a mládeže, životného prostredia, výstavby a územného plánovania, komisie na ochranu verejného poriadku, - spracovania PHRSR sa zúčastnili aj RO a PO organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti obce, - súčasťou prieskumu boli aj mimovládne organizácie a podnikateľské subjekty v obci, - zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou: zapojenie prostredníctvom dotazníkového prieskumu, informovanie prebiehalo formou www stránky, prostredníctvom zasadnutí OZ.
Obdobie spracovania	- PHRSR bol spracovaný v priebehu roka 2014 - harmonogram spracovania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu obce KZ 41.

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania PHRSR (roky 2014 – 2015)

Harmonogram spracovania PHRSR												
Termín	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	I	III	IV	V	VI
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona 309/2014 Z.z., ktorý definuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávaní, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Formulár č. Ú 7 - Použité participatívne metódy

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály			

Verejné informačné tabule	áno		
Informačné formuláre, tabuľky údajov,	áno		
Internetové stránky	áno		
Využitie existujúcich médií			
Zverejňovanie informácií v miestnej tlači	áno	áno	
Stretnutia			
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	áno	áno	áno
Návšteva v dotknutom území	áno	áno	áno
Verejné vypočutie	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	áno	áno	áno
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre záujmové skupiny	áno	áno	
Dotazník pre širokú verejnosť	áno	áno	
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	áno	áno	áno
Riešenie problémov			
Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Veľká Čalomija je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predstupových a štrukturálnych fondov).

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe:

Miestnej úrovni

- **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce**, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce.
- Program odpadového hospodárstva,
- **Viacročný rozpočet**

Národnej úrovni

- **Partnerská dohoda** určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020. Ide teda o základný národný dokument, ktorý zastrešuje všetky operačné programy SR pre nové programové obdobie. Neformálne vyjednávania k príprave Partnerskej dohody a operačným programom Slovenskej republiky na roky 2014-2020 sa začali 25. januára 2013 stretnutím so zástupcami Európskej komisie. Následne sa uskutočnili aj ďalšie neformálne kolá rokovaní, o ktorých bližšie informácie je možné získať na stránkach Úradu vlády ako Centrálného koordinačného orgánu pre fondy EÚ v podmienkach SR.
- **Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020** - pozičný dokument identifikuje z pohľadu Európskej komisie hlavné rozvojové potreby s možnosťou financovania opatrení v rámci fondov Spoločného strategického rámca EÚ v podmienkach SR. Zároveň tento dokument predstavuje základ pre negociácie s Európskou komisiou k Partnerskej dohode a operačným programom SR na roky 2014-2020.
- **Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020**
- **Integrovaný regionálny operačný program „IROP“** - predstavuje programový dokument SR pre programové obdobie 2014 – 2020, ktorého globálnym cieľom je: prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.
- Sektorový operačný program, ktorý je strednodobý dokument vypracovaný pre vopred určené sektory.
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHRSR BBSK), ktorý je strednodobý programový dokument, je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými

v národnom pláne a s podkladom na vypracovanie príslušného regionálneho operačného programu. Jeho vypracovanie zabezpečuje samosprávny kraj.

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce.
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
- Národný program reforiem, máj 2012,
- Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
- Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
- Program odpadového hospodárstva na roky 2011 - 2015,
- Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
- Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015 na roky 2011 – 2015
- 2. etapa Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015
- Koncepcia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania

Nadnárodnej úrovni

Programové dokumenty Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov tvoria:

- Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
- Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
- Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
- CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
- CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
- CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
- Národný (regionálny) rozvojový plán (RDP – Regional Development Plan), ktorý je hlavným dokumentom pre vyjednanie podpory zo Štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Rámec podpory spoločenstva (CSF – Community Support Framework), ktorý bude vytvorený na základe Národného rozvojového plánu v spolupráci s Európskou komisiou, je hlavným dokumentom vymedzujúcim poskytnutie podpory zo štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Sektorové operačné programy (SOP – Sectoral Operation Programme), ako taktické dokumenty vytvorené na úrovni ministerstiev, ktoré rozpracovávajú problémové celky stratégií majúcich plošný (celošťátny) charakter, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Regionálne operačné programy (ROP – Regional Operation Programme), ako taktické dokumenty, ktoré budú spracované na úrovni regiónov NUTS II a rozpracovávajú tie problémové celky stratégií, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS) – ROP odráža 1 usmernenie SUS t.j. „urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu“, a súčasne 3 usmernenie SUS t.j. „vytvorenie väčšieho množstva a kvalitnejších pracovných miest“

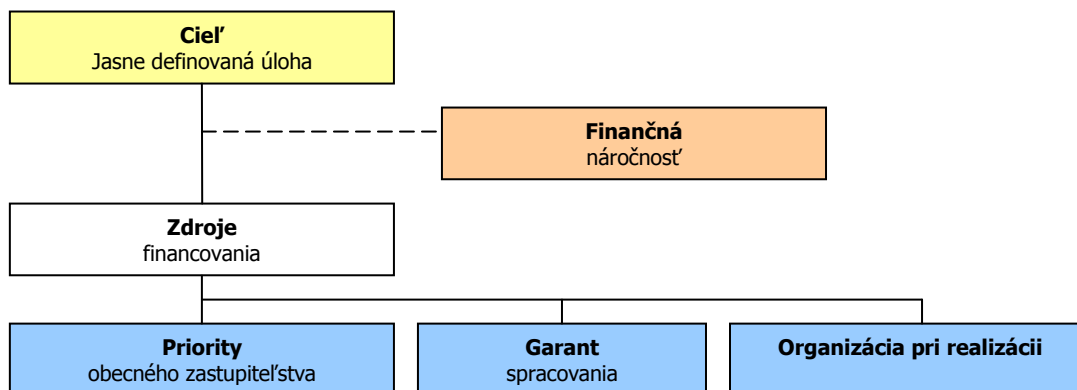
Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

Implementácia

Implementácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľká Čalomija je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia samosprávy obce Veľká Čalomija. Návrh spôsobu implementácie bude treba dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou samosprávneho úradu, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov sme použili procesnú analýzu, ktorej

hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

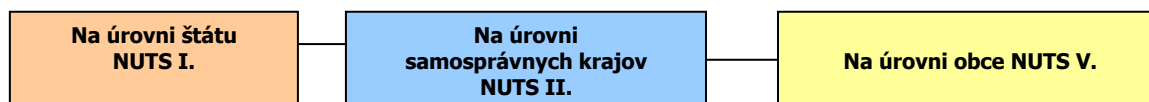
Finančné zabezpečenie

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona 309/2014 Z.z., sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach: Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združovaním zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí. Samosprávy nemajú spoločný zdroj financovania. V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtov jednotlivých obcí v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorít celého kraja zohráva významnú úlohu Banskobystrický samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii. Ďalšími doplnkovými zdrojmi, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne bez určenia výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

- Pri zostavovaní finančného plánu a zaistovaní finančnej podpory je potrebné zamerať sa na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec.
- Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov postupuje samospráva podľa zákona číslo 369/1990 Z.z. O obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. O majetku obcí v znení neskorších predpisov.
- Na plnenie svojich úloh má obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2014 - 2020.

Zdroje a dokumenty

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľká Čalomija nasledovné strategické dokumenty:

Podporné materiály

Pri vypracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľká Čalomija boli použité aj prognostické údaje vypracované Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania.

Obec Veľká Čalomija má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov stratégie Európa 2020 a prioritných oblastí Pozičného dokumentu:

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“), ako obdoba súčasného Národného strategického referenčného rámca, obsahuje záväzky členského štátu, že pridelené alokácie pre politiku súdržnosti EÚ sa využijú na implementáciu stratégie Európa 2020. Partnerská dohoda obsahuje aj návrh operačných programov.

Operačné programy (ďalej len „OP“) sú hlavným riadiacim nástrojom pre využívanie fondov EÚ. Na zabezpečenie naplnenia cieľov stratégie Európa 2020 vypracovala EK tzv. „kondicionality“, t.j. podmienky, ktoré musia členské štáty splniť, jednak sú to podmienky ex ante, ktoré musia byť zavedené pred poskytnutím prostriedkov z fondov, ako aj podmienky ex post, podľa ktorých bude uvoľnenie dodatočných prostriedkov z fondov závisieť na výkonnosti a dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020.

Tematické ciele v súlade so stratégiou Európa 2020:

- 1) posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií;
- 2) zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality;
- 3) zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov a poľnohospodárskeho sektora (v prípade EPFRV) a sektora rybného hospodárstva a akvakultúry (v prípade EFNRH);
- 4) podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch;
- 5) podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizík;
- 6) ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívneho využívania zdrojov;
- 7) podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach;
- 8) podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily;
- 9) podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe;
- 10) investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania;
- 11) zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy.

Pozičný dokument definuje nasledujúce prioritné oblasti:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie
- infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce
- trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov
- moderná a profesionálna verejná správa

Priority stanovené v Pozičnom dokumente boli použité ako podklad pre prípravu najdôležitejších strategických dokumentov SR pre čerpanie fondov EÚ: Partnerskej dohody a operačných programov.

Štruktúra operačných programov

P.č.	Operačné programy	Riadiaci orgán	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom	Tematický cieľ / Investičná priorita	Fond EÚ
1	Výskum a inovácie (VaI)	MŠVVŠ SR	1a, 10		EFRR, ESF
			MH SR	1b, 3	
2	Integrovaná infraštruktúra (II)	MDVRR SR	MF SR	2 7a,b,c,d	KF, EFRR
3	Ľudské zdroje (ĽZ)	MPSVR SR	MV SR	9	EFRR, ESF
			8,9,10,		
			MZ SR	9a	
			MŠVVŠ SR	10	
4	Kvalita životného prostredia (KŽP)	MŽP SR	MDVRR SR	4c	KF, EFRR
			MH SR	4,7e	

			4,5,6,		
			MV SR	5b	
5	Integrovaný ROP (IROP)	MPaRV SR	MK SR	6c	ESF, EFRR
			VÚC	5,6,7,9,10	
			5,6,7,9,10,		
6	Efektívna verejná správa (EVS)	MV SR	11		EFRR, ESF
7	Technická pomoc (TP)	ÚV SR	11		EFRR
8	Rozvoj vidieka	MPaRV SR			EPFRV
9	Rybné hospodárstvo	MPaRV SR			EFNRH
10	Európska územná spolupráca	RO budú určené zo strany EK			EFRR
11	Interact, Urban	RO budú určené zo strany EK			EFRR

Priority operačných programov:

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prostredníctvom prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Rozvoj ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov

Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva k národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy

Prioritná os č. 3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

Prioritná os č. 4: Bratislavský kraj

Prioritná os č. 5: Technická pomoc

IROP je realizovaný prostredníctvom integrovaných územných stratégií, ktoré na úrovni NUTS2 zadefinujú prioritné projektové zámery v regióne. Cieľom je dosiahnutie čo najväčších synergických efektov preinvestovaných finančných prostriedkov a predchádzanie negatívnym účinkom nekoordinovaného plánovania v ohraničenom území.

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

OP Výskum a inovácie

PRIORITNÁ OS 1: Výskum a vývoj pre potreby inovácií

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Rozšírenie výskumnej a inovačnej infraštruktúry (výskum a inovácia) a kapacít na rozvoj excelentnosti v oblasti výskumu a inovácií a podpora kompetenčných centier, najmä európskeho záujmu

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Podpora podnikateľských investícií do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergií medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosi technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, klastrov a otvorenej inovácie prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách a šírenie všestranne využiteľných technológií

PRIORITNÁ OS 2: Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Podpora investovania do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergií medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosi technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, zoskupení (klastrov) a otvorenej inovácie prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Podpora podnikania, najmä prostredníctvom uľahčenia využívania nových nápadov v hospodárstve a podpora zakladania nových firiem vrátane podnikateľských inkubátorov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.3: Vývoj a zavedenie nových obchodných modelov MSP, najmä v rámci internacionalizácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.4: Podpora tvorby a rozšírenia pokročilých kapacít pre rozvoj výrobkov a služieb

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.5: Podpora kapacity MSP a cieľom zapojenia do rastu a inovácií

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.6: Podpora výskumu, vývoja a osvojenia nízkouhlíkových technológií

TECHNICKÁ POMOC

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Obnova poľnohospodárskeho potenciálu – prevencia (čl. 19)
- Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Prevencia a odstraňovanie škôd v lesoch (čl. 25)
- Investície do nových lesných technológií (čl. 27)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

Neprojektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez národné projekty):

- Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami (LFA)
- Agroenvironmentálne operácie súvisiace s klímou
- Ekologické poľnohospodárstvo
- Platby za životné podmienky zvierat
- Platby Natura 2000

OP Cezhraničná spolupráca SR-ČR

Prioritná os 1 – Využívanie inovačného potenciálu

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1 Investície do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a celoživotného vzdelávania (10)

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2 Podpora podnikania a investícií do výskumu a vývoja, a rozvoja prepojení a synergie medzi podnikmi, centrami výskumu a vývoja a vyššieho vzdelávania (1b)

Prioritná os 2 – Dopravná dostupnosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1 Zlepšenie regionálnej mobility prostredníctvom napojenia na sekundárnych a terciárnych uzlov do TEN-T infraštruktúry (7b)

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2 Rozvoj ekologicky citlivých a nízko uhlíkových dopravných systémov vrátane riečnej a morskej dopravy, prístavov a multimodálnych prepojení (7c)

Prioritná os 3 – Kvalitné životné prostredie pre obyvateľov

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1 Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva (6c)

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2 Ochrana a obnova biodiverzity, ochrana a obnova pôdy a propagácia služieb ekosystémov vrátane NATURA 2000 a zelenej infraštruktúry (6d)

Prioritná os 4 – Rozvoj miestnych iniciatív

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.1 Zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektívnej verejnej správy – Fond malých projektov

Prioritná os 5 – Technická pomoc

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

LIFE LONG PROGRAMME

DOTAČNÝ SYSTÉM MINISTERSTVA KULTÚRY SR 2012

DOTÁCIE MINISTERSTVA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR

DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

EKO FOND

ENVIRONMENTÁLNY FOND

A. Oblasť: Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme

a. Podpora výroby tepla a teplej úžitkovej vody prostredníctvom využívania nízkoemisných zdrojov

b. Podpora výroby tepla a teplej úžitkovej vody a elektrickej energie prostredníctvom využívania obnoviteľných zdrojov

c. Podpora projektov zameraných na zlepšenie kvality ovzdušia

B. Oblasť: Ochrana a využívanie vôd

a. Čistiare odpadových vôd a verejné kanalizácie

b. Vodovody

c. Protipovodňová ochrana - Opatrenia na vodnom toku

d. Protipovodňová ochrana - Opatrenia mimo vodného toku

C. Oblasť: Rozvoj odpadového hospodárstva

a. Uzavretie a rekultivácia skládok

b. Separácia a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov

c. Zavedenie separovaného zberu v obciach, vybudovanie zberných dvorov a dotriedňovacích zariadení

D. Oblasť: Ochrana prírody a krajiny

a. Ochrana prírody a krajiny

E. Oblasť: Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia

a. Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia

F. Oblasť: Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia

a. Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia

G. Oblasť: Zelená investičná schéma

RECYKLAČNÝ FOND

WORLD MONUMENTS FUND (SVETOVÝ

PAMIATKOVÝ FOND)

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

GREENWAYS

PRIESTORY

POHODA ZA MESTOM

ZELENÉ OÁZY

NADÁCIA PONTIS

GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

Uplatnenie integrovaného prístupu

rozmer - 1

Rôzne aspekty života obce – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji samosprávy možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PHRSR skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý v súčasnosti vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne samospráva stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom stratégie Európa 2020.

rozmer – 2

PHRSR obce Veľká Čalomija integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PHRSR obce Veľká Čalomija 2014 – 2023 integruje a nadväzuje na predchádzajúce PHSR obce 2007 - 2013, viacročný rozpočet. PHRSR obce vychádza a integruje strategické dokumenty na národnej úrovni ako Partnerská dohoda, ktorá určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020, Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014-2020, Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020, Integrovaný regionálny operačný program „IROP“. Ďalej integruje a vychádza zo strategických dokumentov EÚ: Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast, Spoločný strategický rámec EK, marec 2012, Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom), CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012, CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT), CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu, CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu, CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+.

rozmer – 3

Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín ako sú obyvatelia, rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené v rámci pôsobnosti obce, mimovládne organizácie, záujmové skupiny obyvateľov, podnikateľské subjekty, obec a jej jednotlivé orgány: poslanci OZ, starosta, komisie. Integrovaný prístup bol uplatnený v prípravnej fáze spracovania PHRSR, prostredníctvom dotazníkového prieskumu pri jednotlivých skupinách. Následne bol integrovaný prístup uplatnený v rámci schvaľovacej fázy PHRSR, kde bol návrh dokumentu zaslaný zainteresovaným skupinám na záverečnú úpravu, doplnenie a odsúhlasenie.

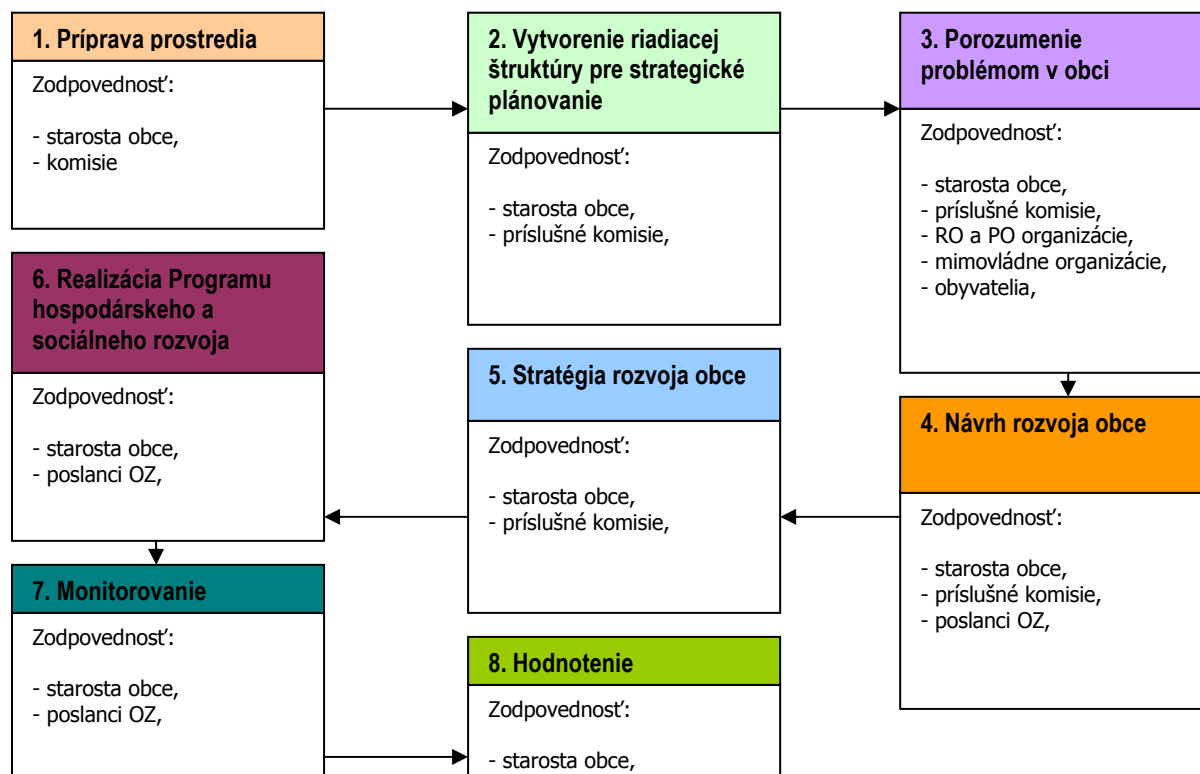
rozmer – 4

Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú integrovaný prístup z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

PHRSR sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Fázy strategického plánovania a definovanie zodpovednosti

1	Vyvolanie dopytu v obci Veľká Čalomija. Sformovanie prvotnej pracovnej skupiny. Určenie, koho je treba do prípravy PHRSR zapojiť. Spôsob oslovenia a prizvania ďalších účastníkov – dotazníkový prieskum. Príprava informačnej stratégie.
2	Zapojenie všetkých účastníkov procesu. Vytvorenie organizačnej a riadiacej štruktúry pre spracovanie PHRSR. Stanovenie pravidiel rokovania riadiacej štruktúry.
3	Predstavenie cieľov, záujmov a potrieb všetkých účastníkov. Vytvorenie a zverejnenie mechanizmov pre aktívnu spoluúčasť verejnosti. Uskutočnenie analýzy potrieb a zhodnotenie existujúcich zdrojov. Zhodnotenie silných a slabých stránok obce. Vymenovanie príležitostí a rizík a naznačenie trendov pre rozvoj obce v jednotlivých oblastiach.
4	hlavné hodnoty, ktoré tvoria jej základ a ktoré určujú pri spracovaní PHRSR smer, ktorým sa budú jednotlivé oblasti uberať, cieľ, ktorý má byť dosiahnutý a priority rozvoja, prekážky, ktoré bude nutné prekonať pri rozvoji, regionálne aj nadregionálne zdroje, ktoré je možné využiť na rozvoj.
5	Plán postupných krokov a úloh na dosiahnutie stanovených cieľov a priorít. Systém sledovania realizácie PHRSR. Spracovanie konečnej verzie PHRSR. Predloženie textu PHRSR na pripomienkovanie verejnosti. Schválenie PHRSR zastupiteľstvom.
6	Uskutočňovanie plánu. Ročné vyhodnocovanie plánu. Informovanie verejnosti o uskutočňovaní PHRSR. Pribežné vyhľadávanie a zapájanie nových partnerov. Nástroje umožňujúce uskutočniť zmeny v pôvodnom PHRSR.

Zdroj: Woleková, Mezianová, 2004, s.14 – 17.

2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE

Z hľadiska administratívneho členenia je obec sídlom okresu Veľký Krtíš súčasťou Vyššieho územného celku Banská Bystrica.

Základná charakteristika obce Veľká Čalomija (k 31.12.2013)

Kód obce	516465
Názov okresu	Veľký Krtíš
Názov kraja	Banskobystrický
Štatút obce	obec
PSC	991 09
Telefónne smerové číslo	047
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1244
Nadmorská výška obce - obce v m	140
Celková výmera územia obce [m ²]	8 908 578
Hustota obyvateľstva na km ²	68
Zdroj: ŠÚ SR	

Obec Veľká Čalomija leží v Ipeľskej kotline na pravom brehu rieky Ipeľ. Celková výmera územia obce je 890,85 ha. Krajina v okolí Veľkej Čalomiji má nížinný ráz, blízkosť rieky Ipeľ predstavuje väčšie riziko ohrozenia jesennými povodňami. Intravilán obce leží v nadmorskej výške v intervale 137 m n. m. – 155 m n. m., územie sa zaraďuje do klimaticky teplej oblasti. Chotár obce sa využíva prevažne na poľnohospodárske účely. Poloha obce je veľmi výhodná vzhľadom na to, že severnú hranicu tvorí frekventovaná štátna cesta spájajúca obec so susednými mestami Veľký Krtíš a Šahy (KPSS, 2009, s.5).

2.1 HISTÓRIA OBCE

Prvá zmienka o pravekom osídlení Veľkej Čalomije je zo staršej doby kamennej z peleolitu. Pri povrchových prieskumoch Ipeľskej kotliny sa zistili mladopaleolitické náleziská. Štiepaná industria je vyrobená z limnokvarcitov - silicifikovaných vápencov, obsidiánov a ďalších odrôd silicítov. Žiaľ industria leží na povrchu nedatovateľných plytkých štvrt'ohorných pokrovcov a v ich podloží sú už tret'ohorné usadeniny. Jednou z najbohatších lokalít tejto skupiny je Veľká Čalomija s kultúrou szeletien, pre ktorú sú charakteristické listové hroty. V období mladšej doby kamennej - neolitu sa na Slovensku formovala tzv. lengyelská kultúra. Ľud tejto kultúry osídlil Poiplie a aj územie Veľkej Čalomije. Z tejto lokality je známy keramický inventár, ktorý charakterizuje rytá a maľovaná výzdoba červenou a žltou farbou. Z nasledujúceho obdobia neskorej doby kamennej - eneolitu je známe otvorené sídlisko kultúry s kamelovanou keramikou, ktorá bola jednou z najmohutnejších kultúr tohto obdobia. Sídliská sa zakladali na nížinách pozdĺž vodných tokov, čomu Veľká Čalomija plne vyhovovala. Toto otvorené sídlisko tiež poukazuje na súvis s bodrokeresztúrskou keramikou. V dobe bronzovej v oblasti Ipeľskej kotliny dominuje výlučne pilinská kultúra. Neopevnenou osadou tejto kultúry bola aj Veľká Čalomija. V neskoršom období okolo 1. storočia bolo územie Veľkej Čalomije osídlené Kotínmi a Kvádmí. Z obdobia slovanského bolo vo Veľkej Čalomiji odkryté slovansko-avarské pohrebisko, ktoré bolo ale narušené pri zemných prácach. Toto pohrebisko dokazuje, že slovanské obyvateľstvo žilo s Avarmi vo vzájomnej symbióze. Je veľkou škodou, že sa nachádza v zastavanej časti obce a preto tu nie je možné uskutočniť rozsiahlejší archeologický prieskum. Pri prieskumných prácach v roku 1955 tu bola objavená mladohradištná váza a staršie nálezy pochádzajúce zo záhrady Karola Balu. Odtiaľ sú známe aj kostrové hroby. Veľkú zásluhu pri objevení tohto náleziska má Imrich Pöhlös. Zmienka o farnosti vo Veľkej Čalomiji je už z roku 1070, čo pravdepodobne predpokladá, že pri farnosti bol aj kostol. V roku 1241 napadli osadu okolo kostola Tatári. Všetko spustošili a starý kostol zapálili napriek tomu, že sa tu zdržali len niekoľko dní. Okolo tohto kostola juhovýchodne stála osada, ktorú nazvali podľa kostolíka Egyház Chalamija. V tomto období sa okolo rieky Ipeľ rozprestierali nepreniknuteľné močiare, kde boli malé ostrovčeky na ktorých rástli topole. Severne od Ipeľa sa rozprestierali lúky na ktorých obyvatelia osady pásli kone a kravy. Prvá písomná zmienka o obci Veľká Čalomija pochádza z roku 1244, keď kráľ Belo IV. po nájazdoch Tatárov daroval kolársky hrad Mikulášovi, synovi pána Szügy de Zind Oblick. Podľa hradných listín hranicu tohto panstva tvorila Egyház Chalamija. Ďalšia písomná zmienka o obci pochádza z roku 1260 a je zaznamenaná pri opise hraníc Klenian. V tomto roku sa väčšia časť obyvateľstva presťahovala k Ipeľu. Spôsobil to vysychajúci močiar, pretože vyschli aj studne, ktoré boli v osade. Ľudia nemali vodu a preto sa rozhodli presťahovať bližšie k vode. Menšia časť obyvateľstva sa presťahovala k malému jazierku Tajch a títo ľudia založili obec Malá Čalomija. Na konci 13. storočia

nachádzame názov Chalamija a aj Egyhazachalamija v testamente, ktorý vystavil ostrihomský kaplán Benedek Comes - Bothov syn v roku 1291. V tomto roku bola táto obec farnosťou, pretože sa v tomto dokumente uvádza tunajší kňaz. V rokoch 1332-1337 sa obec označuje v podobe Šalonia a Šalomija v zápisoch vyberačov pápežského desiatku. Z tohto obdobia pochádza z Veľkej Čalomije akvamanila, ktorá je uložená v múzeu v Banskej Bystrici. Je to vlastne stredoveká bronzová nádoba, ktorú používal kňaz pri obradnom omývaní rúk. V 15. storočí bola majetkom kráľovnej Barbory Cilskej, vdove po kráľovi Žigmundovi Luxemburskom, neskôr toto územie od nej získal uhorský kráľ Albert z rodu Habsburgovcov a ten ho daroval svojej manželke Alžbete Luxemburskej. Roku 1552 Turci prelomili obranu v oblasti Poiplia a v Šahách sa natrvalo usadili turecké posádky, ktoré tvorili operačné body pre ďalšie šírenie panstva "polmesiaca". Veľkú Čalomiju Turci začlenili do Novohradského sandžáku. Cieľom pustošivých tureckých nájazdov a organizovaného začleňovania dobytých území bolo okrem zisku koristi aj terorizovanie obyvateľstva, aby pristúpilo na daňové požiadavky nových pánov. Roku 1626 začal Gabriel Bethlen ďalšiu etapu bojov proti Habsburgovcom. V tomto období začali Turci obliehať Novohrad a Balažské Ďarmoty, no výraznejšie úspechy nedosiahli. Bethlenove vojská sa v septembri 1626 presúvali po trase Fil'akovo - Balažské Ďarmoty - Veľká Čalomija - Šahy a 28. 9. 1626 si pri Veľkej Čalomiji postavili tábor. Proti nim tiahli kráľovské vojská pod vedením Valdštejna. Bethlen požiadal o pomoc budínskeho pašu Murteza, ktorý mu ju aj poskytol a zanechal obliehanie Novohradu. Bethlenovi prišli na pomoc jeho zahraniční spojenci Mansfeld - veliteľ vojska dánskeho kráľa a sasko-weimarské knieža Ján Arnošt. Nezdržali sa tu dlho pretože kvôli rozvodnenému Ipľu boli nútení presunúť svoje vojská smerom k Leviciam, ale k rozhodujúcemu stretnutiu už neprišlo, pretože bol uzavretý mier. V rokoch 1608-1642 sa aj Veľká Čalomija úspešne bránila plateniu daní pre Turkov. Od roku 1642 sa stala panstvom Majthényovcov a Rádaiovcov, od prvej polovice 18. storočia patrila grófovi Augustovi Telekymu, neskôr tu mali svoje panstvá gróf Gabriel Vay, barón Ladislav Majthényi, Štefan Gašpar, Jozef Méheš a Ján Bolgár po ktorom tieto majetky pripadli Helene Bolgárovej, ktorá sa vadala do rodiny Kégliovcov. V roku 1873 postihla obec cholera. Mená tých, ktorí na túto chorobu zomreli nájdeme v matričnej knihe, ktorú v roku 1854 založil rímskokatolícky kňaz Karol Várfi. Ochranou pred cholerou bola hygiena, ktorú však vtedajší obyvatelia obce nedodržiavali. V roku 1914 vypukla I. svetová vojna, v ktorej z obce zahynulo 14 ľudí. Na jeseň roku 1918 v dôsledku neustálych dažďov a chladného počasia sa v obci vyskytla španielska chrípka. Tejto zákernej chorobe podľahlo 15 mladých ľudí. Rok 1918 znamenal rozpad Rakúsko-Uhorska. Vznikla nová Československá republika, do ktorej bola začlenená aj obec Veľká Čalomija. Hranicou s Maďarskom sa stala rieka Ipel' a keďže bola hraničnou obcou, tak sem v roku 1919 prišli české légie. V roku 1930 zasiahla okres hospodárska kríza, ktorá samozrejme neobišla ani Veľkú Čalomiju. Dôsledky doľahli hlavne na chudobnejšie skupiny obyvateľstva. Mzdy začali prudko klesať a rapídne rástla nezamestnanosť. Priemerná hodinová mzda kvalifikovaných robotníkov bola 2 koruny a ženy dostávali od 60 do 80 halierov. Statkár Elemír Kégl vo Veľkej Čalomiji platil 7 korún nádeníkon, ktorí u neho pracovali od 6. hodiny ráno do 22. hodiny v noci. V roku 1938 po Viedenskej arbitráži bola obec pripojená k Maďarsku. 8. novembra 1938 prišli do obce maďarskí vojaci a českí vojaci boli nútení opustiť obec. Roku 1939 vypukla II. svetová vojna, ktorá pripravila o život mnoho ľudí. Aj vo Veľkej Čalomiji vládla smutná nálada. Obec oslobodili sovietski vojaci, ktorí sem prišli 20. 12. 1944. Už predtým 8. 12. 1944 Nemci zlikvidovali Ipel'ský most. Boje o obec trvali až do 20. 12. 1944, keď po 23:30 hod. bola obec oslobodená. Po skončení II. svetovej vojny sa Veľká Čalomija stala znovu súčasťou Československa a hranicu s Maďarskom tvorila rieka Ipel'. Táto vojna kruto zasiahla do rozvoja obce. Do koncentračných táborov boli odvezení 3 obyvatelia a 15 ľudí padlo v priamych bojoch s nemeckými fašistami. Na jar roku 1945 bol znovu postavený most a bola obnovená činnosť miestneho mlynu. Hneď po vojne boli v obci skonfiškované majetky, ktoré boli prenajímané národným združeniam. Tieto majetky neskôr zabral štát a pripojil ich k obci Kosihy nad Ipľom (10.10.2014, <http://www.velkacalomija.sk/>).

Vymedzenie územia

Katastrálne hranice obce susedia na severe s katastrálnym územím Malá Čalomija (východne), na juhovýchode s Kolármi, južnú hranicu tvorí hranica s Maďarskou republikou. Na západe hraničí s obcou Kosihy nad Ipľom a na severozápade s obcou Dolinka. Severná hranica je spoločná s obcami Trebušovce, Vinica, Lesenice. Územím obce preteká rieka Ipel', ktorá zároveň tvorí hranicu s Maďarskou republikou. Najvyšším bodom katastrálneho územia je vrch na severe katastrálneho územia s vínnymi pivnicami s nadmorskou výškou 237,8 m.n. morom. Najnižší bod leží pri toku Ipel' v nadmorskej výške 136,5 m.n. morom. Rozloha územia obce je 890,85 ha.

2.2 PRÍRODNÉ POMERY

Geomorfológia

Z hľadiska litogeografického začlenenia územie patrí do oblasti vnútrohorských panví a kotlín a to prostredníctvom Ipeľskej pahorkatiny a Ipeľskej kotliny. Zo severu a z juhu sa do tejto oblasti vkladajú neovulkanické pásma. Na severe je reprezentované Krupinskou planinou a z maďarskej strany pohorím Börzsöny. Väčšinu územia zaberajú neogénne a kvartérne sedimenty. Oblasť neovulkanitov je budovaná pyroxenickými andezitmi. Plošne najväčšou geomorfologickou jednotkou je Podunajská pahorkatina, ktorá sa rozprestiera v Z a v JZ časti územia. Jej podcelkami sú Ipeľská pahorkatina, Ipeľská niva. Ipeľská kotlina na SV je súčasťou geomorfologickej oblasti Juhoslovenská kotlina. Pre tieto geomorfologické jednotky je charakteristický georeliéf rovín a nív, nížinných a kotlinových pahorkatín. Georeliéf Krupinskej planiny a pohoria Börzsöny (masív Severomaďarského pohoria) je typický pre vulkanické pohoria. Územie zaradíme podľa výškového rozpätia povrchu do stupňa nížin a nízkych vysočín.

Geomorfologické členenie (Mazúr a Lukniš, 1986).

Celky	Podcelky
Juhoslovenská kotlina	Ipeľská kotlina: Hontianske terasy, Čebovská pahorkatina, Pôtorská pahorkatina

Reliéf obce Veľká Čalomija je determinovaný Ipeľskou kotlinou a okolitými pahorkatinami. Reliéf Ipeľskej kotliny je výsledkom hlavne pôsobenia rieky: väčšinu kotliny zaberajú rozľahlé riečne terasy a aluviálne nivy rieky Ipeľ. Rieka sa zarezávala do pôvodného podkladu, až z neho zostali ploché kryhy pahorkatiny, oddelené od seba širokými riečnymi dolinami. Kotlina je typickou poľnohospodárskou krajinou nielen vďaka reliéfu a kvalitným pôdam na sprašiach a náplavoch, ale aj vďaka klimatickým podmienkam. Z pôvodných dubových lesov zostali už len miestami zachované ich zvyšky vo forme remízok a hájov (15.11.2014, <http://www.fberg.tuke.sk/kg/predmety/geomorfologia/4.doc>). Povrch je oblasti členitý, pozdĺž toku Ipeľa sa rozkladajú nížiny, nad nimi riečne terasy a ďalej pahorkatiny (15.11.2014, http://sk.wikipedia.org/wiki/Juhoslovensk%C3%A1_kotlina).

Relatívne výškové rozpätie sa v juhozápadnej časti kotliny pohybuje do 30 m, v strednej a čiastočne aj v severovýchodnej časti v rozpätí 31-100 m, v severovýchodnej časti miestami aj 100-180 m. Maximálnu nadmorskú výšku 390 m dosahuje pri Modrom Kameni, minimálnu na nive Ipeľa 128 m (pri Ipeľskom Predmostí). Reliéf kotliny je mierne zvlnená pahorkatina, rozčlenená potokmi stekajúcimi z Krupinskej planiny do sústavy plochých chrbtov, miestami pokrytých svahovými delúviami, miestami sprašmi. Ipeľ a jeho prítoky sleduje pomerne široká niva, ktorú tvoria Hontianske terasy, Čebovská a Pôtorská pahorkatina (15.11.2014, <http://www.najkrajisikraj.sk/priroda-ostatne/ipelska-kotlina/>).

V rámci kotliny možno rozlíšiť dva stupne: ploché územia pozdĺž Ipeľa a jeho väčších prítokov. Ploché územia reprezentujú nivy týchto tokov. Osobitne široká je niva Ipeľa, ktorý na nej meandruje, nachádzajú staré početné mŕtve ramená. Doliny niektorých tokov, ako Ipeľa medzi Muľou a Bušincami, medzi Veľkou Čalomijou a Ipeľským Predmostím i Starej rieky, Krčíša a Čebovského potoka, lemuje po pravých stranách terasy, ktoré v pleistocéne pokrývala spraš. Ďalší stupeň je pahorkatinný, ktorý vystupuje 70-100 m nad dná dolín. Pahorkatinný stupeň je členený hustou sieťou dolín, založených na priečných poruchách smeru SZ- JV, a bezodtokových úvalín do širokých nízkych chrbtov, pokrytých sprašami alebo sprašovými hlinami. Pahorkatinný stupeň predstavuje staré dno kotliny- poriečnu roveň.

Geologické pomery

V zmysle regionálneho geologického členenia Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy (D. Vass a kol., 1988) do územia zasahujú, resp. ho priamo tvoria: vnútrohorské panvy a kotliny s jednotkami nižšieho rádu – juhoslovenská panva (Ipeľská kotlina) a podunajská panva zastúpená nižšou jednotkou – trnavsko-dubnická panva) železovská priehlbina, turovsko-levická hrášt'). Riešené územie nemá príliš pestrý charakter geologickej stavby, čo je podmienené jeho geografickou pozíciou na juhu Slovenska, kde sa na geologickej skladbe podieľajú takmer výlučne horniny z obdobia neogénu (sedimenty a vulkanity) prekryté tenkými nesúvislými pokryvami kvartérnych uloženín.

Predneogénne jednotky zastúpené prevažne južným veporikom a gemerikom tvoria podložie neogénnych a kvartérnych sedimentov a v riešenom území vystupujú na povrch len veľmi zriedkavo. K južnému veporiku patria kryštallické bridlice, ktoré sú odokryté vo vrcholovej časti elevácie predneogénneho podložia v juhozápadnej časti územia SZ.

Neogénne sedimenty, ktoré vyplňajú Ipeľskú kotlinu a tvoria bezprostredné podložie neovulkanitov sú objemovo najvýznamnejším prvkom v geologickej stavbe územia. Ich význam zosilňuje aj to, že sú na ne viazané ťažiteľné sloje hnedého uhlia. Ipeľská kotlina je súčasťou rozsiahlej Juhoslovenskej panvy, podobne ako východnejšie sa nachádzajúca Lučenská kotlina, s ktorou má podobný vývoj. Pre terciérny vývoj Juhoslovenskej panvy je charakteristické úplne chýbanie sedimentov zo sarmatu a panónu, v prípade Ipeľskej kotliny chýbajú aj sedimenty z najmladších období neogénu.

Neogénne vulkanity vystupujú v severnej a západnej časti územia. Neogénne vulkanity sú súčasťou stredoslovenského neovulkanického regiónu, ktorý reprezentuje areálny typ vápenato-alkalického andezitového vulkanizmu.

Kvartérne sedimenty tvoria nerovnomerné pokryvy najmä v oblasti Ipeľskej kotliny. Ich charakter je závislý najmä na charaktere podložných hornín z ktorých sa vyvíjali. V Ipeľskej kotline sú rozšírené najmä fluviálne a proluviálne sedimenty riečnych terás a poriečnej nivy (štrky a piesky), spraše a sprašové hliny majú menšie rozšírenie. V oblasti vulkanitov, pre ktoré je charakteristický členitý reliéf a tým aj súvisiace intenzívnejšie erozívne a zvetrávacie procesy sú rozšírené svahové sedimenty, ktoré sú akumulované v dolinách vo vnútri vulkanických pohorí a v ich predhorách (ISRÚP – Krtíšske Poiplie, 2009, s.13 - 14).

Geologický vývoj

Ipeľská kotlina sa vytvorila poklesom podložia na konci starších tret'ohôr (oligocénu asi pred 34 - 23 miliónmi rokov). Vo vtedajšej dobe všetky podstatné geologické udalosti - teda aj niekoľko sto metrov hlboké poklesy - riadilo podsúvanie oceánskej zemskej kôry vonkajších Karpát pod kontinentálnu kôru vnútorných Karpát. Následkom takéhoto podsúvania sa roztiahla a stenčila kontinentálna kôra, vznikali hlboké zlomy, po ktorých veľké horninové bloky poklesávali a neskôr do nich vnikla aj žeravá horninová hmota z vrchnej časti zemskeho plášťa. V mnohých prípadoch sa táto hmota dostala aj na povrch vo forme lávy. Takéto veľké poklesy horninových blokov nezostali bez stôp. Obyčajne sa v nich nahromadia splachované zvetraliny z okolitých kopcov alebo do nich vnikne voda. Takto sa stalo aj v prípade Ipeľskej kotliny. Koncom starších tret'ohôr pred 24 miliónmi rokov sa klesajúce panvy zaliali morskou vodou. Bolo to more vnútri kontinentu a tvorilo bočnú vetvu známeho oceánu Tethys, ktorý sa rozprestieral medzi Afrikou a Európou už od konca prvohôr (prvohorné megakontinenty sa nazývajú Gondwana a Laurázia). Tret'ohorná vetva vnútrokontinentálneho mora na našom území sa nazýva Paratethys. Zvetraliny a pobrežné vápence, zlepenice a pieskovce čoskoro vystriedali usadeniny hlbšieho mora - jemnozrnné prachovce, teda s veľkosťou zŕn medzi ílom a pieskom. V teplom mori sa dobre darilo aj drobným živočíchom s vápnitou schránkou, najmä dierkavcom a tenkostenným lastúrnikom, preto obsahujú prachovce viac vápnika. Ich hrúbka v kotlinách narastá smerom na juh, kde môže dosahovať aj 700 m.

Napriek tomu, že prachovce vyplňajú dno Ipeľskej kotliny, na povrchu ich málokde vidíme v charakteristickej podobe. Dôvodom je ich ľahké zvetrávanie. Za čerstva sú tmavosivé až modrosivé, s bridličnatým rozpadom, často s drobnými lesklými sľudami, na povrchu sú však sivohnedé alebo žltohnedé. V čerstvej podobe ich preto nájdeme len v kopaných jamách, studniach. Začiatkom mladších tret'ohôr na začiatku spodného miocénu (pred asi 23 - 16 miliónmi rokov) sa more stiahlo smerom na juh. V oblasti po ňom zostali pieskovce (10.11.2014, http://www.snm-em.sk/geosprievodca/geolstavbasr/region_novohrad_gemer.html).

Geodynamické javy

V hodnotenom území možno identifikovať viacero geodynamických javov rôzneho rozsahu a s rôznou intenzitou prejavu. Ide predovšetkým o seizmicitu a tektonické pohyby v území. Prevažná časť hodnoteného územia patrí z hľadiska seizmicity do 6 - 7o MSK-64, južné časti navrhovanej činnosti do 6o MSK-64 podľa STN 73 0036. Z geodynamických procesov sa v hodnotenom území a jeho širšom okolí prejavujú procesy zvetrávania, erózie a svahové pohyby. Erózia je reprezentovaná prevažne eróziou riek a potokov a výmolvou eróziou pôsobením prívalových vôd z atmosférických zrážok.

Svahové deformácie sú rozšírené prevažne na erózných svahoch Ipeľskej pahorkatiny (Černák J., 2009, s.14).

Pôdne pomery

Zloženie pôd svojou pestrosťou a štruktúrou zodpovedá geologickej zložitosti a povrchovej členitosti územia.

Na území sa vyskytujú prevažne čiernozeme: sú tu zastúpené výlučne subtypom degradovaných čiernozemí. Zaberajú pomerne malú plochu v dolnom povodí Ipeľ, kde sa tiahne pás degradovaných čiernozemí po pravej strane aluviálnych náplav. Stredoeurópske hnedozeme sú dominujúcim typom povodia Ipeľ a tvoria súvislé plochy po celej južnej časti povodia, kde vyplňujú nielen rovinaté a mierne zvlnené polohy, ale zasahujú aj do úbočia v podhorí. Rendziny sa vyskytujú najviac v južných častiach blízko štátnych hraníc. Nivné pôdy sa vyskytujú na aluviálnych náplavách v okolí Ipeľ a jeho prítokov. Zaberajú údolné polohy a často sú zaplavované jarnými povodňami (pokiaľ nie sú chránené ochrannými hrádzami), keďže ležia na inundačnom území Ipeľ (25.10.2014, http://www.vuvh.sk/rsv/docs/PMP/prilohy/priloha_2/priloha_2_1/Ipe%BE.pdf). Pôdy na sprašiach a sprašových hlinách sú dosť hlboké (LUKNIŠ – PLESNÍK 1961, s.59 - 60). Výrazne dominujú hnedozeme a len v najvlhšej časti majú illimerizované, až oglejené pôdy v súbore s hnedými lesnými pôdami (LUKNIŠ 1972, s. 395). Pod dubovými degradovanými lesmi a na pasienkoch nachádzame aj mierne podzolové pôdy. Na údolných nivách sú ťažké gleje, bohaté na surový humus v zlom fyzikálnom stave. Na terasách pri Ipeľ nachádzame aj čiernozeme. (Tóth, P., 2008, s.9 - 10).

Predchádzajúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry pôdneho fondu v obci Veľká Čalomija od roku 2003.

Výmera územia v ha.	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celk. výmera úz. obce	891	891	891	891	891	891	891	891	891	891	891
Poľno. pôda - spolu	765	765	765	765	765	765	765	766	766	764	764
- orná pôda	686	686	686	686	686	686	686	681	681	679	679
- vinica	16	16	16	16	16	16	16	23	23	23	23
- záhrada	17	17	17	17	17	17	17	16	16	16	16
- ovocný sad	4	4	4	4	4	4	4	2	2	2	2
- trvalý trávny porast	42	42	42	42	42	42	42	44	44	44	44
Nepoľ. pôda - spolu	126	126	126	126	126	126	126	124	125	127	127
- lesný pozemok	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41
- vodná plocha	12	12	12	12	12	12	12	11	11	11	11
- zast. plocha a nádvorie	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	35
- ostatná plocha	39	39	39	39	39	40	40	40	40	42	40

Zdroj: 20.6.2012, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

K pozitívnej zmene došlo hlavne v prípade viníc. K najväčším negatívnym zmenám došlo v sledovanom období v prípade ornej pôdy. Do roku 2013 klesla výmera na 679 ha. Rozsah trvalých trávnych porastov vzrástol od 2003 do roku 2013 na 44 ha. Zastavané plochy a nádvorcia mierne stúpli na 35 ha.

Pôdne druhy

V rámci vybraného územia možno vyčleniť niekoľko pôdnych druhov, pričom možno pozorovať súvislosť medzi zrnitostným zložením jemnozeme a materskými horninami. Nachádzajú sa tu ílovito-hlinené až ílovité pôdy, ktoré vznikajú na andezitových tufotoch, tufitoch, sprašových hlinách, na ťažkých aluviálnych náplavoch, treťohorných íloch. Hlinité pôdy vznikajú na vápničitých pieskovcoch, andezitoch, sprašiach. Piesočnato- hlinité pôdy produkujú pieskovce, treťohorné štrky. Hlinito – piesočnaté až piesočnaté pôdy sa tvoria na viatych pieskoch a hrubých aluviálnych náplavoch, na terasových štrkopieskoch.

Najväčšie plochy s uvedených pôdnych druhov pokrývajú ílovito- hlinité až ílovité pôdy. Pretože horniny, na ktorých sa tieto pôdy tvoria, plošne prevládajú- sú to najmä tufy, tufyty, sprašové hliny,

ťažšie aluvialne náplavy. Potom nasledujú hlinité pôdy, piesočnato- hlinité len veľmi malé plochy pokrývajú hlinito- piesočné až piesočné pôdy.

Pôdne typy

V Ipeľskej kotline výrazne dominujú hnedozeme- typické a oglejené. Hnedozeme typické sa utvorili na sprašiach a sprašových hlinách, menej na polygentických hlinách. Značné plochy v Ipeľskej kotline pokrývajú aj ilemerizované pôdy, ktoré sa viažu na vlhkejšiu klímu, pričom ich substrátom môžu byť aj sprašové a polygenetické hliny. Oglejené pôdy(pseudogleje) sú viazané na najvlhšie časti Ipeľskej kotliny. Často vystupujú v súbore s hnedými lesnými pôdami.

Menšie ostrovčeky tvoria v Ipeľskej kotline pararedziny, ktoré vznikli na stredne ťažkých zvetralinách silikátovo- karbonátových hornín, tu sa často vyskytujú v súbore s hnedozemami. Aluviálne nivy vodných tokov, najmä nivu Ipeľ, Čebovského potoka a iných tokov, pokrývajú nivné pôdy glejové, ktoré sa vyskytujú v súbore s glejovými pôdami, lokálne aj s lužnými pôdami. Malé plochy v okolí Bušínec a Slovenských Ďarmot pokrývajú solné pôdy- slaniská a slance, ktoré majú nepriaznivé vlastnosti: ťažko prijímajú vodu, v suchých obdobiach sú tvrdé, vo vlhkých napučia, obsah soli v nich je pre rastliny škodlivý, takže nie sú vhodné na obrábanie.

Nerastné suroviny

Geologická stavba okresu Veľký Krtíš nedáva predpoklad výskytu ložísk rudných surovín, preto na území celého okresu Veľký Krtíš sú zastúpené len nerudné a energetické suroviny. Z nerudných sú to zlievárenské piesky, stavebné suroviny - stavebné piesky, štrkopiesky, tehliarske suroviny a stavebný kameň. Najvýznamnejšie sú však energetické suroviny, a to hnedé uhlie. Štrkopiesky sa donedávna ťažili v chotári Opatová Nová Ves na východ od obce. Rozpadavé zlepenice sa ťažili pri Slovenských Ďarmotách, používali sa na výrobu stĺpov do viníc. Výskyt týchto štrkov možno očakávať v oblasti medzi Slovenskými Ďarmotami, a východne od obce Dolinka. Štrkový materiál je dobre opracovaný, okruhliaky elipsovité a majú pestré petrografické zloženie. Prevláda kremeň, kremence, žilný kremeň, rohovec, silicity a menej okruhliaky tret'ohorných vulkanických hornín - andezit, ryolit, ryodacit a tufy. Skôr sa ťažili v obciach Balog nad Ipeľom, Veľká Ves nad Ipeľom, Kosihy nad Ipeľom, **Veľká** a Malá **Čalomija**, Bušince, Vrbovka, Kováčovce, Čeláry. V súčasnosti sa ťaží na J od Malého Kiarova a na J okraji obce Peťov (ISRÚP – Krtíšske Poiplie, 2009, s.22).

Hydrogeologická a inžiniersko - geologická charakteristika územia

Riešené územie je v zásade budované dvoma, resp. tromi typmi hornín. V severnej časti sú to tret'ohorné vulkanity a na juhu terciérne sedimentárne horniny. Kvartérne sedimenty sú vyvinuté v údoliach potokov, predovšetkým v údolí Ipeľ. V území budovanom sedimentami dosahuje značných hrúbok i zvetralinový plášť (výnimočne i viac ako 10 m). Tejto geologickej stavbe v zásade zodpovedá i členenie územia z hľadiska hydrogeoógie, inžinierskej geológie i geomorfológie.

Južná časť územia je budovaná niekoľko sto metrov hrubým súvrstvím tret'ohorných sedimentov, ktoré smerom na sever pokračuje v podloží vulkanitov. Je to komplex pieskov a ílov s veľkou prevahou vrstiev ílovitých a prachovitých. Hrubšie piesčité súvrstvia vytvárajú iba krtíšske, medokýšne a pôtorské vrstvy. Pôtorské vrstvy s uhoľnými slojami a vyššie položené krtíšske a medokýšne vrstvy (predtým nazývané mangánové a rzehakiové piesky) obsahujú nízky podiel ílovitej a prachovitej frakcie. Vytvárajú tak pomerne významnú zásobáreň podzemných vôd. Pôtorské vrstvy sú však na veľkej ploche viac menej odvodnené v súvislosti s ťažbou uhlia. Piesky krtíšskych a medokýšnych vrstiev ostávajú významnou zásobárňou podzemných vôd. Určitým problémom tu ostáva vyšší obsah železa a mangánu oproti obsahom prípustným pre pitné vody. Ďalšou nepriaznivou skutočnosťou je to, že sa tieto piesčité vrstvy nachádzajú v prijateľných hĺbkach iba v úzkom páse na okraji vulkanitov. Vody v hlbšie uložených terciérnych súvrstviach v južnej časti sú silnejšie mineralizované. Zvýšená mineralizácia vôd tohto súvrstvia nepriaznivo ovplyvňuje možnosť zaistenia čo i len lokálne významnejších trvalých zdrojov vody.

Kvartérne aluviálne sedimenty sú vyvinuté predovšetkým v údolí Ipeľ a v dolných častiach jeho prítokov. Pod 1 až 3 metre hrubou vrstvou hĺn sa nachádza niekoľko metrová vrstva piesčitých, často zahlinených štrkov. Podzemné vody sú v priamom spojení s vodami povrchových tokov a bez nákladnej úpravy nie je možné ich využiť ako vody pitné. Pôvodne rozsiahle močaristé územia po úpravách (meliorácie, regulácie) zmenili svoj charakter v dôsledku poklesu hladiny podzemnej vody.

Zriedkavé drobné pieskovne neovplyvňujú hydrogeologické, ani inžiniersko - geologické pomery územia (ISRÚP – Krtíšske Poiplie, 2009, s.23).

Geotermálna energia

Geotermálne zdroje boli overené početnými vrtnými prácami, ktoré zastihli vhodné horizonty predterciérneho podložia od hĺbky 500 m pod povrchom až do hĺbky viac ako 2 000 m pod povrchom, čo je relatívne vzhľadom na morfológický veľmi pestrý krajinný ráz. Zdrojové horniny – tzv. kolektory, sú tu prevažne karbonáty príkrovov – chočský, silický (v danej oblasti Veľkého Krtíša je to silický príkrov, inde označený ako jednotka silicikum), menej často je zdrojom spodnejšia jednotka - krížňanský príkrov, resp. obalové mezozoikum a paleozoikum veporika. Stupeň mineralizácie týchto termálnych vôd je výhradne závislý od materského horninového prostredia, zväčša sú to karbonáty, alebo kryštalínikum, ktoré výraznejšie ovplyvňujú chemizmus geotermálnych vôd a tak sa celková mineralizácia pohybuje v hodnotách od 0,18 g.l-1 až do 6,25 g.l-1 čo je veľmi veľké rozpätie (pozri Franko et al. 1995). Teploty vôd v tomto veľkom regióne sú tiež značného rozsahu od 23-25°C v chladnejších partiách až do teplôt viac ako 35°C, ojedinele až do 55°C. Zaujímavé sú však prepočítané tzv. nádržové teploty geotermálnej energie, ktoré v niektorých častiach tu vymedzeného priestoru stredoslovenských neovulkanitov a ich bezprostredného okolia dosahujú v hĺbkach do 5 000 m pod povrchom až teplotu viac ako 180°C (napr. depresie bzovicka a bacúrovská, rudnianský chrbát a i.). Pravdepodobné obnoviteľné zdroje geotermálnej energie v centrálnej a severozápadnej časti územia stredoslovenských neovulkanitov v širšom zmysle dosahuje číselnú hodnotu 82,6 MWt a v južnej a juhovýchodnej časti územia, kam patrí aj oblasť Veľkého Krtíša t.j. Krupinská planina, **Ipeľská kotlina** a prilahlá časť Lučenskej kotliny hodnotu 32,6 MWt. Odhad produkcie energie je 81,5 GWh (293,4 TJ). (Pre porovnanie, prevádzkovateľ CZT v meste Veľký Krtíš disponuje inštalovaným výkonom 37,11 MWt a ročným množstvom vyrobeného tepla okolo 160 TJ). Tento údaj prakticky predstavuje perspektívu vyhľadávania ďalších výskytov geotermálnych zdrojov (Regionálna energetická koncepcia pre okres Veľký Krtíš, 2007, s.73).

Hydrologické pomery

Ipeľská kotlina predstavuje eróznio-tektonickú zníženinu a je vyplnená tret'ohornými usadeninami, na ktorých sa miestami uložili pokrovy spraší a sprašových hĺn. Rieka Ipeľ, tečúca jej južným a východným okrajom a pri tom tvoriaca štátnu hranicu, vytvorila širokú rovinatú nivu s viacerými meandrami, močarínami a mŕtvymi ramenami. Ostatný povrch má charakter pahorkatiny, rozčlenenej hustou sieťou dolín do sústavy nízkych a pritom širokých chrbtov. V miestach tektonických porúch vyvierajú minerálne pramene. Z neogénnych vrstiev sa doluje hnedé uhlie. Zo všetkých slovenských kotlín je najteplejšia a najsuchšia (STUHLÝ – CHLUMECKÝ – FRČKA 1998).

Celé riešené územie patrí do povodia rieky Ipeľ. Ipeľ je hlavnou riečnou osou, ktorý na celej južnej dĺžke územia tvorí štátnu hranicu s Maďarskom. Územím preteká stredná časť toku. Riečna sústava je málo rozvinutá, perovitá. Prietoky sú ovplyvňované viacerými klimatickými činiteľmi. Najvyššie prietoky a odtoky sú v jarných mesiacoch marec, apríl, čo je dané zimnou akumuláciou snehu a nízkym výparom (ISRÚP – Krtíšske Poiplie, 2009, s.19).

Povrchové vody

Zdrojom povrchových vôd je riečna sieť, ktorá spadá do povodia rieky Ipeľ (samotný Ipeľ a jeho pravostranné prítoky). Množstvo podzemných vôd je miestne závislé na geologickom zložení a je ovplyvňované zrážkovými pomermi jednotlivých rokov. Povrchové vody v okrese nie sú používané pre vodárenské účely. Termálne podzemné vody sa využívajú na rekreačné účely v obci Vinica), ich kvalita pre tento účel vyhovuje (ISRÚP – Krtíšske Poiplie, 2009, s.20).

Podzemné vody

Na tvorbu, pohyb a odvodňovanie podzemných vôd má vplyv litologické zloženie, priepustnosť hornín a ich štruktúrna pozícia. Predmezozoické komplexy v hodnotenom území vykazujú veľmi malé až malé zvodenie a charakterizuje ich malá puklinová priepustnosť. Sú odvodňované početnými puklinovými a suťovo – puklinovými prameňmi s malou výdatnosťou. Táto sa pohybuje väčšinou v rozmedzí 0,01 – 0,1 l . s-1. Podzemné vody mezozoika sú viazané na kremence spodného triasu a vápence a dolomity stredného triasu v tuhárskom vývoji. Kremence majú dobrú puklinovú priepustnosť, avšak malé zvodenie. Piesčité bridlice v ich nadloží pôsobia ako izolátor. Túto štruktúru odvodňujú puklinové pramene s výdatnosťou 0,1 a ojedinele 0,2 - 0,3 l . s-1. Vzhľadom na pestrosť litologického zloženia

sú hydrogeologické pomery terciérnych sedimentov zložité. Časté faciálne zmeny spôsobujú premenlivosť hydrogeologických pomerov v horizontálnom i vertikálnom smere, čomu v nemalej miere dopomáha aj rozsegmentovanie terciérnej výplne na jednotlivé kryhy.

Cirkulácia podzemných vôd v Ipeľskej kotline je ovplyvnená striedaním priepustných a nepriepustných hornín. Priepustnosť zvodnených sedimentov je pórová, prípadne puklinovo – pórová. Vzhľadom na tektonickú mobilitu územia môže dôjsť k prepojeniu jednotlivých horizontov. Prevažná časť podzemných vôd má tlakový charakter. Na povrch sa pretláčajú po zlomoch a zvyčajne skryte prestupujú do povrchových tokov, alebo fluviálnych sedimentov. Vzhľadom na pomerne malú členitosť reliéfu Ipeľskej kotliny prakticky chýbajú hlboko zarezané údolia a z tohto dôvodu je početnosť prirodzených pramenných výverov obmedzená. V oblasti Ipeľskej pahorkatiny má významný vplyv na pohyb podzemných vôd v čase a priestore rozsegmentovanie terciérnych sedimentov na dielčie kryhy. Tieto sú vymedzené SZ – JV zlomami a rozmiestnenie ich kolektorov je dané rozdielnou úrovňou denudácie.

Podzemné vody vytekajú na terén zväčša z málo výdatných prameňov, prípadne skryte vstupujú do kvartérnych vôd náplavov Ipl'a. Kvartérne sedimenty predstavujú významný horizont, v ktorom sú akumulované podzemné vody. Najviac sú zvodnené fluviálne sedimenty. Dôležitú úlohu z hydroekologického hľadiska má zvetralinový plášť, svahové sedimenty a náplavové kužele. Vyznačujú sa malou pórovou priepustnosťou. Majú dôležitú úlohu pri akumulácii zrážkových vôd, ovplyvňujú intenzitu ich infiltrácie do hlbších horizontov. Na styku s nepriepustnými podložnými horninami je v nich vytvorený súvislý horizont podzemných vôd. Pramene z nich sú zriedkavé. Ich výdatnosť je však nepatrná (do 0,1 l . s-1). Častejšie z nich vystupujú plošné zamokrenia v terénnych depresiách. Fluviálne sedimenty uložené v údolných nivách a starších terasových stupňoch sú tvorené štrkovými a piesčitými sedimentmi, ktoré sú prekryté náplavovými hlinami. Uplatňuje sa v nich pórová priepustnosť. Podzemné vody v poriečnej nive sú v priamej hydrodynamickej spojitosti s povrchovými vodami (8.9.2014, http://www.vuvh.sk/rsv/docs/PMP/prilohy/priloha_2/priloha_2_1/Ipe%BE.pdf).

Podzemné vody vytvárajú najbohatšie zásoby v aluviálnych nivách (napr. Ipeľ). Najvyššie stavy vody sa vyskytujú koncom marca a začiatkom apríla, minimálne v septembri a novembri. Analogicky je to i v severnejších častiach Krupinskej planiny. Jarné maximum je v priamej úmere s topením snehu a zrážkovými pomermi.

Rozdelenie územia podľa vodnej bilancie je rôzne v južnej, strednej a severnej časti:

typ krajiny s vyrovnanou vodnou bilanciou: podmienený vyrovnanou bilanciou podzemných vôd so zásobami pórových vôd ($2-9,9 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$) a povrchových vôd alochtónnych tokov pri nízkej až strednej bilancii miestnych povrchových vôd ($4,8-9,4 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$)

Typ krajiny s negatívnou vodnou bilanciou - typ s negatívnou vodnou bilanciou podzemných a povrchových vôd (do $2 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$, do $9,4 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$). Lokálny výskyt artézskych vôd a typ s negatívnou vodnou bilanciou podzemných vôd (do $2 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$) a povrchových vôd ($4,8-9,4 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$)

Do riešeného územia nezasahuje žiadna chránená vodohospodárska oblasť (ISRÚP – Krtíšske Poiplie, 2009, s.19-20).

Klimatické pomery

Klimatické pomery oblasti sú charakterizované podľa relevantných meteorologických prvkov, ktorými sú pre hydrologické účely teplota vzduchu, zrážky, snehová pokrývka a potenciálna evapotranspirácia. Celková orientácia hodnoteného územia na juh sa priaznivo prejavuje v jeho klimatických pomeroch. Kotlinové polohy regiónu povodia Ipl'a patria do teplej klimatickej oblasti, pričom najjužnejšie časti Ipeľskej pahorkatiny a Ipeľskej nivy patria k najsuchším oblastiam republiky. Klíma je tu teplá, suchá, s miernou zimou a dlhým trvaním slnečného svitu vo vegetačnom období. Južné časti Ipeľskej kotliny sa nachádzajú v klimatickej oblasti teplej, mierne suchej s miernou zimou. Severné pahorkatinné lokality Ipeľskej kotliny majú teplú, mierne vlhkú klímu s chladnou zimou. Vrchovinové oblasti týchto pohorí majú mierne teplú, vlhkú klímu a najvyššie vrcholové polohy patria do mierne chladnej a vlhkej klimatickej oblasti. Podľa dlhodobých priemerných ročných teplôt vzduchu a ďalších teplotných charakteristík je najteplejšou časťou hodnoteného územia južná časť Ipeľskej pahorkatiny a Ipeľskej nivy. V týchto najteplejších oblastiach sú priemerné ročné teploty vzduchu nad 9°C a vo vegetačnom

období sa pohybujú okolo 16 °C. V údolných a kotlinových polohách sa pomerne často vyskytuje inverzia teploty vzduchu. V priebehu celého roka dochádza k stekaniu studeného vzduchu z pohorí a k jeho hromadeniu v údolných, najnižších polohách najmä počas noci. Vytvárajú sa tak slabé inverzie teploty vzduchu obyčajne vertikálnej hrúbky do 200 m. Majú zväčša krátke trvanie, k ich rozrušeniu dochádza v skorých dopoludňajších hodinách. V ročnom priebehu teploty vzduchu je najteplejším mesiacom júl a v najteplejšej oblasti sa pohybujú priemerné teploty vzduchu v tomto mesiaci okolo 20 °C. V zimnom období maximálne teploty vzduchu dosahujú niekedy 11 - 15 °C a minimálne teploty vzduchu pod - 30 °C sa môžu vyskytovať v kotlinách i pohoriach v období od decembra do februára. Z dlhodobých údajov priemerných mesačných a ročných úhrnov zrážok vyplýva, že najnižšie úhrny zrážok za rok sú v Ipeľskej kotline, v južnej časti Ipeľskej pahorkatiny a Ipeľskej nivy, kde dosahujú 550 – 600 mm. Smerom k severnejším okrajom kotlín zrážky postupne narastajú na priemerné ročné úhrny 600 – 650 mm. V pahorkatinných oblastiach a v predhoriach sa priemerné ročné úhrny zrážok zvyšujú na 700 – 800 mm, vo vrchovinných polohách na 800 – 900 mm a vo vrcholových oblastiach pohorí na 900 – 1 000 mm. V ročnom chode na väčšine hodnoteného územia padá najmenej zrážok v marci a najviac v júni. Maximálne mesačné úhrny zrážok vo všetkých mesiacoch prekračujú hodnotu 100 mm (5.9.2014, http://www.vuvh.sk/rsv/docs/PMP/prilohy/priloha_2/priloha_2_1/Ipe%BE.pdf).

Rastlinstvo a živočíšstvo

Rastlinstvo

Územie možno zaradiť do oblasti panónskej flóry a v rámci nej do podoblasti matranskej flóry. Na celú oblasť panónskej flóry sa viažu mnohé teplomilné druhy. Územie patrí do stupňa teplomilných dubín a stupňa dubohrabín. Rozsiahle plochy v Ipeľskej kotline zaberali kedysi dubovo-hrabové lesy. Na stanovištiach dubovo-hrabových lesov sa darí viniciam a sú to aj výborné plochy pre ovocinárstvo.

V stromovom poschodí prevláda dub zimný, niekedy dub letný, ďalej hrab, javor poľný, čerešňa vtáčia a buk. Z krovín je významná ruža poľná (*Rosa arvensis*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), svíb krvavý (*Cornus sanguinea*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), vtáči zob obyčajný (*Ligustum vulgare*). V bylinnom poschodí sú najčastejšie: reznáčka laločnatá mnohosnubná (*Dactylis polygama*), ostrica chlpatá (*Carex pilosa*), ľubovník chlpatý (*Hypericum hirsutum*), iskerník zlatožltý (*Ranunculus auricomus*). V Ipeľskej kotline prevláda miestami zvyšky teplomilných a suchomilných zmiešaných dubových lesov. Tieto spoločenstvá pôvodne plošne prevládali v Ipeľskej kotline, kde boli spráše a sprašové hliny príhodnými stanovišťami na ich rast. Dnešné lesy, sú zasiahnuté hospodárskou činnosťou, pretože ich stanovištia sú po odlesnení vhodné pre rozličné poľnohospodárske kultúry, pšenica, kukurica a pod. Len menšiu plochu z celkovej rozlohy pokrývajú a pokrývali bučiny. Zastúpená je tu skupina bučín, tzv. submontánne bučiny. V rámci submontánnych bučín vystupujú v študovanom území kvetnaté bukové lesy. K lesnej pokrývke na území možno zaradiť aj lužné lesy. Treba však pripomenúť, že tieto spoločenstvá sa nikde nezachovali v súvislejších plochách, ale sú vyvinuté len fragmentárne, v podobe úzkych pásov stromov, ktoré sprevádzajú Ipeľ, ale aj všetky ostatné toky v kotline.

Hlavným činiteľom, ktorý sa zúčastňoval na odstránení pôvodných lužných lesov, bol človek. Ich pôvodné stanovištia človek odlesnil, premenil na lúky, zreguloval toky a odvodnil nivy pozdĺž tokov. Z prirodzených spoločenstiev sa pri Ipeľskom Predmostí zistili aj panónske piesočnaté spoločenstvá kostravy pošvatej (*Festucion vaginatae*). Z druhov sú významné trávy: kostrava pošvatá (*Festuca vaginata*), stoklas strechový (*Bromus tectorum*), kavyľ piesočnatý (*Stipa Sabulosa*), jasienska piesočnatá (*Colchicum arenaria*), klinček neskorý (*Dianthus serotinus*).

Na menších plochách v Ipeľskej kotline sa rozprestierajú spoločenstvá slaných a zasolených lúk. Sú to spoločenstvá halofytných a suhalofytných stanovišť s ťažkými alkalickými a neutrálnymi pôdami, ktoré sú silno zamokrené a na jar celkom zaplavené. Významnými druhmi sú: ďatelina jahodová (*Trifolium fragiferum*), sitina Gerardova (*Juncus gerardii*), ostrica delená (*Carex divisa*). Rozsiahle plochy pokrývajú hospodárske lúky a pasienky. Z pasienkových spoločenstiev sú najväčšmi rozšírené suchšie svahové pasienky. Osobitné postavenie zaujímajú spoločenstvá agátových monokultúr.

Živočíšstvo

Územie možno zo zoo geografickej stránky zaradiť do palearktiskej oblasti. V tejto oblasti je súčasťou jej eurosibírskej podoblasti. Prevažná časť územia je súčasťou stepnej zóny eurosibírskej podoblasti a severná časť je súčasťou lesnej zóny.

Biotop listnatých lesov - listnaté lesy pokrývajú menšie plochy v Ipeľskej kotline. Z poľovníckej zver súvislejších lesných porastoch žijú: jeleň obyčajný (*Carvus elaphus*), daniel škvnitý (*Dama dama*), srnec hôrny (*Capreolus capreolus*), sviňa divá (*Sus scrofa*), líška obyčajná (*Vulpes vulpes*). K dravcom patrí kuna hôrna (*Martes martes*), jazvec obyčajný (*Meles meles*), tchor obyčajný (*Putorius putorius*). Z cicavcov: zajac poľný (*Lepus europaeus*), králik divý (*Oryctolagus cuniculus*), veverica obyčajná (*Sciurus vulgaris*), jež obyčajný (*Erinaceus europaeus*) a i.

Biotop poľných hôrok - charakteristické druhy sú: bažant obyčajný, datel' hnedkastý (*Dendrocopos syriacus*), drozd čvokotavý (*Turdus pilaris*)...

Biotop polí a lúk - sú to druhy: hrabavka škvrnitá (*Pelobates fuscus*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), jarabica poľná (*Perdix perdix*), kaňa sivá (*Circus cyaneus*)...

Biotop ľudských sídlisk - tvoria skupiny zvierat: potkan obyčajný (*Ratus norvegicus*), bocian biely (*Ciconia ciconia*), dáždovník obyčajný (*Apus apus*), lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*)...

Biotop vôd - sú to napr.: rybárik obyčajný (*Alcedo atthis*), vodnár obyčajný (*Cinclus cinclus*), kačica divá (*Anas platyrhynchos*), štika obyčajná (*Esox lucius*) (5.9.2014, <http://referaty.atlas.sk/prirodne-vedy/ekologia/31311/?print=1>).

2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Obec je elektrifikovaná. Rozvodná sieť plynu je v obci vybudovaná. Obyvatelia sú napojení na verejný vodovod. Obec nemá vybudovanú splaškovú kanalizáciu s ČOV. Dažďová kanalizačná sieť je riešená sporadicky prostredníctvom rigolov popri ceste. Pokrytie mobilných operátorov je nasledovné T - mobile 80 %, Orange 80 % a O2 cca. 60 %. Občania majú v súčasnosti možnosť pripojenia na Internet prostredníctvom DSL, prípadne prostredníctvom mobilných operátorov.

Infraštruktúra	jednotka	súčasný stav	budúci stav
Pošta	ano/nie	áno	áno
Káblková televízia	ano/nie	nie	nie
Verejný vodovod	pokrytie v %	90	100
Vlastný zdroj pitnej vody	názov/výdatnosť	nie	nie
Verejná kanalizácia dažďová	pokrytie v %	0	0
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	pokrytie v %	nie	áno
Rozvodná sieť plynu	pokrytie v %	90	95
	DSL	áno	áno
pripojenie na sieť internet	EDGE/UMTS/	áno	áno
	Wi-Fi	nie	nie
verejný internet	ano/nie	áno	áno
verejný prístupový bod	ano/nie	nie	nie
internetová kaviareň	ano/nie	nie	nie
pokrytie signálom Orange	%	80 %	90 %
pokrytie signálom T-mobile	%	80 %	90 %
pokrytie signálom O2	%	60 %	80 %
verejné studne	počet	nie	nie
pramene pitnej vody	počet/výdatnosť	0	0
vodojemy	počet/objem	nie	nie
skládka TKO	ano/nie	nie	nie
separovaný zber	ano/nie	áno	áno
zberný dvor pre separovaný zber	ano/nie	nie	áno
kompostovisko	ano/nie	nie	áno
cintorín	počet	1	1
dom smútku	počet	1	1

Zdroj: OcÚ Veľká Čalomija, 2014

Zásobovanie pitnou vodou

Zásobovanie obyvateľstva obce pitnou vodou je v súčasnosti vykonávané zo skupinového vodovodu (ďalej SKV).

Objekty a zástavba rodinnými domami nachádzajúce sa na území obce sú zásobované aj vodou z vlastných vodných zdrojov - studní. Rozvodnú sieť v obci tvoria vodovodné potrubia DN 150 resp. DN 100 mm. Sieť je čiastočne zokruhovaná. Rozvojové zámery uvažujú so zásobovaním pitnou vodou z existujúcich rozvodov pitnej vody DN 100. Spôsob zásobovania jednotlivých rozvojových zámernov pitnou vodou bude upresnený v podrobnejších stupňoch projektovej dokumentácie. V rozvojových zámeroch sa navrhuje rozvod vody z rúr PVC DN 100. Na vodovodnej sieti budú osadené požiarne hydranty, ktoré budú slúžiť aj ako odkalovace, alebo odvzdušnovace. Trasy vodovodných potrubí sú navrhnuté vo verejných komunikáciách a ich výstavba by mala prebiehať súčasne so stavbami a v predstihu pre výstavbu jednotlivých objektov.

Z hľadiska základnej infraštruktúry chýba rekonštrukcia vodovodu. Absencia pitnej vody a cez letné obdobie je i nedostatok úžitkovej vody. Obec Veľká Čalomija eviduje vysokú zdravotnú závažnosť pitnej vody. Tento problém sa rieši v rámci organizácie „Spoločenstvo obcí regiónu Poiplia“, ktorá získala dotáciu z ISPA - fondu 28 mil. €. Opatrenie zabezpečenia zásobovania pitnou vodou má jednoznačnú prioritu legislatívy Spoločenstva. Opatrenie je zamerané na výstavbu vodárenskej sústavy na riešenie deficitu kvalitnej pitnej vody v obciach s najvyšším znečistením podzemných vôd. Riešený projekt pozostáva celkovo z piatich stavieb pre zabezpečenie zásobovanosti pitnou vodou 39 obcí okresu, teda celého Poiplia. Jednotlivé stavby pozostávajú z výstavby prívodných potrubí, výtlačných potrubí, vodojemov s prislúchajúcimi objektmi, čerpacích staníc a napojenia zdrojov do vodovodnej sústavy (EIA Multi Textil, s.r.o., 2008, s.14-15).

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vodovodov a kanalizácií v zmysle §19 zákona č. 442/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov: do priemeru DN 500 **1,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia, priemeru DN500 a viac **2,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia (navrhované potrubia)

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

V súčasnom období nieje v obci vybudovaná kanalizačná sieť a ČOV. V súčasnosti je trend riešiť túto situáciu samostatnými domovými čistiarnami. Z prevádzkových skúseností však vyplýva, že kvalita a technologické vybavenie mnohých domových ČOV je na nízkej úrovni a neumožňuje adekvátne čistenie odpadových vôd. Preto pri návrhu odvádzania a likvidácie splaškových odpadových vôd treba vychádzať z nasledovných kritérií: v sídle riešiť odvádzanie splaškových odpadových vôd cez spoločnú splaškovú kanalizáciu, vybudovať pre obce mikroregiónu samostatnú mechanicko – biologickú ČOV, pričom v prvej etape je vhodné pre obec vybudovať ČOV so zvozom odpadových vôd zo žump a v druhej etape vybudovať splaškovú kanalizáciu. V obci je potrebné vybudovať splaškovú kanalizáciu profilu DN 300.

Elektrická rozvodná sieť

Obec je v rámci okresu Veľký Krtíš zásobovaná elektrickou energiou linkami 110 kV VVN elektrickej energie a to vedením Lučenec - Veľký Krtíš a Veľký Krtíš - Malé Zlievce - Rimavská Sobota. Vo Veľkom Krtíši je rozvodňa VVNM/VN s trojfázovým transformátorom 2 x 25 MVA, odkiaľ vedú zásobovacie zariadenia VN 22 kV lúčovite do jednotlivých sídelných útvarov a k väčším odberateľom (EIA Multi Textil, s.r.o., 2008, s.14-15).

Sieť pri súčasnom odbere pracuje spoľahlivo a dodáva potrebný výkon bez väčších úbytkov napätia. Vzdušné vedenie 22 kV, prechádzajúce do obce od mesta Šahy sa postupne dostáva do zastavaného územia obce. Severným okrajom obce prechádza 22 kV vedenie. Z VN vedenia sú v smere do obce prevedené VN prípojky, na ktoré sú napojené vonkajšie 22/0,4 kV transformačné stanice, zabezpečujúce cez sekundárne rozvody Nn 380/220 V odber elektrickej energie.

NN vzdušné vedenie je v dobrom stave. Vedenie je realizované na betónových a drevených podperných bodoch. Hlavné vetvy vzdušného vedenia sú vedené pozdĺž hlavnej cesty, v súbehu s telefónnym vedením a vedením obecného rozhlasu. Rozvádzače NN umiestnené na stožiarových trafostaniciach vyhovujú požiadavkám pre zásobovanie elektrickou energiou. Podzemné káblové rozvody sú v obci realizované v malej miere. Len niektoré prípojky k rodinným domom sú vedené káblovým vedením v zemi. Pri výstavbe stavebných objektov a inžinierskych sietí treba toto rešpektovať.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí:
 - od 1 kV do 35 kV vrátane: 1. pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7 m,
 - pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2 m, 3. pre zavesené káblové vedenie 1 m
 - od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m
 - od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m
- v ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
 - uskladiť ľahko horľavé alebo výbušné látky
 - vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
 - vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia
- vlastník pozemku je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a príjazd k vedeniu a na tento účel umožniť prevádzkovateľovi udržiavať voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia (táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej z vonkajšej strany nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podporného bodu)
- ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m
- ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla:
 - 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky
 - 3 m pri napätí nad 110 kV
- v ochrannom pásme vonkajšieho podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzať trvalé porasty a používať osobitne ťažné mechanizmy
 - vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky, prípadne sťažiť prístup k elektrickému vedeniu
- ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36:
 - s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení
- v ochrannom pásme elektrickej stanice je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých je ohrozená bezpečnosť osôb, majetku a spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky elektrickej stanice (ÚPD M., 2008).

Zásobovanie plynom

Obec Veľká Čalomija je zásobovaná plynom prostredníctvom VTL prípojky, ktorá je ukončená v distribučnej regulačnej stanici VTL/STL, severne od zastavaného územia. Takmer celá obec je v súčasnosti plynofikovaná. V obci sa nachádza miestna sieť STL plynovodov o tlakovej úrovni 0,4 MPa. Trasy sú vedené prevažne okrajom miestnych komunikácií. Severom územia cez obec Vinica prechádza medzištátny tranzitný plynovod Bratstvo 2x DN 1400 a 3x DN 1200 a VVTL plynovod s max-prevádzkovým tlakom 55 barov DN 700.

Distribučný systém plošného zásobovania plynom pre obec Veľká Čalomija je zrealizovaný ako jednotný stredotlaký rozvod plynu s prevádzkovým tlakom do 300 kPa. Miestny distribučný rozvod plynu so sieťou papršiekového charakteru má dobré prenosové vlastnosti. Po kvalitatívnej stránke možno plynovodnú sieť považovať pre potreby bytovej výstavby a vybavenosti v obci Veľká Čalomija za dobudovanú. Konfigurácia plynovodov umožňuje napojiť na odber plynu v podstate všetky objekty v uvedenom území.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo plynovodu v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 56 vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia merané kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia:
 - 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm

- 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm
- 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa
- 8 m pre technologické objekty
- bezpečnostné pásmo plynovodu v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 57 vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia merané kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia:
- 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území
- 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm
- 50 m pri regulačných staniciach, filtračných staniciach, armatúrnych uzloch určí v súlade s technickými požiadavkami prevádzkovateľ distribučnej siete pri plynovodoch
- s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe (ÚPD M.,2008).

Zásobovanie teplom

V riešenom území je vzhľadom na prevažný spôsob využívania územia (bývanie) logicky predurčený aj spôsob zásobovania teplom. Územie je z pohľadu zásobovania teplom riešené kombinovaným spôsobom. Hlavný spôsob zásobovania sú lokálne zdroje tepla na pevné palivo - prevažne na atmosferické spaľovanie drevnej hmoty a zemný plyn. Tretie najčastejšie využitie zdroja tepla je elektrické vykurovanie (priamoohrevné, akumulčné). Ďalšími zdrojmi energie sú v zanedbateľnej miere slnečné kolektory (najmä podpora prípravy TUV), propán (najmä technologické účely – varenie). Väčšina objektov má inštalovaný kombinovaný spôsob vykurovania, najčastejšie v kombinácii zdroja tepla kotol na drevo / plynové vykurovanie. Uvedené kombinácie sú riešené pre vykurovanie aj pre ohrev TUV.

Miestny rozhlas

Rozhlasová ústredňa je umiestnená v budove obecného úradu. Od budovy OU je rozvod vedený na kovových stĺpoch, na ktorých sú upevnené reproduktory. Vedenie miestneho rozhlasu je vedené pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súbežne s telefónnym vedením a vedením NN. Miestny rozhlas bol vybudovaný v roku 1964. Pôvodné rozvody sa ponechajú a pre nové zastavané časti sa vybuduje nové vedenie miestneho rozhlasu. Vedenie sa uloží v zemi a pre umiestnenie reproduktorov sa využijú osvetľovacie stĺžiare, alternatíva je bezdrôtový rozhlas.

Televízia

V obci je príjem televízneho signálu Slovenskej televízie zabezpečovaný televíznym prekrývačom DVB. Signál ku koncesionárom sa dostáva na kvalitnej digitálnej úrovni. Kvalitný príjem signálu je možný zriadením kábelovej televízie s prijímacím zariadením, ktorú nemá obec vybudovanú.

Telekomunikácie

Veľká Čalomija spadá do primárnej oblasti PO Veľký Krtíš a sekundárnej oblasti SO Banská Bystrica – patrí do tranzitného telefónneho obvodu TTO Banská Bystrica. Primárna oblasť je nižšou územnou jednotkou.

Mobilní operátori telekomunikačných systémov T-Mobile, Orange a O2 Telefonica Slovensko má stav pokrytia v danej oblasti jedine pre služby siete GSM/GPRS ešte prostredníctvom technológie prvej generácie (1G) s využívaním systémov AMPS, TACS a čiastočne druhej generácie (2G a 3G) v centrálnej časti obce. Rýchly internet, systém EDGE/Super Speed (2,5G), resp. nadstavba (3G) HSDPA/UMTS ktorá umožňuje maximálne prenosové rýchlosti pre sťahovanie dát z internetu do hodnoty 3,6 Mb/s. Pripojenie cez optickú linku priamo ku účastníkom telekomunikačných služieb u všetkých mobilných operátorov je pre riešené územie v súčasnom období nedostupná. Dátové služby sú poskytované prostredníctvom Verejnej dátovej siete (VDS) T-mobile. Nové trasy miestnych telekomunikačných káblov pre rozvojové lokality je potrebné viesť po oboch stranách obslužných komunikácií v koridoroch pre inžinierske siete v zmysle platných STN. Body napojenia pre telefónne prípojky novej bytovej výstavby a občianskej vybavenosti budú určené v podmienkach pri začatí územného koanania pre konkrétnu lokalitu. Telefónna ústredňa má kapacitu na rozšírenie počtu účastníkov v novej IBV, v novej občianskej vybavenosti a v novej výrobe.

Pošta – V obci sa nachádza prevádzka Slovenskej pošty.

Ochranné pásma

1. ochranné pásma telekomunikačných vedení, zariadení a objektov verejnej telekomunikačnej siete v zmysle Zákona o elektronických komunikáciách č. 610/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov (ÚPD M.,2008).

Verejné osvetlenie

Osvetlenie ciest, komunikácií a verejných priestranstiev je vybudované výbojkovými svietidlami, ktoré sú pomocou výložníkov uchytené na podporných bodoch vzdušnej sekundárnej siete NN. Rozvod medzi svietidlami je vodičom AlFe, ktorý slúži ako fáza VO vzdušnej sekundárnej siete nn. Ovládanie VO je centrálné prostredníctvom impulzných káblov z RVO pri transformátorových staniciach. Verejné osvetlenie bolo vybudované v roku 1968. Pre navrhovanú výstavbu je potrebné budovať verejné osvetlenie výbojkovými sodíkovými svietidlami, ktoré budú upevnené na bezpäťových osvetľovacích stožiaroch. Rozvod medzi svietidlami bude káblom CYKY 4B x 10 mm², uloženým v zemi. Ovládanie navrhovaného osvetlenia napojiť pomocou impulzného kábla na centrálny impulz VO obce Veľká Čalomija.

Ochrana pred povodňami a správa povodí

Na toku Ipel' v rámci k. ú. Veľká Čalomija sú vybudované ochranné hrádze. V intraviláne obce Veľká Čalomija je pre navrhované zámery, potrebné hľadať riešenia na ochranu územia pred veľkými vodami z okolitej poľnohospodárskej pôdy. Pre zabezpečenie tejto požiadavky je nevyhnutné dodržať nasledovné zásady: pôdny kryt chrániť pred vodnou eróziou uplatnením protierózných pôdoochranných a lesotechnických opatrení, zabezpečiť realizáciu povrchových protierózných priekop zachytávajúcich prívalové vody, zabezpečiť koryto vodného toku proti zosunom pôdy, zvýšiť úroveň starostlivosti o odvádzanie dažďových vôd z územia obce, neupravené úseky vodných tokov riešiť s cieľom ochrany intravilánu pred veľkými vodami na Q100 a orné pôdy pre Q20, pretože náhodilé zaplavenie je ekologicko-produkčne žiaduce, pri výstavbe je potrebné zachovať ochranné pásma pozdĺž tokov 5 m od brehovej čiary, zriaďovanie ochranných pásiem je právne zabezpečené zákonom o vodách c. 364/2004 Z.z. a vyhláškou MŽP SR c. 398/2002 Z.z.. Pri jednotlivých úpravách tokov sa navrhuje v rámci riešenia zachovať prírodný charakter koryta a brehových porastov so snahou zabezpečenia funkčnosti a skvalitnenia životného prostredia. Na toku je potrebné zabezpečiť pravidelné odstraňovanie nánosov, opravy poškodených brehov a ošetrovanie brehových porastov.

Ochranné pásma

- obojstranné ochranné pásmo pobrežných pozemkov v zmysle ustanovení §49 zákona č. 364/2004 o vodách: **10 m** od vzdušnej päty, respektíve brehovej čiary miestnych tokov z dôvodov vykonávania činnosti správcu toku. Do tohto územia nie je možné umiestňovať technickú infraštruktúru, žiadame pevné stavby ani súvislú vzrastlú zeleň. Toto územie nie je možné poľnohospodársky obhospodarováť. Musí byť zachovaný prístup mechanizácie správcu vodného toku a povodia k pobrežným pozemkom z dôvodu údržby a kontroly. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodným tokom musia byť riešené podľa STN 73 6822 – Križovanie a súbehy vedení s vodnými tokmi a akékoľvek stavebné aktivity v ochrannom pásme tokov musia byť prerokované so správcou toku a povodia.

Pri návrhu investícií je potrebné rešpektovať ustanovenia § 49 zákona č. 364/2004 Z. z. vodách a vyhlášky č. 211/2005 Z. z. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené podľa STN 73 6822 „Križovania a súbehy vedení s vodnými tokmi“. (ÚPD M.,2008).

Civilná ochrana obyvateľstva

V obci v súčasnosti nie sú vybudované nijaké väčšie špeciálne zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou. Ukrytie obyvateľov je riešené formou jednoduchých úkrytov budovaných svojpomocne. Väčšia časť objektov v obci je podpiwničená, pivničné priestory slúžia pre ukrytie obyvateľstva. V rámci navrhovaných rozvojových plôch určených pre obytnú výstavbu sa ukrytie obyvateľstva bude riešiť v pivničných priestoroch obytných objektov, príp. zariadení občianskej vybavenosti.

Požiarňa ochrana

V obci sa nachádza požiarňa zbrojnica v správe obce Veľká Čalomija. Obec má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť. Na hlavné potrubia sú napojené uličné rozvody. Priestorová štruktúra a dimenzie komunikácií zabezpečujú dobrú dostupnosť pre zásahové vozidlá požiarnej ochrany. Zásobovanie nových rozvojových plôch požiarňou vodou sa navrhuje riešiť z miestnej verejnej vodovodnej siete. Príjazd pre požiarne vozidlá, v rozvojovom zámere bude zabezpečený po spevnených komunikáciách šírky minimálne 3,5 m (čím sa dosiahne požadovaná minimálna šírka 3 m v zmysle § 82 vyhl. MV SR c. 94/2004 Z.z.). Obec v súčasnosti nemá vybudované požiarne hydranty. Na hlavné vodovodné potrubia môžu byť v budúcnosti napojené uličné rozvody s osadenými protipožiarňami hydrantmi. Sídlo požiarnej stanice jednotky ZPO pre obec Veľká Čalomija je situované v okresnom meste Veľký Krtíš. V prípade väčšieho požiaru je najbližšia zásahová jednotka s dojazdom do 20 minút. Obec má činný dobrovoľný hasičský zbor s 5 členmi.

Odvádzanie dažďových vôd

V obci nie je vybudovaná samostatná dažďová kanalizácia. Obec Veľká Čalomija má vybudované provizórne ochranné technické zariadenie pre odvádzanie dažďových povrchových vôd a to otvorené rigoly pozdĺž miestnych komunikácií. Dažďové vody stekajúce z vyššie položených terénov širšieho okolia obce, i v samotnej obci sú zachytávané systémom týchto odvodňovacích rigolov a následne odvádzané do recipientu potoka Veľká Čalomija.

Cintoríny

Pochovávanie na území obce Veľká Čalomija sa realizuje len na cintoríne. V obci Veľká Čalomija sa územie akceptuje ako jeden pochovávacie obvod. Nachádza sa tu 1 cintorín. Má rozmery cca. 8400 m². Približne 1400 m² v severnej časti predstavuje v súčasnosti voľná kapacita cintorína.

Do priestorov cintorínov sa navrhuje umiestnenie kontajnerov menšieho typu, s ktorým by neboli problémy pri odvoze (využitie traktora). V cintorínoch sa odporúča realizovať výsadba estetickej parkovej zelene a rekonštrukciu a dostavba chodníkov. Obec neplánuje rozšírenie plochy cintorína.

2.4. DOPRAVA

Modernizáciou a rozvojom dopravnej infraštruktúry v obci a jej okolí dochádza k vytváraniu vhodných podmienok na kvalitný život jej obyvateľov. Rovnako vzrastajú možnosti na príliv investícií, ktoré si nevyhnutne vyžadujú kvalitnú cestnú sieť. Z hľadiska environmentálneho dochádza prvotne k negatívnym účinkom (napr. záber pôdy), druhotne však, po jej uvedení do prevádzky, prispieva k znižovaniu negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie. Kvalitnejšie technické parametre ciest prispievajú k plynulosti dopravy, tie isté úseky sú prekonávané za kratší čas, čím sa skracuje jazdná doba.

Cestný a železničný dopravný systém sprostredkúva dopravné vzťahy, ktoré svojou úrovňou a dopravným významom presahujú sídelnú úroveň. Priemet týchto dopravných vzťahov do územia možno hodnotiť z pohľadu väzieb širšieho územia k sídlu.

Územie Ipeľskej kotliny patrí medzi dopravne menej využívané oblasti. Západným okrajom vedie mestom Šahy dôležitá severojužná dopravná spojnice, dnes medzinárodná cesta E 77, vedúca po ceste I/66. Spája Budapešť cez Šahy a Zvolen s Krakovom. Z regionálnych ciest je významná cesta I/75, ktorá prechádza severným okrajom kotliny cez Veľký Krtíš k Lučencu a najmä cesta II/527, ktorá vedie od Veľkého Krtíša cez Slovenské Ďarmoty (s odbočkou do Maďarska) až do Šiah. Železničná doprava sa kotline na našom území prakticky vyhýba, nakoľko železničná trať Zvolen – Čata vedie zo Šiah severným smerom a trať do Veľkého Krtíša sa po zastavení ťažby uhlia a z dôvodu nevyťažnosti osobnej dopravy, nevyužíva (10.10.2014, http://sk.wikipedia.org/wiki/Ipe%C4%B5esk%C3%A11_kotlina).

Miestne komunikácie

Miestne komunikácie majú prevažne živičný kryt. Celková dĺžka miestnych komunikácií je 4,5 km. Tieto dopĺňa sieť prístupových komunikácií. Smerové vedenie a šírkové usporiadanie týchto komunikácií nie vždy zodpovedá STN 736110, čo je do istej miery ovplyvnené aj existujúcou zástavbou. Odvodnenie týchto ciest je riešené do priláhlej zelene alebo priekop. Základný komunikačný systém miestnych komunikácií obce Veľká Čalomija dopĺňajú komunikácie nižších funkčných tried. Tieto vytvárajú v sídle sieť priečných a pozdĺžnych prepojení. Dopravnourbanistický význam prvkov zonálnej komunikačnej štruktúry nepresahuje úroveň upokojených komunikácií funkčnej triedy D1. Charakterizujúcou vlastnosťou týchto komunikácií je realizácia dopravných vzťahov pešej a automobilovej dopravy na spoločnom dopravnom priestore. Šírkové parametre spevnených komunikácií sú hodnotené šírkou ich koruny. V bežnom profile tieto nepresahujú šírku 4 - 5,5 m. Dopravný význam týchto komunikácií spočíva v prístupovej funkcii a pohybe výlučne zdrojovej a cieľovej dopravy. Postupnou urbanizáciou územia pozdĺž historicky založených ulíc sa vytvorila bloková zástavba umožňujúca len obmedzenú obsluhu nezastavaných priestorov. Potenciálne rozvojové smery sú orientované do nezastavaných prieluk a jestvujúcich dopravných prepojení.

Hromadná doprava

Hromadná preprava osôb je v súčasnosti, v V. Čalomiji zabezpečovaná Slovenskou autobusovou dopravou, a.s. Modrý Kameň.

Železničná doprava

Obec Veľká Čalomija nie je napojená na sieť železničných tratí SR. V železničnej doprave je región dostupný prostredníctvom železničnej stanice v meste Šahy. Ide o trať II. kategórie v hierarchii železničnej siete Slovenska (ŽSR). Maďarskou stranou prechádza železničná trať č. 75, ktorá je vzdialená od obce cca. 2 km. Železničná stanica sa nachádza v obci Ipolyszog.

Doprava pešia a cyklistická

Pešia doprava vyplýva z celkového riešenia prostredia. Pozdĺž obslužných komunikácií v jestvujúcej zástavbe niesú všade vybudované chodníky. Celková dĺžka vybudovaných chodníkov je 1 km. Pri komunikáciách navrhovaných do ukludnených obytných ulíc nie je nutné realizovanie samostatných peších trás, nakoľko sa charakter týchto trás vyznačuje zmiešanou pešou i motorovou dopravou so zabezpečením prednosti pre peších, čo bude zdôraznené dopravným značením.

Podiel bicyklovej dopravy z pohľadu celkovej dopravnej práce a z pohľadu nemotorovej dopravy nie je v obci Veľká Čalomija rozhodujúci a nedosahuje podiel sídiel so zavedeným systémom bicyklovej dopravy (cca. 10 – 20% - ný podiel na celkovej dopravnej práci), ale aj napriek tomu patrí medzi významné spôsoby dopravnej obsluhy. Konfigurácia terénu, rozmiestnenie urbanistických prvkov (bývanie, vybavenosť) v obci dáva predpoklady k významnejšiemu postaveniu bicyklovej dopravy, ako jedného zo základných vnútrosídelných dopravných systémov. Dopravnourbanistické i technické podmienky v sídle sa dajú hodnotiť priaznivo a dávajú veľké predpoklady na rozvoj tohto ekologicky najefektívnejšieho druhu dopravy.

Parkovanie

Statická doprava v sebe zahŕňa nielen umiestnenie vozidla mimo jazdné pruhy komunikácie po dobu návštevy, nákupu (krátkodobé parkovanie, do 2 hod.), či zamestnania (parkovanie dlhodobé, nad 2 hod., v obci zastúpené pomenej vzhľadom na skutočnosť, že hlavný pracovný trh sa nachádza mimo územia obce), ale aj v čase kedy sa vozidlo nepoužíva (odstavenie vozidla). Parkovanie v obci je v súčasnosti organizované v dvoch formách, jednou je parkovanie mimo jazdných pruhov, ale na vozovke, druhou je parkovanie na vyhradených parkovacích plochách (obecný úrad, obchodné jednotky, futbalové ihrisko, cintorín, amfiteáter, základná škola). Odstavenie vozidiel sa zabezpečuje, v prípade individuálnej bytovej zástavby na vlastnom pozemku, buď v jednotlivo stojacich, alebo vstavaných garážach, alebo mimo vlastného pozemku.

Súčasná kapacita parkovísk v centrálnej časti V. Čalomiji:

Parkovisko OcÚ	cca. 10
parkovisko Obchodné jednotky	cca. 10
parkovisko športová infraštruktúra	cca. 10
cintorín	cca. 10
amfiteáter	cca. 10
školsťvo	ccc. 5

2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Katastrálne územie obce Veľká Čalomija tvorí z hľadiska prírodných hodnôt a ekologickej stability krajiny tri zhruba homogénne pásma. Prvým je kompaktné pásmo ornej pôdy, vodné plochy zastúpené riekou Ipeľ na južnom okraji katastra a pásmo obytnej zóny obce.

Ochrana prírody je zameraná na dve geomorfologické jednotky a to Ipeľskú kotlinu a Krupinskú planinu, ktorá zasahuje do oblasti zo severu. Tie sú jedinečné z hľadiska existencie významných rastlinných a živočíšnych endemitov. Na území okresu sa nachádza viacero významných chránených území. Medzi navrhované územia európskeho významu v rámci agendy Natura 2000 patria: Cúdeninský močiar, PR Čebovská lesostep, PR Dedinská hora, PR Ipeľské hony, PR Kiarovský močiar, Poiplie, Rieka Litava, PR Seleštianska stráň. Medzi vyhlásené patrí Chránené vtáčie územie Poiplie, ktorého hranica prechádza katastrálnym územím obce **Veľká Čalomija**. Ďalšie chránené územia v

okrese sú: PR Modrokamenská lesostep, PR Ryžovisko, PP Kamenná žena, PP Koprovnica, PP Kosihovský kamenný vrch, PP Krehora, CHA Cerínsky potok, CHA Holica.

Obec v hierarchii predstavuje najnižší, ale základný prvok ochrany prírody. Potreba naplňovať enviromentálne ciele vyplýva aj zo samotnej alokácie obce. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení n. predpisov legislatívnou formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, vytvorenie podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržanie ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

Lokality NATURA 2000

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii. Sústavu NATURA 2000 tvorí v okolí obce osobitne chránené územie (Special Protection Areas, **SPA**) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: **chránené vtáčie územia**.

Chránené vtáčie územie Poiplie

Vyhlásené: Vyhláška MŽP SR č. 20/2008 Z.z.

Výmera : 8 062,9 ha

Kraj : Banskobystrický, Nitriansky

Okres : Levice, Lučenec, Veľký Krtíš

Kataster: Tešmák, Šahy, Nitra nad Ipľom, Holiša, Mikušovce, Panické Dravce, Trebeľovce, Veľká nad Ipľom, Fil'akovské Kováče, Rapovce, Muľka, Kalonda, Trenč, Muľa, Bušince, Čeláre, Záhorce, Kiarov, Dolinka, Kováčovce, Veľká Ves nad Ipľom, Ipeľské Predmostie, Chrastince, Vrbovka, Malá Čalomija, Kosihy nad Ipľom, **Veľká Čalomija**, Balog nad Ipľom, Slovenské Ďarmoty, Koláre

Charakteristika : Účelom je zabezpečenie priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov bociana bieleho, strakoša kolesára, chriašteľa malého, chriašteľa bodkovaného, rybárika riečneho, d'atľa hnedkavého, včelárika zlatého, výrika lesného, penice jarabej, pipíšky chochlatej, prepelice poľnej, prhl'aviara čiernohlavého, brehule hnedej, kane močiarnej, bučiacika močiarného a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania. Územie zahŕňa typické biotopy južného Slovenska - vodné biotopy, poľnohospodársku krajinu a pasienky.

Zakázané činnosti v CHVÚ:

- výrub drevín alebo vykonávanie akýchkoľvek zásahov do drevín rastúcich mimo lesa od 1.marca do 31. júla kalendárneho roka okrem odstraňovania následkov havárií alebo porúch na elektrickom vedení,
- vykonávanie úmyselnej ťažby od 1. apríla do 31. júla,
- zmena druhu pozemku z existujúceho trvalého trávneho porastu na iný druh poľnohospodárskeho pozemku
- použitie existujúceho trvalého trávneho porastu na nepoľnohospodárske účely okrem povinnosti stanovenej osobitným predpisom,
- zmena druhu pozemku z ostatnej zatravnenej plochy na iný druh pozemku okrem zmeny na trvalý trávny porast,
- mechanizované kosenie alebo mulčovanie existujúcich trvalých trávnych porastov spôsobom od okrajov ku stredu na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára,
- rekultivácia brehov materiálových jám po ťažbe piesku alebo hliny,
- aplikovanie insekticídov alebo herbicídov na existujúcich trvalých trávnych porastoch a ostatných zatravnených plochách okrem odstraňovania invázných druhov rastlín,
- aplikovanie priemyselných hnojív alebo pesticídov na miestnych alebo účelových komunikáciách, poľných skládkach hnoja, plochách ruderálnej vegetácie alebo brehoch materiálových jám (štrkovísk, pieskovní a hlinísk) okrem odstraňovania invázných druhov rastlín,
- aplikovanie rodenticídov iným spôsobom ako vkladáním do nôr

V zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny je predmetná lokalita v katastrálnom území obce Veľká Čalomija zaradená do prvého (najnižšieho) stupňa ochrany (§ 12). Osobitne chránená časť prírody s vyšším stupňom ochrany (maloplošná ani veľkoplošná) sa v danom území nenachádza (EIA Multi Textil, s.r.o., 2008, s.14-15).

Štruktúra krajiny

Hodnotené územie a jeho blízke okolie sa skladá z 15 prvkov, ktoré sú zoskupené podľa prevládajúcich aktivít do 5 skupín. Ide o nasledujúce prvky:

1. Dopravné a priemyselné plochy a vedenia

cesty II., III. triedy, miestne komunikácie
priemyselné areály a objekty služieb,
nadzemné a podzemné vedenia,
energovody a produktovody.

2. Urbanizované plochy

kompaktná sídelná zástavba,

3. Poľnohospodárske kultúry a orná pôda

veľkoplošné / maloplošné oráčky,
trvalé trávnaté porasty (lúky a pasienky),

záhrady, sady a vinice.

4. Vegetačné štruktúrne prvky

nelesná stromová a krovinná vegetácia,
líniová brehová vegetácia a sprievodná vegetácia ciest,
trávne a ruderalne spoločenstvá,
remízky,
lesné porasty.

5. Vodné prvky

stále vodné toky s prirodzeným korytom,
stále vodné toky s upraveným korytom,

Ochrana prírody a krajiny

Na území katastra obce Veľká Čalomija sa nachádza niekoľko chránených území s ich ochrannými pásmami. Podmienky ochrany týchto území sú rešpektované pre akúkoľvek činnosť v území sú definované v príslušných právnych predpisoch, ktoré sú tu taktiež uvedené.

Poľnohospodárska krajina

V rámci poľnohospodárskej krajiny sú žiaduce niektoré zásahy, znižujúce eróziu a zvyšujúce ekologickú stabilitu krajiny. V rámci revitalizačných opatrení je potrebné dôsledne asanovať všetky nelegálne skládky odpadu ich likvidáciou a odvozom na skládku TKO. Pri praktizovanom zasypaní smetiska dochádza naďalej k negatívnym vplyvom skládok (premývanie zrážkovou vodou, znečisťovanie povrchových a podzemných vôd). V rámci poľnohospodárskej krajiny navrhujeme na niektorých miestach realizovať protierózne opatrenia buď výsadbou zelených pásov alebo ponechaním zasakovacích trávnych pásov bez rozorávania. Výsadby by mali byť realizované z miestnych druhov drevín, prevažne listnatých, s prípadným malým podielom ihličnanov. Takéto výsadby je vhodné aplikovať aj okolo trvalých poľných ciest. Výsadby v krajine a na okraji intravilánu obce majú dvojaký charakter - ide o pravidelné líniové výsadby prevažne okolo komunikácií (poľné cesty, hospodárske areály), ako aj o nepravidelnejšie, medzernaté, líniové až hlúčikovité výsadby prirodzene rastúcich krov a nízkych stromov. Kvôli posilneniu ekostabilizačnej funkcie v poľnohospodárskej krajine sú navrhnuté líniové výsadby zelene na trasách terajších či niekdajších poľných ciest a hraniciach väčších blokov niekdajších parciel, čo bude evokovať historickú krajinnú štruktúru, zlepši mimoprodukčné funkcie poľnohospodárskej krajiny, podporí biodiverzitu v oblasti, zlepši obraz krajiny a v neposlednom rade zabezpečí minimalizáciu negatívnych vplyvov erózie na poľnohospodárskeho pôdneho fondu, ktorá je v katastri obce pomerne výrazná. Výsadby sú finančne a technicky nenáročné, na vymedzených liniách stačí zabezpečiť zamedzenie intenzívneho hospodárenia a prípadne zabezpečiť výsadbu riedkej kostry základných drevín, ktoré môžu byť aj hospodársky zaujímavé (napr. ovocné stromy), na zvyšných častiach línii je predpoklad skorého uchytenia mnohých pionierskych drevín a vyselektovania hodnotných kriačinových spoločenstiev, čo samozrejme nevyklučuje aj priamu úmyselnú výsadbu plnohodnotných pásov miestnych druhov stromov a krov. Drevinová skladba musí zohľadňovať prirodzené spoločenstvá a fragmenty zachovalých kriačín v blízkom okolí (<http://www.sopsr.sk/natura/index.php?p=4&sec=5&kod=SKUEV0225>, 14.9.2014).

Starostlivosť o územie

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno – historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. Územno - plánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v obci. Základným nástrojom územného plánovania je územný plán obce. Územný plán obce je výsledok formálneho plánovania a je územnoplánovacím dokumentom v zmysle zákona č.50/1976 Zb. (zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov) a v zmysle vyhlášky č.84/1976 Zb. (o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii) v znení neskorších predpisov. Základným pre obec je územný plán sídelného útvaru (ÚPN SÚ), ktorého záväzná časť sa po schválení mestským zastupiteľstvom stáva všeobecne záväzným nariadením obce.

Obstarávateľom ÚPN obce (alebo zóny) je obecná samospráva. V súčasnosti obec Veľká Čalomija nemá spracovaný územný plán.

Ochrana ovzdušia

Na ochranu ovzdušia v obci pred potenciálnymi a reálnymi zdrojmi znečistenia slúži zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia v znení neskorších predpisov (platný v roku 2009, od 1.6.2010 účinný zákon č. 137/2010 Z.z o ovzduší). Upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V zákone sú definované znečisťujúce látky, zdroje znečisťovania, povinnosti právnických a fyzických osôb ako aj prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia, poplatky a pokuty za znečisťovanie ovzdušia. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V samotnom sídle sa výroba výrazne znečisťujúca ovzdušie nenachádza. Najviac znečisťujúcich zdrojov sa nachádza v okresnom meste Veľký Krtíš, ale aj v meste Šahy.

Zdrojmi znečisťovania ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste II. triedy č.527, ako aj na miestnych komunikáciách,
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach,
- výrobné prevádzky v meste Veľký Krtíš, Šahy.

Z hľadiska čistoty ovzdušia k najväčším znečisťovateľom patria: SPP a.s. Bratislava Divízia Slovtransgaz závod Veľké Zlievce, Baňa Dolina a.s. Veľký Krtíš, PD akcionárov Ipeľ, Balog nad Ipľom (chov HD), Klas a.s. Veľký Krtíš, TERMEX s.r.o., Veľký Krtíš, Vinica a.s. Vinica, Spoločné roľnícke družstvo Nenince, Poľnohospodárske družstvo podielnikov Sklabiná (EIA Multi Textil, s.r.o., 2008, s.19).

K znečisteniu ovzdušia v Ipeľskej kotline negatívne prispieva aj automobilová doprava, ktorej intenzita neustále narastá. Je to dané vysokou frekvenciou dopravy na trase Šahy - Veľký Krtíš. Meranie znečisťujúcich látok z dopravy sa zatiaľ nemeria, ale za 90% celkových emisií prchavých organických látok z dopravy zodpovedajú vozidlá s benzínovým motorom. Automobilová doprava okrem zvyšovania plynných emisií z výfukových plynov spôsobuje aj sekundárnu prašnosť.

Produkcia v t na km ² podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Okres Veľký Krtíš	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tuhé emisie	0,42	0,48	0,63	0,59	0,58	0,59	0,59	0,57	0,62	0,63	0,66
Oxid siričitý	0,21	0,19	0,16	0,16	0,12	0,13	0,09	0,11	0,09	0,09	0,06
Oxid dusíka	1,35	1,49	1,19	0,81	1,19	1,13	0,75	0,96	0,96	0,54	0,62
Oxid uhoľnatý	0,86	0,82	0,97	0,92	0,88	0,90	0,85	0,84	0,89	0,87	0,87
<i>Tuhé emisie SR</i>	<i>0,85</i>	<i>0,85</i>	<i>1,02</i>	<i>0,88</i>	<i>0,71</i>	<i>0,70</i>	<i>0,69</i>	<i>0,67</i>	<i>0,71</i>	<i>0,72</i>	<i>0,63</i>
<i>Oxid siričitý SR</i>	<i>2,15</i>	<i>1,96</i>	<i>1,81</i>	<i>1,78</i>	<i>1,43</i>	<i>1,41</i>	<i>1,30</i>	<i>1,41</i>	<i>1,39</i>	<i>1,19</i>	<i>1,05</i>
<i>Oxid dusíka SR</i>	<i>1,19</i>	<i>1,16</i>	<i>1,14</i>	<i>1,06</i>	<i>0,96</i>	<i>0,94</i>	<i>0,87</i>	<i>0,88</i>	<i>0,88</i>	<i>0,81</i>	<i>0,75</i>
<i>Oxid uhoľnatý SR</i>	<i>3,76</i>	<i>3,87</i>	<i>3,70</i>	<i>3,94</i>	<i>3,74</i>	<i>3,64</i>	<i>3,00</i>	<i>3,38</i>	<i>3,65</i>	<i>3,56</i>	<i>3,36</i>

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Do ovzdušia sa z riešeného územia dostávajú: toxické oxidy dusíka (NOX), ktoré spôsobujú ochorenia dýchacích ciest, cyanózu srdca, majú aj karcinogénne účinky, toxický oxid siričitý (CO₂), ktorý naruša krvotvorbu, dráždi sliznice a oči, spôsobuje chronické ochorenia dýchacích ciest, popolčeky, ktoré zasahujú predovšetkým dýchacie cesty, pri niektorých druhoch popolčekov je zasiahnuté aj srdce a imunitný aparát (karcinogénne účinky), polietavý prach prevažne zo sekundárnej prašnosti spôsobuje ochorenia dýchacích ciest, rozľahlé plochy porastené burinnými spoločenstvami sú jedným zo zdrojov alergických ochorení slizníc.

Oproti ostatným regiónom Slovenska je okres Veľký Krtíš jeden z menej znečistených regiónov. Vo väčšine prípadov sa produkcia znečisťujúcich látok v okrese pohybuje pod úrovňou SR. Najmenej znečisťujúcich látok bolo produkovaných v prípade oxidu siričitého a oxidu uhoľnatého. Ako prezentuje nasledujúca tabuľka, k nárastu dochádza v prípade produkcie oxidu uhoľnatého, ktoré sú pravdepodobne produkované ako externé vplyvy priemyselnej výroby, dopravy a zásobovania teplom v zimnom období (prechod na pevné palivá v dôsledku vysokých cien elektrickej energie a plynu) a tuhých emisií.

Produkcia v t podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Okres Veľký Krtíš	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tuhé emisie	354,40	409,00	534,00	500,90	495,80	499,00	497,80	484,50	527,50	531,20	555,65
Oxid siričitý	175,60	161,00	135,00	143,70	102,50	111,00	80,20	92,60	78,60	75,90	53,34
Oxid dusíka	1146,60	1262,00	1011,00	688,90	1010,40	958,00	636,20	811,20	811,80	457,70	527,35
Oxid uhoľnatý	728,70	699,00	824,00	781,90	750,10	761,00	721,40	710,20	752,20	740,30	738,12

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Vplyvom nepriaznivej klimageografickej polohy (teplotné inverzie v Ipeľskej kotline) sa exhaláty hlavne v jesennom a zimnom období koncentrujú v prízemnej vrstve ovzdušia. Naopak koncentrácie polietavého prachu sa zvyšujú pri normálnych klimatických situáciách a to už pri najmenších rýchlostiach vetra. Oproti minulosti sa zmenila situácia v hlavných znečisťovateľov ovzdušia, keď tepelné zdroje prešli z uhlia na zemný plyn. K zlepšeniu stavu znečisťovania prispela aj plynofikácia obce. Naopak je zvýšená hybnosť automobilov.

Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. a II. triedy, zberných mestských komunikácií a hlavných železničných ťahov sú povolené pre deň $LA_{eq,p} = 60$ dB a v noci $LA_{eq,p} = 50$ dB. Hlavná dopravná záťaž v katastrálnom území je na ceste II/527 triedy, ktorá prechádza severným okrajom obce Veľká Čalomija. Hluk z automobilovej dopravy nepresahuje v obytnej zástavbe obce Veľká Čalomija povolených 50 dB(A). Ďalšími zdrojmi hluku v hodnotenom území je železničná doprava (neelektrifikovaná jednokolaťová železničná trať č.75 prechádzajúca pozdĺž hranice s Maďarskou republikou a severným okrajom prechádzajúca spomínaná cesta II. triedy.

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001. Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu. Obsah Programu odpadového hospodárstva obce na roky 2011 - 2015 je zostavený podľa požiadaviek § 2 až § 5 vyhlášky MŽP SR č. 310/2013 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch a zároveň zohľadňuje POH SR a POH Banskobystrického kraja. Ciele a opatrenia POH SR a POH Banskobystrického kraja 2011 - 2015, ktoré sa budú realizovať obcou, právnickými a fyzickými osobami sú preto rozpracované v záväznej časti POH obce Veľká Čalomija na roky 2011 – 2015. Odpadové hospodárstvo zahŕňa všetky činnosti zamerané na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie, ako aj na nakladanie s odpadmi v súlade s platnými zákonmi. Nakladanie s odpadmi je definované ako zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania.

Množstvo komunálneho odpadu podľa ukazovateľa a rok v % v regióne											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Separ. zbierané zložky kom. odp.	4,37	2,92	8,37	9,07	9,31	10,44	10,58	10,39	11,45	13,20	10,96
Separ. z toho: nebezp. odpad	0,11	0,20	0,34	0,14	0,24	0,30	0,35	0,32	0,35	0,32	0,33
Odpady zo záhrad a parkov	3,39	5,35	10,88	4,43	4,01	4,13	2,88	4,79	5,92	6,79	6,85
Iné komunálne odpady	90,09	88,37	77,80	82,96	83,13	81,85	82,87	81,23	79,44	76,74	79,32
Drobné stavebné odpady	2,14	3,36	2,95	3,54	3,55	3,58	3,66	3,59	3,20	3,27	2,88

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Štatistické ukazovatele v oblasti nakladania s komunálnym odpadom prezentuje nasledujúca tabuľka.

Relatívne ukazovatele z oblasti nakladania s komunálnym odpadom v regióne											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013

Mn. komun. odpadu (kg/obyv.)	283,5	222,0	257,4	248,4	247,9	271,7	261,7	270,8	267,7	274,9	260,8
Mn. zhodn. kom. odp. (kg/obyv.)	14,6	8,8	5,1	3,0	8,4	9,2	24,5	37,7	36,1	51,1	40,7
Mn. znešk. kom. odp. (kg/obyv.)	268,9	213,2	232,8	222,9	219,9	237,0	230,0	232,5	224,3	223,8	192,2
% zhodnoc. kom. odpadu	5,2	4,0	2,0	1,2	3,4	3,4	9,4	13,9	13,5	18,6	15,6
% zhodn. kom. odp. komp. (%)	25,2	32,5	28,7	53,0	53,7	65,8	39,4	44,6	48,5	47,4	53,9
% zhod. kom. odp. ako druhot. s.	65,6	57,8	21,7	39,6	37,8	31,1	53,9	42,0	36,7	50,8	20,7

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny. Likvidáciu komunálneho odpadu sa odporúča riešiť v súlade so širšími vzťahmi v kraji v návaznosti na zákon o odpadoch. V súčasnosti sa v riešenom území nenachádzajú rozsahom väčšie divoké skládky, je však nutné jednoduchou formou upozorňovať obyvateľov obce na likvidáciu odpadu formou jeho triedenia. V prípade separácie rozšíri aktivity o viaceré komodity.

V obci sa nachádza prevádzka zberu železa a farebných kovu. Je umiestnená mimo zastavaného územia obce v oplotenom areáli v čiastočne dvoch budovách a na spevnenej vonkajšej ploche. Na zhromažďovanie vyzbieraného železného odpadu slúži vonkajšia spevnená betónová plocha s výmerou 502,57 m², ako aj priestory existujúcej budovy (parcela č. 845/18). Odpad zo železných kovov je na týchto plochách zhromažďovaný voľne, prípadne v kovových kontajneroch. Farebné kovy sú dočasne uskladnené v kovových kontajneroch v existujúcej uzamykateľnej budove s betónovou podlahou (parcela č. 845/18). Na váženie odpadu slúži mostová váha do 25 t a príručná prenosná váha do 500 kg. Areál je oplotený 1,8 m vysokým oplotením a má vybudovanú základnú infraštruktúru, napojenie na cestnú komunikáciu, vodovod, kanalizáciu a elektrickú prípojku (EIA Multi Textil, s.r.o., 2008, s.19).

Žiarenie

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón -222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón dostáva rôznymi cestami (neotektonické netesné zlomy) priepustné horniny, otvorené zóny hornín a d'.) a dostáva sa v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných miestností. Pod pojmom radónové riziko z geologického prostredia možno rozumieť pravdepodobnosť výskytu zvýšenej úrovne objemovej aktivity Rn. U jestvujúcich stavieb je max. prípustná hodnota aktivity radónu stanovená medzinárodnou komisiou pre rádiologickú ochranu do 200 Bq/m³200Bq/m³ a u novostavieb 100Bq/ m³. Aktivita 222Rn nad 50Bq/l a sleduje prieskumom obecných vodovodov. V katastrálnom území obce prevláda stredné nad nízkym radónovým rizikom.

Seizmicita

Z hľadiska seizmicity záujmové územie v zmysle STN 73 006 leží v zdrojovej oblasti seizmického rizika 4 s hodnotou základného seizmického zrýchlenia $a_r = 0,3 \text{ m/s}^2$. Podložie pokryvných kvartérnych útvarov, reprezentované prevažne neogénnymi sladkovodnými i vulkanoklastickými sedimentami a okrajovo aj rigidnými výlevnými horninami, je zaradené do kategórie A. (www.enviroportal.sk/eia/dokument/21639, 8.10.2014). V hodnotenom území možno identifikovať viacero geodynamických javov rôzneho rozsahu a s rôznou intenzitou prejavu. Ide predovšetkým o seizmicitu a tektonické pohyby v území. Prevažná časť hodnoteného územia patrí z hľadiska seizmicity do 6° MSK-64.

Svahové deformácie

V katastrálnom území obce Veľká Čalomija sa nenachádzajú významnejšie svahové deformácie – zosuvy. Z geodynamických procesov sa v hodnotenom území a jeho širšom okolí prejavujú procesy zvetrávania, erózie a svahové pohyby. Erózia je reprezentovaná prevažne eróziou riek a potokov a výmloľovou eróziou pôsobením príválových vôd z atmosférických zrážok. Svahové deformácie sú rozšírené prevažne na erózných svahoch Ipeľskej pahorkatiny.

Znečistenie horninového prostredia

Hodnotenú územie tvoria prevažne plochy s poľnohospodárskou činnosťou, so zastavanou plochou obce Veľká Čalomija a tak sa predpokladá, že pôvodné horninové prostredie môže byť miestami znečistené priekami z poľnohospodárskej výroby a únikmi z kanalizácií a septikových nádrží. Medzi zdroje, ktoré

môžu prispieť k znečisteniu horninového prostredia v širšom okolí hodnoteného územia, patria aj prevádzky priemyselnej výroby a pod.

Pôda

Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerne meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd.

Obec sa musí pri výkone činností v oblasti ochrany pôd riadiť nasledujúcou legislatívou:

- Zákon SNR č. 307/1992 Zb. o ochrane PPF v znení neskorších predpisov,
- Nariadenie vlády SR č. 152/1996 Z.z. o základných sadzbách odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy z PPF,
- Rozhodnutie MP SR č. 531/1994-540 o najvyšších prípustných hodnotách škodlivých látok v pôde a o určení organizácií oprávnených zisťovať skutočné hodnoty týchto látok.

Súvisiace právne normy:

- Zákon NR SR č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)
- Vyhláška UGKK SR č. 79/1996 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon NR SR o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam
- Zákon SNR č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov
- Zákon SNR č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom
- Zákon NR SR č. 181/1995 Z.z. o pozemkových spoločenstvách
- Zákon NR SR č. 136/2000 Z.z. o hnojivách
- Zákon NR SR č. 332/1996 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve a o zmene zákona č. 61/1994 Zb. o rozvoji rastlinnej výroby v znení zákona č. 132/1989 Zb.
- Zákon NR SR č. 64/1997 Z.z. o užívaní pozemkov zriadených v záhradkových osadách a o vysporiadaní vlastníctva k nim.

Kontaminácia pôdy

Priamy vplyv na pôdy majú aj vertikálne inverzie s koncentráciou znečisťujúcich látok v prízemnej vrstve ovzdušia, ktoré vznikajú vo vlhkých ročných obdobiach v dôsledku výskytu stredne vysokých pohorí. Aj poľnohospodárska výroba môže spôsobovať degradáciu pôd (používaním ťažkých mechanizmov, kultivácia pôd pri nevhodnej vlhkosti pôdy, orba po spádnici, nesprávne oševné postupy, nevhodná a neprimeraná aplikácia chemických prípravkov), ktoré môžu spôsobiť kompakciu a eróziu pôd, acidifikáciu, salinizáciu, sodifikáciu pôd alebo úbytok pôdnej organickej hmoty. Súčasťou monitoringu životného prostredia je aj celoslovenský monitoring pôd, ktorý koordinuje Výskumný ústav pôdoznactva a ochrany pôdy v Bratislave.

Podľa Atlasu krajiny (2002) je kontaminácia pôd rozdelená do 4 kategórií:

- relatívne čisté pôdy,
- nekontaminované pôdy resp. mierne kontaminované pôdy,
- pôdy s obsahom rizikových prvkov (As, Ba, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, V) nad limit B,
- pôdy s obsahom rizikových prvkov (As, Cu, Hg, Pb) nad limit C.

Podľa mapy kontaminácie pôd (In: Atlas krajiny SR, 2002) v hodnotenom území prevládajú nekontaminované (resp. mierne kontaminované pôdy), kde geogénne podmienený obsah niektorých rizikových prvkov (Ba, Cr, Mo, Ni, V) dosahuje limitné hodnoty A.

V roku 2002 bola do zákona o vodách č.184/2002 implementovaná Nitrátová smernica 91/676/EEC. V zmysle tohto zákona bol vypracovaný Kódex správnej poľnohospodárskej praxe, nariadením vlády SR č.249/ 2003 boli vymedzené zraniteľné územia poľnohospodárskej pôdy (62 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy). Realizácia potrebných opatrení sa premieta do Akčného plánu, ktorý stanovuje časové obdobie 4 rokov (2004-2008) na ich aplikáciu. Najdôležitejšou súčasťou opatrení je budovanie uskladňovacích priestorov pre hospodárske hnojivá.

Nitrátová smernica 676/1991 EEC týkajúca sa ochrany vôd pred znečistením spôsobeným dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov presne určuje povinnosti členských štátov pri zabezpečovaní ochrany vodných zdrojov pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskej činnosti. a má dva hlavné ciele:

- znížiť znečistenie vôd spôsobené alebo vyvolané dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov
- zabrániť ďalšiemu takémuto znečisťovaniu

Nitrátová direktíva vyžaduje 3 hlavné povinnosti pri jej zavádzaní do praxe:

- vymedzenie zraniteľných oblastí ohrozenia vodných zdrojov
- vypracovanie a zverejnenie Kódexu správnej poľnohospodárskej praxe
- vypracovanie a zverejnenie programov hospodárenia v poľnohospodárstve

Zraniteľné oblasti boli na území SR vyčlenené Nariadením vlády SR zo dňa 26.6.2003. Podľa tohto nariadenia bolo 1546 obcí vyhlásených za územia zraniteľné z hľadiska ochrany vodných zdrojov, medzi nimi aj Veľká Čalomija. Poľnohospodárske subjekty hospodáriace v spomínaných územiach sú povinné rešpektovať osobitné zásady hospodárenia. Zraniteľné oblasti (podľa vodného zákona) sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg.l^{-1} alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Nasledujúca tabuľka prezentuje počet pôdnych blokov zaradených do jednotlivých kategórií (ISRÚP – Krtíšske Poiplie, 2009, s.19-20).

Prehľad pôdnych blokov zaradených v rámci nitrátovej smernice

Obec	Kategória A	Kategória B	Kategória C
Veľká Čalomija	24	10	0

Zdroj: www.podnemapy.sk, 2007

Správa povodí

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení zákona č. 587/2004 Z. z. Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie.

Na území obce Veľká Čalomija sa nenachádzajú žiadni významní odberatelia povrchových či podzemných vôd. Z hľadiska kvantitatívnej vodohospodárskej bilancie stanovujúcej vzťah medzi zdrojmi vody a požiadavkami na vodu a zistením požiadaviek krytia vodnými zdrojmi v obci je vo všetkých bilančných profiloch zaznamenaný aktívny bilančný stav.

Povrchové vody

Najvýznamnejším zdrojom znečistenia vôd v regióne sú to skladovacie objekty a manipulačné priestory poľnohospodárskych podnikov. Poľnohospodárska výroba sa podieľa na znečisťovaní hlavne ošetrovaním poľnohospodárskych rastlín, vývozom močovky a hnojnice a ďalšími inými činnosťami uskutočňovanými najmä v brehových pásmach tokov (Chocholová a kol., 2004). V obci Veľká Čalomija nie je vybudovaná splašková kanalizácia. Absencia kanalizácie predstavuje jeden z najväčších príčin znečisťovania povrchových a pri priesakoch aj podzemných vôd.

Akosť povrchových vôd sa pravidelne sleduje na vodnom toku Ipeľ v profile Slovenské Ďarmoty. Stupeň čistoty je najhorší - V. Zlá kvalita vodných tokov úzko súvisí s nízkym stupňom odkanalizovania a čistenia odpadových vôd - okres Veľký Krtíš patrí k najzaostalejším na Slovensku. Okrem chemického a mikrobiologického znečistenia dochádza aj k mechanickému znečisteniu a zanášaniam vodných tokov v dôsledku absencie, príp. zlej štruktúry brehových porastov. Zrýchlením odtoku v dôsledku regulácií dochádza k stálemu znižovaniu samočistiacej schopnosti vodných tokov (ISRÚP – Krtíšske Poiplie, 2009, s.19-20).

Hodnotenie kvality vody je na tomto mieste prezentované podľa STN 75 7221.

Povrchové vody sa zaraďujú do 5 tried:

- I. Veľmi čistá voda (voda je obvykle vhodná pre vodárenské účely, potravinársky priemysel, kúpaliská, chov lososovitých rýb, voda má veľkú krajinnotvornú hodnotu),
- II. Čistá voda (voda je obvykle vhodná pre vodárenské účely, vodné športy, chov rýb, zásobovanie priemyselnou vodou, má krajinnotvornú hodnotu),
- III. Znečistená voda (voda je obvykle vhodná pre zásobovanie priemyselnou vodou, pre vodárenské účely je podmienenečne použiteľná, voda má malú krajinnotvornú hodnotu),

- IV. Silne znečistená (voda je obvykle vhodná len pre obmedzené účely),
V. Veľmi silne znečistená voda (voda sa obvykle nehodí na žiaden účel).

Skupiny znečistenia vôd:

- A kyslíkový režim E mikrobiologické ukazovatele
B základné chemické a fyzikálne ukazovatele F mikropolutanty
C nutrienty H rádioaktívita
D biologické ukazovatele

Na kvalitu povrchových vôd rozhodujúcou mierou vplyvajú z plošných zdrojov znečistenia priemysel a poľnohospodárstvo. Problémom naďalej zostávajú aj sídelné útvary, ktoré nemajú vybudovanú kanalizáciu a odpadové vody sú vypúšťané priamo do vodných tokov. Menšími zdrojmi znečistenia sú havárie, skládky odpadov (priemyselné, smetiská domového odpadu a pod.), ktoré nie sú zabezpečené proti úniku skládkových vôd do podlažia a následne do povrchových tokov.

Kvalita povrchových vôd - rieka Ipeľ						
	Skupiny ukazovateľov a triedy kvality					
	A	B	C	D	E	F
Ipeľ	III	III	IV	II	IV	II

Zdroj: Černák J., 2009, s.35.

Podzemné vody

Samotné podzemné vody sú významným spôsobom kontaminované hlavne prostredníctvom zrážkových a povrchových vôd. Zťažené sú zvýšenými obsahmi chloridov, síranov, dusičnanov, amónnych iónov, ako dôsledok poľnohospodárskej činnosti a existencie areálov poľnohospodárskych podnikov (URBAN TRADE, 2009). Zdrojom znečistenia sú aj skládky odpadov, hlavne neriadené a abscentujúca kanalizačná sieť.

Ochrana proti povodňam

Príčinou vzniku povodní v obci sú extrémne intenzívne dažde alebo náhle roztápanie snehu kombinované s výrazne zníženou schopnosťou, niekde až neschopnosťou územia zadržať dažďovú vodu (z dôvodu poškodenia krajiny – napr. rozorané medze, zlikvidované remízky, či odvodnená poľnohospodárska pôda). Rozsiahle zaasfaltované alebo betónové plochy v obci prispievajú k rýchlemu odtoku dažďových vôd a k vysušovaniu pôdy pod týmito zastavanými plochami, vrátane znižovania zásob podzemných vôd. Tieto faktory spôsobujú zmeny odtokových pomerov a zvyšujú riziko lokálnych povodní. Vysušená pôda bez protierozných opatrení (okolité polia o rozlohe desiatok hektárov bez akejkoľvek vegetácie, či protierozných opatrení) sa správa ako nepriepustný film. Medzi základné technické, biotechnické a hospodárske preventívne opatrenia ktoré by mala obec a majitelia pozemkov vykonať patria nasledovné: **technické**: vsakovacie pásy po vrstevniciach (pozdĺžne plytké rigoly), budovanie depresí a vsakovacích jám na zadržiavanie a vsakovanie dažďovej vody v intravilánoch miest a obcí, vodoholdingy, drobné prehrádzky resp. stupne na vodných tokoch, bystrinách, v roklinách či stržiach, výstavba a údržba suchých nádrží - poldrov, objekty na líniových ochranných hrádzach na vypúšťanie vôd do záplavového územia, budovanie malých prietokových vodných nádrží a rybníkov a pod. **biotechnické**: vytváranie prirodzených prekážok povrchového odtoku – medze, trávnaté pásy, pásy stromov a krov, pôdne stupne, mokrade, optimálne zloženie a kvalita lesov, zatravnňovanie a zalesňovanie nevyužívaných plôch, zachovanie a využívanie meandrov vodných tokov a slepých ramien, budovanie vetrolamov, využitie svahových depresí ako vsakovacích a zádržných plôch a pod. **hospodárske opatrenia**: aplikácia vhodných postupov obrábania pôdy (napr. orba po vrstevnici), vytváranie malých prietokových a vodných nádrží na zachytávanie stekajúcich dažďových vôd zo spevnených plôch ako zásobníkov požiarnej vody, vodných plôch určených na rekreáciu alebo výpar, zabezpečenie dopĺňania odobratej vody z územia späť do územia odberu, obmedzovanie spevňovania plôch v zastavanom území, budovanie ochranných hrádzí čo najďalej od osi vodného toku a pod. (http://www.zmos.sk/strategia-zmos-v-oblasti-protipovodnovej-prevencie-a-ochrany-uzemia-miest-a-obci-pred-povodnami-.phtml?id3=32161&module_action_72644__id_art=14043, 10.9.2013).

V rámci eliminovania možných lokálnych záplav je potrebné pravidelne čistiť resp. stabilizovať odtokové rigole pozdĺž miestnych komunikácií, tak aby pri zvýšených zrážkach nedochádzalo k

zaplavovaniu pozemkov v ich tesnej blízkosti. Zvýšené riziko záplav súvisí s umiestnením obce. Pre návrhové obdobie je dôležité a účinné pravidelné čistenie dna i brehov miestnych potokov od zanášania pomalými i prívalovými vodami, v súlade s protipovodňovým plánom obce, ako aj starostlivosť o vodný tok Ipel' a protipovodňovú hrádzu, ktorá je na toku vybudovaná.

2.6. OBYVATEĽSTVO

Nasledujúca časť prezentuje štruktúru obyvateľstva podľa jednotlivých charakteristík, ako vek, vierovyznanie, vzdelanosť, pohlavie, atď.. Nasledujúca tabuľka prezentuje počet obyvateľov bývajúcich v obci Veľká Čalomija k roku sčítania obyvateľov.

Bývajúce obyvateľstvo v obci Veľká Čalomija (rok 2011 – SODB 2011)						
	spolu	ženy	0-14	66+	15-65	
obec Veľká Čalomija	603	317	58	115	430	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

V roku 2011 žilo v obci celkovo 603 obyvateľov, pričom žien bolo 317. Obyvatelia do 14 rokov tvorili podiel 9,61 %. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry obyvateľstva obce Veľká Čalomija podľa vierovyznania v porovnaní rokov 1991, 2001 a 2011. Obec je podľa kritéria vierovyznania značne heterogénne. Dominantná časť obyvateľov sa hlásila k rímskokatolíckemu vierovyznaniu (83,72 %). Celkovo 2,66 % obyvateľov je bez vyznania.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania			
Ukazovateľ	SĽDB 1991	SODB 2001	2011
Rímskokatolícke %	81,82	86,10	83,72
Evanjelické %	11,29	9,27	7,97
Gréckokatolícke %	0,00	0,00	0,00
Pravoslávne %	0,00	0,00	0,00
Reformovaná %	0,00	0,00	0,50
Bez vyznania %	3,08	2,72	2,66
Ostatné %	0,29	0,00	0,00
Nezistené %	3,52	1,12	4,82

Zdroj: www.statistics.sk

Až pri 4,82 % obyvateľov nebolo zistené vierovyznanie. V početnom zastúpení sú obyvatelia evanjelického vierovyznania (7,97 %).

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa prevažná časť obyvateľov hlási k maďarskej národnosti – 61,96 %. V menšej miere je zastúpená slovenská národnosť (35,38 %).

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti v %				
Ukazovateľ	SĽDB 1991	SODB 2001	2011	rozdiel '11 - '01
Slovenská %	26,54	33,39	35,38	1,99
Maďarská %	73,02	65,97	61,96	-4,01
Rómska %	0,00	0,00	0,00	0,00
Rusínska %	0,00	0,00	0,00	0,00
Ukrajinská %	0,00	0,00	0,00	0,00
Česká %	0,29	0,32	0,50	0,18
Moravská %	0,00	0,00	0,00	0,00
Sliezska %	0,00	0,00	0,00	0,00
Nemecká %	0,00	0,00	0,00	0,00
Poľská %	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: www.statistics.sk

Demografia

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci

sa prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. V prípade obce Veľká Čalomija bol zaznamenaný mierny pokles počtu obyvateľov. Pokles počtu obyvateľov je spôsobený hlavne zlou situáciou na trhu práce, kedy sú mladí ľudia nútení migrovať za pracovnými príležitosťami do väčších lokálnych centier, prípadne aj hlavného mesta Bratislava a Maďarskej republiky.

Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Veľká Čalomija	609	617	606	587	580	580	592	581	604	607	602
muži	294	296	290	281	277	275	283	276	287	292	289
ženy	315	321	316	306	303	305	309	305	317	315	313
Index	-	1,019	0,984	0,968	0,990	1,007	1,013	0,987	1,039	0,994	0,994
Priemer Ix											0,999

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Za sledované 11 ročné obdobie v priemere počet obyvateľov klesol o 1,16 %. Priemerný index dosiahol hodnotu 0,999, čo predstavuje priemerný ročný pokles o 0,105 %. V priebehu sledovaného obdobia bol vývoj počtu obyvateľov značne nerovnomerný. V roku 2004 bol zaznamenaný nárast o 8 obyvateľov. V nasledujúcom roku zase klesol počet o 11. Výraznejší nárast bol zaznamenaný aj v roku 2009 a 2011. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj indexu starnutia obyvateľstva v porovnaní s krajskou a celoslovenskou štatistikou. Index starnutia obyvateľstva v každom roku výrazne prevyšuje celoslovenské štatistiky. V porovnaní rokov 2003 a 2013 dochádza k neustálemu nárastu indexu. Kým v roku 2003 bola hodnota indexu len 160,2, do roku 2013 stúpila jeho hodnota na 244,2

Index starnutia											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	106,4	111,2	116,3	122,1	128,0	133,6	137,8	141,7	166,9	161,7	168,1
Banskobystrický kraj	115,3	120,2	125,3	131,1	137,3	143,6	148,4	153,0	156,5	163,6	168,9
Okres V. Krtíš	117,8	122,6	128,4	133,5	140,5	147,3	154,0	160,0	163,3	170,7	176,7
muži	76,8	79,5	82,0	85,2	89,7	93,9	97,9	101,5	103,5	107,8	111,3
ženy	160,2	167,0	176,8	183,2	192,5	201,4	211,4	220,5	225,7	235,7	244,2

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Pozitívne sa vyvíja hodnota priemerného veku obyvateľov okresu. V každom roku sledovaného obdobia prevyšuje priemerný vek celoslovenskú štatistiku. V roku 2013 dosiahol hodnotu 42,16 roka. Uvedený ukazovateľ nepriamo dokazuje postupné starnutie obyvateľstva regiónu. Uvedený trend bude zrejme pokračovať a je teda potrebné tomu prispôbiť aj smerovanie verejných politík samosprávy.

Priemerný vek											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	37,0	37,1	37,4	37,7	38,0	38,3	38,5	38,7	39,1	39,3	39,6
Banskobystrický kraj	37,4	37,7	38,0	38,3	38,6	38,9	39,1	39,4	39,6	39,9	40,2
Okres V. Krtíš	37,67	37,91	38,2	38,48	38,78	39,08	39,31	39,55	39,77	40,03	40,43
muži	35,89	36,12	36,38	36,65	36,95	37,25	37,5	37,73	37,93	38,22	38,59
ženy	39,33	39,58	39,9	40,2	40,5	40,8	41,01	41,27	41,51	41,75	42,16

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj strednej dĺžky života. Stredná dĺžka života pri narodení oproti predchádzajúcim štatistikám relatívne kopýruje celoslovenskú štatistiku v prípade ženskej populácie. Hodnota je prakticky totožná. V roku 2013 dosiahla stredná dĺžka života mužov 69,37 roka. V prípade žien bola štatistika pozitívnejšia (79,33 roka).

Stredná dĺžka života pri narodení											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Muži											
Slovenská republika	36,8	37,1	37,4	37,7	38,0	38,3	38,5	38,7	39,1	39,3	39,6
Banskobystrický kraj	37,4	37,7	38,0	38,3	38,6	38,9	39,1	39,4	39,6	39,9	40,2

Okres V. Krtíš	67,45	67,50	68,13	68,12	67,84	68,22	68,40	68,27	69,17	69,35	69,37
Ženy											
Slovenská republika	77,6	77,8	77,9	78,2	78,1	78,7	78,74	78,8	79,3	79,4	79,6
Banskobystrický kraj	77,4	77,4	77,5	77,6	77,7	78,0	78,4	78,6	78,8	79,0	79,4
Okres V. Krtíš	76,89	76,92	76,89	77,23	77,12	77,49	77,79	77,98	77,72	77,88	78,33

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Prirodzený prírastok obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka prezentuje prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese na 1000 obyvateľov.

Prirodzený prírastok (- úbytok) na 1000 obyvateľov											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	-0,10	0,35	0,18	0,11	0,11	0,78	1,53	1,28	1,65	0,57	0,51
Banskobystrický kraj	-1,49	-1,01	-1,34	-1,44	-1,38	-0,98	-0,12	-0,73	-0,28	-1,50	-1,11
Okres V. Krtíš	-3,49	-2,75	-3,40	-4,24	-4,13	-3,44	-2,88	-3,28	-2,50	-3,88	-2,90

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Vývoj ukazovateľa prirodzeného prírastku obyvateľstva v okrese v sledovanom období vykazuje negatívny trend. Počet zomrelých prekračuje počet živonarodených obyvateľov v každom roku sledovaného obdobia. Najvyšší prirodzený úbytok bol zaznamenaný v roku 2006 a 2007.

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet živonarodených na 1000 obyvateľov. V medziročnom porovnaní možno sledovať mierny stúpajúci trend, aj napriek zlej ekonomickej situácii začínajúcich rodín a s tým súvisiacim problematickým zabezpečením základných životných potrieb – bývanie. Rastový trend bol evidovaný do roku 2006, kedy na 1000 obyvateľov pripadalo 8,12 živonarodených. Do roku 2009 stúpol tento počet na 9,41. Od tohto roku neustále klesá.

Počet živonarodených na 1000 obyvateľov											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	9,61	9,99	10,10	10,00	10,08	10,61	11,30	11,12	11,27	10,27	10,13
Banskobystrický kraj	9,20	9,71	9,76	9,47	9,65	9,76	10,57	10,31	10,14	9,13	9,25
Okres V. Krtíš	7,94	9,47	8,21	8,12	8,15	8,38	9,41	9,07	8,97	8,57	8,48

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Štatistika počtu potratov v okrese Veľký Krtíš vykazuje zhodné tendencie ako v prípade krajskej a celoslovenskej štatistiky. Aj v ostatných 2 prípadoch dochádzalo v sledovanom období k výraznému poklesu počtu potratov na 1000 obyvateľov, v okrese počet klesol o 75,9 %. Do roku 2013 dosiahol v okrese počet potratov na 1000 obyvateľov hodnotu 11,95.

Počet potratov na 1000 narodených											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	40,75	37,20	35,39	35,21	33,53	32,04	29,19	28,41	27,74	29,49	29,73
Banskobystrický kraj	51,28	45,13	43,36	41,44	34,66	35,97	31,83	33,78	33,49	36,50	36,44
Okres V. Krtíš	49,73	37,87	41,62	38,56	30,24	26,36	17,43	17,99	12,22	9,77	11,95

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Počet zomretých na 1000 obyvateľov vykazuje stabilný trend s miernym trendom poklesu. Počet kolíše okolo 11-12. Najvyšší počet bol zaznamenaný v roku 2012. Aj v tomto prípade počet prevyšuje celoslovenské štatistiky. Krajská štatistika bola mierne pod touto hodnotou.

Počet zomretých na 1000 obyvateľov											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	9,71	9,63	9,93	9,89	9,98	9,83	9,77	9,84	9,61	9,70	9,62
Banskobystrický kraj	10,69	10,72	11,10	10,91	11,04	10,73	10,69	11,04	10,42	10,63	10,36
Okres V. Krtíš	11,43	12,22	11,62	12,36	12,27	11,83	12,29	12,35	11,47	12,45	11,38

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Migrácia obyvateľstva

Migrácia obyvateľstva t.j. rozdiel medzi prisťahovanými a vystáňovanými obyvateľmi vykazuje pozitívny vývoj. Rozhodujúci podiel na migrácii obyvateľstva v obci pripadá na občanov v produktívnom veku. V sledovanom období vykazoval migračný prírastok negatívny trend len od roku 2010. Najvyššia pozitívna bilancia bola zaznamenaná v roku 2004.

Saldo sťahovania na 1000 obyvateľov

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	0,26	0,53	0,63	0,72	1,26	1,31	0,81	0,62	0,55	0,63	0,44
Banskobystrický kraj	-0,27	0,12	-0,56	-0,63	-0,29	-0,51	-0,66	-0,75	-1,02	-0,99	-1,44
Okres V. Krtíš	1,25	3,10	1,10	0,30	0,43	1,15	1,05	-0,22	-1,23	-0,88	-1,39

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Najväčší migračný úbytok obyvateľstva bol zaznamenaný v roku 2013 a to - 1,39. Nasledujúca tabuľka prezentuje absolútne hodnoty migrujúcich za Okres V. Krtíš. Dominantná časť pripadá na obyvateľov okresného mesta. Najvyšší počet obyvateľov migruje mimo územia. Malá časť obyvateľov sa vystáňovala mimo hraníc SR.

Migrácia obyvateľstva

Okres V. Krtíš	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Saldo sťahovania	58	144	51	14	20	53	48	-10	-56	-40	-63
Pristáňovaní z ČR	0	6	7	3	4	9	8	4	8	3	3
Pristáňovaní zo zahraničia	3	27	21	48	70	118	70	105	58	48	46
Vystáňovaní do SR	394	361	327	423	394	380	298	353	358	327	349
Pristáňovaní zo SR	452	482	358	390	345	315	276	238	254	260	263
Vystáňovaní do zahraničia	3	4	1	1	1	0	0	0	10	21	23
Sťah. vo vnútri územia	457	649	624	625	550	493	436	485	446	460	485
Vystáňovaní do ČR	3	2	0	0	0	0	0	0	7	12	10
Pristáňovaní spolu	455	509	379	438	415	433	346	343	312	308	309
Vystáňovaní spolu	397	365	328	424	395	380	298	353	368	348	372

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

V sledovanom období postupne počet vystáňovaných klesá. Stúpajúca tendencia bola zaznamenaná v roku 2010 a 2011. V roku 2013 počet vystáňovaných stúpol. V priemere postupne klesá počet prisťahovaných. Kým v roku 2003 to bolo 455 prisťahovaných, do roku 2013 klesol ich počet na 309.

Celkový prírastok

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj celkového prírastku na 1000 obyvateľov, ktorý je súčtom prirodzeného a migračného prírastku. Celkový prírastok vykázal v okrese kladnú hodnotu v roku 2004.

Celkový prírastok (- úbytok) na 1000 obyvateľov

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	0,17	0,89	0,81	0,83	1,36	2,08	2,34	1,91	2,20	1,20	0,94
Banskobystrický kraj	-1,75	-0,89	-1,90	-2,07	-1,67	-1,48	-0,78	-1,48	-1,31	-2,48	-2,55
Okres V. Krtíš	-2,24	0,34	-2,31	-3,94	-3,69	-2,29	-1,83	-3,50	-3,73	-4,76	-4,29
Obec V. Čalomija (abs.)	4	8	-11	-19	-7	0	12	-11	23	3	-5

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Úbytok obyvateľstva vykazuje nerovnomerný trend. K najvyššiemu úbytku došlo v roku 2012, kedy celkový úbytok na 1000 obyvateľov dosiahol hodnotu - 4,76. V prípade obce Veľká Čalomija došlo k najväčšiemu úbytku v roku 2006 - 19 obyvateľov. Naopak k najväčšiemu prírastku došlo v roku 2011, kedy sa do obce prisťahovalo 23 obyvateľov.

Počet sobášov a rozvodov

Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu sobášov a rozvodov na 1000 obyvateľov. Rovnako ako v prípade predchádzajúcich štatistík, je aj v tomto prípade problematické identifikovanie trendu. Na 1000 obyvateľov v roku 2003 pripadalo 3,49. Do roku 2013 mierne vzrástol počet na 3,61.

Počet sobášov na 1000 obyvateľov

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	4,83	5,18	4,85	4,81	5,08	5,23	4,86	4,68	4,75	4,81	4,71
Banskobystrický kraj	4,18	4,63	4,19	4,10	4,40	4,54	4,05	4,11	4,05	4,01	4,17
Okres V. Krtíš	3,49	3,53	3,38	3,27	3,37	4,03	3,56	4,06	3,82	3,68	3,61

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

V porovnaní s regionálnou štatistikou je sobášnosť v okrese nižšia ako v prípade kraja. Pri porovnaní s celoslovenskou štatistikou rovnako nižšia. V prípade rozvodovosti boli hodnoty v roku 2004, 2006 a v roku 2012 nad úrovňou SR a BB kraja. Uvedené pravdepodobne súvisí s pretrvávajúcou zlou ekonomickou situáciou regiónu a nízkou tvorbou pracovných miest. Dlhodobá nezamestnanosť v tomto prípade negatívne pôsobí na štruktúry rodiny.

Počet rozvodov na 1000 obyvateľov

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	1,99	2,02	2,14	2,36	2,26	2,34	2,34	2,21	2,06	2,02	2,02
Banskobystrický kraj	2,28	2,36	2,44	2,63	2,49	2,49	2,33	2,25	2,10	2,19	2,04
Okres V. Krtíš	1,51	2,54	1,66	2,42	1,78	1,96	2,01	2,19	1,80	2,47	1,73

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Hustota obyvateľov

Nasledujúca tabuľka prezentuje hustotu obyvateľov na km². Pokles hustoty obyvateľov v kraji (od roku 2005) je spôsobený hlavne poklesom ekonomickej aktivity na lokálnom trhu v súvislosti s pretrvávajúcou ekonomickou krízou. Hustota obyvateľstva v regióne je výrazne pod úrovňou Slovenska. Hustota obyvateľov obce dosahuje podpriemerné hodnoty oproti SR a kraja. Z dlhodobého hľadiska dochádza v obci k poklesu hustoty obyvateľstva. V roku 2003 dosiahla hustota hodnotu 68,36 a do roku 2013 klesla na hodnotu 67,58.

Hustota obyvateľov na km2 k 31.12. podľa územie a rok

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	110,0	110,0	109,9	110,0	110,1	110,4	110,6	110,8	110,2	110,3	110,4
Banskobystrický kraj	70,0	70,0	69,5	69,4	69,2	69,1	69,1	69,0	69,8	69,6	69,5
Okres V. Krtíš	55,0	55,0	54,6	54,4	54,2	54,1	54,0	53,8	53,6	53,4	53,2
Obec Veľká Čalomija	68,36	69,26	68,02	65,89	65,11	65,11	66,45	65,22	67,80	68,14	67,58

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Veková štruktúra obyvateľstva obce

Nasledujúca tabuľka predstavuje vývoj počtu obyvateľov podľa 5 ročných vekových skupín.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Spolu	609	617	606	587	580	580	592	581	604	607	602
0	5	6	5	5	5	5	6	5	5	5	5
1-4	22	21	21	20	20	20	20	20	22	22	22
5-9	34	33	31	29	28	26	27	25	27	27	27
10-14	43	43	40	38	35	34	32	31	31	30	28
15-19	48	49	47	44	43	42	42	40	40	38	35
20-24	49	49	49	48	47	47	47	46	45	45	44
25-29	48	49	48	47	46	46	47	46	48	48	48
30-34	42	44	45	45	45	45	47	45	47	48	48
35-39	44	43	41	39	40	41	43	44	47	47	46
40-44	46	47	46	44	43	42	42	41	41	42	43

45-49	47	48	46	45	45	44	45	44	45	45	44
50-54	42	43	44	44	44	44	45	44	45	46	45
55-59	32	34	36	36	37	39	41	41	44	44	45
60-64	29	30	29	28	28	29	31	32	35	37	38
65-69	23	23	24	24	25	25	26	25	26	27	27
70-74	22	21	20	19	19	19	19	20	21	23	23
75-79	16	16	16	16	16	16	16	15	16	16	16
80-84	12	12	11	10	10	10	10	10	11	11	11
85-89	3	3	4	5	5	5	5	5	5	5	5
90-94	2	2	2	1	1	1	1	1	2	2	2
95-99	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0
100+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: 20.6.2012, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

K najvyššiemu nárastu došlo vo vekových skupinách od 55 – 64. Sledovanie jednotlivých vekových skupín je dôležité z hľadiska formovania ponuky služieb a formovania infraštruktúry v obci Veľká Čalomija.

Prognózy

Deti predškolského veku

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 0-4											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6
1-4	22	22	23	23	24	24	25	25	26	26	27
0 – priem. Index				1,012	% nárast – 0						12
1-4 priem. Index				1,019	% nárast 1 – 4						21
Abs. nárast											5
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											4,483
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											4,772

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v najbližších 11 rokoch by mal stúpnúť počet detí do 1 roka o 12 % a vo vekovej skupine od 1 – 4 by mal počet narásť o 21 %. V priemere by mal ale stúpnúť podiel na celkovom počte obyvateľov. Kým v roku 2015 by mal podiel na celkovom počte činiť 4,483 %, do roku 2025 by mal tento podiel stúpnúť na 4,772 %. Nárast by mal byť relatívne málo významný a teda pravdepodobne nebude vytvárať tlak na zvyšovanie kapacít zariadení poskytujúcich verejné služby pre túto vekovú skupinu.

Veková skupina 5 – 14

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 5-14											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
5-9	27	27	27	27	28	28	28	28	28	28	28
10-14	27	26	26	25	24	23	22	22	21	20	19
5-9 – pr. Index				1,004	% nárast 5 - 9						4
10-14 pr. Index				0,967	% nárast 10 - 14						-29
Abs. nárast											-7
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											8,959
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											7,008

V skupine obyvateľov od 5 do 14 rokov sa predpokladá pokles. V absolútnom vyjadrení by mal počet detí v tomto veku klesnúť o 7. Nárast sa predpokladá v skupine od 5 do 9 rokov. V skupine od 10 do 14 rokov by mal počet detí klesnúť o 29 %. Deti v tomto veku sú spotrebiteľmi služieb predškolského vzdelávania, základného vzdelávania, mimoškolskej záujmovej činnosti a do určitej miery aj zdravotníckych služieb. Celkový podiel na štruktúre by mal ale mierne poklesnúť na 7,008 %. Obec

v súčasnosti zabezpečuje služby predškolského vzdelávania a je aj zriaďovateľom základnej školy. Ak sa doterajší trend zachová, nebude v budúcnosti nevyhnutné toto zariadenie rozširovať.

Veková skupina 15 – 19

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 15-19											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
15-19	34	33	32	31	30	29	28	27	26	25	24
15-19 – pr. Index				0,967	% nárast 15-19						-29
Abs. nárast											-10
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											5,629
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											3,588

Veková skupina je spotrebiteľom služieb vzdelávania – stredoškolský stupeň, ako aj záujmovej činnosti. V prípade, že sa doterajší trend vývoja zachová, predpokladá sa pokles počtu obyvateľov. Podiel na celkovom počte obyvateľov by mal klesnúť do roku 2025 na 3,588 %. Vysoký podiel odlivu obyvateľov v tomto veku môže čiastočne súvisieť s migráciou za pracovnými príležitosťami.

Veková skupina 20 – 29

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 20-29											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
20-24	44	43	43	43	42	42	41	41	40	40	40
25-29	48	48	48	49	49	49	50	50	50	50	51
20-24 - pr. Index				0,990	% nárast – 20-24						-10
25-29 - pr. Index				1,006	% nárast 25 – 29						6
Abs. nárast											-2
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											15,110
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											13,245

V rizikovej skupine od 20 do 29 sa predpokladá celkový pokles o 2 obyvateľov. Celkovo 6 % nárast sa predpokladá v skupine od 25 do 29. V skupine od 20 do 24 rokov sa predpokladá % pokles o 10 %. Táto skupina je spotrebiteľom bežných verejných služieb, zároveň sa vyznačuje najintenzívnejšou migračnou aktivitou.

Veková skupina 30 – 44

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 30-44											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
30-34	48	49	49	50	50	51	51	52	53	53	54
35-39	47	48	49	51	52	53	54	56	57	59	60
40-44	43	43	43	43	43	44	44	44	44	44	44
30-34 - pr. Index				1,011	% nárast – 30-34						12
35-39 - pr. Index				1,025	% nárast – 35-39						28
40-44 - pr. Index				1,003	% nárast – 40-44						3
Abs. nárast											20
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											22,713
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											23,210

Vekové skupiny od 30 do 44 rokov predpokladajú homogénny vývoj. V skupine od 30 – 34 sa predpokladá nárast o 12 %. Najvyšší nárast sa predpokladá v skupine od 35 – 39 rokov. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb. Nižšie vekové skupiny tiež preferujú možnosti aktívneho trávenia voľného času. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov v tejto vekovej skupine stúpnuť o 20. Kým v roku 2015 sa predpokladá celkový podiel na 22,713 %, do roku 2025 by tento podiel mal stúpnuť na 23,210 %.

Veková skupina 45 – 59

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 45-59											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
45-49	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44
50-54	45	45	45	45	46	46	46	46	46	46	46
55-59	46	47	49	50	52	53	55	56	57	59	60
45-49 – pr. Index				1,000	% nárast - 45-49						0
50-54 – pr. Index				1,003	% nárast - 50-54						3
55-59 – pr. Index				1,027	% nárast - 55-59						31
Abs. nárast											15
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											22,205
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											22,061

Vo vekových skupinách od 45 do 59 rokov sa predpokladá najvyšší nárast v skupine 55 – 59 (31 %) a skupine od 50 – 54, ktoré predstavujú rizikové skupiny na trhu práce. V skupine od 50 – 54 sa predpokladá nárast o 3 %. V absolútnom vyjadrení by mal narásť počet obyvateľov o 15. Celkový podiel na počte obyvateľov by mal činiť 22,061 %. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb, ako aj zdravotníckych služieb, kultúry a športu.

Veková skupina 60 –

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
60-64	40	43	45	48	51	53	56	58	61	63	66
65-69	28	28	29	29	30	30	31	32	32	33	33
70-74	24	25	26	27	28	29	29	30	31	32	33
75-79	16	17	17	17	17	17	17	17	18	18	18
80-84	12	12	12	13	13	13	14	14	14	15	15
85-89	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4
90-94	2	2	3	3	4	4	5	6	6	7	8
95-99	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
100+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60+ – pr. Index				1,034	% nárast – 60+						40
Abs. nárast											51
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											20,901
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											26,115

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 40 %. Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnuť na 26,115 %. V absolútnom vyjadrení by malo ísť o 51 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov by mala obec zabezpečiť dostatočnú ponuku sociálnych služieb, ponuku zdravotníckych služieb a bezpečnosť.

Ďalšie demografické charakteristiky

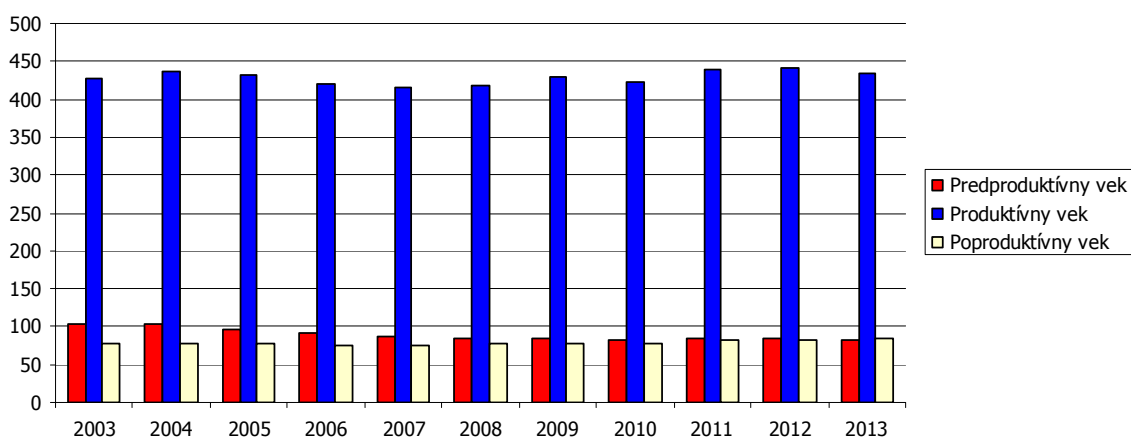
Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v predproduktívnom veku. V skupine v poproduktívnom veku bol zaznamenaný nárast. Za 11 ročné obdobie vzrástol počet obyvateľov o cca. 1,87 %. V skupine v predproduktívnom veku bol zaznamenaný pokles (26,82 %). Počet obyvateľov v produktívnom veku zaznamenal nárast o 10,38 %.

Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Predproduktívny vek	104	103	97	92	88	85	84	81	85	84	82
Produktívny vek	427	436	431	420	417	419	430	423	438	440	435
Poproduktívny vek	77	78	77	76	76	76	78	77	81	83	85

Zdroj: 20.6.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

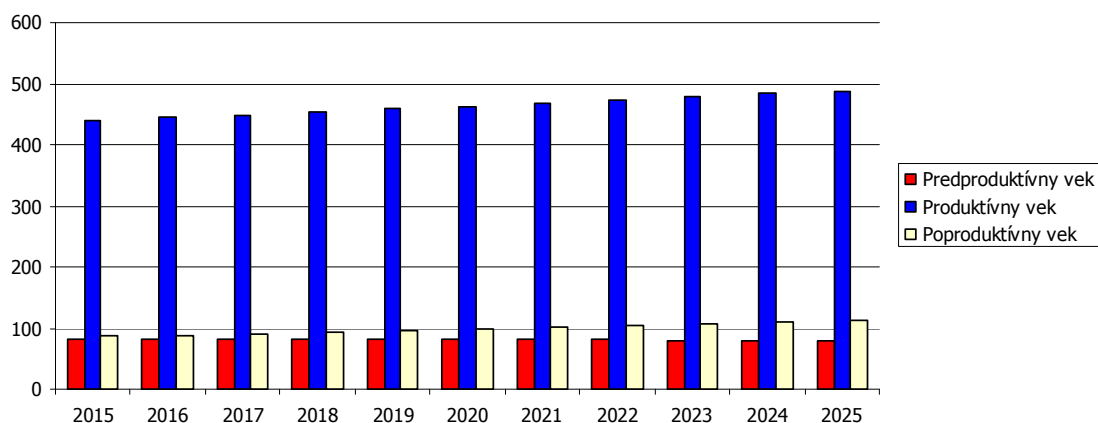

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v sledovanom období

Ako prezentuje graf, za uvedených 11 rokov došlo k nárastu vo vekovej skupine produktívneho a poproduktívneho veku.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2025

Do roku 2025 sa predpokladá rovnako nárast obyvateľov v skupine produktívneho a poproduktívneho veku.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2025

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Predproduktívny vek	82	81	81	81	81	80	80	80	80	80	80
Produktívny vek	439	444	448	453	458	463	468	473	478	483	489
Poproduktívny vek	87	89	91	93	96	98	101	103	106	109	112

Najviac ekonomicky činného obyvateľstva pripadá na vekovú skupinu mužov od 25 do 29 rokov. Naopak najmenšiu skupinu ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria muži od 15 do 19 a 60 do 64 rokov. Pokles v medziročnom porovnaní 2003 až 2013 bol zaznamenaný v skupine 15-29 a 40 až 49.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa štruktúry veku a pohlavia k 2003 a 2013

Vek	2003		2013		rozdiel 2013 -2003	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
15-19	25	23	17	18	-8	-5
20-24	25	24	22	22	-3	-2
25-29	24	24	25	22	2	-2
30-34	22	20	25	22	3	2

35-39	22	22	24	22	2	0
40-44	24	23	22	20	-1	-2
45-49	24	23	22	22	-2	-1
50-54	21	21	23	22	2	1
55-59	15	17	22	22	7	5
60-64	13	16	18	20	5	4

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Z ekonomického hľadiska je daná štruktúra vyhovujúca, nakoľko sa pomerne veľká časť ekonomicky činných obyvateľov pohybuje vo vekovej skupine od 20 do 49 rokov. Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa jednotlivých sektorov národného hospodárstva. Najviac obyvateľov je zamestnaných v službotvornom sektore a sekundárnom sektore – výroba.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo

	spolu	odchádzajúci za prácou	prim. sektor	sekund. sektor	terc. sektor	hosp. domácnosti
Veľká Čalomija	287	215	18	94	150	213

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

Ako prezentuje tabuľka, pomerne veľká časť obyvateľov každodenne odchádza za prácou mimo obce Veľká Čalomija.

Národnostná štruktúra obyvateľstva

V obci je štruktúra obyvateľstva prakticky heterogénna, s dvomi dominantnými národnostnými skupinami, čo dokazuje aj nasledujúca tabuľka.

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti v %

Ukazovateľ	SLDB 1991	SODB 2001	2011	rozdiel '11 - '01
Slovenská %	26,54	33,39	35,38	1,99
Maďarská %	73,02	65,97	61,96	-4,01
Rómska %	0,00	0,00	0,00	0,00
Rusínska %	0,00	0,00	0,00	0,00
Ukrajinská %	0,00	0,00	0,00	0,00
Česká %	0,29	0,32	0,50	0,18
Moravská %	0,00	0,00	0,00	0,00
Sliezska %	0,00	0,00	0,00	0,00
Nemecká %	0,00	0,00	0,00	0,00
Poľská %	0,00	0,00	0,00	0,00

www.statistics.sk

Zdroj: 20.6.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa prevažná časť obyvateľov hlási k maďarskej národnosti – 61,96 %. V menšej miere je zastúpená slovenská národnosť (35,38 %).

2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ

V obci Veľká Čalomija majú najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva občania s úplným stredným vzdelaním s maturitou a obyvatelia so základným vzdelaním. Pomerne vysoké % obyvateľov je zatiaľ bez školského vzdelania (pripadá aj na obyvateľov v nižších vekových ročníkoch bez ukončenia základného vzdelávania).

Podrobná vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce v roku 2012

dosiahnuté vzdelanie	počet	dosiahnuté vzdelanie	počet
úplné stredné odborné (s maturitou)	114	úplné stredné všeobecné	41
vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	35	nezistené	24
bez školského vzdelania	59	úplné stredné učňovské (s maturitou)	23
učňovské (bez maturity)	85	vysokoškolské bakalárske	9
základné	128	vyššie odborné vzdelanie	8
stredné odborné (bez maturity)	76	vysokoškolské doktorandské	1

Zdroj: statistics.sk, 10.9.2014

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra relatívne pozitívny pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci ďalej zvyšovať počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. Vývoj vzdelanostnej štruktúry ekonomicky aktívneho obyvateľstva sa v sledovanom období vyvíjal smerom k znižovaniu počtu obyvateľov s nižším stredným vzdelaním. Vývoj vzdelanostnej štruktúry sa v sledovanom období vyvíjal smerom k zvyšovaniu počtu obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. Skupina s úplným stredným vzdelaním ostáva relatívne stabilná.

Vzdelanostná štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zákl. a bez vzdel.	11	10	10	11	11	11	9	9	8	9	10
Nižšie stredné	35	36	33	34	32	30	29	30	30	30	28
Úplné stredné	44	42	43	43	44	45	47	44	46	44	45
Vysokoškolské	10	12	14	13	13	15	15	16	16	17	18

Zdroj: 20.6.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Vývoj nezamestnanosti

Od roku 1989 sa na vývoji zamestnanosti začalo výrazne prejavovať spomalenie dynamiky hospodárskeho rastu. Obnova tvorby pracovných miest a zrýchlenie dynamiky sa prejavilo koncom 90. tých rokov minulého storočia. V súčasnosti pre celú ekonomiku je charakteristická vysoká miera nezamestnanosti a nízka tvorba nových pracovných miest. Svetová hospodárska kríza ovplyvnila nezamestnanosť v celej SR. Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti zaznamenával až do roku 2008 klesajúci trend. Relatívny počet evidovaných nezamestnaných obyvateľov v obci a regióne prezentuje nasledujúca tabuľka.

Miera evidovanej nezamestnanosti podľa územie, pohlavie a rok v %											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	15,6	13,1	11,4	9,4	8,0	8,4	12,7	12,5	13,6	14,4	13,5
Banskobystrický kraj	22,8	19,5	18,3	16,1	14,1	14,3	19,2	18,9	19,8	20,8	18,3
Okres V. Krtíš	30,3	26,4	25,6	21,6	19,5	19,1	23,7	23,7	24,5	25,9	23,4
Muži	31,6	25,1	25,3	19,6	17,1	17,0	23,0	22,2	23,5	25,5	22,8
Ženy	28,8	28,3	25,9	23,9	22,3	21,5	24,5	25,5	25,7	26,3	24,0

Zdroj: ÚPSVAR, 2003-2013

Vyššia miera evidovanej nezamestnanosti bola takmer počas celého obdobia v prípade ženskej populácie. V roku 2013 dosiahla úroveň 24 %. Najvyššiu úroveň dosiahla v roku 2003 (28,8 %). V absolútnom vyjadrení počet nezamestnaných neustále rastie.

Najväčší počet nezamestnaných obyvateľov pripadal na skupinu vo veku od 35-49 a rizikóvu skupinu nad 50 rokov. V tejto skupine podiel neustále narastá. K znižovaniu podielu dochádza v prípade skupiny od 15 do 24 rokov, kedy do roku 2013 klesol podiel na 18 %.

Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v %											
Okr. V. Krtíš	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
15-24	20	19	19	17	16	15	17	17	17	20	18
25-34	27	26	25	25	23	22	23	23	23	22	22
35-49	40	41	40	41	41	40	38	37	35	35	37
50 a viac	13	15	16	18	20	23	23	24	25	22	24

Zdroj: 20.6.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Významným ukazovateľom na trhu práce je doba evidencie nezamestnaných obyvateľov. Dve najväčšie skupiny tvorili nezamestnaní s dĺžkou evidencie od 4 do 6 mesiacov a v skupine nad 12 mesiacov. Z nej je najpočetnejšou skupinou skupina nezamestnaných nad 48 mesiacov.

Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v %												
	do 3	4 - 6	7 - 9	10 - 12	nad 12	13 - 18	19 - 24	25 - 30	31 - 36	37 - 42	43 - 48	nad 48
2003	21,9	9,0	6,8	6,2	56,1	15,0	7,0	10,6	5,3	6,8	2,2	9,2
2004	17,7	10,6	5,4	5,9	60,5	12,2	6,8	9,6	4,7	8,3	4,2	14,7
2005	17,4	10,4	5,7	6,0	60,5	9,7	5,7	7,1	4,4	7,4	3,4	22,8

2006	13,7	10,9	5,8	4,8	64,7	8,9	5,8	5,9	3,9	5,7	3,4	31,2
2007	16,5	10,1	6,0	5,2	62,2	7,8	5,2	4,6	3,7	4,0	2,8	34,1
2008	23,9	12,9	7,6	4,1	51,6	6,2	4,4	3,4	2,5	2,5	2,3	30,2
2009	17,4	13,5	8,6	9,9	50,7	11,3	5,0	3,5	2,7	2,1	1,5	24,5
2010	15,3	13,5	7,9	6,2	57,1	10,0	8,0	7,2	3,5	2,5	2,1	23,8
2011	18,6	14,3	7,9	6,9	52,3	8,8	5,3	5,2	4,4	4,6	2,3	21,7
2012	15,2	15,6	9,8	8,2	51,2	11,2	5,2	4,6	2,9	3,3	3,0	21,0
2013	11,3	14,1	9,8	7,6	57,2	11,6	8,7	6,2	3,4	3,1	2,0	22,2

Zdroj: ÚPSVAR, 2003-2013

Negatívom je zvyšovanie počtu obyvateľov práve dlhodobo nezamestnaných nad 24 mesiacov, ktorí strácajú pracovné návyky.

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj nezamestnanosti podľa vzdelanostnej štruktúry uchádzačov. Najväčšou skupinou je skupina obyvateľov s nižším stredným vzdelaním a úplným stredným odborným vzdelaním.

Vzdelanostná štruktúra nezamestnaných v %												
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Zákl. a bez vzdel.	28	21	27	33	37	37	31	22	18	20	25	
Nižšie stredné	38	44	41	37	36	39	34	36	41	43	36	
Úplné stredné	31	30	29	28	24	20	32	35	34	32	33	
Vysokoškolské	3	4	4	2	3	3	3	7	7	5	6	

Zdroj: 20.6.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Obyvatelia so základným vzdelaním sa podieľali na nezamestnanosti 25 %. Z hľadiska typu boli najviac zastúpení nezamestnaní, ktorí sú už dlhodobo nezamestnaní. Pomerne veľkú skupinu tvoria aj absolventi stredných a vysokých škôl.

Uchádzači o zamestnanie podľa typu												
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
A	6	5	4	4	4	5	3	4	4	4	5	
B	4	5	5	4	4	4	5	5	7	7	6	
C	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	
D	56	60	60	65	62	52	51	57	52	51	57	

A Počet uchádzačov o zamestnanie so ZP

B Počet uchádzačov o zamestnanie - absolventi

C Počet uchádzačov o zamestnanie - mladiství

D Počet dlhodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie

Zdroj: ÚPSVAR, 2003-2013

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený ÚPSVaR ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonáva politiku zamestnanosti. ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôbovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti obec spolupracuje s ÚPSVaR vo Veľkom Krtiši, pri vytváraní dočasných pracovných miest, ktoré sú nevyhnutným predpokladom zachovania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných. Obec spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (APTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov APTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj obcou samotnou. Obec v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci aktivačných prác a malých obecných služieb. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev.

Štruktúra zamestnanosti

Reštrukturalizácia ekonomiky od konca osemdesiatych rokov mala významný dopad aj na zamestnanosť obyvateľstva v obci. Zmeny sa dotkli predovšetkým väčšiny priemyselných odvetví. Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru pracujúcich podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva. Najväčšie zastúpenie majú v regióne priemyselné odvetvia, obchod, školstvo a verejná správa. Silne zastúpené je aj poľnohospodárstvo. Od roku 2003 sa podiel priemyslu na zamestnaní mierne znížil (6 %). Najvýraznejší pokles nastal v prípade školstva a poľnohospodárstva a lesníctva.

Štruktúra zamestnanosti podľa odvetvovej klasifikácie v %												
Okres V. Krtíš	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Poľn., poľov. a les.....	19	14	16	14	15	12	21	9	5	7	8	
Priem. spolu (okrem stav.)	29	30	26	22	21	21	28	27	23	27	23	
Priemyselná výroba	15	17	16	16	15	14	22	20	19	23	18	
Stavebníctvo	1	1	2	2	2	3	1	1	3	6	4	
Veľkoobchod a maloobchod...	5	5	6	7	8	10	7	12	24	11	18	
Hotely a reštaurácie	0	1	1	2	2	3	4	5	4	5	5	
Doprava, sklad., pošty a tel.	6	6	6	10	9	10	7	6	5	8	6	
Finančné sprostredkovanie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Neh., prenájom a obch. činnosti	1	0	1	1	1	2	2	2	2	2	2	
Ver. správa a obr., pov. soc...	11	11	12	13	12	12	13	20	11	12	11	
Školstvo	17	17	17	16	16	16	5	6	13	11	13	
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	9	9	9	8	8	8	7	7	5	8	7	
Ostatné spoločenské,	2	4	4	4	4	3	5	4	3	2	2	

Zdroj: 20.6.2012, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

V obci sú obyvatelia zamestnaní hlavne v malých výrobných rodinných prevádzkach a v službách. Vzhľadom na veľkosť obce je pracovný trh obmedzený. Obyvatelia poskytujú nasledovné služby: obchodné služby a stavebná činnosť, doprava, servisné služby a iné. V severnej časti obce sa nachádza areál poľnohospodárskeho podniku, ktorý je najväčším zamestnávateľom.

Ekonómická stratifikácia obyvateľstva, výdavky domácností

Ekonómická stratifikácia obyvateľstva prezentuje rozmiestnenie a štruktúru obyvateľov z hľadiska výšky mzdy.

Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda, miera rizika chudoby

Priemerný hrubý príjem domácnosti mal v sledovanom období rastúcu tendenciu. V priemere stúpol od roku 2003 do roku 2013 o 71,6 %. Aj napriek tomu ostáva spomedzi ostatných regiónov SR na veľmi nízkej úrovni.

Priemerná čistá nominálna mesačná mzda podľa typ ukazovateľa, rok a územie											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
A	362,4	391,3	409,6	447,0	493,7	524,6	549,3	579,0	583,0	606,0	622,0
B	1,1	1,2	0,6	0,3	0,6	0,6	0,7	0,0	1,0	0,0	0,0
C	1,8	1,6	2,5	2,8	3,1	2,6	3,7	3,0	3,0	3,0	3,0

A - Priemerná čistá nominálna mesačná mzda (EUR)

B - Peňažné plnenia zo zisku po zdanení (EUR/mesiac)

C - Náhrady za pracovnú pohotovosť mimo pracoviska (EUR/mesiac)

Zdroj: 20.9.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/index.htm>

Celkový disponibilný príjem domácnosti v roku 2013 pripadalo len cca. 620 €.

Príjmy a životné podmienky domácnosti											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
A	331,8*	368,5*	403,1	429,1	480,5	523,9	572,7	581,3	627,5	651,6	679,0*
B	265,1*	302,0*	338,1	369,0	416,3	450,8	493,1	527,3	558,4	592,2	624,8*
C	9,7*	10,5*	10,0	13,3	12,6	13,5	13,6	16,9	15,3	15,6	16,45*

Priem. hrubý ekv. príjem domác. (Eur/mesiac)

Priem. disp. Ekv. príjem domác. (Eur/mesiac)

Miera rizika chudoby - 60% mediánu (%)

* - vypočítané na základe doterajšieho trendu

Zdroj: 20.9.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/index.htm>

S nízkym disponibilným príjmom súvisia aj ďalšie ukazovatele ako miera rizika chudoby. Uvedený ukazovateľ v sledovanom období vzrástol na cca. 16 %.

Nasledujúca tabuľka prezentuje výšku nominálnej mesačnej mzdy podľa klasifikácie zamestnaní. Z uvedeného vyplýva, že najviac obyvateľov v regióne zarába v priemere jednu z najnižších nominálnych mesačných miezd. Väčšina obyvateľov je zamestnaná v skupinách D až G, a z hľadiska odvetvovej klasifikácie v obchode, komerčných a nekomerčných službách, lesníctve, poľnohospodárskom sektore, ktoré sa dlhodobo vyznačujú najnižšími mzdami v porovnaní s ostatnými sektormi. Okrem iného sú obyvatelia zamestnaní aj v priemyselnej výrobe (F,G,H).

Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda (EUR) podľa územie, Klasifikácia zamestnaní a rok											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Spolu	455	495	537	566	625	675	686	719	740	772	798
A	881	975	1136	1161	1246	1305	1315	1364	1385	1496	1538
B	568	600	672	718	840	905	868	904	925	915	965
C	490	534	578	616	661	732	736	775	799	848	868
D	355	403	454	495	543	585	598	606	657	656	678
E	339	320	357	365	396	460	536	558	547	585	584
F	319	386	405	440	453	482	477	525	571	569	616
G	420	443	475	514	579	630	615	659	704	727	741
H	426	448	494	525	569	613	605	625	642	659	698
I	261	287	318	327	354	399	395	412	424	441	464

A Zákonnodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci

B Vedeckí a odborní duševní zamestnanci

C Technickí, zdravotníckí a pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch

D Nižší administratívni zamestnanci

E Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode

F Kvalifikovaní zamestnanci v poľnohospodárstve, lesníctve a v príbuzných odboroch (okr. obsl. stroj. a zariad.)

G Remeselníci a kvalifikovaní výrobcovia, spracovatelia, oprávári (okrem obsluhy strojov a zariadení)

H Obsluha strojov a zariadení

I Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci

Zdroj: 20.9.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/index.htm>

Z hľadiska vekovej štruktúry boli najvyššie mzdy zaznamenané vo vekovej skupine 40 – 44 rokov a od 35 do 39 rokov.

Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda (EUR) podľa územie, veková kategória a rok											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Spolu	455	495	537	566	625	675	686	719	740	772	798
do 19 r.	275	288	327	400	383	432	413	468	484	468	471
od 20 do 24 r.	336	360	410	426	455	505	507	542	548	581	578
od 25 do 29 r.	405	429	483	524	571	622	630	656	677	698	709
od 30 do 34 r.	435	463	517	569	630	660	690	733	751	780	790
od 35 do 39 r.	451	487	532	583	651	696	732	762	773	804	830
od 40 do 44 r.	470	512	552	591	647	718	717	757	772	820	859
od 45 do 49 r.	473	522	558	582	648	703	705	734	759	792	807
od 50 do 54 r.	480	524	558	573	637	687	692	720	743	772	821
od 55 do 59 r.	506	547	574	568	624	682	679	712	729	757	781
60 a viac rokov	566	551	575	561	616	654	665	696	751	775	806
SR	510	566	614	656	719	773	803	831	855	888	912

Zdroj: 20.9.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/index.htm>

Z hľadiska dosiahnutého vzdelania boli najvyššie mzdy dosahované pri vysokoškolskom vzdelaní II a III stupňa. Obyvatelia so základným vzdelaním dosahovali hrubú nominálnu mzdu len vo výške 556 €.

Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda (EUR) podľa územie, vzdelanie a rok											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Spolu	455	495	537	566	625	675	686	719	740	772	798
A	328	348	375	379	421	462	460	499	511	531	556
B	371	392	434	453	492	543	553	578	606	622	634
C	370	413	441	469	523	544	583	603	593	624	660
D	404	433	492	549	580	629	645	686	691	738	747
E	405	460	501	533	571	620	678	672	694	711	750
F	453	495	528	560	609	672	670	700	722	749	779

G	484	487	538	638	674	757	733	795	812	852	881
H	504	572	682	628	662	747	795	808	809	825	854
I	628	676	756	867	954	1024	1011	1043	1057	1089	1119
J	835	602	860	910	1064	1051	1040	1183	1196	1116	1153

Základné
Učňovské (bez maturity)
Stredné odborné (bez maturity)
Úplné stredné učňovské (s maturitou)
Úplné stredné všeobecné
Úplné stredné odborné
Vyššie odborné
Vysokoškolské 1. stupeň
Vysokoškolské 2. stupeň
Vysokoškolské 3. stupeň

Zdroj: 20.9.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/index.htm>

Výdavky domácností

Štruktúru výdavkov domácností prezentuje nasledujúca tabuľka. Najvyššie výdavky domácnosti dlhodobo plynú na bývanie (71,4 €) a stravovanie (cca. 70,5 € na osobu). Vysoký podiel (hlavne v prípade pracujúceho obyvateľstva obce) pripadá na dopravu do zamestnania, keďže, hlavné pracovné trhy sa nachádzajú mimo okresu – hlavne v meste Zvolen, Banská Bystrica, prípade v ojedinelých prípadoch v meste Bratislava.

Čisté peňažné výdavky (do r. 2003) v EUR

Banskobystrický kraj	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Spolu	222,0	257,3	232,4	269,5	300,2	318,7	283,8	292,9	303,3	313,4	329,6
Potraviny a nealko. ...	50,6	57,1	59,9	61,5	65,2	67,0	60,0	63,4	66,2	69,9	70,5
Alko. nápoje a tabak	6,3	7,0	6,5	6,7	7,4	8,7	8,0	9,3	8,7	9,6	9,9
Odievanie a obuv	13,8	12,3	11,4	13,8	17,4	17,6	14,9	14,7	15,8	13,8	16,0
Býva., voda, elenerg.	45,9	57,3	54,5	69,1	65,9	64,3	66,9	63,4	66,0	66,6	71,4
Nábyt., bytové vyb. ..	8,5	12,3	9,3	9,7	14,5	11,8	12,3	11,4	9,4	12,7	12,3
Zdravotníctvo	4,4	5,4	6,5	9,0	7,9	8,2	7,8	8,6	7,6	10,1	10,0
Doprava	16,2	16,8	12,9	16,9	16,2	25,6	17,5	18,9	22,5	23,0	23,4
Pošty a telekom.	8,6	9,6	10,1	12,9	14,8	16,5	17,3	16,3	17,4	16,8	19,9
Rekreácia a kultúra	13,4	15,8	12,4	15,2	21,7	25,5	16,3	17,8	19,0	17,2	20,5
Vzdelávanie	1,2	2,1	1,0	1,2	1,5	1,6	1,2	1,4	1,3	1,4	1,3
Hotely, kaviar. a rešt.	12,0	8,6	9,0	11,4	13,5	16,7	14,0	14,9	17,8	17,4	18,6
Rozl. tovary a služby	18,6	19,3	18,3	21,1	22,0	20,1	17,9	17,7	20,8	23,9	21,4
Ostatné výdavky	22,5	33,7	20,8	21,1	32,2	35,3	29,6	35,0	31,0	30,7	34,3

Zdroj: 20.9.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/index.htm>

Naopak najnižší podiel výdavkov pripadá na vzdelávanie a zdravotníctvo, čo môže súvisieť aj so zložením obyvateľstva (posun k vyšším vekovým ročníkom). Pomerne vysoké % výdavkov pripadá na poštové a telekomunikačné služby.

2.8. BÝVANIE

Prevládajúcou funkciou obce Veľká Čalomija je bývanie. Prevažuje individuálna bytová výstavba. Domy si obyvatelia V. Čalomiji stavali vedľa hradskej, ktorá tvorí hlavnú os zástavby. Zástavba v obci sa tiahne v smere sever – juh, z centra sa rozširuje. Najväčší rozmach bytovej výstavby v obci je zaznamenaný v sedemdesiatych rokoch, keď popri rodinných domoch vyrástli aj družstevné byty v bytovke, ktoré slúžia svojmu účelu dodnes.

Veľká Čalomija je hromadná cestná dedina. Zástavba domami štítlami orientovanými na ulicu. Prevládajúcim stavebným materiálom v prvej polovici 19. storočia bola hlina. Pri stavbe hlinených domov boli použité základné technologické postupy nabíjanie, vykladanie a murovanie zo surových tehál - váľkov. Váľky v múre spájali blatom. Používali sa nielen na stavbu hlinených domov, ale aj na domoch postavených z kameňa. Prechod na kamenné obydlia nebol jenorázový ani jednoduchý proces. K stavbe obydľí z kameňa sa povolávali osoby, ktoré už boli špecializované na tento druh práce. Označovali ich názvami murári, murársky majstri alebo len majstri. Na pokrytie striech sa vo Veľkej Čalomiji po dlhé stáročia využívali dostupné prírodné materiály - predovšetkým slama a šindle. V druhej polovici 19. storočia sa už stavali aj trojpriestorové domy, murované z kameňa, pod spoločnou

valbovou slamenou strechou s maštal'ou. Domy so širokými dvormi a kvetinovými predzáhradkami boli omazané a obielené. V polovici 20. storočia začali stavať tehlové domy, v ktorých stĺpová loggia pozdĺž prednej izby sa premenila na verandu. Tieto domy majú tvrdé farbné omietky. Široké dvory sa po kolektivizácii menia na záhradky (2.9.2014, <http://www.velkacalomija.sk/>). Nasledujúca tabuľka prezentuje početnosť bytového fondu v súčasnosti.

Obývané byty a domy (2011)

	byty		
	spolu	v rodinnom dome	domy
Obec Veľká Čalomija	214	175	184

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Perspektívne sa dá očakávať aj zvýšenie požiadaviek na návrat k tradičným formám hospodárenia. Je vhodné adaptovať jestvujúce objekty, umožniť ich rekonštrukciu, prístavbu, či iný spôsob úprav. V určitej únosnej miere môžu vznikať aj nové lokality (potreba individuálneho posúdenia), nevhodné však sú skupiny objektov väčšieho rozsahu, ktoré by nepriaznivo mohli ovplyvniť krajinnú štruktúru. V okolí intenzívne zastavaného územia obce, je vhodné uvažovať skôr s určitým útlmom a regeneráciou jestvujúceho fondu. Nasledujúca tabuľka prezentuje počet neobývaných bytov podľa dôvodu neobývanosti. Najviac bytov bolo trvalo neobývaných z dôvodu nespôsobilosti na bývanie a to 14.

Neobývané byty podľa dôvodu neobývanosti (2011)

zmena vlastníctva	rekreácia	nespôsobilé na bývanie	z iných dôvodov	s nezistenou obývanosťou
2	6	14	12	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Z hľadiska vlastníctva boli najpočetnejšou skupinou byty v osobnom vlastníctve v rodinných domoch (161). Iná forma vlastníctva bola zastúpená 8 bytmi. V bytovom dome je evidovaných 30 bytov v osobnom vlastníctve. Obec má k dispozícii celkovo 10 obecných bytov.

Byty podľa formy vlastníctva (2011)

vlastné v obyt. domoch	byty vo vlast. v rodin. domoch	obecné byty	družstevné byty	iné
30	161	10	0	8

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Veľkostná kategorizácia bytov

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru bytov podľa podlahovej plochy. Najviac bytov v obci Veľká Čalomija disponuje plochou od 81 do 120 m². Pomerne početne sú zastúpené aj byty s plochou viac ako 120 m².

Byty podľa celkovej podlahovej plochy

Byty spolu	- 40 m ²	40 - 80 m ²	81 - 120 m ²	120+ m ²
v RD	0	16	111	47
v BD	1	24	8	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Z hľadiska počtu obytných miestností sú v obci najviac zastúpené byty s 3 miestnosťami. Druhou najväčšou skupinou sú 5 a viac izbové byty. Byty so 4 obytnými miestnosťami sú zastúpené v počte 40.

Byty podľa počtu obytných miestností

1	2	3	4	5+
2	22	77	40	71

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Vybavenosť bytov a iné charakteristiky

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Až 102 bytov v roku 2011 bolo napojených na spoločný zdroj pitnej vody. Vlastný zdroj pitnej vody malo 52 domácností. Bez vodovodu bolo 6 bytov.

Byty podľa zásobovania vodou v RD

v byte - spoločný zdroj	v byte - vlastný zdroj	mimo bytu	bez vodovodu
102	52	1	6

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Byty podľa zásobovania vodou v BD

v byte - spoločný zdroj	v byte - vlastný zdroj	mimo bytu	bez vodovodu
30	1	0	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Ďalšiu vybavenosť bytov/domácností, prezentujú nasledujúce tabuľky. Celkovo bolo v roku 2011 pripojených do siete internet 82 bytov, a pevnou linkou disponovalo 80 bytov.

Vybavenosť bytov a domácností v obci v RD

podľa vybavenosti domácností			podľa pripojenia	
mobilný telefón	PC/notebook	osobné auto	na pevnú tel. linku	na internet
112	72	82	73	61

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Vybavenosť bytov a domácností v obci v BD

podľa vybavenosti domácností			podľa pripojenia	
mobilný telefón	PC/notebook	osobné auto	na pevnú tel. linku	na internet
27	22	20	7	21

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Najviac bytov v obci Veľká Čalomija je v súčasnosti vykurovaných prostredníctvom ústredného lokálneho kúrenia. Tento typ vykurovania je využívaný pri rodinných domoch. Iný typ vykurovanie využíva cca. 85 bytov.

Obývané byty podľa typu kúrenia

ústredné diaľkové	ústredné lokálne	iný	bez kúrenia
9	100	85	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

V súvislosti s využívaným zdrojom energie je najväčší počet bytov zastúpených plynovým kúrením – 146 a pevným palivom – 25 bytov. Elektrickú energiu na vykurovanie využíva 19 bytov.

Obývané byty podľa zdrojov energie

plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	iný	žiadny
146	19	0	25	6	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Základným zámerom obce v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladiení verejných a súkromných aktivít, finančných, územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania, Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 607/2003 o Štátnom fonde rozvoja bývania, v znení neskorších úprav a k nemu schválených predpisov.

Súčasťou obytných štruktúr je aj občianska vybavenosť, väčšinou jestvujúca. V návrhu sa predpokladá budovanie nových zariadení občianskej vybavenosti. V súvislosti s návrhom novej zástavby sa nepredpokladajú žiadne veľkoplošné asanácie. Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE

V obci sa odporúča rozvíjať výroba a služby hlavne v týchto smeroch:

- rozvoj malých podnikov
- rozvoj cestovného ruchu a turizmu
- rozvoj terciárnej sféry (služby, obchod)

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru podnikateľských osôb – fyzické osoby podľa právnej formy. Najväčší počet je zastúpený živnostenskými podnikaniami. Do roku 2013 mierne stúpol ich počet na 36 osôb. Slobodné povolania klesli na 2.

Fyzické osoby - podnikatelia											
o. Veľká Čalomija	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Fyz. osoby – podnik.	30	33	35	34	34	39	39	49	52	50	43
Živnostníci	19	19	23	23	22	29	30	42	45	42	36
Slobodné povolania	4	4	3	3	4	4	3	2	2	3	2
Samost. hosp. roľníci	10	10	9	8	8	6	6	5	5	5	5

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Celkovo je v obci činných 23 právnických osôb. Z celkového počtu bolo 8 ziskových a 15 neziskových subjektov.

Právnické osoby v obci											
o. Veľká Čalomija	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Právnické osoby spolu	11	11	12	13	14	17	20	20	21	23	23
Práv. osoby ziskové	1	1	2	2	2	5	6	6	7	9	8
Práv. osoby neziskové	10	10	10	11	12	12	14	14	14	14	15

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

V obidvoch skupinách došlo v sledovanom období k nárastu subjektov. Uvedené súvisí so samotným rozvojom obce a skvalitňovaním pokrytia občianskej vybavenosti. Podľa Obchodného registra majú v obci svoje sídlo nasledovné právnické osoby:

1. BARTÓK SK s.r.o.	8. Ladislav Tomoň
2. Bunt Group s. r. o.	9. MEGA NÁBYTOK s.r.o.
3. Classicconcert s.r.o.	10. Ottó Oczot-IPEĽSKÉ DREVO
4. DFORG PLUS, s.r.o.	11. Peter Keresteš
5. DFORG s.r.o.	12. TANDEL & partners, spol. s r.o.
6. DGlobal 2008 s.r.o.	13. Ticketsales s.r.o.
7. J - Praktik, s.r.o.	

V obci sú k dispozícii 2 predajne potravinárskeho tovaru, 1 predajňa zmiešaného tovaru a 2 pohostinské odbytové strediská.

Rozdelenie subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry živnostníkov v regióne podľa zamerania ekonomickej činnosti. Najviac subjektov je činných v oblasti stavebníctva, obchodu a obchodných činností. Pomerne vysoké % je orientovaných na premyselnú výrobu. V priebehu sledovaného obdobia narastá aj počet živnostníkov zameraných na stavebníctvo.

Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností v %											
Okres V. Krtíš	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pôdohospodárstvo, rybolov	2	3	4	6	8	7	7	7	7	7	7
Priemysel spolu	15	15	16	18	18	17	14	14	14	14	14
z toho priemysel. výroba	15	15	16	18	18	17	14	14	14	14	14
Stavebníctvo	12	15	17	17	18	20	24	24	22	22	22
Obchod	44	41	38	37	35	33	31	30	29	29	27
Hotely, reštaurácie	7	7	6	5	5	5	5	4	4	4	5
Dopr., sklad., pošty a tel.	5	4	3	3	3	3	2	2	2	3	3
Finančné sprostredkovanie	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2
Nehnut. prená., obch. činn.	10	9	9	8	8	9	9	11	13	13	13
Školstvo	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	1

Zdravot. sociálna pomoc	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatné	4	5	4	4	3	4	5	5	5	6	6

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Z pohľadu právnických osôb je najviac subjektov v okrese činných v oblasti obchodu, nehnuteľností a obchodných činností a priemysle. Pomerne silo sú zastúpené aj subjekty v oblasti poľnohospodárstva (12 %).

Podniky podľa ekonomických činností (OKEČ, NACE)											
Okres V. Krtíš	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pôdohospodárstvo, rybolov	17	17	18	17	16	15	14	13	12	12	12
Priemysel spolu	19	19	17	17	15	16	15	15	13	13	11
z toho priemysel. výroba	18	18	17	17	15	15	14	13	12	12	11
Stavebníctvo	7	7	7	7	7	9	9	11	11	10	8
Obchod	34	33	30	30	32	32	31	31	31	32	33
Hotely, reštaurácie	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2
Doprava, skladovanie,	7	6	7	7	7	7	5	6	6	6	6
Finančné sprostredkovanie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nehnuteľnosti prenájom...	11	12	12	13	14	15	16	17	18	20	21
Školstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdravotníctvo soc. pomoc	1	1	4	5	5	4	5	4	4	4	4
Ostatné	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	1

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Poľnohospodárska výroba

Z hľadiska poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby patrí riešené územie do administratívnej jednotky Veľká Čalomija, ktorá je začlenená do okresu Veľký Krtíš, kraj Banskobystrický. Celková výmera poľnohospodárskej pôdy je 764 ha, z čoho orná pôda zaberá 679 ha. Trvalé trávnaté porasty majú zastúpenie – 44 ha. Celkový podiel poľnohospodárskej pôdy na celkovej výmere sa prakticky nemení. Podiel na celkovej výmere má poľnohospodárska pôda 86 %.

Výmera poľnohospodárskej pôdy v obci Veľká Čalomija											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
% z celkovej výmery	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86
Poľnohosp. pôda - spolu	765	765	765	765	765	765	765	766	766	764	764
- orná pôda	686	686	686	686	686	686	686	681	681	679	679
- vinica	16	16	16	16	16	16	16	23	23	23	23
- záhrada	17	17	17	17	17	17	17	16	16	16	16
- ovocný sad	4	4	4	4	4	4	4	2	2	2	2
- trvalý trávny porast	42	42	42	42	42	42	42	44	44	44	44

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Rastlinná výroba

Rastlinná výroba v regióne je zameraná na produkciu obilnín a olejní. Produkcia zemiakov v priebehu časového obdobia výrazne klesla. V roku 2013 činila produkcia len 2461 ton.

Produkcia vybraných poľnohospodárskych plodín (t) podľa územia, druh plodiny a rok											
Okres V. Krtíš	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zrniny	31996	63569	59523	52084	54086	76025	52733	37368	53155	49578	51970
Obilniny	31622	63249	59035	51130	51143	74078	52335	37158	52765	49316	51916
Olejniny	5540	13671	13181	10137	9472	15574	10732	13592	12585	7680	13044
Zemiaky	8367	9207	8110	6465	8085	6376	4554	2551	4455	3005	2461
Viacročné krmoviny	6587	11546	12684	4224	4116	6408	4726	2881	2084	2327	3703

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Nasledujúca tabuľka prezentuje hektárovú úrodu v regióne. Najvyššiu hektárovú úrodu majú zemiaky, aj keď ich celková produkcia výrazne klesla a cukrová repa.

Hektárová úroda podľa hospodárske rastliny											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013

Zrniny spolu	2	4	4	3	3	4	3	3	4	3	4
Obilniny	2	4	4	4	3	4	3	3	4	3	4
Olejniný	1	3	2	1	2	3	2	2	2	2	2
Zemiaky	17	19	17	15	15	16	15	9	17	15	13
Cukrová repa	23	50	51	47	36	51	31	33	31	31	42
Viacr. krm. na or. p.	4	8	5	5	3	4	4	4	3	4	5

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Živočišná výroba

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru a počty hospodárskych zvierat v okrese Veľký Krtíš. Z hľadiska živočišnej výroby sa okres zameriava hlavne na chov hydiny, oviec a baranov a hovädzieho dobytku.

Stav hospodárskych zvierat											
Okres V. Krtíš	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Hovädzí dobytok	10405	9573	9070	8482	8326	8019	7839	7788	7267	7318	7859
Ošipané	18085	11737	9991	10023	9183	6968	8123	6263	5490	5700	5276
Ovce a barany	5592	5347	4958	4631	4943	6234	6564	7062	7023	7124	6198
Kozy a capy	1212	1126	1194	1078	1044	1051	1026	1025	991	986	982
Kone	59	56	57	45	45	50	44	55	54	48	49
Hydina	290387	241698	265202	238487	239928	340405	441482	1291055	624592	632435	144324

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Od roku 2003 došlo v regióne k nárastu počtu kusov oviec a baranov. Hovädzí dobytok bol do určitej miery redukovaný. K výraznému poklesu došlo v prípade hydiny. Nasledujúca tabuľka prezentuje intenzitu chovu v okrese.

Intenzita chovu hospodárskych zvierat											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Hov. dob. (na 100 ha poľ. p.)	20,5	23,7	21,3	20,0	19,7	19,8	19,8	19,1	18,4	18,0	19,4
Kravy (na 100 ha poľ. p.)	7,7	9,1	8,5	7,8	7,0	7,1	6,6	6,3	6,4	6,5	7,1
Ovce (na 100 ha poľ. p.)	11,0	13,3	11,7	10,9	11,7	15,4	16,6	17,7	17,8	17,5	15,3
Ošipané (na 100 ha or. pôdy)	59,5	41,9	33,6	33,9	30,0	23,5	28,0	21,2	18,7	18,8	17,7
Hydina (na 100 ha or. pôdy)	956,0	862,5	892,7	805,6	785,9	1147,3	1519,7	4378,9	2130,8	2090,4	485,0
Sliepky (na 100 ha or. pôdy)	596,5	598,1	535,5	518,2	511,1	832,2	1124,4	1527,9	1561,1	1673,7	437,8

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Pol'nohospodárstvo je dôležitým hospodárskym odvetvím v riešenom území. Prírodné podmienky umožňujú výrobu pol'nohospodárskej produkcie od obilnín cez semenárstvo, okopaniny, slnečnicu, strukoviny, olejniný, zeleninárstvo, ovocinárstvo a vinohradníctvo. Živočišná výroba je zastúpená výrobou jatočného mäsa hovädzieho dobytku a ošipaných, mlieka, jatočnej hydiny a vajec, ovčiarstvom a chovom kôz. Pol'nohospodárstvo vytvára dobrú základňu pre rozvoj spracovateľského priemyslu i pre rozvoj iných druhov činnosti. Rozhodujúcim determinantom, ktorý ovplyvňuje využiteľnosť krajinej štruktúry územia, ako aj celý výrobný proces pol'nohospodárskej výroby, je pol'nohospodárska pôda, jej pôdno-agronomické a agrotechnické vlastnosti a vklady spoločnosti na zachovanie a zvýšenie pôdnej úrodnosti. Substrátové a reliéfové podmienky vytvorili pestrú priestorovú diferenciáciu pôdneho krytu, ktorá sa prejavila v skladbe pôdnych typov a subtypov. Z hľadiska produkčného potenciálu, pôdy v riešenom území patria podľa Pôdno-ekologickej rajonizácie Slovenska do dvoch podoblastí: oblasti kotlín nižšieho stupňa vymedzenej Ipeľskou kotlinou a oblasti pohorí a vrchovín sopečných Karpát vymedzenej Krupinskou planinou, v ktorých je rôznych priestorových a kvantitatívny podiel typologicko-produkčných kategórií pol'nohospodárskych pôd. Najlepšie podmienky na pol'nohospodársku výrobu v regióne sú v južnej, zníženej časti v oblasti Ipeľskej kotliny. V nadmorskej výške do 300 m pozdĺž Ipeľu prevažuje rovinný reliéf, v ostatných častiach kotliny mierne až stredne zvlnený reliéf pahorkatín.

Obnova vlastníckych práv k pol'nohospodárskej pôde okrem odstránenia krívd vytvorila aj podmienky pre prirodzené výrobné a podnikateľské vzťahy v pol'nohospodárstve. Organizačná štruktúra

poľnohospodárskych podnikov po r. 1990 prešla určitou zmenou, zväčšil sa okruh právnických a fyzických osôb hospodáriacich na pôde, no prevažná väčšina pôdy zostala v kolektívnom využívaní. Súčasťou organizačnú štruktúru poľnohospodárstva tvoria podniky transformované z bývalých jednotných roľníckych družstiev a štátnych majetkov alebo vzniknuté z nových právnych subjektov, ktoré zabezpečujú poľnohospodársku výrobu na základe nájomných zmlúv s vlastníkami pôdy (ISRÚP – Krtíšske Poplie, 2009, s.59). V obci v oblasti poľnohospodárstva podniká firma Agro Garant a podielové družstvo Balog nad Ipľom. Okrem týchto podnikateľských subjektov v obci hospodári 5 samostatne hospodáriacich roľníkov.

2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE

Na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1. 7. 2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest. V súčasnosti sa spoločenské a sociálne zmeny odzrkadlili aj v potrebách kapacít, ako aj racionalizačných opatreniach vzhľadom k ekonomike prevádzkovania týchto zariadení. Boli zredukované počty zariadení i v centre regiónu a záujmovom území. V obci sa nachádza materská škola. Ako vyplýva z predpokladov demografického vývoja, v priebehu nasledujúcich 10 rokov pravdepodobne dôjde k nárastu počtu detí predškolského veku, a teda bude vytvárať tlak na udržanie, prípadne rozšírenie zariadenia.

História školstva

Prvé písomné zmienky o školách na území terajšieho okresu Veľký Krtíš sú zo 16. a 17. storočia. Medzi ne patrí aj cirkevná škola vo Veľkej Čalomiji. Vyučovací proces bol obmedzený predovšetkým na náboženstvo, a len druhotne na čítanie, písanie a základné počtové úkony. V obecnej kronike je záznam o škole z roku 1848. V škole mali len jednu učebnicu a tabuľu z eternitu. V roku 1884 dali do prevádzky novú školu, v ktorej sa vyučovalo až do roku 1911, kedy na tomto mieste postavili nový kostol a budova školy preto musela byť zbúraná. Až do roku 1932 sa vyučovalo v náhradných priestoroch, neskôr v dome Jozefa Pöhlhosa a potom v kaplnke, ktorá ešte prednedávnom slúžila ako kostol. V tomto roku bola dostavaná nová budova školy aj s učiteľským. Od roku 1918 do roku 1938 existovala vo Veľkej Čalomiji aj štátna ľudová škola. Po oslobodení v roku 1945 a najmä po roku 1948 prešlo školstvo v dôsledku poštátnenia ďalekosiahlymi zmenami. Hneď po oslobodení bola vo Veľkej Čalomiji zriadená obvodná meštianska škola. Stredná škola pre veľkočalomijský obvod bola zriadená PŠVÚ 1.2.1949. Do obvodu tejto školy patrili obce: Balog nad Ipľom, Kosihy nad Ipľom, Koláre, Malá Čalomija, Chrastince a Lesenice. Kvôli prípravným prácam sa začalo vyučovať až 12. februára 1949 v dvoch triedach s počtom 100 žiakov. V nasledujúcom roku pribudla ďalšia trieda. Slávnostné otvorenie strednej školy bolo 4.4.1959. Stredná škola nemala vlastnú budovu. Od nasledujúceho roku dostala škola vlastnú budovu. Od školského roku 1950/51 začala vo Veľkej Čalomiji pôsobiť škola s vyučovacím jazykom maďarským. Táto dostala budovu po bývalej cirkevnej škole, ktorú dovtedy dočasne užívala stredná škola. V júni 1959 bola k budove školy pristavená nová jedáleň. V roku 1960 bol schválený zákon o povinnej deväťročnej školskej dochádzke. Keďže budova už kapacitne nevyhovovala, bolo potrebné pristaviť nové miestnosti. Prístavba bola ukončená v roku 1962 a boli pristavené dielne, jedna trieda, zborovňa a riaditeľňa. Po vytvorení nového okresu Veľký Krtíš a určení Veľkej Čalomije ako spádovej obce sa začalo s výstavbou novej 14 triednej budovy školy. Táto bola daná do užívania v školskom roku 1976/77 (9.9.2014, <http://cms.1web.sk/?cms=velkacalomija&p=48&m=121>).

Materská škola

Obec Veľká Čalomija je zriaďovateľom materskej školy. Škola sídli v priestoroch základnej školy. V roku 2013 mala 3 triedy, v ktorej bolo umiestnených 24 detí.

Základná škola

V obci má sídlo Základná škola. V súčasnosti má 98 žiakov v 7 triedach. V budove Základnej školy sídlia aj učebne Špeciálnej základnej školy internátnej Veľká Čalomija. V roku 2003 bola zrušená základná škola s vyučovacím jazykom maďarským a preto niektoré deti navštevujú školu ZŠ v Balogu nad Ipľom. Od 1.9.2014 rozhodnutím MŠVVaŠ SR Základná škola Veľká Čalomija vytvorila špeciálne triedy, prebrala internát, čím zabezpečila výchovu a vzdelanie pre žiakov ŠZŠi Veľká Čalomija, ktorá sa k 1.9.2014 vyradila zo siete škôl a školských zariadení SR. Uvedeným krokom sa počet žiakov školy zvýšil na 127. Škola má k dispozícii telocvičňu, ktorá bola zrekonštruovaná v roku 200. Samotná

budova základnej školy bola rekonštruovaná v rokoch 2004 až 2006. V roku 2014 boli vymenené sklené výplne.

Štatistické ukazovatele základnej školy					
Ukazovateľ - základná škola	2009	2010	2011	2012	2013
Vstupný ukazovateľ					
Počet pedagogických zamestnancov	18	11	13	14	15
Počet THP	11	11	11	10	10
Výstupový ukazovateľ					
Počet žiakov v základnej škole	100	103	103	107	100
Počet tried v ZŠ	8	8	7	7	7
Počet špecializovaných učební	5	5	6	6	6
Počet žiakov zapísaných do 1. ročníka	16	14	11	9	8
Počet deviatakov spolu	12	9	9	13	15
Počet krúžkov v ZŠ	6	7	8	17	14
Počet projektov, do ktorých sa školy zapojila	1	1	2	2	4
Výsledkový ukazovateľ					
počet žiakov - prospeli	98	99	99	101	103
počet žiakov - neprospeli	2	1	4	2	2
znižovaná známka zo správania (počet)	3	2	3	3	0
% úspešnosť matematika MONITOR	46,6	57,5	44,4	41,7	46,2
% úspešnosť slov. jazyk MONITOR	58,7	60,8	51,1	51,6	68
počet prijatých deviatakov na SŠ	19	12	9	9	13
Počet integrovaných detí	0	2	3	7	9
Počet detí rómskej komunity	6	7	7	8	8
Počet detí so zníženou známkou správania	3	2	3	3	0
Počet detí opakujúcich ročník	2	2	1	4	2

Od školského roku 2015/2016 vytvorí Základná škola Veľká Čalomija svoje elokované pracovisko v Čelovciach, v priestoroch terajšej Súkromnej základnej školy Čelovce, s počtom žiakov 28. Keďže väčšina žiakov je s mentálnym postihnutím a žije v zlých sociálnych a hygienických podmienkach, bude pre nich prínosom možnosť navštevovať Základnú školu internátnu, Veľká Čalomija, kde dostanú celodennú starostlivosť a pravidelnú stravu.

Trendy

Transformácia základného školstva si vyžaduje zmenu filozofie vzdelávania z direktívneho na tvorivo-humánne, musí sa zamerať na osobnosť žiaka a na celkový rozvoj jeho osobnosti. Preto je tak dôležitá kurikulárna transformácia, to znamená konštruktívna zmena v učebných plánoch a osnovách. Treba sa zamerať sa na to, čo je pre žiaka dôležité, netrvať na encyklopedických vedomostiach a memorizácii, ale sústrediť sa na to, aby žiak pracoval tvorivo, aby si vedel hľadať a dokázal nájsť informácie, ktoré potrebuje a nezaťažoval sa tým, čo nie je dôležité a čo si môže kedykoľvek nájsť na Internete, alebo v knižnici. Diverzifikácia ciest, spôsobov a metód vzdelávania. Je nevyhnutná diverzifikácia ciest, spôsobov a metód vzdelávania. Rodičia musia mať možnosť vybrať si školu, ktorá vyhovuje ich deťom či už je to škola štátna, súkromná, alebo alternatívna, to znamená, že tu musí existovať prostredie slobodnej voľby a právo na výber vzdelávacej cesty, musí existovať konkurenčné prostredie, ktoré bude hnacou silou pokroku.

Prognóza cieľovej skupiny

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územia, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6
1-4	22	22	23	23	24	24	25	25	26	26	27
0 – priem. Index				1,012	% nárast – 0						12
1-4 priem. Index				1,019	% nárast 1 – 4						21
Abs. nárast											5
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											4,483
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											4,772

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v najbližších 11 rokoch by mal stúpnuť počet detí do 1 roka o 12 % a vo vekovej skupine od 1 – 4 by mal počet narásť o 21 %. V priemere by mal ale stúpnuť podiel na celkovom počte obyvateľov. Kým v roku 2015 by mal podiel na celkovom počte činiť 4,483 %, do roku 2025 by mal tento podiel stúpnuť na 4,772 %. Nárast by mal byť relatívne málo významný a teda pravdepodobne nebude vytvárať tlak na zvyšovanie kapacít zariadení poskytujúcich verejné služby pre túto vekovú skupinu.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
5-9	27	27	27	27	28	28	28	28	28	28	28
10-14	27	26	26	25	24	23	22	22	21	20	19
5-9 – pr. Index				1,004	% nárast 5 - 9						4
10-14 pr. Index				0,967	% nárast 10 - 14						-29
Abs. nárast											-7
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											8,959
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											7,008

V skupine obyvateľov od 5 do 14 rokov sa predpokladá pokles. V absolútnom vyjadrení by mal počet detí v tomto veku klesnúť o 7. Nárast sa predpokladá v skupine od 5 do 9 rokov. V skupine od 10 do 14 rokov by mal počet detí klesnúť o 29 %. Deti v tomto veku sú spotrebiteľmi služieb predškolského vzdelávania, základného vzdelávania, mimoškolskej záujmovej činnosti a do určitej miery aj zdravotníckych služieb. Celkový podiel na štruktúre by mal ale mierne poklesnúť na 7,008 %. Obec v súčasnosti zabezpečuje služby predškolského vzdelávania a je aj zriaďovateľom základnej školy. Ak sa doterajší trend zachová, nebude v budúcnosti nevyhnutné toto zariadenia rozširovať.

2.11. SOCIÁLNA SFÉRA

Sociálne služby sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, fyzické a právnické osoby, a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Tie poskytujú sociálne služby v zmysle zákona NR SR č. 448/2008 o sociálnych službách z. z. v znení neskorších predpisov.

Sociálna starostlivosť je občanom poskytovaná poskytovaním rôznych sociálnych dávok, ktoré vypláca ÚPSVar vo Veľkom Krtíši, opatrovateľskú službu občanom na to odkázaným zabezpečuje zo zákona obec.

Od roku 2002 pôsobí v obci sociálne zariadenie ako denný stacionár, v ktorom je umiestnený prijímateľ sociálnej služby a stupňa odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby. Celkový počet zamestnancov je len jeden, ale nepriamo zabezpečujú ďalšie osoby starostlivosť nakoľko obec poskytuje stravovanie pre ďalšie osoby odkázané na túto službu.

Obec v rámci originálnych samosprávnych kompetencií poskytuje opatrovateľskú službu 2 obyvateľom obce a 15 obyvateľom je poskytovaná služba vo forme donášky obedov. Občania, ktorí sú mobilní, si môžu zakúpiť obedy z vývarovne zo ZŠ. Obec vlastný motorové vozidlo na prepravu osôb. Za účelom skvalitnenia poskytovania sociálnych služieb, zabezpečenia odborného prístupu a spracovania sociálnej agendy obec Veľká Čalomija zabezpečí na základe zmluvy o poskytovaní sociálnych služieb s Nobilis Marta Vida – DOS Šahy podľa potreby. Obec participuje na zabezpečovaní stravovania a výdaja stravy, nielen pre svojich obyvateľov, ale aj pre ostatných záujemcov najmä z radov dôchodcov, ktorým prispieva za dovoz stravy domov. Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- opatrovateľská služba
- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok
- návštevy jubilujúcich starších občanov (90, 95, 100 - sté narodeniny, výročia svadby)
- stretnutia dôchodcov
- podpora činnosti Klubu dôchodcov vo Veľkej Čalomiji
- uvítanie do života novorodencov obce

- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....) (KPSS, 2009, s.12-13).

Nasledujúca tabuľka prezentuje kapacitu a dostupnosť sociálnych služieb v okrese Veľký Krtíš.

Sociálne zariadenia podľa typ ukazovateľa, rok a územie											
Okres V. Krtíš	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet zariadení	2	3	2	2	2	2	3	5	5	7	7
Počet miest k 31.12 spolu	287	304	283	277	277	273	264	283	265	282	295
P.m. v DSS pre postih. deti	120	107	107	107	107	107	-	-	-	-	-
P.m. v ZPS	-	-	-	-	-	-	52	52	66	53	52
P.m. v DSS pre post. dosp.	167	175	176	170	170	166	212	145	116	139	219

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Trendy

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebuje, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu. Programové vyhlásenie vlády (ďalej len PVV) na roky 2010-2014 z augusta 2010 s hlavným odkazom Občianska zodpovednosť a spolupráca. V sociálnej oblasti sa vláda sústreďuje na podporu životnej úrovne obyvateľstva, a to aj v komplikovanej situácii prebiehajúcej hospodárskej krízy. Vláda SR nebude kopírovať sociálno-ekonomický model žiadnej inej krajiny, ale bude hľadať inšpiráciu v tých krajinách, ktoré dokázali v konkrétnych oblastiach rýchle a dlhodobo udržateľné úspechy. Vláda SR považuje za kľúčové vytvárať podmienky na zvyšovanie kvality života ľudí. Systém sociálnych služieb na Slovensku neprešiel po roku 1990 radikálnou zmenou. Politika všetkých doterajších vlád sa orientovala prevažne na udržanie prevádzky existujúcich pobytových zariadení bez toho, aby od nich požadovala vyššiu kvalitu poskytovaných služieb, efektívnejšie hospodárenie s verejnými zdrojmi, či väčšiu samostatnosť. Vyhlásený program humanizácie služieb v praxi znamenal len znižovanie kapacity zariadení, čo ešte viac zvýšilo napätie medzi ponukou a dopytom. Mnohé zariadenia nedosahujú základné priestorové normy ani po znížení kapacity. Jediným transformačným prvkom v systéme sociálnych služieb je zrušenie monopolu štátu na ich poskytovanie. Súkromní poskytovatelia sociálnych služieb v oveľa väčšej miere ako verejní študujú skúsenosti a nové trendy v krajinách Európskej únie. Súkromní poskytovatelia služieb však v súčasnosti ešte nezabezpečujú taký podiel služieb, aby výrazne ovplyvňovali a menili charakter celého systému. Vyššia dynamika rastu súkromných služieb sa nedosahuje aj kvôli vysokej organizačnej roztrieštenosti súkromných poskytovateľov. Budovanie sietí služieb jedným zriaďovateľom postupuje pomaly. Sociálne služby pre seniorov sú v každej krajine dôležitou časťou systému sociálnej ochrany a ročne sa vynakladá na systém značná časť finančných prostriedkov. Sociálne služby je možné poskytovať v domácom prostredí formou opatrovateľskej služby, resp. v zariadeniach pre seniorov. V niektorých krajinách sú služby decentralizované, v niektorých sú pod kuratelou štátu. Všetky krajiny prešli transformáciou v tejto oblasti (11.6.2012, http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261). Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

- deinštitucionalizácia sociálnych služieb,
- postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb,
- prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest),
- transformácia veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou,
- podpora terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadeniach s týždenným pobytom.
- individualizácia poskytovania sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov,
- vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa
- legitimizácia kvality sociálnych služieb a formulovanie podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb)
- rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb
- koncepčný prístup k plánovaniu a stratégii rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitného plánu a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v obci (14.6.2012, <http://www.shr.sk/pages/casopishumanita/archiv/humanitaplus/P200905.pdf>).

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb

Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenska ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. Rozvoj

tejto formy sociálnej služby je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v ES v rámci modernizácie sociálnych služieb. V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Aj napriek tomu, že občan, ktorý o túto sociálnu službu požiada a splní hmotnoprávne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby, jeho nárok často nie je uspokojený. Nemenej dôležité je zamerať sa na rozvoj tých terénnych programov a sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inklúzia znevýhodnených osôb z dôvodu nezabezpečenia základných životných potrieb.

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom

Zámerom stanovenia tejto priority je postupná deinštitucionalizácia sociálnych služieb, s prihliadnutím na potreby a schopnosti klienta, s cieľom poskytovať mu sociálne služby v jeho rodinnom alebo komunitnom prostredí. Poskytovanie ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom umožňuje rozvíjať rodinné a spoločenské vzťahy klienta a primerane 13 jeho individuálnych schopnostiam a možnostiam aj jeho zaradenie sa do spoločenského a pracovného života.

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb

Požiadavka humanizácie a modernizácie sociálnych služieb SR reaguje na trendy uplatňované EÚ v tejto oblasti, ktorých cieľom je zabezpečiť pre klientov kvalitné sociálne služby. V praxi to znamená zabezpečenie prístupnosti k sociálnym službám, a to aj z hľadiska prostredia, v ktorom sa sociálne služby poskytujú. Táto povinnosť vyplýva poskytovateľom sociálnych služieb aj priamo zo zákona o sociálnych službách a má umožniť prijímateľom sociálnych služieb prístup k fyzickému prostrediu, priestorom a budovám, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a zabezpečiť minimálne požiadavky a štandardy bývania. Ide najmä o odstránenie architektonických bariér v priestoroch a budovách, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a to v interiéroch, rovnako aj v exteriéroch a zabezpečenie ich materiálnou technickou vybavenosťou, najneskôr do 31. 12. 2013.

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Jedným z cieľov novej právnej úpravy poskytovania sociálnych služieb je zabezpečiť ich profesionálny výkon a teda aj zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb. Jedným zo základných predpokladov dosiahnutia tohto cieľa je vzdelávanie zamestnancov sociálnych služieb v rámci potreby splnenia kvalifikačných predpokladov pre výkon sociálnej služby a zároveň ich ďalšie vzdelávanie a prehlbovanie kvalifikácie.

Prognóza cieľovej skupiny

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územia, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
60-64	40	43	45	48	51	53	56	58	61	63	66
65-69	28	28	29	29	30	30	31	32	32	33	33
70-74	24	25	26	27	28	29	29	30	31	32	33
75-79	16	17	17	17	17	17	17	17	18	18	18
80-84	12	12	12	13	13	13	14	14	14	15	15
85-89	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4
90-94	2	2	3	3	4	4	5	6	6	7	8
95-99	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
100+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60+ – pr. Index				1,034	% nárast – 60+						40
Abs. nárast											51
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											20,901
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											26,115

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 40 %. Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnuť na 26,115 %. V absolútnom vyjadrení by malo ísť o 51 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov by mala obec zabezpečiť dostatočnú ponuku sociálnych služieb, ponuku zdravotníckych služieb a bezpečnosť.

2.12. ZDRAVOTNÍCTVO

Obec má zriadený svoj zdravotný obvod. V súčasnosti v obci zabezpečujú zdravotnú starostlivosť pre občanov všeobecné a odborné ambulancie – detská, praktický lekár pre dospelých, stomatologická, a gynekologická. K poskytovaniu zdravotníckych služieb v obci patrí aj výdaj, resp. predaj liekov v súkromnej lekární. Občania obce navštevujú zdravotné strediská aj vo Veľkom Krtiši.

Od roku 2000 začala postupná redukcia lôžkového fondu ako i zamestnancov. Od 1. februára 2002 bola daná do prevádzky rýchla zdravotnícka pomoc. V roku 2002 bol nasledovný počet lôžok: Oddelenie Počet lôžok Interné oddelenie 44 Chirurgické oddelenie 28 Gynekologicko-pôrodné oddelenie 20 Geriatrické, doliečkové oddelenie, LDCH 75 Pediatrické oddelenie 25 Novorodenecké oddelenie 4 Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny 2 V roku 2003 bolo zriadené krízové centrum pre deti týrané a postihnuté sociálnou núdzou, s počtom lôžok 10. V tom istom roku sa NsP transformovala na neziskovú organizáciu pod názvom Všeobecná nemocnica s poliklinikou, n. o. V rámci ekonomizácie a reprofiliácie, znižovania nákladov na zdravotníctvo sa znížil počet zamestnancov na 298. V okresnom meste pracuje 10 detských zdravotných stredísk, 8 zdravotných obvodov, 13 ostatných zdravotníckych zariadení, 4 lekáreň a výdajne liekov. Nemocnica má nasledovné oddelenia: Oddelenia nemocnice VŠNsP, n. o. Veľký Krtíš: lôžkové oddelenia: 1. Chirurgické oddelenie, 2. Detské oddelenie, 3. Interné oddelenie 1. Interné oddelenie – muži, 2. Interné oddelenie – ženy, 3. Interné oddelenie – geriatrica, 4. Oddelenie dlhodobých chorých, 5. Oddelenie anestézie a intenzívnej medicíny, 6. Fyziatricko rehabilitačné oddelenie. Ambulancie: 1. Gastroenterologická ambulancia, 2. Kardiologická ambulancia, 3. Ambulancia funkčnej diagnostiky, 4. Interná ambulancia, 5. Chirurgická ambulancia A, 6. Chirurgická ambulancia B. Spoločné vyšetrovacie a liečebné zložky: 1. Oddelenie klinickej biochémie, 2. Oddelenie klinickej mikrobiológie, 3. Radiodiagnostické oddelenie, 4. Ultrasonografická ambulancia, 5. Oddelenie liečebnej výživy a stravovania (9.10.2014, <http://www.nspvk.sk/?oddelenia-nemocnice,3>).

Prognóza cieľovej skupiny

Predpokladá sa vyšší dopyt po zdravotníckych službách, nakoľko spotrebiteľmi zdravotníckych služieb sú hlavne deti nižších vekových skupín a prestarli obyvatelia.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6
1-4	22	22	23	23	24	24	25	25	26	26	27
0 – priem. Index				1,012	% nárast – 0						12
1-4 priem. Index				1,019	% nárast 1 – 4						21
Abs. nárast											5
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											4,483
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											4,772

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
60-64	40	43	45	48	51	53	56	58	61	63	66
65-69	28	28	29	29	30	30	31	32	32	33	33
70-74	24	25	26	27	28	29	29	30	31	32	33
75-79	16	17	17	17	17	17	17	17	18	18	18
80-84	12	12	12	13	13	13	14	14	14	15	15
85-89	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4
90-94	2	2	3	3	4	4	5	6	6	7	8
95-99	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
100+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60+ – pr. Index				1,034	% nárast – 60+						40
Abs. nárast											51
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											20,901
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											26,115

2.13. ŠPORT

Športová infraštruktúra v obci je riešená na vyhovujúcej úrovni. V obci je vybudované futbalové ihrisko s tribúnou. Areál je alokovaný v priestore pozdĺž cesty II triedy na vstupe do obce v smere na okresné mesto Veľký Krtíš. Okrem tohto športového areálu sa na v obci nachádza športová infraštruktúra prislúchajúca Základnej škole. K dispozícii je telocvičňa a športový areál s bežeckou dráhou, ktorý je však už v zlom technickom stave. Iná športová infraštruktúra sa v obci nenachádza.

Štatistiky

Najpopulárnejším športom dospelých Európanov je cyklistika, ktorú uprednostňujú Maďari, Slováci, Chorváti, Estónci, Lotyš a Litovčania. Ďalšou obľúbenou športovou disciplínou je beh (Slovensko – 45 %). Najobľúbenejším tímovým športom je futbal. Na Slovensku patrí medzi najrozšírenejšie športy rýchla chôdza – 47 % a bicyklovanie 22 %. Spomedzi športov detí najviac obľubujú futbal – 16 – 25 %), po ňom nasledujú basketbal, tanec a plávanie – 16 – 19 %). Ak športujú s deťmi aj rodičia, európske deti zvyčajne trávajú voľný čas cyklistikou (47 % – Slovensko) a hraním hier, ako je naháňačka a schovávačka, ale aj tímovými hrami, napríklad futbalom alebo volejbalom (Slovensko – 47 %) a plávaním (Slovensko – 34 %) (12.6.2012, <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>). Nasledujúca tabuľka prezentuje vekovú štruktúru pravidelne športujúcich podľa pohlavia. Podporu športu je potrebné cielene smerovať podľa vývoja jednotlivých vekových skupín obyvateľov.

Veková štruktúra pravidelne športujúcich				
	ženy		muži	priemer
15-24	52		45	49
25-39	36		43	40
40-54	39		39	39
55-69	38		36	37
70+	18		48	33

Zdroj: 10.6.2012, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_334_fact_sk_en.pdf

Ako prezentuje predchádzajúca tabuľka, najsilenejšie skupiny pravidelne športujúcich sú od 15 do 24 a 25 do 39 rokov. Špeciálnu skupinu tvoria muži nad 70 rokov, ktorým je potrebné venovať patričnú pozornosť.

Prognóza cieľovej skupiny

V budúcnosti je potrebné sa zamerať hlavne na potreby vekovej skupiny 30 – 40 rokov, ktorá tvorí pomerne početnú skupinu obyvateľov s dobrou prognózou.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
15-19	34	33	32	31	30	29	28	27	26	25	24
15-19 – pr. Index				0,967	% nárast	15-19					-29
Abs. nárast											-10
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											5,629
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											3,588

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
20-24	44	43	43	43	42	42	41	41	40	40	40
25-29	48	48	48	49	49	49	50	50	50	50	51
20-24 - pr. Index				0,990	% nárast	20-24					-10
25-29 - pr. Index				1,006	% nárast	25 – 29					6
Abs. nárast											-2
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											15,110
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											13,245

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
30-34	48	49	49	50	50	51	51	52	53	53	54
35-39	47	48	49	51	52	53	54	56	57	59	60
40-44	43	43	43	43	43	44	44	44	44	44	44
30-34 - pr. Index				1,011	% nárast	30-34					12
35-39 - pr. Index				1,025	% nárast	35-39					28
40-44 - pr. Index				1,003	% nárast	40-44					3
Abs. nárast											20

% z celkového počtu obyvateľov - 2015	22,713
% z celkového počtu obyvateľov - 2025	23,210

2.14. KULTÚRA

Kultúra v obci je samozrejmosťou a nevyhnutnou podmienkou ponuky kultúrno-spoločenského vyžitia sa vlastných obyvateľov, ale aj prejavom cielenej kultúrnej ponuky širšej návštevníckej verejnosti tejto obce. Je prejavom a symptómom spoločenskej úrovne a kultúrnej vyspelosti daného sídla a regiónu. Kultúrne podujatia obce a jej obyvateľov sa realizujú v miestnom kultúrnom dome. V rámci oblasti kultúry má obec vybudovanú aj obecnú knižnicu. V centrálnej časti obce je vybudovaný amfiteáter s prestrešením a relatívne priestranným parkom.

Kultúra v súčasnej recesii spoločnosti prežíva vo veľmi skromných podmienkach z dôvodov nutnosti prvoradého riešenia základných sociálnych potrieb obyvateľov a minimalizácii výdavkov na kultúru. Markantne sa táto situácia prejavuje v podmienkach vidieka, kde sa programové voľby obmedzujú len na miestne ľudové a ochotnícke predstavenia a často iba na príležitostné spoločenské podujatia (svadby, hostiny, kary, a pod.). Návštevnosť zariadenia kultúry závisí od viacerých faktorov.

Z hľadiska kvality priestoru a prevádzkových podmienok sa predpokladá budúca potreba riešenia ďalšej modernizácie najmä technického vybavenia na kvalitatívne vyššej úrovni. V návrhu riešenia sa počíta s možnosťami zriadenia klubových foriem využitím kultúrneho zariadenia, s možnosťou využitia ako viacúčelového zariadenia pre kultúrne, zábavné účely.

Cirkev

Nový rímsko-katolícky kostol Panny Márie bol dokončený v roku 1911 v secesnom slohu. Stojí na mieste bývalej školy. Je to jednodňová stavba s polygonálnym presbytériom, v lodi rošírená z oboch strán kaplnkami. Hlavný oltár dal vyhotoviť biskup Reiner. Lavice do kostola vyrobil Antal Veki stolár zo Šiah. Organ je dielom Lipota Vegenšteina a jeho syna. Antal Novotni vyhotovil zvony a tieto boli financované z príspevkov rímskokatolíckych veriacich. Dva väčšie zvony - 362 kg a 180 kg odniesli v roku 1916 a boli použité na vojenské účely. Kostol bol vysvätený 15.10.1911 a v roku 1937 ho vymaľoval rožňavský maliar Gyula Ádam za 8000 korún.

Menšia časť obyvateľstva vyznáva evanjelickú vieru augsburského vyznania. Patrí pod matkocirkev v Malej Čalomiji. Začiatkom 30-tych rokov 20.storočia sa evanjelici vo Veľkej Čalomiji rozhodli postaviť vlastný kostol. V roku 1934 bol daný do užívania nový kostol. Tento kostol je dielom českého staviteľa, ktorý pri tejto stavbe využil prvky z husitských stavieb. Je postavený bez konkrétneho stavebného slohu a vo vnútri ako aj zvonka je jednoduchý. Roku 1965 bolo rozhodnuté o jeho rekonštrukcii. Rekonštruovaný kostol bol vysvätený 18.11.1973 (4.9.2014, <http://www.velkacalomija.sk/>).

Dedinské múzeum - Dom Csemadoku

V roku 2007 sa uskutočnila rekonštrukcia rodinného domu na dedinský múzeum a dom csemadoku s pomocou maďarského Szülőföld Alap Iroda. V múzeu budú vystavené zozbierané starožitnosti o obci. V dome csemadoku sa budú uskutočniť činnosti členov Csemadoku, skúšky speváckeho zboru a citarovej skupiny (4.9.2014, <http://www.velkacalomija.sk/>).

Zvyky a tradície

Obyvatelia obce patria so svojou ľudovou kultúrou a jazykom k oblasti nazývanej Palóc. Kroje sa z obce už pomaly vytratili. Muži nosili široké gate a košeľu so širokými rukámi. Začiatkom 20. storočia sa udomácnili moderné nemecké nohavice a saká, pri slávnostiach viazankou. Ženy nosili niekoľko sukni, košeľu a vestu (lajblík) s kvietkami alebo s blúzkou do drieku s viacfarebnými vzormi. Medzi najobľúbenejšie jedlá vo Veľkej Čalomiji v 19. storočí patrili lekša a koláč nazývaný lepeň. Poznali tiež spôsob prípravy bryndze zo sladkého kravského mlieka a nazývali ho "sózott keserű túró". V tomto období sa vo Veľkej Čalomiji rozprávalo po palócky. Ženy v 19. storočí na odkladanie vecí používali truhli s rovnakým vekom, ktoré volali "tulipános láda". Komponenty tadičnej duchovnej kultúry späté s tehotenstvom, narodením, detstvom, dospievaním, dospelosťou, uzavretím manželstva, prípadne inými udalosťami v živote človeka až po jeho skon sa bezprostredne týkajú jednotlivca. Niektoré sa zachovali dodnes ako krst, svadba, pohreb či veľkonočné alebo vianočné zvyky. No civilizačné zmeny,

ktoré priniesli najmä industrializácia, kolektivizácia a urbanizácia zmenili tradičný ráz materiálnej kultúry. Veľká Čalomija svojou polohou spĺňa všetky predpoklady pri prijímaní modernizačných vplyvov. V súčasnej dobe sa životnosť folklóru udržuje iba sporadicky (4.9.2014, <http://www.velkacalomija.sk/>).

Kultúrne a historické pamiatky

Pustý kostol

Pustý kostol je symbolom Veľkej Čalomije. Tento kostol sa nachádza severne od dediny. Pravdepodobne pochádza z toho istého obdobia ako kostoly v Balogu nad Ipľom a v Sečiankach, čiže z 11. storočia. Dokladom toho môžu byť aj pramene o existencii farnosti vo Veľkej Čalomiji z roku 1070 a podľa toho by mal ku každej farnosti patriť aj kostol. Na základe týchto údajov bol kostol pravdepodobne postavený v 11. storočí počas panovania uhorského kráľa Ladislava Svätého. Nájazdy Tatárov v roku 1241 ho úplne zničili a na konci 14. storočia bol obnovený v gotickom slohu. V tomto kostole sa podľa údajov v obecnej kronike nachádzal veľký obraz na základe ktorého bol kostol zasvätený Všetechsvätým. Kostol bol používaný do marca roku 1868, kedy sa prelomila časť strechy. Od tohto obdobia sa omše konali v malom kostole pôvodne vybudovanom ako kaplnka. Zo stavby sa dnes zachovala iba časť obvodového muriva z priečelia s trouholníkovým štítom. Vstupný portál bol gotický s hruškovým profilom v ostení. Okolo kostola sa rozprestieral cintorín, ktorého náhrobné kamene sú toho času zarastené. Pod Pustým kostolom bola údajne postavená hrobka. Dala ju postaviť rodina Gáspárovcov, po tom, čo jeden člen rodiny urazil kráľa. Kráľ ho nepotrestal s tou podmienkou, že v okolí kostola postaví cirkevnú stavbu. Tou cirkevnou stavbou má byť spomínaná hrobka. Posledným, kto bol v hrobke pochovaný je podľa záznamov z kroniky František Cseh. Vdova po Jánovi Csehovi dala v roku 1845 postaviť kaplnku, ktorá bola zasvätená Penne Márii. Táto však od roku 1868 až do roku 1911 slúžila ako náhrada za kostol. Archeologický prieskum Pustého kostola, ktorý sa začal na jeseň roku 2007 mal priniesť nové poznatky o tejto vzácnej kultúrnej pamiatke a dať vysvetlenie o vzácnom náleze - bronzovej akvamanille, ktorá sa našla pri Pustom kostole a je jedinou svojho druhu na Slovensku (4.9.2014, <http://www.velkacalomija.sk/>).

Štatistiky

Celkové využívanie klasických kultúrnych statkov monitoring meria frekvenciami návštev a nákupov počas roka. Z hľadiska využívania kultúrnych hodnôt sú na prvých dvoch miestach literatúra a film. Knihu si raz za mesiac kúpilo vo všetkých sledovaných rokoch 7,8 % obyvateľov, raz za pol roka temer 30 % obyvateľov a raz za rok viac ako 40 % obyvateľov. Návštevnosť filmových predstavení býva vyrovnaná; mierne vzrastá. Výsledky monitorovania poukazujú aj na dlhodobu vyrovnanú záujem o divadelné predstavenia. Počet pravidelných návštevníkov, ktorí navštevujú divadlo raz za mesiac, ale aj počet tých, ktorí navštívili divadlo raz za pol roka, je dlhodobu stabilný. Systematicky rastie návštevnosť koncertov vážnej a populárnej hudby. Existuje aj málopočetná skupina pravidelných návštevníkov (3 - 4 % respondentov), ktorí navštevujú koncerty každý mesiac. Pritom sa dlhodobu zvyšuje počet tých, ktorí navštívili koncert raz za pol roka alebo jedenkrát za rok. Je to zrejme vyvolané rastúcim záujmom o koncerty populárnej a alternatívnej hudby. Segment prezentovania zbierok a ochrany kultúrneho dedičstva v monitoringoch reprezentujú výtvarné a iné umenia, ľudové a tradičné umenie a múzejníctvo. V tomto segmente u nás prevažujú príležitostné a sezónne formy spotreby, ktoré možno v monitoringu posudzovať len množstvom návštev za rok. Návšteva folklórnych podujatí a múzeí je okrem toho pre väčšinu našich občanov charakteristickou dovolenkovou kultúrnou aktivitou, ktorá priamo súvisí s dynamikou cestovného ruchu (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

Trendy

Komplex opatrení na podporu súkromnej voľby domácností by mal v budúcnosti:

- stimulovať lepšie „previazanie“ súkromných výdavkov domácností s verejnými zdrojmi podpory kultúry. Určitá časť tejto podpory kultúrnych zariadení ponúkajúca svoje aktivity pre verejnosť musí byť variabilná, závislá od toho, či vyvolala odozvu, ktorá sa prejavuje vo veľkosti návštevnosti ap. Akými metódami to prepočítať je iná otázka: či u divadiel napr. podľa počtu obsadenosti ponúkaných miest, počtu repríz ap. Pokračovať by sa malo sofistikovanejšie s experimentom „kultúrnych poukazov“
- zefektívniť systém dlhodobiejšieho viazania subjektu stimulovaného trhového dopytu (cieľových skupín súčasných i budúcich „spotrebiteľov“ kultúry so stimulovanou trhovou ponukou kultúrnych inštitúcií
 - rozšíriť systém permanentiek
 - rozšíriť systém kultúrnych poukazov aj pre zamestnancov súkromných a verejných inštitúcií (a dotáciami ich kryť zo sociálneho fondu a u firiem aj z iných zdrojov)
 - uplatňovať bonusové body na cenu vstupenky, za ktoré návštevník po určitom počte dostane bezplatnú (alebo výrazne zľavnenú) vstupenku
 - last minute zľavy na očakávanú nevyužitú ponuku
 - zaviesť výrazne diferencované ceny na dopoludňajšie a popoludňajšie predstavenia (s prioritou pre dôchodcov a deti aj so sprievodom)
- zlepšiť využívanie stykov s podnikovým svetom ekonomiky pri podpore ich firemnej identity aj návštevou kultúrnych zariadení
- podporiť „umelecké školenie“ detí mimo školy ako budúcich aktívnych subjektov trhového dopytu zavedením odpočítateľnej položky z daňového základu domácnosti za tieto výdavky
- radikálne zlepšiť celý systém marketingu verejných kultúrnych inštitúcií (vo väzbe na odporúčanie č. 1 a č. 3)
- radikálne zlepšiť strategický manažment kultúrnych inštitúcií (v prepojení na prognózovanie ich vývoja, na manažment rizika podmienok ich ekonomického vývoja atď.)
- významne zlepšiť systém školskej a mimoškolskej výchovy mládeže ku kultúre (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b529554adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

Prognóza cieľovej skupiny

V budúcnosti je potrebné smerovať ponuku kultúrnych statkov hlavne na externých užívateľov. Predpokladá sa pokles v obidvoch skupinách najväčších užívateľov.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
20-24	44	43	43	43	42	42	41	41	40	40	40
25-29	48	48	48	49	49	49	50	50	50	50	51
20-24 - pr. Index				0,990	% nárast – 20-24						-10
25-29 - pr. Index				1,006	% nárast 25 – 29						6
Abs. nárast											-2
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											15,110
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											13,245

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
45-49	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44
50-54	45	45	45	45	46	46	46	46	46	46	46
55-59	46	47	49	50	52	53	55	56	57	59	60
45-49 – pr. Index				1,000	% nárast - 45-49						0
50-54 - pr. Index				1,003	% nárast - 50-54						3
55-59 - pr. Index				1,027	% nárast - 55-59						31
Abs. nárast											15
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											22,205
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											22,061

2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA

Ubytovacie zariadenia sú v regióne rozložené nerovnomerne, s hlavným ťažiskom v okresnom meste Veľký Krtíš. Rozľahlé časti najmä v okolí obce sú takmer bez ubytovacích možností. Priamo v obci sa žiadne ubytovacie zariadenia nenachádzajú.

2.16. STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY

Priamo v obci sa nenachádza žiadne stravovacie zariadenie (komerčné). Do budúcnosti sa ani nepredpokladá jeho vznik. Samotná obec predstavuje malý trh na jeho udržateľnosť, a keďže sa v obci nenachádza ani žiadna významnejšia atraktivita, dopyt po takýchto službách je zanedbateľný.

2.17. CESTOVNÝ RUCH

Prírodné podmienky a kvalitné životné prostredie sú predpokladom pre rozvoj cestovného ruchu a turizmu. Riešenie rozvoja cestovného ruchu, rekreácie a turizmu je založené na rekreačnom potenciáli, ktorým katastrálne územie obce disponuje a, samozrejme, aj na potenciáli, ktorý poskytuje celá oblasť. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu je potrebné podporovať aj historicko-kultúrny kontext v rámci poznávacej turistiky. Rozvoj pobytovej turistiky je obmedzený ponukou základných služieb. Geografická poloha obce v regióne, konfigurácia terénu a ostatné prírodné danosti doteraz nevyvolali aktivizáciu rekreačných podujatí v obci a jej katastri. V obci chýba vybavenosť účelovými zariadeniami na realizáciu rekreačného cestovného ruchu. Preto v súčasnosti sa obec nezaraďuje medzi rekreačne atraktívne lokality. Disponibilné prírodné a kultúrne historické podmienky obec zaraďujú medzi oblasti s potenciálom rozvoja poznávacej turistiky vrátane cieľových a pobytových príležitostí cestovného ruchu - turistické trasy poznávania biodiverzity prírody (cyklistické aj pešie). S perspektívnym cieľom rozvoja je zvýšenie využiteľnosti disponibilného potenciálu cestovného ruchu na rozvoj ekonomických aktivít spojených s cestovným ruchom v regióne, využívaním kultúrnych pamiatok pre rozvoj cestovného ruchu, podpory rozvoja kultúrneho dedičstva a tradičných remesiel v záujme rozvoja cezhraničného turizmu a zlepšovania služieb a produktov a spoločného využívania infraštruktúry cestovného ruchu. Chotár je vhodný pre krátkodobý cestovný ruch prevažne letného využitia na báze turistiky, cykloturistiky, vlastivedy, ale aj poľovníctva a pod. regionálneho významu.

Trendy v cestovnom ruchu

Európska komisia cestovného ruchu (ETC) v roku 2004 označila za hlavné faktory ovplyvňujúce rozvoj CR demografiu, zdravie, uvedomelosť a vzdelávanie, voľný čas, cestovné skúsenosti, životný štýl, informačné technológie, dopravu, trvalo udržateľný rozvoj a bezpečnosť. Počet starších ľudí v Európe neustále rastie. Mnoho seniorov odchádza do predčasného dôchodku, má vyššie disponibilné príjmy, teší sa lepšiemu zdraviu. To má za následok rýchlejšiu rast dopytu tejto kategórie ľudí po cestovnom ruchu. Zdravotné povedomie návštevníkov je čoraz väčšie a ovplyvňuje najmä voľbu cieľového miesta a životný režim počas dovolenky. Čoraz populárnejšou je dovolenka spojená so vzdelávaním. Pri plánovaní dovolenky má významnú rolu história, umenie a kultúrne podujatia. Súčasná spoločnosť kladie zvýšené nároky na ľudí a ich denný režim, čo sa prejavuje v raste nárokov na voľný čas a možnosti oddychu. Rastie aj pragmatickosť návštevníkov v CR, ich sebaistota, požiadavky a znalosť vlastných práv, čo súvisí s predchádzajúcimi skúsenosťami. Rastie podiel kritických názorov na kvalitu a dôraz sa kladie na pomer kvality a ceny. Rastie význam internetu, ktorý umožňuje nielen vizuálnu prezentáciu, ale aj priamy nákup produktov cestovného ruchu. V dopravných službách sa do popredia dostáva záujem o cestovanie železnicou, a najmä vysokorýchlostnými vlakmi. Rastie aj sieť nízkotarifných leteckých spoločností, zatiaľ čo cestné siete sa stávajú preťažené a klesá podiel klasického cestovania. Medzi populáciou naďalej rastie environmentálne povedomie, čo ovplyvňuje rast záujmu o cieľové miesta rozvíjajúce na základe trvalej udržateľnosti. Aktuálne trendy v cestovnom ruchu – rast záujmu o kvalitu, luxus, pohodlie a bezpečie, – záujem o relax, uvoľnenie, aktívnu dovolenku, pobyty wellness a pobyty v kúpeľoch, – dopyt po produktoch pre jednu osobu, – rast záujmu o krátkodobé pobyty v zahraničí, – individuálne organizovaná dovolenka zameraná na kultúru, umenie a históriu (rast záujmu o strednú a východnú Európu), – potreba ponuky cenovo dostupných produktov, – spokojnosť zákazníkov sa prejavuje v ich opätovnom návrate, – rast záujmu o osobnejší prístup v poskytovaní služieb (malé rodinné podniky), – úzka špecializácia poskytovateľov služieb na produkt pre vybranú cieľovú skupinu, – trend „späť k začiatkom“, ktorý súvisí s preferenciami tráviť jednoduchšiu dovolenku (ubytovanie v hoteli nahradiť ubytovaním v bungalove, resp. stane), – nezáujem o sprostredkovanú organizáciu dovolenky oproti zvýšenému záujmu o priame rezervovanie a nákup služieb prostredníctvom internetu (12.6.2012, <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>).

2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE ZA ROKY 2009 – 2014

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru príjmov a výdavkov obce.

Hospodárenie obce celkom						
	2 009	2010	2011	2 012	2013	2 014
Bežné príjmy	476369	444351	517506	605243	436087	581830
Bežné výdavky	464504	428566	509655	565459	395990,56	541599
Kapitálové príjmy	163306	167850	106709	113133	709419,28	854982
Kapitálové výdavky	234623	236925	117983	104267	745915,72	1042578
Príjmy finančných operácií	51801	55950	7179	48845	0	152565
Výdavky finančných operácií	0	1660	3751	4061	3600	5200
Príjmy celkom	691476	668151	631394	767221	1145506	1589377
Výdavky celkom	699127	667151	631389	673787	1145506	1589377

Zdroj: OcÚ Veľká Čalomija, 2014

Ako prezentuje tabuľka, obec vykazuje trvalú stabilitu hospodárenia. Obec je schopná prefinancovať hosnotu spolufinancovania projektov. Pravidelne vytvára rezervu na financovanie/spolufinancovanie investičných aktivít. Ako prezentuje tabuľka, príjmy počas celého sledovného obdobia stúpajú. V prípade bežných príjmov to bolo o 22 %.

2.19. SAMOSPRÁVA

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať projekt klientského prístupu riešiaci ako, vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov ku občanom a návštevníkom obce.

Manažment a správa obce

Súčasná zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Veľká Čalomija. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo má 7 členov.

Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy.

Príslušnosť k obyvateľom k úradom ŠŠS	
Sídlo matričného úradu	Veľká Čalomija
Sídlo pracoviska daňového úradu	Banská Bystrica
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Vinica
Sídlo Okresného súdu	Veľký Krtíš
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Modrý Kameň
Sídlo pracoviska obvodného úradu	Veľký Krtíš
Sídlo Územnej vojenskej správy	Banská Bystrica
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Veľký Krtíš
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Veľký Krtíš
ŠÚ SR	

2.20. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ

Obec Veľká Čalomija je súčasťou Vyššieho územného celku Banská Bystrica. Táto časť identifikuje hlavné faktory vonkajšieho prostredia, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú vývoj samotnej obce. Banskobystrický kraj je ostatný vidiecky, pomaly rastúci, viac stagnujúci, s dlhodobou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, nízkym stupňom pripravenosti na inovácie, priemerne atraktívny a nízko konkurencieschopný región SR mimo centra rozvojových aktivít EÚ a s možnosťou cezhraničnej spolupráce s Maďarskou republikou. Podľa stupňa urbanizácie sa radí do skupiny ostatný vidiecky región (53,5 % mestského obyvateľstva). Aj v tomto kraji sa výrazne prejavuje proces starnutia obyvateľstva a podiel detskej zložky mierne klesá, pomaly narastá podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku. Najviac zamestnaných v kraji je v priemysle (okolo 31 %) a vo verejnej správe

a v školstve (spolu takmer 27 %). Nezamestnanosť v tomto kraji je vysoko nad priemerom SR i EÚ 27. V prípade BBK bude nevyhnutné vytvárať pracovné príležitosti najmä pre ekonomicky aktívne obyvateľstvo, ktoré dochádza za prácou do iných regiónov (približne 10 000). Prioritou je riešenie dlhodobej nezamestnanosti a zamestnanosti rómskej populácie. Pre udržateľnosť investícií a maximalizáciu prínosu investície pre regionálnu ekonomiku je rozhodujúcim faktorom existencia vhodných ekonomických štruktúr schopných naplniť požiadavky investorov v oblasti dodávok pre produkciu. V investičnej (prípravnej) aj operačnej (výrobnej) fáze realizácie investícií z hľadiska počtu dominuje zapojenie domácich dodávateľov. Prevažne ide o podniky lokalizované mimo daného okresu. Z hľadiska objemu dodávok v investičnej fáze síce podniky väčšinu svojich dodávok získavajú od dodávateľov zo Slovenska, ale vo fáze výroby už väčšina dodávok prichádza zo zahraničia. Napriek významnému podielu investícií do vedomostne menej náročných odvetví a z časti obmedzenému vplyvu multiplikačných efektov, regionálna ekonomika môže reálne profitovať z transferu technológií, zvýšenej zamestnanosti a rozvoja kvalifikácie pracovnej sily. Priemysel je v regióne rozložený nerovnomerne. Dosahuje vysokú koncentráciu na severe kraja, kde sídlia najproduktívnejšie odvetvia ekonomiky - hutnícky, strojársky, automobilový, drevársky, farmaceutický a polygrafický priemysel. V južnej časti majú základňu potravinársky priemysel a ostatné odvetvia komplementárne k poľnohospodárstvu. Celkom možno očakávať, že BBK má šancu si len vďaka novým PZI udržať pozíciu pomerne hospodársky a sociálne stabilného regiónu. Bude sa však len veľmi pomaly približovať k úrovni priemeru EÚ 27. V priemyselnej výrobe bude naďalej dominovať doterajší priemysel, významnejšie postavenie by mohol získať turizmus. BBK má silný inovačný potenciál len v dvoch mestách – Banská Bystrica a Zvolen. Pomaly sa zvyšuje výkonnosť v oblasti turizmu. Vidiecke oblasti sú na ceste k transformácii, pomáhajú im nástroje na vyrovnávanie regionálnych rozdielov – predovšetkým diverzifikácia hospodárskej činnosti. Identita/špecifickosť sídiel a subregiónov je zachovaná a dobre využívaná v prospech kvalitných miestnych produktov napr. lazy. Prírodné zdroje BBK sú bohaté a rôznorodé. Veľký význam majú lesy, zdroje minerálnych a termálnych vôd využívaných najmä v kúpeľníctve a potravinárstve. Kraj disponuje veľkým podielom chránených území.

Charakteristika špecifických stránok regiónu

V porovnaní s regiónmi vyspelých krajín EÚ a regiónmi SR možno konštatovať, že BBK využíva iba čiastočne svoj rozvojový potenciál. Najvýraznejšie rezervy sa nachádzajú v nedostatočnej úrovni využívania inovačného potenciálu najmä v pôdohospodárstve, nízkom príleve PZI a podpore domácich investorov a využívaní vysokovzdelanej pracovnej sily, vytváraním pracovných miest v sektore služieb. Dôsledkom toho je jeho slabá konkurencieschopnosť poľnohospodárstva a celkové ohrozenie konkurencieschopnosti regiónu založenej hlavne na energeticky náročnej výrobe. V porovnaní so svetovými trendmi a s vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie BBK nízka a pre budúci rozvoj nedostatočná.

Konkurenčná výhoda

Konkurenčná výhoda BBK je tvorená najmä jeho prírodným a kultúrohistorickým bohatstvom, atraktívnou vidieckou krajinou vrátane potenciálu pre rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, obnoviteľných zdrojov energie a agroturistiky.

Strategické ciele:

1. doprava a zvyšovanie dostupnosti a atraktivity územia (integrovaná doprava),
2. rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov prostredníctvom informatizácie verejnej správy a podporou projektov v oblasti e-služieb,
3. poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka,
4. inovácie a rast konkurencieschopnosti priemyslu v rozhodujúcich sektoroch a pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie.

Očakávané dopady:

- zvýšenie využitia domácich regionálnych zdrojov,
- zvýšenie zamestnanosti najmä vo vidieckych oblastiach a v oblasti nových technológií,
- zvýšenie dostupnosti a atraktivity regiónu nielen z pohľadu domácich a zahraničných investorov, MSP, ale aj miestneho obyvateľstva a zvýšenie podielu ekologickej (integrovanej) dopravy,
- zvýšenie výkonnosti najmä v oblasti turizmu, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, drevospracujúceho priemyslu.

2.21. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHRSR

Priorita č. 1 Dobudovanie a rekonštrukcia komplexnej infraštruktúry

1.A Technická infraštruktúra

Rekonštrukcia miestnych komunikácií, obecných chodníkov a verejného osvetlenia
Elektrické rozvody a dostavba trafostanice
Elektrifikácia extravilánu obce – záhradná osada a pivnice

častočne
častočne
nesplnené

1.B Sociálna infraštruktúra

Rekonštrukcia domu služieb
Rekonštrukcia budovy základnej školy
Rekonštrukcia zdravotného strediska

nesplnené
častočne
splnené

1.C Infraštruktúra CR a kultúry

Rekonštrukcia kultúrneho domu

nesplnené

Priorita č. 2 Ekonomický rozvoj s dôrazom na cestovný ruch

2.B Rozvoj vidieckeho turizmu

Archeologický prieskum pustého kostola a konzervácia stavu ruiny kostola
Rekonštrukcia interiéru a exteriéru rímsko-katolíckeho kostola
Obnova starých ramien Ipľa
Vybudovanie dočasného mostu cez rieku Ipeľ pre peších
Prestavba budovy MŠ
Vybudovanie cyklistických trás

splnené
splnené
trvá
trvá
trvá
trvá

2.C Kultúra, tradície, zvyky a šport

Vybudovanie športového areálu
Realizácia vodných športov na rieke Ipeľ

trvá
trvá

Priorita č. 3 Podpora ochrany životného prostredia

3.A Zlepšenie kvality technickej infraštruktúry v oblasti ŽP

Výstavba kanalizácie a ČOV
Vybudovanie obecného zberného dvora – kompostovanie biolog. rozložiteľného odpadu
Výstavba poľných a lesných ciest

vo výstavbe
vo výstavbe
vo výstavbe

3.B Opatrenia na ochranu a tvorbu životného prostredia

Sadovnícke úpravy vybraných lokalít (cintorín, studničky pod vinicami)
Úprava a údržba verejných priestranstiev
Odvádzanie povrchových vôd poľnohosp. pôd

častočne
častočne
vo výstavbe

Priorita č. 4 Rozvoj ľudských zdrojov

4.B Informatizácia obce

Vybavenie knižnice počítačom a internetom
Vybudovanie káblovej televízie a domáceho internetu, rekonštrukcia a modernizácia miestneho rozhlasu

splnené
vo výstavbe

4.C Sociálna starostlivosť

Sociálna starostlivosť – zriadenie domu dôchodcov
Výstavba sociálnych bytov pre slabších a mladé rodiny

neukončené
splnené

3 SWOT ANALÝZY

Nasledujúca SWOT analýzy sa zameriavajú na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT

Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre obec Veľká Čalomija nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom obce, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť.

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov podniku k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci obce. Na jej základe môže obec prikočiť k formulácii špecifických cieľov.

Schéma SWOT analýzy:

	S - silné stránky	W - slabé stránky
	1. 2. ... 10.	1. 2. ... 10.
O - príležitosti	1. 2. ... 10. Stratégia SO	1. 2. ... 10. Stratégia WO
T - hrozby	1. 2. ... 10. Stratégia ST	1. 2. ... 10. Stratégia WT

SO – využiť silné stránky na získanie konkurenčnej výhody

WO – prekonať slabiny využitím príležitostí

SW – využiť silné stránky na čelenie hrozbám

WT – minimalizovať náklady a čeliť hrozbám

Analýza príležitostí a rizík - O-T

O – T analýza umožňuje rozlíšiť atraktívne príležitosti v obci, ktorá skrýva potenciál územia a ktoré môžu obci priniesť výhody pri dosahovaní vyváženého rastu. Súčasne tiež nabáda k zamysleniu nad problémami, s ktorými bude obec riešiť v rámci Integrovannej stratégie.

Znamená to teda, že obec musí sledovať významné sily makroprostredia (demografické, ekonomické, technologické, politické, legislatívne, sociálne a kultúrne) a tiež tých účastníkov mikroprostredia, ktorí ovplyvňujú jej schopnosť dosiahnuť v regióne prospech (neziskové organizácie, orgány miestnych samospráv, podnikateľské subjekty, miestni aktéri a verejnosť).

Príležitosti sú posudzované z hľadiska ich atraktívnosti a pravdepodobnosti úspechu. Pravdepodobnosť, že obec dosiahne úspech pri ekonomickom raste, nezávisí len od jej konkurenčnej sily, oproti konkurenčným regiónom, ale aj od toho či je táto sila v porovnaní s konkurenciou väčšia.

V rámci analýzy SWOT sa obec koncentruje na identifikáciu potenciálnych príležitostí – existencia stabilného hospodárskeho prostredia, kvalitné životné prostredie, prírodný potenciál, historicko-kultúrne hodnoty, rozvinutá sieť inštitúcií verejných služieb, objekty cestovného ruchu..

Kvadrant 1 pozostáva z príležitosti ponúkajúcich najvyšší úžitok pre obec, preto by sa mal manažment obce sústrediť na tieto aktivity. Naopak, príležitosti v kvadrante 4 sú buď príliš malé, alebo ich obec nebude vedieť dostatočne využiť. Príležitosti v kvadrante 2 a 3 sú zaujímavé len v prípade, že existuje možnosť zvýšenia ich atraktívnosti alebo pravdepodobnosti úspechu.

		Matica príležitostí Pravdepodobnosť úspechu				Matica rizík Pravdepodobnosť nastatia	
		vysoká	nízka			vysoká	nízka
Atraktivnosť	vysoká	1	2	Vážnosť	vysoká	1	2
	nízka	3	4		nízka	3	4

Riziká sú klasifikované z hľadiska ich vážnosti a pravdepodobnosti výskytu. Pri analýze okolia z hľadiska možných hrozieb je potrebné zamerať sa na potenciálne hrozby. Riziká z 1. kvadrantu môžu obec vážne zraniť, preto treba pripraviť plán strategických aktivít, keďže pravdepodobnosť ohrozenia je vysoká. Riziká v 2. a 3. kvadrante treba podrobiť dôkladnému skúmaniu v prípade, ak sa stávajú kritickými, netreba však zostavenie plánu eventúálnych alternatív. Riziká v 4. kvadrante sú malé a väčšinou ich možno ignorovať. Spojením hlavných príležitostí a rizík, ktoré ovplyvňujú rozvoj obce, sa stratégovia snažia zistiť mieru celkovej atraktívnosti trhu. Existujú štyri možnosti:

- *Ideálny rozvoj*, ktorý sa vyznačuje mnohými príležitosťami, ale iba niekoľkými (ak vôbec nejakými) rizikami.
- *Špekulatívny rozvoj*, vyznačujúce sa vysokými príležitosťami i vysokými rizikami.
- *Zrelý rozvoj*, vyznačuje sa nízkymi príležitosťami i nízkymi rizikami.
- *Problémový rozvoj*, má nízke príležitosti, ale vysoké riziká.

Externé prostredie vytvára nielen príležitosti, ale prezentuje aj sériu rizík. Riziko je výzva, poukazuje na nevýhodný trend vývoja vo vonkajšom prostredí, ktorý v prípade pasívnej reakcie zo strany podniku ohrozí jeho trhovú pozíciu.

Analýza silných a slabých stránok – S-W analýza

Hodnotenie vplyvu vonkajších činiteľov, vykonávané so zámerom stanoviť ciele obce, musí byť doplnené rozborom vnútorných činiteľov. Viaceré regióny dnes aj poznajú príležitosti, ktoré im potenciál ponúka, avšak chýba im schopnosť ich využiť. Na základe analýzy silných a slabých stránok vie obec stanoviť, čo je z hľadiska súčasnej a očakávanej situácie rozumné konať. Za dôležité znaky konkurenčnej sily obce sa považuje – kvalitné ľudské zdroje, rozvinuté podnikateľské prostredie, dobrý prírodný potenciál, výhodná poloha a dopravná dostupnosť, a iné.. Za dôležité znaky konkurenčnej slabosti sa považuje – strácanie pozície voči konkurenčným regiónom, nedostatok finančných zdrojov na rozvoj, klesajúca demografická krivka, vysoká nezamestnanosť, zlý technický stav základnej infraštruktúry atď. Pri hodnotení silných a slabých stránok je potrebné každý faktor odstupňovať podľa dôležitosti (rozhodujúca silná stránka, marginálna silná stránka, neutrály faktor, rozhodujúca slabá stránka, marginálna slabá stránka) a podľa intenzity jeho vplyvu - výkonu (vysoký, stredný, nízky). Výsledok spojenia stupňa výkonu a dôležitosti predstavuje štyri možné alternatívy:

		Matica výkonu a dôležitosti Výkon	
		vysoký	nízky
Dôležitosť	vysoká	1 Sústrediť snahu	2 Udržať snahu
	nízka	3 Nízka priorita	4 Možné nadmerné investovanie

Kvadrant 1 pozostáva z oblastí, ktoré sú dôležité, ale v ktorých obec momentálne vykazuje slabý výkon, preto sa musí sústrediť na posilnenie týchto oblastí. *Kvadrant 2* pozostáva z oblastí, v ktorých je síce mesto úspešné, ale do budúcnosti si musí túto úspešnosť udržať. *Kvadrant 3* tvoria oblasti, ktoré nie sú dôležité, zdokonalenia v tomto kvadrante majú nízku prioritu. V *kvadrante 4* nie sú dôležité oblasti, pričom rozvoj a snaha sú zbytočne silné. Na základe tejto analýzy je zrejmé, že silné stránky sa nemusia vždy pretransformovať do konkurenčnej výhody obce. Dôvodov, prečo je to tak, je niekoľko, pričom najčastejšími obyvateľmi vnímaná nízka dôležitosť poskytovaných služieb a bodov rozvoja. Identifikácia silných miest obce je možná len na základe porovnania s ich hlavnými konkurentmi v regióne. Ani sústredenie sa na prekonanie všetkých slabých stránok nemusí priniesť očakávaný efekt, pretože náklady potrebné na ich transformovanie do silnej stránky sa nemusia vrátiť. Pozornosť treba venovať príležitostiam, v ktorých má obec najviac silných stránok, alebo oblastiam, v ktorých sa vzhľadom na veľkú príležitosť a potenciálnu návratnosť investícií ukazuje efektívne vytvorenie nových silných stránok. Príklady z praxe uvádzajú, že i málo rozvinutý región má popri

slabých miestach aj silné miesta, ktoré pokiaľ dokáže správne identifikovať a využiť, vytvárajú predpoklady pre trvalý a vyrovnaný sociálno-ekonomický rozvoj. Nasledujúce grafy prezentujú pohľad obyvateľov a poslancov na silné a slabé stránky obce Veľká Čalomija a kvalitu života v obci.

3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - dobrá poloha obce vzhľadom na dostupnosť z Veľkého Krtíša a Maďarska (blízky prechod Slovenské Ďarmoty), - rozsiahle rozvojové plochy obce vo vlastníctve obce, - existencia obecného trhoviska pri obecnom úrade, - relatívne vysoký podiel obyvateľov s úplným stredným vzdelaním – 114 a vysokoškolským vzdelaním – 18, - celkovo 43 činných fyzických osôb podnikateľov, - činných 5 samostatne hospodáriacich roľníkov, - celkovo 8 podnikateľských subjektov – právnické osoby, - prevládajúce malé podniky s počtom zamestnancov do 20, - poľnohospodárska pôda zaberajúca cca. 86 % katastra obce, - prítomnosť 2 maloobchodných prevádzok, - existencia vhodných plôch na budovanie priemyselnej zóny v priestore bývalého poľn. družstva - stred, - rozloha 23 ha viníc, - činný poľnohospodársky podnik Agro Garant, 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočne rozvinutá ponuka tradičných štýlových predajní, - vysoká miera nezamestnanosti – viac ako 20 %, - nízke možnosti zamestnania v obci, - nízke priemerné mzdy v regióne, - nedostatok drobných prevádzok – textil, opravárenské služby, ... - slabo rozvinutý predaj „z dvora“, - útlm stavebnej výroby, - stagnácia podnikateľskej sféry, nerozvíjajúce sa MaSP, - nevyhovujúca štruktúra MaSP v oblasti poľnohospodárstva, - problém partnerského prístupu, spolupráce sektorov, - nezáujem mladých ľudí o podnikanie, - nevyhovujúca štruktúra a kvalita služieb pre obyvateľov a návštevníkov obce, - vysoká miera nezamestnanosti žien, mladých a obyvateľov po 50 roku života, - nízke priemerné mzdy v poľnohospodárstve, - nevyhovujúca obchodná sieť, - vysoký podiel nezamestnaných vo vekovej skupine od 35 do 49 %, - presun štruktúry nezamestnaných z krátkodobej nezamestnanosti k dlhodobejšej - 4 - 6 mesiacov a nad 12 mesiacov,

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - využitie polohového potenciálu obce Veľká Čalomija s výhodnou polohou vo vzťahu dostupnosť okresného mesta Veľký Krtíš, a Maďarskej republiky, - orientovanie sa na výrobu bez negatívnych účinkov na životné prostredie, využívanie jestvujúcich areálov formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu, - preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého a stredného podnikania s orientáciou na rozvoj tradičných foriem výroby, - skvalitnenie prostredia výrobných, skladových a prevádzkových areálov (prípadné nové prevádzky) - vytváranie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít, pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území obce, predovšetkým pre miestne pracovné sily, - orientovanie sa na výrobu bez negatívnych účinkov na životné prostredie, využívanie jestvujúcich areálov formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu, - preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého podnikania s orientáciou na rozvoj tradičných foriem výroby, - rozvoj informačných technológií – lepší prístup k informáciám, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU, - rozvoj environmentálne vhodných technológií, - zahraničné investície, - vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom podnikaní a službách, - spájanie pravidelných, tradičných kultúrnych aktivít s podnikateľskými aktivitami, resp. organizovanie kultúrnych aktivít pre podnikateľské účely (poznávacia a kultúrna turistika), - zlepšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva môže byť hybnou silou rozvoja podnikateľských aktivít, 	<ul style="list-style-type: none"> - zvýšená regionálna a celosvetová konkurencia v oblasti profilových pre Veľká Čalomija (poľnohospodárstvo, vinárstvo, turizmus - Poipлие), - tlak na intenzívny hospodársky rozvoj a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie), - pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry, - administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu, - veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EU, - nedostatok investičného kapitálu, - neochota obyvateľov uskutočňovať podnikateľské aktivity, - neochota obyvateľov investovať do ďalšieho vzdelávania,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>15</p>	<p>19</p> <p>Stratégia WO</p> <p>21</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p> <p>8</p>	<p>Stratégia WT</p>

V oblasti hospodárstva dochádza k prevahe silných stránok. Je nevyhnutné zabezpečiť využitie silných stránok na elimináciu slabých stránok. Riešenie môže byť využitím potenciálu existujúcej, aj keď technicky nevyhovujúcej infraštruktúry – priemyselných zón, viníc a hospodárskych dvorov PD.

3. 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - dostatočne vybudovaná sieť miestnych komunikácií v dĺžke cca. 4,5 km, - vybudované chodníky v dĺžke cca. 1 km, - potenciál pre výstavbu cyklotrás s prepojením jednotlivých častí regiónu stredného Poipлие, 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočné napojenie obce na cestnú sieť vyššieho významu - nekvalitná povrchová úprava cestných komunikácií v obci, - nedostatok parkovacích miest pri základnej škole,

<ul style="list-style-type: none"> - prechádzajúca cesta II/527 zabezpečuje pomerne rýchlu dostupnosť okresného mesta V. Krtíš a Šiah, ako ak Maďarskej republiky, - okrajom obce prechádza železničná trať č. 75 (Maďarská republika), - dostupnosť medzinárodnej komunikácie E77, - hromadná doprava zabezpečená spoločnosťou SAD, a.s. Modrý Kameň, - nové vybudované parkovisko pred obecným úradom – cca. 10 státí, - cca. 10 parkovacích miest pred obchodnými jednotkami, - cca. 10 parkovacích miest pred športovou infraštruktúrou a obecným cintorínom, - zrekonštruovaná miestna komunikácia na Školskej ulici, - 1,040 km, - dostupnosť medzinárodného letiska v Budapešti, 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok parkovacích miest pri dome seniorov, - nedostatočné chodníky pre peších a cyklistov v rámci obce aj v otvorenej krajine - nevyhovujúci stav zastávok SAD, - nedostatok parkovacích miest pri bytových domoch, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nízky podiel ciest vyšších tried na celkovej dĺžke ciest v regióne, - nevyhovujúci technický stav ciest II. a III. triedy, - prudký nárast individuálneho motorizmu, - potrebná rekonštrukcia miestnych komunikácií v dĺžke cca. 3 km, - zlý technický stav štátnej cesty III triedy v dĺžke cca. 2 km, - nedostatočné dopravné značenie v obci, - absencia priameho železničného spojenia na území SR,
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - revitalizácia verejných komunikačných priestorov, - vybudovanie cca. 2,5 km chodníkov pozdĺž miestnych komunikácií a štátnej ceste III. triedy, - vybudovanie parkovacích miest o ploche cca. 2200 m², - vybudovanie peších a cyklistických prepojení za účelom efektívneho prepojenia s ostatnými časťami obce, - skvalitnenie podmienok pre statickú dopravu v obci, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - zlepšenie dopravnej dostupnosti železničnou dopravou, 	<ul style="list-style-type: none"> - malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - zvyšujúce sa náklady na údržbu a opravy cestnej infraštruktúry, - oneskorená výstavba a modernizácia cestnej siete, - zhoršenie dopravnej obsluhy, - spomalenie hospodárskeho rastu, - trvalý presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>9</p>	<p>8</p> <p>Stratégia WO</p> <p>31</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p> <p>9</p>	<p>Stratégia WT</p>

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO - kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - dobré pokrytie signálom mobilných operátorov - Orange - 80 %, T - mobile - 80 %, - 90 % pokrytie územia rozvodnou sieťou plynu, - prechádzajúci medzisťahový tranzitný plynovod Bratstvo 2x DN 1400 a 3x DN 1200, - vybudovaná protipovodňová hrádza na rieke Ipel', - existencia priestorov pre rozšírenie miestneho cintorína, - vybudované pietne miesto so symbolickým cintorínom pod starým cintorínom, - existencia domu smútku, - vybudovaný skupinový vodovod, 	<ul style="list-style-type: none"> - neúplné pokrytie rozvodnou sieťou plynu – potrebná dostavba cca. 200m, - potrebná rekonštrukcia vodovodnej siete, - nedostavaná vodovodná sieť – potrebná dostavba cca. 200m, - zlý technický stav elektrickej rozvodnej siete, - absencia splaškovej kanalizačnej siete, - absencia ČOV, - nedostatok kvalitnej pitnej vody, - vysoká zdravotná závadnosť pitnej vody, - potrebná rekonštrukcia domu smútku,

<ul style="list-style-type: none"> - existencia distribučných transformačných staníc 22/0,4 kV, - obec je zásobovaná zemným plynom z vysokotlakového plynovodu VTL, - prítomnosť pobočky Slovenskej pošty, 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok úžitkovej vody v letných mesiacoch, - časté výpadky elektrickej siete, - zlý technický stav elektrickej rozvodnej siete – nedostatočná kapacita a poruchovosť, - nevyhovujúci technický stav areálu cintorína – potrebná rekonštrukcia areálu, - zlý technický stav tepelného hospodárstva, - zlý technický stav miestneho rozhlasu, - slabá úroveň verejných komunikačných priestorov - nevyhovujúca bytová výstavba, - nevyhovujúci stav verejného osvetlenia, - nevyhovujúci stav elektrickej siete NN, - nevyhovujúci stav elektrickej siete VN, - nedostatočná kapacita elektrickej siete, - zlý technický stav telefónnej siete, - zlý technický stav existujúcich transformátorových staníc, - negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry,
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - rozšírenie vodovodnej a výstavba kanalizačnej siete, - rekonštrukcia verejného osvetlenia a jeho rozšírenie na neosvetlené časti obce, - kompletná rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete v celkovej dĺžke cca. 3,5 km – uloženie do zeme, - dostavba rozvodnej siete pre tepelné hospodárstvo – bioplynová stanica, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí, 	<ul style="list-style-type: none"> - malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>13</p>	<p>14</p> <p>Stratégia WO</p> <p>24</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p> <p>4</p>	<p>Stratégia WT</p>

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - zabezpečený odvoz TKO, - zavedený separovaný zber v obci, - skládka TKO sa nachádza v blízkej vzdialenosti mimo katastra obce, 	<ul style="list-style-type: none"> - absenciaa splaškovej kanalizácie, - absencia obecnej ČOV, - nedoriešená likvidácia a využitie rastlinného odpadu, - nedostatok odpadových nádob na zmiešaný komunálny odpad a separovaný zber, - nevybudované žľaby na odvádzanie povrchových vôd, - absencia vsakovacích jám pozdĺž miestnych komunikácií, - absencia technických opatrení na odvedenie prívalových

	<ul style="list-style-type: none"> vôd do recipientu Čalomijského potoka, nevybudovaný zberný dvor pre separovaný zber, nevybudované obecné kompostovisko, nedostatočne využívaný separovaný zber – slabá motivácia obyvateľov, potrebné rozšírenie separovaného zberu o ďalšie komodity, nedostatočná motivácia domácností k separovanému zberu, často preplnené odpadové nádoby na separovaný zber neumožňujú obyvateľom likvidovať separovaný odpad predpísaným spôsobom, nedostatočný systém informovanosti o správnom separovaní odpadu, v obci nie je vybudovaná samostatná dažďová kanalizácia, nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave ŽP, nedostatok technických kapacít zberu, dopravy, triedenia, zhodnocovania a likvidácie odpadov, nadmerné využívanie umelých hnojív spôsobujúce acidifikáciu pôdy,
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> výstavba kanalizačnej siete v obci, výstavba ČOV, výstavba obecného kompostoviska, výstavba zberného dvora pre separovaný zber a obstaranie potrebných mechanizmov, zabezpečiť efektívny separovaný zber v celej obci, možnosti materiálového, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov, dôsledné plnenie kvalitatívne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva, odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd, zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia, rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle, 	<ul style="list-style-type: none"> ohrozená kvalita povrchových vôd, zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia, dopady na zdravotný stav obyvateľov, zníženie biodiverzity v Poiplí, nárast množstva vyvázaných odpadov, pretrvávajúce vykurovanie hlavne tuhými palivami, nárast množstva vyvázaných odpadov, nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi, neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>11</p>	<p>Stratégia WO</p> <p>6</p> <p>19</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p> <p>9</p>	<p>Stratégia WT</p>

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd. Odporúča sa využitie stratégie WO – čeliť hrozbám využitím silných stránok a príležitostí.

3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky	Slabé stránky

<ul style="list-style-type: none"> - kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - zabezpečený odvoz TKO, - poloha obce v Ipeľskej kotline – zachovalé prírodné prostredie v okolí nivy rieky Ipeľ, - vybudovaná protipovodňová hrádza na rieke Ipeľ, - zachované vinice na úpätí pahorkatiny na severe obce, - prechádzajúci vodný tok Ipeľ, - vybudovaný protipovodňový val na rieke Ipeľ, - zdravé životné prostredie - príjemné prostredie pre bývanie, zachovaná príjemná urbanistická mierka zástavby (pôdorysná štruktúra, pomerná rozvoľnosť zástavby, relatívne nízka zástavba, územné väzby medzi obytnou zástavbou a prírodným prostredím), - obec Veľká Čalomija sa nachádza v unikátnom zoskupení prírodných krajinných daností vysokej ekologickej, prírodnej aj historickej hodnoty, - pomerne nízke dopravné zaťaženie v priemerný pracovný deň, - zneškodnenie objemného odpadu obec zabezpečuje 2x ročne veľkokapacitnými kontajnermi, 	<ul style="list-style-type: none"> - nevyhovujúci technický stav tepelného hospodárstva, - absencia kanalizačnej siete s ČOV, - nevybudovaná dažďová kanalizačná sieť, - potreba čistenia koryt miestnych tokov a koryta rieky Ipeľ, - nedostatočne vybudovaná estetická zeleň v celej obci, - nedostatočne oddelená zeleň od spevnených plôch, - znečistené povrchové vody v rieke Ipeľ, - existencia čiernych skládok, - absencia koncepcie zelene, - nedostatočná pravidelná estetická výsadba v rámci verejných priestranstiev a oddychových zón, - nedostatok oddychových zón pre aktívne trávenie voľného času rodín s deťmi, - vysoký stupeň znečistenia vodného toku Ipeľ, - vysoká hlučnosť a prašnosť z cesty II/527, - vysoký podiel nákladnej dopravy, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave ŽP, - nedostatok technických kapacít zberu, dopravy, triedenia, zhodnocovania a likvidácie odpadov, - nadmerné využívanie umelých hnojív spôsobujúce acidifikáciu pôdy,
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - regulácia koryt miestnych potokov a vodného toku Ipeľ, - výstavba splaškovej kanalizačnej siete, - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje vody, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia, - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle, 	<ul style="list-style-type: none"> - zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti v ostatných častiach kraja, - ohrozená kvalita podzemných a povrchových vôd, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia, - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - zníženie biodiverzity, - hrozba zníženia kvality životného prostredia v dôsledku výstavby z hľadiska kvantity a kvality - nadmerná zástavba výšková, plošná, nevhodná funkčná skladba plôch - tlak na životné prostredie a pôvodnú krajinu, urbanizácia krajiny, - radikalizácia zmien v životnom prostredí na miestnej a globálnej úrovni (povodne, veterné smršte, otepľovanie, klimatické zmeny,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>8</p>	<p>18</p> <p>Stratégia WO</p> <p>31</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p> <p>10</p>	<p>Stratégia WT</p>

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd a existenciou záťažových prevádzok v Banskobystrickom a Nitrianskom kraji. Odporúča sa využitie stratégie WO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami.

3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - existencia Klubu dôchodcov, - funkčný Denný stacionár, - existencia zariadenia núdzového bývania – 4 izb. byt, - existencia denného stacionáru s kapacitou 10 osôb, - fungujúca prepravná služba, - zabezpečené stravovanie pre obyvateľov obce v celkovom počte cca. 20 osôb, - rastúci záujem o stravovanie zabezpečené obcou, - existencia priestorov pre poskytovanie základnej zdravotnej starostlivosti, - existencia ambulancie pre praktického lekára pre dospelých, - existencia ambulancie lekára pre deti a dorast, - prítomnosť stomatologickej ambulancie, - fungujúca prevádzka komerčnej lekárne, - existencia gynekologickej ambulancie, - celkovo 10 bytových jednotiek vo vlastníctve obce, - návštevy jubilujúcich starších občanov (90, 95, 100 - sté narodeniny, výročia svadby) - organizované stretnutia dôchodcov - podpora činnosti Klubu dôchodcov vo Veľkej Čalomiji - uvítanie do života novorodencov obce - pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....), 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok nájomných bytov pre mladé rodiny s deťmi, - vysoká obstarávacía cena vlastného bývania, - absencia využívania telekomunikačných technológií pri poskytovaní krízovej pomoci, - nedostatočná podpora osobnej starostlivosti o deti pri zosúladovaní pracovného a rodinného života, - nedostatočné ponuka zdravotníckych služieb z hľadiska ponuky a kvality, - absencia Domova pre osamelých rodičov, - absencia Krízového strediska pre matky s deťmi, - nedostatok priestorov pre mládež a dorast, - zhoršujúce sa podmienky pre bývanie v obci, - nevyhovujúca sociálna a zdravotná infraštruktúra, - nedoriešená sociálna sieť, - nevyhovujúci stav bytového fondu, - vysoká energetická náročnosť bytových domov – nevyhnutné zateplenie obvodových múrov a sklenených výplní, - absencia systému podporných poradenských a informačných služieb pre potreby pracovnej mobility (mobilitný servis), - absencia širšej podpory vzdelávania a zamestnávania osôb vzdialených od trhu práce dlhšie obdobie z dôvodu starostlivosti o dieťa alebo o ďalšieho člena rodiny, príslušnosti k marginalizovanej alebo vylúčenej skupine populácie, - nízka dostupnosť a úzka variabilita sociálnych služieb a výkonu iných opatrení, - pomalé zavádzanie nových opatrení a nových typov sociálnych služieb do praxe a nízka udržateľnosť výsledkov, - nedostatok aktivít zameraných na podporu začleňovania niektorých znevýhodnených skupín do spoločnosti a znižovanie rizík sociálno-patologických javov - nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby a nedostatok služieb dlhodobej starostlivosti - nedostatočné využívanie viaczdrojového financovania - slabá kooperácia aktérov (štát, samospráva, zamestnávateľia) - nedostatočná úroveň identifikovania potrieb rozvoja ľudských zdrojov,
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - využitie disponibilného bytového fondu pre prestavbu a rekonštrukciu (byty III. a IV. kategórie), - výstavba nového bytového fondu, - možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva, - zlepšenie štandardu zdravotníckych zariadení v dostupných zariadeniach, - zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, - zlepšujúca sa infraštruktúra a lepšie prepojenie trhov práce na susediace trhy práce, - odbúranie rodových stereotypov pri voľbe povolania a v prístupe k zamestnaniu, - rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce na podporu vzdelávania a prípravy pre trh práce a na podporu zamestnávania v atypických formách pracovných vzťahov, najmä pre rodičov počas materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky, - podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, projektov a programov na podporu sociálneho 	<ul style="list-style-type: none"> - rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii, - zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, - zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku, - rast počtu srdcovo-cievnych chorôb, - rast nádorových ochorení tráviaceho traktu, - vysoký výskyt alergických ochorení, - pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť, - pretrvávajúce stereotypy v mobilitnom správaní sa pracovnej sily, - nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta, - nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest, - prehlbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby, - zvyšujúci sa počet klientov odkázaných na pomoc iných nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom

<p>začleňovania ohrozených skupín podľa ich špecifických potrieb,</p> <ul style="list-style-type: none"> - dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity, - lepšie podmienky na zladzovanie prac. a rodinných povinností, - začleňovanie do širšieho priestoru a vyrovnanie európskych štandardov, - zvýšenie vzdelanostnej a kvalifikačnej úrovne ľudských zdrojov zodpovedajúcej dopytu na trhu práce a znalostnej ekonomike, - Príprava ľudských zdrojov pre potreby globalizovanej ekonomiky a spoločnosti, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU, - zlepšovanie právneho a inštitucionálneho rámca sociálnej inklúzie, - realizované reformy, vrátane inštitucionálnych a fiškálnych v oblasti sociálnej inklúzie, fiškálna decentralizácia, - dôraz na princíp subsidiarity, - zvyšovanie adresnosti, efektívnosti a dostupnosti opatrení sociálnej inklúzie, - dôraz na kvalitu a profesijné zabezpečenie, - novokoncepcovaný systém ochrany detí, - kvalitné neštátne subjekty pôsobiace v niektorých oblastiach sociálnej sféry, - zavádzanie podporných opatrení pre rodiny s deťmi, - kvalitný fungujúci systém predškolského zariadenia, záujem MVO o vytváranie služieb starostlivosti, existencia celoslovenského systému „materských centier“ - vysoká solidarita a podpora v rámci rodín v súvislosti so starostlivosťou o deti a odkázané osoby, 	<p>rodinnom a otvorenom prostredí,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby a iné opatrenia pretrvávajúcim poskytovaním tradičných foriem pomoci a služieb pobytového charakteru a riziko znižovania kvality života občanov finančnou náročnosť sociálnych služieb pre klienta, - pretrvávajúce stereotypy pri vykonávaní správy v oblasti sociálnych vecí, - neadresnosť a absencia individuálneho prístupu ku klientovi, - klesanie kvality poskytovaných služieb a vykonávaných opatrení v dôsledku absencie systému prehlbovania kvalifikácie a ich celková nedostupnosť, - nepriaznivý demografický vývoj,
--	---

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO	Stratégia WO
	24	10 25
T hrozby	Stratégia ST	Stratégia WT
	17	

V tomto prípade prevládajú slabé stránky a ohrozenia nad silnými stránkami a príležitosťami. Odporúča sa využiť stratégiu **WT** – kde sa obec môže zamerať len na minimalizáciu nákladov súvisiacich s poskytovaním sociálnych služieb a čeliť hrozbám, ktoré sú s týmito službami spojené. Odporúča sa obci zabezpečovať nevyhnutné sociálne služby pre obyvateľov a ostatné služby ponechať poskytovateľom v obci Veľká Čalomija.

3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - existencia materskej školy s kapacitou cca. 25 detí, - základná škola v kapacitou cca. 200 žiakov, - existencia internátu pre cca. 22 žiakov z iných obcí, - základná umelecká škola s kapacitou cca. 20 detí, - vymenené sklené výplne na budove základnej školy, - vymenená strešná krytina na budove základnej školy, - existencia športového areálu pre potreby základnej školy, - existencia telocvične pre potreby základnej školy, - vybudované futbalové ihrisko s tribúnou a šatňami, 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok športových plôch pre mládež v teenagerskom veku, - predpokladaný pokles obyvateľov vo vekovej skupine od 10 do 14 rokov a 15 do 19 rokov, - nevyhovujúce vnútorné vybavenie základnej školy, - vysoká energetická náročnosť budov základnej školy, - zlý technický stav budovy základnej školy – potrebné zateplenie obvodových stien, - nevyhovujúci technický stav športového areálu základnej školy,

<ul style="list-style-type: none"> - existencia volejbalového ihriska, - vybudované 3 detské ihriská, - rybársky revír na vodnom toku Ipel', - fungujúci športový futbalový klub, - narastajúci počet detí v materskej škole, - zrekonštruovaná strešná krytina a obvodové múry na budove školskej telocvične, 	<ul style="list-style-type: none"> - potrebná rekonštrukcia volejbalového ihriska, - absencia viacúčelového ihriska, - zlý technický stav internátu pri základnej škole, - nedostatočná kapacita internátu základnej školy, - nedostatočne vybavená telocvična základnej školy, - absentujú plochy menších hracích ihrísk, - nedostatok športových ihrísk dostupných pre potreby verejnosti, - absencia priestorov pre neformálne vzdelávanie, - deficit finančných prostriedkov znamená sústavné obmedzovanie nákupu nástrojov a zariadení v školstve, - nedostatočná ponuka a kvalita športových ihrísk,
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - rekonštrukcia školskej infraštruktúry, - zriadenie Centra voľného času, - dobudovanie a vybavenie športových, športovo-rekreačných a oddychových plôch v obci Veľká Čalomija, - skvalitnenie existujúcich areálov a doplnenie nových areálov pre potreby obyvateľov obce, najmä so zameraním na deti a mládež, - vytváranie územných a priestorových podmienok pre realizáciu rozličných športových, rekreačných a oddychových aktivít, - rekonštrukcia infraštruktúry vzdelávania, - zefektívnenie spolupráce s krajským mestom na regionálnej úrovni, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU, - vysoký podiel kvalifikovanej pracovnej sily v populácii a rast záujmu podnikateľov o inováciu kvalifikovanosti, - partnerstvá na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni a možné zlepšenie spolupráce školy a ďalších subjektov v rámci komunity, najmä mládežníckych organizácií, - rozvíjajúci sa systém kariérového poradenstva vytvára predpoklad pre výber profesie v súlade s potrebami trhu práce, - prepojenie stratégie rozvoja regiónov so štruktúrou študijných a učebných odborov, - partnerstvá na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni a možné zlepšenie spolupráce školy a ďalších subjektov v rámci komunity, najmä mládežníckych organizácií, - konkurencia škôl a iných inštitúcií v rámci miestnej komunity, - opatrenia štátu zabezpečujúce rovnosť prístupu k vzdelávaniu, integráciu a reintegráciu, - tendencia využívať moderné formy vzdelávania a diverzifikovať príležitosti na celoživotné vzdelávanie, - záujem škôl, vzdelávacích inštitúcií a tretieho sektora o zapojenie do medzinárodnej spolupráce a do výchovno-vzdelávacích programov a projektov, 	<ul style="list-style-type: none"> - vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov, - nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov, - nárast sociálnej ohrozenosti mládeže, - nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov, - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily, - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania, - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky, - deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie, - nerealizovanie stratégií, koncepcií a rozvojových impulzov v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania, - deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie, - úzky vzťah medzi sociálno-ekonomickou situáciou rodiny a dosiahnutou úrovňou vzdelania detí, - skeptické vnímanie hodnoty štúdia obyvateľstvom, - nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie, - slabá reflexia príčin znižovania kvality vzdelávania v pripravovaných zámeroch reforiem,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 15	20 Stratégia WO 25
T hrozby	Stratégia ST	16 Stratégia WT

V oblasti vzdelávania je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie WO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti športu

podporovať rekonštrukciu starej a výstavbu športovej infraštruktúry v obci. Je potrebné podporovať organizovanú športovú činnosť.

3.8 KULTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - existencia obecného múzea, - existencia kultúrneho domu v obci, - prítomnosť OZ v oblasti kultúry, - existencia vojenského bunkra z II. sv. vojny, - vybudovaný zastrešený amfiteáter v centrálnej časti obce, - vybudované hygienické zariadenia na obecnom amfiteátri, - zrekonštruovaná strešná krytina a objekt evanjelického kostola, - pozostatky pustého kostola z 11 storočia, - 	<ul style="list-style-type: none"> - absencia plánu ochrany hmotných a nehmotných pamiatok v obci Veľká Čalomija, - nedostatočne rozvinutá cezhraničná spolupráca, - slabo rozvinutá divadelná tvorba, - zlý technický stav budovy kultúrneho domu, - zastaralé technické vybavenie domu kultúry, - nedostatočne vybudované informačné tabule o kultúrnych pamiatkach, - neukončená rekonštrukcia národných kultúrnych pamiatok, - potrebné rozšírenie kultúrnej činnosti OZ, - nedostatočne odprezentované a nedobudované pamiatky – bunker z II. sv. vojny, - nedostatočná modernizácia služieb obecnej knižnice
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít obce, - rekonštrukcia budovy domu kultúry v zmysle pôvodného štýlu, dovybavenie interiérov, - rozvoj sponzorovania kultúry, - obnova zanikajúcich tradícií, - vydanie multimediálnych propagačných materiálov o obci, jej kultúrnom dedičstve a tradícií, - zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na regionálnej úrovni, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU, 	<ul style="list-style-type: none"> - zoslabovanie tradičného vnímania obce Veľká Čalomija, - zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície) - zanedbaný a chátrajúci pamiatkový fond, - slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC, - posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre, - nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia obce, - neuskutočnená rekonštrukcia kultúrneho domu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>19</p> <p>7</p>	<p>Stratégia WO</p> <p>11</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p> <p>8</p>	<p>Stratégia WT</p>

V oblasti kultúry je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie WO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti kultúry podporovať výstavbu kultúrnej infraštruktúry a organizovanú kultúrnu činnosť.

3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - bohatá história obce, - vysoký potenciál súčasný aj historický pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie v Poiplí, - obec disponuje kvalitným prírodným zázemím, rekreačnými lokalitami, - existencia vojenského bunkra z II. sv. vojny, - existencia pustého kostola z 11. storočia, 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná propagácia goodwillu a CR obce, - nedostatočné využitie tradície, - nedostatočne využité viníc pre potreby cestovného ruchu, - nedostatočné cyklistické prepojenie tejto časti Poiplia, - absencia programu pre poznávaciu turistiku – funkčné pivnice,

<ul style="list-style-type: none"> - potenciál pre rozvoj rôznych druhov cestovného ruchu (rekreačný a športový, kultúrno-poznávací, vidiecky turizmus a agroturistika), 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok pouličných kultúrnych aktivít, - nedostatočná propagácia obce z hľadiska cestovného ruchu, - slabo využitý kultúrno – historický potenciál obce, - chýbajúce rekreačné trasy v poľnohospodárskej krajine, - nevyužitý potenciál poľnohospodárskej krajiny vo vzťahu ku cestovnému ruchu, turizmu, - veľký podiel plôch neobrábaných a pustníc vinohradov, - nedostatočne využitý potenciál pre rozvoj kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu, - problémom je úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia, chýbajúce pešie väzby na obec,
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - dobré možnosti (existencia poľných ciest) pre budovanie cyklistických a rekreačných trás, - dobrá poloha Veľká Čalomija v rámci regionálnych štruktúr, - dobrá poloha Veľká Čalomija vo väzbe na prírodné turistické, rekreačné lokality stredného Poipia, - zavádzanie nových produktov cestovného ruchu v súvislosti s agroturistikou, - cezhraničná spolupráca, - iniciatíva spoločenských, kultúrnych, športových,... organizácií, - spolupráca na regionálnej úrovni v rozvoji turizmu, - rozvoj agroturistických aktivít so zameraním na vzdelávacie a zážitkové pobyty, 	<ul style="list-style-type: none"> - pokračujúci postupný úpadok rekreačných lokalít v Ipeľskej kotline, - zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície) - zanedbaný a chátrajúci pamiatkový fond,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<div> <div>Stratégia SO</div> <div>24</div> </div>	<div> <div>Stratégia WO</div> <div>19</div> </div>
T hrozby	<div> <div>10</div> <div>Stratégia ST</div> <div>11</div> </div>	<div> <div>Stratégia WT</div> </div>

Obec disponuje veľkým rozvojovým potenciálom v oblasti cestovného ruchu. V súčasnosti však nie je plne využívaný. Odporúča sa využiť stratégiu SO a WO a využiť silné stránky, ako kultúrno-historický potenciál, prírodný potenciál na získanie konkurenčnej výhody.

3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - vhodná alokácia obecného úradu, - existencia verejného rozhlasu, - dostatok priestorov pre administratívu, - budova obecného úradu v dostupná v centre obce, 	<ul style="list-style-type: none"> - negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - nedostatočné pokrytie obce kamerovým systémom, - zvyšujúca sa drobná kriminalita – krádeže, vandalizmus, - nevyhovujúci stav budovy obecného úradu, - v obci ani v súčasnosti nie sú vybudované nijaké zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou, - nedostatočný monitoring hliadkami štátnej polície, - nedostatočná komunikácia, resp. existencia komunikačných bariér medzi rôznymi skupinami aktérov (samospráva, občianske združenia, občania, podnikatelia atď.), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry,

	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry samosprávy, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení, 	<ul style="list-style-type: none"> - malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - nedostatočná kvalita právneho rámca výkonu činností verejnej správy, - zvyšovanie komunikačnej a administratívnej náročnosti výkonu činností verejnej správy vo vzťahu k externému, ako aj internému prostrediu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<div> <div>Stratégia SO</div> <div>5</div> </div>	<div> <div>Stratégia WO</div> <div>15</div> </div>
T hrozby	<div> <div>Stratégia ST</div> <div>4</div> </div>	<div> <div>Stratégia WT</div> <div>5</div> </div>

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.11 INFORMATIZÁCIA OBCE

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - 80 % pokrytie signálom Orange, - 80 % pokrytie signálom T – mobile, - postupne zavádzané služby eGovernmentu a elektronizácia služieb štátnej správy a samosprávy - dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry v obecnom úrade, - široká sieť pamäťových a fondových inštitúcií a dostupnými, rozsiahlymi a hodnotnými zdrojmi pre kvalitný digitálny obsah a e-služby, - relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia, 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka efektívnosť, bezpečnosť a interoperabilita ISVS, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - fyzicky nedostupný internet v území s nízkou hustotou osídlenia, alebo málo atraktívny pre používateľov, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných

	služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zvýšenie počítačovej gramotnosti, - zníženie cien využívania Internetu, - rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí, - vytváranie a sprístupňovanie verejného digitálneho obsahu, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení, - rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia, 	<ul style="list-style-type: none"> - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - digital divide, zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT, - nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách, - rozvoj digitálnej kriminality, narušenie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO	9 Stratégia WO 10
T hrozby	9 Stratégia ST	5 Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT

Zostavenie analýzy SWOT je zložitý proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikácii a analýze bezprostredných (často i skrytých) vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaraďovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je potrebné zodpovedne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu a relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V tomto zmysle ide hlavne o nerovnováhu medzi obcou Veľká Čalomija a ostatnými obcami v okolí.

Aj napriek vyššie uvedeným obmedzeniam a determinantom je hraníc s MAďarskou republikou, ako aj blízkej alokácie hlavných dopravných vzťahov II/527.

Naopak medzi slabé stránky obce Veľká Čalomija patrí nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva, nedobudovaný vzdelávací systém zahŕňajúci možnosti vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania, vzhľadom na alokáciu obce, nesúlad vzdelanostnej štruktúry s potrebami trhu práce. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovania službotvorného sektora. V oblasti technickej infraštruktúry ide potrebu dobudovania inžinierskych sietí v oblasti odpadového hospodárstva, dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete, ktorá sa nachádza na niektorých miestach v havarijnom stave.

Ohrozenia obce Veľká Čalomija vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže manažment obce ovplyvniť.

3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU OBCE VEĽKÁ ČALOMIJA.

Identifikácia odvetvových disparít a nadväzujúce vymedzenie cieľových skupín je v súlade so zadáním z vypracovanej analýzy SWOT ako aj analýzy zdrojov obce Veľká Čalomija. Dôležitým východiskovým rámcom pre vymedzenie cieľových skupín so sústredenou podporou obce Veľká Čalomija a stanovenie relevantných opatrení, ktoré by mali riešiť existujúce nerovnosti a rozdiely, sú vybrané strategické a koncepčné dokumenty spracované na národnej (NSRR 2014-2020), regionálnej (PHSR BBSK) úrovni, ako aj vo vzťahu k štátnym legislatívnym normám zaväzujúcim obec Veľká Čalomija poskytovať svojim obyvateľom balík verejných služieb.

Na odvetvové (odborové a sektorové) disparity treba pozerieť ako na nerovnosti, neodôvodnené rozdiely, či nehody medzi potenciálom a jeho súčasným využitím. Ich identifikácia vychádza z porovnania zistených silných a slabých stránok, ktoré sú uvedené vo SWOT analýze. Pôsobenie silných stránok obce Veľká Čalomija je oslabované negatívnymi vplyvmi jej slabých stránok. Silné stránky sú potenciálom, ktorý je možné využiť pre budúci rozvoj, je ale nutné zlepšiť alebo odstrániť príslušné slabé stránky tak, aby mohli byť silné naplno využité.

Nasledujúci prehľad je uporiadáný práve týmto spôsobom, kedy proti silným stránkam obce sú vždy postavené relevantné slabé stránky, ktoré majú v danom problémovom okruhu opačný vplyv. Vybrané sú práve tie, ktoré z hľadiska budúceho vývoja možno považovať za najzávažnejšie a kde je viacmenej možné predpokladať aspoň čiastočné riešenie.

Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Silné stránky - S	Slabé stránky - W
<ul style="list-style-type: none"> + dobrá poloha obce vzhľadom na dostupnosť z Veľkého Krtíša a Maďarska (blízky prechod Slovenské Ďarmoty),¹ + rozsiahle rozvojové plochy obce vo vlastníctve obce,² + existencia obecného trhoviska pri obecnom úrade,³ + relatívne vysoký podiel obyvateľov s úplným stredným vzdelaním – 114 a vysokoškolským vzdelaním – 18,4 + celkovo 43 činných fyzických osôb podnikateľov,⁵ + činných 5 samostatne hospodáriacich roľníkov,⁵ + celkovo 8 podnikateľských subjektov – právnické osoby,⁵ + prevládajúce malé podniky s počtom zamestnancov do 20,⁵ + poľnohospodárska pôda zaberajúca cca. 86 % katastra obce,⁵ + prítomnosť 2 maloobchodných prevádzok,³ + existencia vhodných plôch na budovanie priemyselnej zóny v priestore bývalého poľn. družstva - stred,¹ + rozloha 23 ha viníc,⁵ + činný poľnohospodársky podnik Agro Garant,⁵ 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočne rozvinutá ponuka tradičných štýlových predajní,¹ - vysoká miera nezamestnanosti – viac ako 20 %, ² - nízke možnosti zamestnania v obci, ² - nízke priemerné mzdy v regióne,³ - nedostatok drobných prevádzok – textil, opravárenské služby, ...⁴ - slabo rozvinutý predaj „z dvora“,¹ - útlm stavebnej výroby,⁵ - stagnácia podnikateľskej sféry, nerozvíjajúce sa MaSP, ⁵ - nevyhovujúca štruktúra MaSP v oblasti poľnohospodárstva, ⁵ - problém partnerského prístupu, spolupráce sektorov,⁵ - nezáujem mladých ľudí o podnikanie,⁵ - vysoká miera nezamestnanosti žien, mladých a obyvateľov po 50 roku života,² - vysoký podiel nezamestnaných vo vekovej skupine od 35 do 49 %, ² - presun štruktúry nezamestnaných z krátkodobej nezamestnanosti k dlhodobejšej - 4 - 6 mesiacov a nad 12 mesiacov, ²

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných silných stránok									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	1	0,5	0,5	0			2,0	2
S2	0	-	0,5	0	0			0,5	3
S3	0,5	0,5	-	0,5	1			2,5	1
S4	0,5	1	0,5	-	0,5			2,5	1
S5	1	1	0	0,5	-			2,5	1
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných slabých stránok

	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	1	1	0,5	0,5			3	2
W2	0	-	1	1	0,5			2,5	3
W3	0	0	-	0	0			0	5
W4	0,5	0	1	-	0,5			2	4
W5	0,5	0,5	1	0,5	-			3,5	1
W6						-			
W7							-		

Doprava a komunikácie

Silné stránky - S	Slabé stránky - W
<ul style="list-style-type: none"> + dostatočne vybudovaná sieť miestnych komunikácií v dĺžke cca. 4,5 km,1 + vybudované chodníky v dĺžke cca. 1 km,2 + potenciál pre výstavbu cyklotrás s prepojením jednotlivých častí regiónu stredného Poiplia,3 + prechádzajúca cesta II/527 zabezpečuje pomerne rýchlu dostupnosť okresného mesta V. Krtíš a Šiah, ako ak Maďarskej republiky, 4 + okrajom obce prechádza železničná trať č. 75 (Maďarská republika),4 + dostupnosť medzinárodnej komunikácie E77,4 + hromadná doprava zabezpečená spoločnosťou SAD, a.s. Modrý Kameň,4 + nové vybudované parkovisko pred obecným úradom – cca. 10 státí,2 + cca. 10 parkovacích miest pred obchodnými jednotkami, 2 + cca. 10 parkovacích miest pred športovou infraštruktúrou a obecným cintorínom,2 + zrekonštruovaná miestna komunikácia na Školskej ulici, - 1,040 km,1 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočné napojenie obce na cestnú sieť vyššieho významu,1 - nekvalitná povrchová úprava cestných komunikácií v obci,2 - nedostatok parkovacích miest pri základnej škole,3 - nedostatok parkovacích miest pri dome seniorov, 3 - nedostatočné chodníky pre peších a cyklistov v rámci obce aj v otvorenej krajine,2 - nevyhovujúci stav zastávok SAD,3 - nedostatok parkovacích miest pri bytových domoch,3 - nízky podiel ciest vyšších tried na celkovej dĺžke ciest v regióne,4 - nevyhovujúci technický stav ciest II. a III. triedy, potrebná rekonštrukcia miestnych komunikácií v dĺžke cca. 3 km,2 - zlý technický stav štátnej cesty III triedy v dĺžke cca. 2 km,5

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných silných stránok

	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	1	1	1				3	1
S2	0	-	1	0,5				1,5	2
S3	0	0	-	0				0	3
S4	0	0,5	1	-				1,5	2
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných slabých stránok

	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	1	1	1	0,5			3,5	1
W2	0	-	1	1	0,5			2,5	3
W3	0	0	-	0,5	0			0,5	4
W4	0	0	0,5	-	0			0,5	4
W5	0,5	0,5	1	1	-			3	2
W6						-			
W7							-		

Technická infraštruktúra

Silné stránky - S	Slabé stránky - W
<ul style="list-style-type: none"> + dobré pokrytie signálom mobilných operátorov - Orange - 80 %, T - mobile - 80 %,1 + 90 % pokrytie územia rozvodnou sieťou plynu,2 	<ul style="list-style-type: none"> - neúplné pokrytie rozvodnou sieťou plynu – potrebná dostavba cca. 200m,1 - potrebná rekonštrukcia vodovodnej siete,1

<ul style="list-style-type: none"> + prechádzajúci medzisúčasný tranzitný plynovod Bratstvo 2x DN 1400 a 3x DN 1200,2 + vybudovaná protipovodňová hrádza na rieke Ipel',3 + existencia priestorov pre rozšírenie miestneho cintorína,4 + vybudované pietne miesto so symbolickým cintorínom pod starým cintorínom,4 + existencia domu smútku,4 + vybudovaný skupinový vodovod,5 + existencia distribučných transformačných staníc 22/0,4 kV,2 + obec je zásobovaná zemným plynom z vysokotlakového plynovodu VTL,2 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostavaná vodovodná sieť – potrebná dostavba cca. 200m,1 - zlý technický stav elektrickej rozvodnej siete,1 - absencia splaškovej kanalizačnej siete, 2 - absencia ČOV,2 - nedostatok kvalitnej pitnej vody, 1 - vysoká zdravotná závažnosť pitnej vody,1 - potrebná rekonštrukcia domu smútku,3 - nedostatok úžitkovej vody v letných mesiacoch,4 - nevyhovujúci technický stav areálu cintorína – potrebná rekonštrukcia areálu,3 - zlý technický stav tepelného hospodárstva, 5 - zlý technický stav miestneho rozhlasu, 1 - nevyhovujúca bytová výstavba,6 - nevyhovujúci stav verejného osvetlenia,1
--	---

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný

0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný

0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných silných stránok

	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	0	0	0	0			0	3
S2	1	-	0,5	0	0			1,5	2
S3	1	0,5	-	0	0			1,5	2
S4	1	1	1	-	0,5			3,5	1
S5	1	1	1	0,5	-			3,5	1
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných slabých stránok

	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	0	0	0,5	1	1		2,5	2
W2	1	-	0,5	1	1	1		4,5	1
W3	1	0,5	-	1	1	1		4,5	1
W4	0,5	0	0	-	0,5	0,5		1,5	3
W5	0	0	0	0,5	-	0,5		1	4
W6	0	0	0	0,5	0,5	-		1	4
W7							-		

Odpadové hospodárstvo

Silné stránky - S	Slabé stránky - W
<ul style="list-style-type: none"> + kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, 1 + zabezpečený odvoz TKO, 1 + zavedený separovaný zber v obci,2 + skládka TKO sa nachádza v blízkej vzdialenosti mimo katastra obce, 3 	<ul style="list-style-type: none"> - absenciaa splaškovej kanalizácie, 1 - absencia obecnej ČOV, 1 - nedoriešená likvidácia a využitie rastlinného odpadu,2 - nedostatok odpadových nádob na zmiešaný komunálny odpad a separovaný zber,2 - nevybudované žľaby na odvádzanie povrchových vôd,1 - absencia vsakovacích jám pozdĺž miestnych komunikácií, 1 - absencia technických opatrení na odvedenie prívalových vôd do recipientu Čalomijského potoka, 3 - nevybudovaný zberný dvor pre separovaný zber,2 - nevybudované obecné kompostovisko,2 - nedostatočne využívaný separovaný zber – slabá motivácia obyvateľov,2 - potrebné rozšírenie separovaného zberu o ďalšie komodity, 2 - nedostatočná motivácia domácností k separovanému zberu, 2 - častokrát preplnené odpadové nádoby na separovaný zber neumožňujú obyvateľom likvidovať separovaný odpad predpísaným spôsobom,2

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných silných stránok									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	0,5	0,5					1	1
S2	0,5	-	0,5					1	1
S3	0,5	0,5	-					1	1
S4				-					
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných slabých stránok									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	1	1					2	1
W2	0	-	0,5					0,5	2
W3	0	0,5	-					0,5	2
W4				-					
W5					-				
W6						-			
W7							-		

Životné prostredie

Silné stránky - S	Slabé stránky - W
<ul style="list-style-type: none"> + kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO,1 + zabezpečený odvoz TKO,1 + poloha obce v Ipeľskej kotline – zachovalé prírodné prostredie v okolí nivy rieky Ipeľ,2 + vybudovaná protipovodňová hrádza na rieke Ipeľ,2 + zachované vinice na úpätí pahorkatiny na severe obce,2 + prechádzajúci vodný tok Ipeľ,2 + vybudovaný protipovodňový val na rieke Ipeľ,2 + zdravé životné prostredie,4 + príjemné prostredie pre bývanie, zachovaná príjemná urbanistická mierka zástavby (pôdorysná štruktúra, pomerná rozvoľnosť zástavby, relatívne nízka zástavba, územné väzby medzi obytnou zástavbou a prírodným prostredím),4 + obec Veľká Čalomija sa nachádza v unikátnom zoskupení prírodných krajinných daností vysokej ekologickej, prírodnej aj historickej hodnoty,4 + pomerne nízke dopravné zaťaženie v priemerný pracovný deň,4 + zneškodnenie objemného odpadu obec zabezpečuje 2x ročne veľkokapacitnými kontajnermi,5 	<ul style="list-style-type: none"> - nevyhovujúci technický stav tepelného hospodárstva,1 - absencia kanalizačnej siete s ČOV,1 - nevybudovaná dažďová kanalizačná sieť,1 - potreba čistenia koryt miestnych tokov a koryta rieky Ipeľ,2 - nedostatočne vybudovaná estetická zeleň v celej obci,3 - nedostatočne oddelená zeleň od spevnených plôch, 3 - znečistené povrchové vody v rieke Ipeľ,2 - existencia čiernych skládok, 4 - absencia koncepcie zelene, 3 - nedostatočná pravidelná estetická výsadba v rámci verejných priestranstiev a oddychových zón,3 - nedostatok oddychových zón pre aktívne trávenie voľného času rodín s deťmi, 3 - vysoký stupeň znečistenia vodného toku Ipeľ, 2

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných silných stránok									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	1	0,5	1	1			3,5	1
S2	0	-	1	1	1			3	2
S3	0,5	0	-	0,5	1			2	3
S4	0	0	0,5	-	1			1,5	4
S5	0	0	0	0	-			0	5
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných slabých stránok									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	1	1	1				3	1
W2	0	-	0,5	0,5				1	2
W3	0	0,5	-	0,5				1	2

W4	0	0,5	0,5	-			1	2
W5					-			
W6						-		
W7							-	

Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Silné stránky - S	Slabé stránky - W
<ul style="list-style-type: none"> + existencia Klubu dôchodcov, 1 + funkčný Denný stacionár,1 + existencia zariadenia núdzového bývania – 4 izb. byt,2 + existencia denného stacionáru s kapacitou 10 osôb,1 + fungujúca prepravná služba,1 + zabezpečené stravovanie pre obyvateľov obce v celkovom počte cca. 20 osôb,1 + rastúci záujem o stravovanie zabezpečené obcou, 3 + existencia priestorov pre poskytovanie základnej zdravotnej starostlivosti,4 + existencia ambulancie pre praktického lekára pre dospelých,4 + existencia ambulancie lekára pre deti a dorast,4 + prítomnosť stomatologickej ambulancie, 4 + fungujúca prevádzka komerčnej lekárne,4 + existencia gynekologickej ambulancie, 4 + celkovo 10 bytových jednotiek vo vlastníctve obce, 2 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok nájomných bytov pre mladé rodiny s deťmi,1 - vysoká obstarávacía cena vlastného bývania,1 - absencia využívania telekomunikačných technológií pri poskytovaní krízovej pomoci, 2 - nedostatočná podpora osobnej starostlivosti o deti pri zosúladovaní pracovného a rodinného života, 2 - nedostatočné ponuka zdravotníckych služieb z hľadiska ponuky a kvality, 3 - absencia Domova pre osamelých rodičov,1 - absencia Krízového strediska pre matky s deťmi,1 - nedostatok priestorov pre mládež a dorast,4 - zhoršujúce sa podmienky pre bývanie v obci,1 - nevyhovujúca sociálna a zdravotná infraštruktúra, - nedoriešená sociálna sieť,3 - nevyhovujúci stav bytového fondu,1 - vysoká energetická náročnosť bytových domov – nevyhnutné zateplenie obvodových múrov a sklených výplní,5

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných silných stránok

	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	0,5	0,5	0				1	2
S2	0,5	-	0,5	0				1	2
S3	0,5	0,5	-	0				1	2
S4	1	1	1	-				3	1
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných slabých stránok

	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	0	0,5	0,5	1			2	2
W2	1	-	1	1	1			4	1
W3	0,5	0	-	0	0			0,5	4
W4	0,5	0	1	-	0,5			2	2
W5	0	0	1	0,5	-			1,5	3
W6						-			
W7							-		

Školstvo a šport

Silné stránky - S	Slabé stránky - W
<ul style="list-style-type: none"> + existencia materskej školy s kapacitou cca. 25 detí,1 + základná škola v kapacitou cca. 200 žiakov, 1 + existencia internátu pre cca. 22 žiakov z iných obcí,2 + základná umelecká škola s kapacitou cca. 20 detí, 2 + vymenené sklené výplne na budove základnej školy,1 + vymenená strešná krytina na budove základnej školy,1 + existencia športového areálu pre potreby základnej školy, 3 + existencia telocvične pre potreby základnej školy, 3 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok športových plôch pre mládež v teenagerskom veku,1 - predpokladaný pokles obyvateľov vo vekovej skupine od 10 do 14 rokov a 15 do 19 rokov,1 - nevyhovujúce vnútorné vybavenie základnej školy,1 - vysoká energetická náročnosť budov základnej školy,1 - zlý technický stav budovy základnej školy – potrebné zateplenie obvodových stien,1 - nevyhovujúci technický stav športového areálu

+ vybudované futbalové ihrisko s tribúnou a šatňami, 4	- základnej školy, 2
+ existencia volejbalového ihriska, 4	- potrebná rekonštrukcia volejbalového ihriska, 3
+ vybudované 3 detské ihriská, 4	- absencia viacúčelového ihriska, 3
+ rybársky revír na vodnom toku Ipeľ, 4	- zlý technický stav internátu pri základnej škole, 3
+ fungujúci športový futbalový klub, 4	- nedostatočná kapacita internátu základnej školy, 3
+ narastajúci počet detí v materskej škole, 1	- nedostatočne vybavená telocvičňa základnej školy, 3
+ zrekonštruovaná strešná krytina a obvodové múry na budove školskej telocvične, 1	- absentujú plochy menších hracích ihrísk, 4

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných silných stránok

	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	0,5	1	1				2,5	1
S2	0,5	-	1	1				2,5	1
S3	0	0	-	0,5				0,5	2
S4	0	0	0,5	-				0,5	2
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných slabých stránok

	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	0,5	1	1				2,5	1
W2	0,5	-	1	1				2,5	1
W3	0	0	-	0,5				0,5	2
W4	0	0	0,5	-				0,5	2
W5					-				
W6						-			
W7							-		

Kultúra

Silné stránky - S	Slabé stránky - W
+ existencia obecného múzea, 1	- absencia plánu ochrany hmotných a nehmotných pamiatok v obci Veľká Čalomija, 1
+ existencia kultúrneho domu v obci, 2	- nedostatočne rozvinutá cezhraničná spolupráca, 2
+ prítomnosť OZ v oblasti kultúry, 3	- slabo rozvinutá divadelná tvorba, 3
+ existencia vojenského bunkra z II. sv. vojny, 1	- zlý technický stav budovy kultúrneho domu, 1
+ vybudovaný zastrešený amfiteáter v centrálnej časti obce, 2	- zastaralé technické vybavenie domu kultúry, 1
+ vybudované hygienické zariadenia na obecnom amfiteátri, 2	- nedostatočne vybudované informačné tabule o kultúrnych pamiatkach, 1
+ zrekonštruovaná strešná krytina a objekt evanjelického kostola, 4	- neukončená rekonštrukcia národných kultúrnych pamiatok, 1
+ pozostatky pustého kostola z 11 storočia, 1	- potrebné rozšírenie kultúrnej činnosti OZ, 4
	- nedostatočne odprezentované a nedobudované pamiatky – bunker z II. sv. vojny, 1
	- nedostatočná modernizácia služieb obecnej knižnice, 1

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných silných stránok

	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	1	1	0,5				2,5	1
S2	0	-	1	1				2	2
S3	0	0	-	0				0	4
S4	0,5	0	1	-				1	3
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných slabých stránok

	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	1	1	1				3	1
W2	0	-	1	1				3	1
W3	0	0	-	0				0	3
W4	0	0	1	-				1	2
W5					-				
W6						-			
W7							-		

Propagácia a cestovný ruch

Silné stránky - S	Slabé stránky - W
<ul style="list-style-type: none"> + bohatá história obce, 1 + vysoký potenciál súčasný aj historický pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie v Poiplí, 1 + obec disponuje kvalitným prírodným zázemím, rekreačnými lokalitami, 1 + existencia vojenského bunkra z II. sv. vojny, 2 + existencia pustého kostola z 11. storočia, 2 + potenciál pre rozvoj rôznych druhov cestovného ruchu (rekreačný a športový, kultúrno-poznávací, vidiecky turizmus a agroturistika), 3 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná propagácia goodwillu a CR obce, 1 - nedostatočné využitie tradície, 1 - nedostatočne využité viníc pre potreby cestovného ruchu, 2 - nedostatočné cyklistické prepojenie tejto časti Poiplia, 3 - absencia programu pre poznávaciu turistiku – funkčné pivnice, 1 - nedostatok pouličných kultúrnych aktivít, 1 - nedostatočná propagácia obce z hľadiska cestovného ruchu, 1 - slabo využitý kultúrno – historický potenciál obce, 1 - chýbajúce rekreačné trasy v poľnohospodárskej krajine - nevyužitý potenciál poľnohospodárskej krajiny vo vzťahu ku cestovnému ruchu, turizmu, 1 - veľký podiel plôch neobrábaných a pustnúcich vinohradov, 2

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných silných stránok									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	0,5	1					1,5	1
S2	0,5	-	1					1,5	1
S3	0	0	-					0	0
S4				-					
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných slabých stránok									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	0,5	0,5					1	1
W2	0,5	-	0,5					1	1
W3	0,5	0,5	-					1	1
W4				-					
W5					-				
W6						-			
W7							-		

Administratíva a bezpečnosť

Silné stránky - S	Slabé stránky - W
<ul style="list-style-type: none"> + vhodná alokácia obecného úradu, 1 + existencia verejného rozhlasu, 2 + dostatok priestorov pre administratívu, 1 + budova obecného úradu v dostupná v centre obce, 1 	<ul style="list-style-type: none"> - negatívny stav nehnuteľného majetku obce, 1 - nedostatočné pokrytie obce kamerovým systémom, 2 - zvyšujúca sa drobná kriminalita – krádeže, vandalizmus, 2 - nevyhovujúci stav budovy obecného úradu, 1 - v obci ani v súčasnosti nie sú vybudované nijaké zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou, 2 - nedostatočný monitoring hliadkami štátnej polície, 2

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných silných stránok									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	1						1	1
S2	0	-						0	2
S3			-						
S4				-					
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných slabých stránok									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	0,5						0,5	1
W2	0,5	-						0,5	1
W3			-						
W4				-					
W5					-				
W6						-			
W7							-		

Informatizácia obce

Silné stránky - S	Slabé stránky - W
<ul style="list-style-type: none"> + 80 % pokrytie signálom Orange,1 + 80 % pokrytie signálom T – mobile,1 + postupne zavádzané služby eGovernemtu a elektronizácia služieb štátnej správy a samosprávy,2 + dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK + infraštruktúra v obecnom úrade,2 + široká sieť pamäťových a fondových inštitúcií a dostupnými, rozsiahlymi a hodnotnými zdrojmi pre kvalitný digitálny obsah a e-služby,3 + relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia,3 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb,1 - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a standardizácie dokumentov vo verejnej správe,2 - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy,3

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných silných stránok									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	0,5	0,5					1	1
S2	0,5	-	0,5					1	1
S3	0,5	0,5	-					1	1
S4				-					
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných slabých stránok									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	0,5	0,5					1	1
W2	0,5	-	0,5					1	1
W3	0,5	0,5	-					1	1
W4				-					
W5					-				
W6						-			
W7							-		

Vo vyššie uvedenom kontexte je potrebné sledovať i potenciálne rozvojové príležitosti a hrozby, indukované hierarchicky vyššími faktormi sociálno - ekonomického rozvoja. Na základe uskutočnených analýz je možné za najväčšie hrozby pokladať hlavne:

1. Znižovanie konkurencieschopnosti obce v dôsledku trvalej stagnácie v rozvoji spolupráce podnikateľskej sféry s orgánmi miestnej samosprávy – Public Private Partnership.
2. Rozhodnutie kľúčového investora o zmene alokácie investície.
3. Nedostatok externých finančných prostriedkov potrebných na zabezpečenie kvalitných verejných služieb.
4. Podcenenie významu kvalitatívneho rozvoja ľudských zdrojov ako pre ekonomický, tak aj pre sociálny rozvoj obce Veľká Čalomija.
5. Podcenenie významu informačných technológií ako základného prvku ekonomického rozvoja a rozvoja ľudských zdrojov v obci.

Jedným z nutných predpokladov úspešnej implementácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je návaznosť na existujúcu sústavu strategických a rozvojových dokumentov. Tento fakt sa premietol z časti aj do výberu opatrení a cieľových skupín, na ktoré sa má zamerať podpora z verejných zdrojov, hlavne z dôvodu efektívneho vynakladania finančných prostriedkov, odstránenia duplicit, možných protichodných účinkov opatrení atď.. Z tohto dôvodu je prirodzeným rámcom Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja, ako aj NSRR 2014 – 2020, ale aj platná legislatíva v oblasti zabezpečovania verejných služieb. Komparáciou výsledkov vyššie uvedenej selekcie odvetvových disparít a PHSR BBSK je možné zistiť, že niektoré opatrenia v rámci tohto dokumentu pokrývajú kritické oblasti zistené v problémovej analýze. Preto je nutné v súlade s vyššie uvedenými skutočnosťami zamerať sa na odstránenie týchto disparít v relevantných cieľových oblastiach a relevantných skupín.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj
Cieľová skupina
podnikateľské subjekty v priemysle, obchode a výrobných službách obec investori
2. Technická infraštruktúra
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, podnikateľské subjekty, mimovládne subjekty,
3. Životné prostredie
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, podnikateľské subjekty,
4. Sociálna oblasť a zdravotníctvo
Cieľová skupina
nezamestnaní, sociálne odkázaní, zdravotne a duševne postihnutí, obyvatelia v dôchodkovom veku, mladí ľudia, rizikové skupiny obyvateľstva,
5. Školstvo a šport
Cieľová skupina
deti predškolského veku, žiaci v rámci povinnej školskej dochádzky, nezamestnaní, obyvatelia v dôchodkovom veku, športovci organizovaní v rámci športových hnutí, pasívna športová verejnosť, obyvatelia v produkčnom veku,
6. Kultúra
Cieľová skupina
obyvateľstvo podnikateľské subjekty návštevníci obce,
7. Cestovný ruch a public relation
Cieľová skupina
obec, VÚC, obyvatelia obce, návštevníci obce, súkromný podnikateľský sektor,
9. Administratíva a bezpečnosť
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, súkromný podnikateľský sektor,
10. Informatizácia obce
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, súkromný podnikateľský sektor,

Strategická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľká Čalomija 2014 - 2023

4 VÍZIA A POSLANIE OBCE VEĽKÁ ČALOMIJA

Vízia

Obec Veľká Čalomija bude obcou, ktorá bude vyvážené zabezpečovať podmienky pre harmonický život všetkých kategórií svojich obyvateľov. Obec sa stane príjemným sídlom zabezpečujúcim komplexné sociálne služby pre svojich obyvateľov, ako aj okolitých obcí Poiplia. V obci je rozvinuté školstvo, ktoré poskytuje služby aj pre deti a žiakov zo širokého okolia. Bude vyvážené a ohľaduplne využívať svoje prírodné bohatstvo za účelom jeho ekonomického a ekologického zvelaďovania. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu sa bude snažiť čo najlepšie prezentovať svoje kultúrne tradície a zvyklosti v oblasti vinárstva v duchu rozvoja kultúrneho povedomia nielen vo svojom regióne, ale aj za hranicami Slovenskej republiky. V tomto smere sa snaží udržiavať partnerské vzťahy so susednými obcami v Maďarskej republike. Do šírenia kultúrnych hodnôt sa budú zapájať hlavne kultúrne spolky orientujúce sa na prezentáciu tradičných remesiel a zvyklostí. Z hospodárskeho hľadiska obec vytvorí priaznivé podmienky na rozvoj tradičných výrobných a nevýrobných odvetví, pre ktorých rozvoj má obec najväčší potenciál - drobné výrobné prevádzky. V oblasti propagácie sa obec zameria na prezentáciu vlastných kultúrno – historických hodnôt a kultúrnej identity typickej pre túto oblasť južného Slovenska.

Poslanie

Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát obce Veľká Čalomija. Poslanie opisuje a prezentuje základné služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „zákazníkov“, t.j. jej obyvateľov, miestnych podnikateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie obce Veľká Čalomija a odpovedá na tri otázky: Čo obec robí? Prečo to robí? Pre koho to robí? Predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných služieb obyvateľom obce, podnikateľom či návštevníkom a celkový plynulý chod samosprávy a jej orgánov je dôsledný denný operatívny manažment a realizácia profesionálnych interných služieb. Tieto zahŕňajú celú škálu aktivít počnúc obstarávaniami tovarov, služieb a prác, cez interné právne poradenstvo a zastupovanie obce pri súdnych sporoch až po udržiavanie počítačovej siete, zálohovanie dát či aktualizovanie a zverejňovanie informácií, ktoré slúžia aj obyvateľom obce. Samospráva obce Veľká Čalomija disponuje aj nemalým majetkom – budovami, pozemkami, bytovými a nebytovými priestormi. Efektívne spravovanie aktív takéhoto rozsahu a zabezpečovanie jeho maximálnej výnosnosti je možné len za predpokladu existencie prehľadnej a aktuálnej evidencie, ktorá slúži vedeniu obce a poslancom obecného zastupiteľstva. Významnú úlohu zohráva aj odborné vzdelávanie zamestnancov úradu s cieľom zabezpečiť ich ďalší profesionálny rast, vedúci k zvýšeniu kvality samosprávou poskytovaných služieb. Medzi významné činnosti - a to najmä z pohľadu obyvateľov obce – patrí administrovanie zasadnutí orgánov obce. Práve tieto authority rozhodujú o všetkých dôležitých zmenách, ktoré sa premietajú do života obyvateľov, napr. prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení.

Jedným zo základných predpokladov rozvoja obce je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel miestnej samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov, ale aj životného prostredia. V súlade s poslaním obce Veľká Čalomija všetky tieto úlohy realizuje štátna polícia. K dosiahnutiu zámeru - vybudovať bezpečnú obec - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostnej politiky obce je aj výkon ochrany pred požiarmi a civilnej ochrany obyvateľov.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia obce a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Všeobecne uznávaným nástrojom pre miestnu hospodársku politiku je rozvoj existujúcich priemyselných zón. Obec Veľká Čalomija v súlade s touto filozofiou skvalitňuje zóny, ktoré poskytujú kapacitu pre podnikateľské subjekty. Ich rozlohu plánuje rozširovať v obmedzenej miere.

2. Doprava a komunikácie

Príprava projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba pozemných komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, to všetko zahŕňajú kompetencie obce v oblasti pozemných komunikácií.

3. Technická infraštruktúra

Významným prvkom kvality života v obci je funkčný systém verejného osvetlenia. Hlavnou úlohou samosprávy je v tomto kontexte realizácia novej výstavby verejného osvetlenia, prevádzkovanie už vybudovaného verejného osvetlenia a samozrejme priebežné opravy a údržba existujúcich svetelných bodov. Okrem toho zabezpečuje rozvoj komplexnej infraštruktúry zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry smeruje hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne obytné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

3. Odpadové hospodárstvo

Obec vykonáva úlohy, ktoré jej vyplývajú z programu odpadového hospodárstva a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, zabezpečovanie priestoru, kde môžu obyvatelia obce odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Obec zároveň vykonáva priestupkové konanie v odpadovom hospodárstve a zabezpečuje údržbu infraštruktúry pre odpadové vody.

4. Životné prostredie

Udržiavanie a zveľádovanie obce neznamená len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území obce, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou obec každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, námestie, ktoré je obcou pravidelne čistené, ale aj detské a športové ihriská vo všetkých častiach obce – Veľká Čalomija so zabezpečením pravidelnej údržby a obnovy. K ďalším činnostiam, ktoré sa podieľajú na vytváraní atraktívneho a zdravého prostredia patrí aj prevádzka či správa cintorínov.

5. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Činnosť samosprávy - vzhľadom na existujúce kompetencie - je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre občanov v hmotnej núdzi obec poskytuje jednorazové dávky v hmotnej núdzi a sociálnu pôžičku. Pre zdravotne ťažko postihnutých a seniorov obec poskytuje sociálne služby, medzi ktoré patrí opatrovateľská služba, prepravná služba a organizovanie spoločného stravovania. Obec podporuje nešťátne subjekty, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne handicapovaným občanom. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šancí pre všetkých žiakov obec zabezpečuje prenos štátnych dotácií (na stravu, motivačný príspevok a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Nástrojom pre podporu demografie v obci je jednorazový finančný príspevok pre každé novonarodené dieťa s trvalým pobytom na území obce. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky. Pôsobnosť z orgánov štátnej správy na mestá a na vyššie územné celky na úseku sociálnej pomoci prešla zákonom č. 416/2001 Z. z. hlavne v oblasti poskytovania opatrovateľskej služby a starostlivosti o seniorov, v oblasti vzdelávania, športu a ostatných verejných služieb. Obec sa v oblasti sociálnej pomoci do 31.12.2008 riadila nasledovnými zákonmi: Zákon č.369/90 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení, Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov, Zákon č. 599/2003 Z.z. o hmotnej núdzi, Zákon č. 601/2003 Z.z. o životnom minime, Zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine a Zákon č.305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Dňom 1.1.2009 vstúpil do platnosti nový Zákon č.448/2008 Z.z. o sociálnych službách a novela zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Tieto dva kľúčové zákony vymedzujú povinnosti obce pri svojej samosprávnej pôsobnosti v oblasti sociálnej starostlivosti o svojich občanov.

V zmysle zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení podľa § 3 obyvatelia obce majú právo požadovať súčinnosť obce pri ochrane osoby, rodiny a majetku v obci, pomoci v čase náhlej núdze (toto právo občana má i ústavnú oporu - čl. 16, 18 a 21 Ústavy SR) a podľa § 4 ods. 3 písm. j) má obec povinnosť vypracovať koncepcie rozvoja v jednotlivých oblastiach života.

Veľká Čalomija považuje pomoc a podporu pre svojich obyvateľov za jednu zo svojich prirodzených priorít.

6. Školstvo a šport

Školstvo

Obec Veľká Čalomija v rámci existujúcich kompetencií zabezpečuje výchovno-vzdelávací proces vo formálnom vzdelávacom zariadení, ktorými sú zariadenia predškolskej výchovy a základná škola. V obci je alokovaná aj internátna škola. Ponúka rôznorodé záujmové a doplnkových vzdelávacích služby v rámci voľno - časových a záujmových aktivít pre deti a žiakov v školskom klube. Obec zabezpečí priestory pre uskutočňovanie neformálneho vzdelávania.

Šport

Obec vytvára podmienky na zmysluplné trávenie voľného času detí, mládeže a obyvateľov obce, ako najvhodnejšiu prevenciu proti drogám a civilizačným chorobám. V rámci tejto filozofie samospráva organizuje alebo podporuje celý rad rekreačných a športových aktivít. Súčasťou politiky obce je subvencovanie športových klubov a telovýchovných organizácií prostredníctvom dotácií z rozpočtu obce. Mandát na podporu rekreačného a výkonnostného športu v obci vyplýva zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, Všeobecne záväzného nariadenia o poskytovaní dotácií z rozpočtu obce Veľká Čalomija či koncepčných a strategických dokumentov prijatých mestským zastupiteľstvom. Vytváranie vhodného prostredia pre rekreačný a výkonnostný šport z peňazí daňovníkov, je jednou z ciest tvorby a prezentácie dobrého mena obce. Vhodné podmienky pre šport a ponuka verejných športovísk sú súčasťou konkurenčného boja miest o lepšie podmienky pre život. Prínosy z financovania a podpory športu na území obce sa prejavujú vo forme zdravšieho života obyvateľov, zvýšeného záujmu o bývanie v obci, v náraste členských základní podporovaných športov.

7. Kultúra

Obec Veľká Čalomija v súlade so svojim zámerom každoročne organizuje kultúrne podujatia, zabezpečuje kultúrne programy profesionálnych scén pre obyvateľov, prevádzkuje Mestskú knižnicu. Obec zabezpečuje opravy a údržbu kultúrnych pamiatok na území obce. Súčasťou kultúrnej politiky je aj dotovanie činnosti záujmových združení či jednotlivcov. Snahou obce je udržiavať kultúru v obci. Rámec pre činnosť a aktivity samosprávy obce je v oblasti kultúry tvorený najmä zákonom č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, zákonom č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti, zákonom č. 4/1958 Zb. o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách a zákonom č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach.

8. Propagácia a cestovný ruch

V oblasti cestovného ruchu plní najmä úlohy: spolupracuje s miestnymi podnikateľmi a úradmi štátnej správy a okolitými obcami v oblasti cestovného ruchu, spolupracuje s príslušnou komisiou, pripravuje analýzy turistickej aktivity obce a infraštruktúry cestovného ruchu z hľadiska historických pamiatok a iných historických objektov, ubytovacích, stravovacích a ostatných služieb, spolupracuje na príprave vydávania a zabezpečenia propagačných materiálov pre obec, pripravuje návrhy na riešenie rozvoja cestovného ruchu a spolupracuje so všetkými dotknutými orgánmi a organizáciami pri ich realizácii, spolupracuje pri vytváraní systému tvorby finančných zdrojov na podporu rozvoja cestovného ruchu v obci, ako aj pri zachovávaní historického, architektonického a kultúrneho dedičstva, rieši podnety, návrhy a v spolupráci s hlavným kontrolárom aj sťažnosti občanov a organizácií týkajúce sa CR, zabezpečuje styk samosprávy s inštitúciami a organizáciami, ako aj agentúrami poskytujúcimi služby, informácie, podporu a poradenstvo v CR, podieľa sa na koordinačnej činnosti pri realizácii úloh súvisiacich s ekonomickým a sociálnym rozvojom spravovaného územia, podieľa sa na tvorbe koncepcie rozvoja na úseku cestovného ruchu na území obce, koordinuje a zabezpečuje úlohy súvisiace s činnosťou obce v spolupráci s partnerskými obcami.

9. Administratíva a bezpečnosť

Obec vytvára podmienky na efektívnu prácu obecného úradu, vytvára vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizáciu a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytvára vhodné technické a pracovné podmienky na obecnom úrade. Vytvára podmienky na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

10. Informatizácia obce

Zabezpečuje technické podmienky pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožňuje obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvára vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožňuje obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

STRATEGICKÝ CIEĽ

Strategický cieľ PHRSR ako aj dlhodobé ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja. Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia - prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunit, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzisťahnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne,) zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec V. Čalomija nasledovný strategický cieľ:

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce V. Čalomija, po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do poľnohospodárstva, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v obci a v jej blízkom okolí. Bude ochraňovať prírodné hodnoty v rámci Poľpia. Obec bude podporovať výrobu, ktorá nezaťažuje životné prostredie. Vytvorí podmienky na výstavbu a rozšírenie existujúcich poľnohospodárskych zón za účelom zlepšenia situácie na trhu práce. Systematickými opatreniami pre podporu malého podnikania sa bude snažiť znižovať vysokú nezamestnanosť. V oblasti cestovného ruchu vytvorí podmienky pre šírenie tradičných kultúrnych hodnôt – organizovaním folklórnej slávnosti, rekonštrukciou tradičných stavieb - bunker, ale aj ostatných historických pamiatok. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvorí podmienky pre dôstojné prežitie staroby.

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

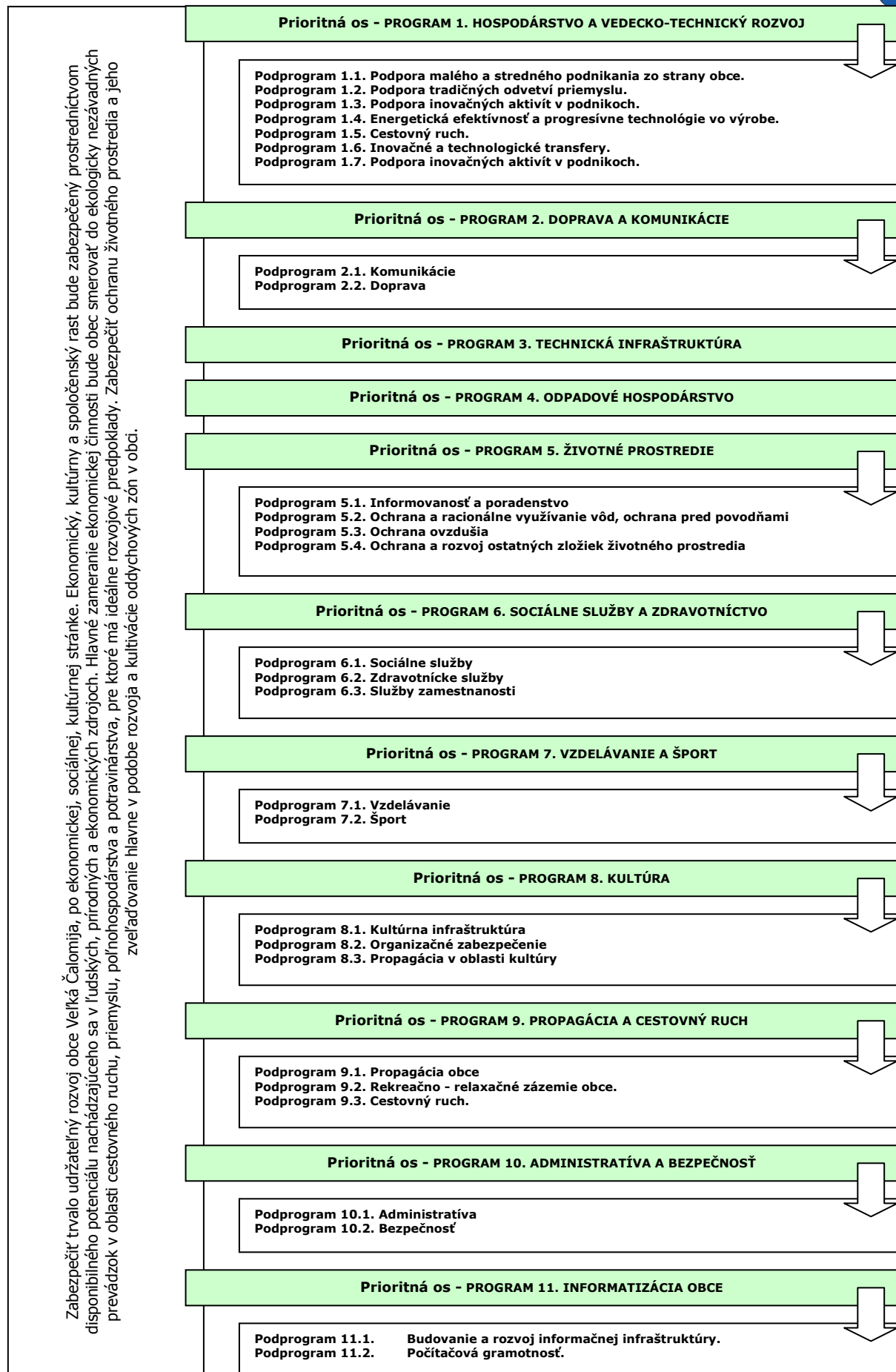
Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na vybudovanie prepojenia regiónu tak, aby bola zabezpečená napojenosť na dopravné koridory v dostatočnom čase a kvalite. Okrem zlepšenia dopravnej obslužnosti sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni partnerstva spoluprácou verejného a súkromného sektora a integrovaným prístupom k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov. Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHRSR Banskobystrického samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

Strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – nedostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia vychádzajú z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti (Osi) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií obce definovaných zákonom 416/2001 o prechode..., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (COFOG) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja: Pre obec V. Čalomija je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2020 naplnila tri kľúčové priority rastu: inteligentný rast ktorý je založený na efektívnych investíciách do vzdelávania, výskumu a inovácií, udržateľný rast, vďaka prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a zameranie sa na konkurencieschopné odvetvia priemyslu a inkluzívny rast, s veľkým dôrazom na tvorbu pracovných miest a zmiernenie chudoby. K základným predpokladom realizácie stratégie programu patrí:

- integrovaný prístup (kombinovanie investícií, prierezové riešenie problémov)
- majetkové vysporiadanie vlastníckych vzťahov
- dostatočné financovanie prenesených kompetencií štátnej správy na samosprávu zo štátneho rozpočtu

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím. Pri formulácii stratégie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce V. Čalomija na roky 2015 – 2024 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/30. Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia obce V. Čalomija. Vo vytvorení systému ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia budú mať aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady inteligentného a inkluzívneho rastu. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšení podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľoch. Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativnosť a ktoré by boli zohľadňovali potreby všetkých vekových kategórií a boli im súčasne dostupné.

PO 1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti rozvoja hospodárstva a vedecko-technického rozvoja spadajú predovšetkým do vytvárania pozitívnych predpokladov na rozvoj podnikateľských aktivít. Ide o vymedzenie priemyselných zón v obci, príprava pozemkov a zabezpečenie technickej infraštruktúry.

Podprogram 1.1.

Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Cieľ 1.1

Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Opatrenie 1.1.1

Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v obci.

Opatrenie 1.1.2

Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.

Opatrenie 1.1.3

Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.

Opatrenie 1.1.4

Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.

Opatrenie 1.1.5

Podpora rozvoja reštauračných služieb v obci.

Opatrenie 1.1.6

Podpora rozvoja aktivít v oblasti agroturistiky.

Podprogram 1.2.

Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.

Cieľ 1.2

Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.

Opatrenie 1.2.1

Podporovať rozvoj tých odvetví priemyslu, pre ktorých rozvoj sú v okolí regiónu vytvorené ideálne podmienky.

Opatrenie 1.2.2

Rekonštrukcia budov a hál v areáli hospodárskych dvorov PD.

Podprogram 1.3.

Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3

Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenie 1.3.1

Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.

Opatrenie 1.3.2

Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.

Podprogram 1.4.

Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4

Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenie 1.4.1

Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

PO 2. Doprava a komunikácie

Výstavba a údržba miestnych komunikácií v správe obce ako aj riešenie technického stavu štátnych komunikácií v správe vyššieho územného celku. Zabezpečiť pravidelné a vyhovujúce spojenie obyvateľov obce s regionálnymi centrami prostredníctvom verejnej dopravy.

Podprogram 2.1.

Komunikácie

Cieľ 2.1

Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Opatrenie 2.1.1

Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.

Opatrenie 2.1.2

Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.

Opatrenie 2.1.3

Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.

Opatrenie 2.1.4

Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.

Opatrenie 2.1.5

Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.

Opatrenie 2.1.6

Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.

Opatrenie 2.1.7

Úprava dopravnej infraštruktúry.

Podprogram 2.2.

Doprava

Cieľ 2.2

Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenie 2.2.1

Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).

PO 3. Technická infraštruktúra

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržiavania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj obce.

Cieľ 3

Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Opatrenie 3.1

Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.

Opatrenie 3.2

Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.

Opatrenie 3.3

Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.

Opatrenie 3.4

Modernizácia obecného rozhlasu rozhlasu.

Opatrenie 3.5

Rekonštrukcia požiarnych zbrojníc.

Opatrenie 3.6

Rozšírenie kapacity a revitalizácia pietnych miest v obci.

Opatrenie 3.7

Rekonštrukcia a modernizácia tepelného hospodárstva v obci V. Čalomija.

Opatrenie 3.8	Rekonštrukcia verejného vodovodu.
Opatrenie 3.9	Osadenie lavičiek na verejných priestranstvách.
Opatrenie 3.10	Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.
Opatrenie 3.11	Inštalácia požiarneho hydrantu v celom priestore obce.
Opatrenie 3.12	Rekonštrukcia a dostavba rozvodnej siete plynu.
Opatrenie 3.13	Rekonštrukcia telekomunikačnej siete.

PO 4. Odpadové hospodárstvo

Rozvoj a výstavba infraštruktúry odpadového hospodárstva. Údržba kanalizačnej siete, výstavba a prevádzka zberného dvora pre separovaný zber ako aj obecného kompostoviska.

Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.
Opatrenie 4.2	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.
Opatrenie 4.4	Výstavba obecného zberného dvora a kompostoviska.
Opatrenie 4.5	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.
Opatrenie 4.6	Výstavba splaškovej kanalizačnej siete.
Opatrenie 4.7	Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.

PO 5. Životné prostredie

Trvalo udržiavané životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov obce. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. Propagácia chránených území.

Podprogram 5.1.	Informovanosť a poradenstvo
Cieľ 5.1	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.
Podprogram 5.2.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami
Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.
Opatrenie 5.2.2	Výstavba protizáplavových opatrení.
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov.
Podprogram 5.3.	Ochrana ovzdušia
Cieľ 5.3	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.
Opatrenie 5.3..1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.
Podprogram 5.4.	Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia
Cieľ 5.4	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protierózných opatrení.
Opatrenie 5.4.2	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.
Opatrenie 5.4.3	Doplniť a udržiavať brehové porasty vodných tokov.
Opatrenie 5.4.4	Výstavba a estetizácia vstupov do obce.
Opatrenie 5.4.5	Realizácia izolačnej zelene okolo hospodárskych budov, výrobných areálov a obč. vybavenosti.

PO 6. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Pokračujúci trend rastu podielu seniorov na počte obyvateľov musí byť sprevádzaný podmienkami, ktoré umožnia dôstojnejšie prežitie zvyšku života. Veková skladba obyvateľov je sprevádzaná väčším výskytom špecifických chorôb.

Podprogram 6.1.	Sociálne služby
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.
Opatrenie 6.1.1	Zriadenie centra pre mládež.
Opatrenie 6.1.2	Zriadenie centra pre matky s deťmi.
Opatrenie 6.1.3	Výstavba sociálnych bytov.
Opatrenie 6.1.4	Zabezpečenie priestorov pre zriadenie Domu dôchodcov.
Podprogram 6.2.	Zdravotnícke služby
Cieľ 6.2	Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenie 6.2.1	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.
Opatrenie 6.2.2	Podpora poradenskej činnosti.
Opatrenie 6.2.3	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.
Opatrenie 6.2.4	Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých.

PO 7. Školstvo a šport

Údržba a rozvoj predškolského vzdelávania a základného vzdelávania v obci. Údržba a skvalitnenie športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.1.

Vzdelávanie

Cieľ 7.1	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálu ZŠ a MŠ.
Opatrenie 7.1.4	Podpora mimoškolskej činnosti.
Opatrenie 7.1.5	Rekonštrukcia budovy internátu pri základnej škole a rozšírenie kapacít.
Opatrenie 7.1.6	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.
Opatrenie 7.1.7	Obnova a modernizácia vnútorného vybavenia škôl.
Opatrenie 7.1.8	Modernizácia výpočtovej a prezentačnej techniky základnej školy.
Opatrenie 7.1.9	Modernizácia vybavenia zariadení záujmovej činnosti.
Opatrenie 7.1.10	Výstavba oddychových zón pre potreby základnej školy.
Opatrenie 7.1.11	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry pre potreby základnej školy.
Opatrenie 7.1.12	Rekonštrukcia budovy školskej telocvične a modernizácia vybavenia.
Opatrenie 7.1.13	Zabezpečenie priestorov pre záujmovú činnosť dospelých.

Podprogram 7.2.

Šport

Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.
Opatrenie 7.2.1	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v obci.
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.

PO 8. Kultúra

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami ale aj miestnymi kultúrnymi spolkami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je prvoradá povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch. Kultúrne tradície budú šírené aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce s Poľskou republikou.

Podprogram 8.1.

Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.
Opatrenie 8.1.1	Výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.
Opatrenie 8.1.2	Rekonštrukcia Pustého kostola s revitalizáciou okolia.
Opatrenie 8.1.3	Rekonštrukcia bunkra II. sv. vojny.
Opatrenie 8.1.4	Obstaranie expozície pre obecné múzeum.
Opatrenie 8.1.5	Výbudovanie turistických a náučných trás pre žiakov, študentov, rodiny s deťmi, priemerných aj náročných klientov s využitím kultúrno – historického, folklórneho aj prírodného bohatstva.
Opatrenie 8.1.6	Dostavba areálu amfiteátra.
Opatrenie 8.1.7	Rozšírenie a modernizácia priestorov pre potreby obecnej knižnice.
Opatrenie 8.1.8	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.
Opatrenie 8.1.9	Rekonštrukcia budovy rímsko-katolíckeho kostola.

Podprogram 8.2.

Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2	Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.

Podprogram 8.3.

Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.

PO 9. Propagácia a cestovný ruch

V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi a zahraničnými cestovnými kancelárkami. Nevyhnutnou je taktiež propagácia obce a to najmä prostredníctvom www - stránky. Potrebné je sústrediť sa na propagáciu hlavne podujatí, atď..

Podprogram 9.1.

Cieľ 9.1

Opatrenie 9.1.1

Opatrenie 9.1.2

Propagácia obce

Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Aktualizácia www stránky obce.

Podpora budovania informačných tabúl v obci.

Podprogram 9.2.

Cieľ 9.2

Opatrenie 9.2.1

Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Podpora vytvárania nových atraktivít v obce.

Podprogram 9.3.

Cieľ 9.3

Opatrenie 9.3.1

Opatrenie 9.3.2

Cestovný ruch.

Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.

Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.

PO 10. Administratíva a bezpečnosť

V rámci administratívneho zabezpečenia chodu samosprávy vytvárať vhodné podmienky na efektívnych chod úradu. Vytvoriť vhodné pracovné prostredie a technické zabezpečenie.

Podprogram 10.1.

Cieľ 10.1

Opatrenie 10.1.1

Administratíva

Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci

Komplexná rekonštrukcia budovy Obecného úradu.

Podprogram 10.2.

Cieľ 10.2

Opatrenie 10.2.1

Bezpečnosť

Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Zriadenie kamerového systému.

PO 11. Informatizácia obce

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1.

Cieľ 11.1

Opatrenie 11.1.1

Opatrenie 11.1.2

Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.

Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.

Podprogram 11.2.

Cieľ 11.2

Opatrenie 11.2.1

Opatrenie 11.2.2

Opatrenie 11.2.3

Počítačová gramotnosť.

Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.

Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.

Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.

Programová časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľká Čalomija 2014 - 2023

5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer

Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu sa plánuje výstavba priemyselných zón, ktoré by významným spôsobom pozitívne ovplyvnili zamestnanosť a ekonomickú stabilitu v obci.

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.1.1 Aktivita	Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v obci. Vytvoriť materiálne, finančné a personálne podmienky pre rozvoj tradičných remesiel v obci. Nadviazať spoluprácu vzdelávacích inštitúcií, obce, podnikateľských subjektov a obyvateľov obce pri výučbe a prezentácii tradičných remesiel.
Opatrenie 1.1.2 Aktivita	Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem. Vytvoriť inštitucionálne podmienky na podporu MSP so susednými obcami. Analýza predpokladov budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem v obci. Tvorba stratégie budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.
Opatrenie 1.1.3 Aktivita	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce. Analýza možností rozvoja podnikateľských aktivít obcou. Založenie obecného podniku.
Opatrenie 1.1.4 Aktivita	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci. Zriadenie priestorov pre predajňu nepotravinárskeho tovaru. Vytvorenie predpokladov pre zriadenie prevádzky opravy automobilov. Podpora zriadenia prevádzky komerčnej služby – holičstvo/kaderníctvo. Podpora zriadenia prevádzky komerčnej služby – oprava obuvi/krajčírstvo. Rekonštrukcia domu služieb.
Opatrenie 1.1.5 Aktivita	Podpora rozvoja reštauračných služieb v obci. Spracovanie technickej dokumentácie. Podpora zriadenia prevádzky komerčnej služby – stravovacie služby.
Opatrenie 1.1.6 Aktivita	Podpora rozvoja aktivít v oblasti agroturistiky. Rozvoj agroturistických aktivít v štýle tradícií.

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu.

Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.2.1 Aktivita	Podporovať rozvoj tých odvetví priemyslu, pre ktorých rozvoj sú v okolí regiónu vytvorené ideálne podmienky. Príprava priemyselnej zóny v priestore bývalého poľnohospodárskeho družstva – stred.
Opatrenie 1.2.2 Aktivita	Rekonštrukcia budov a hál v areáli hospodárskych dvorov PD. Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia hál a budov.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.3.1
Aktivita	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.
Podpora podnikateľov zavádzajúcich výrobu na báze progresívnych technológií, pomoc pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov zo Štrukturálnych fondov na tento účel.
Opatrenie 1.3.2
Aktivita	Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.
Návrh alternatív rozvoja existujúcich priemyselných zón.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia priemyselných zón.
Rozšírenie skladového hospodárstva v obci.

Podprogram 1.4.	Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.
------------------------	---

Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.
-----------------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.4.1
Aktivita | Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.
Spracovanie technickej dokumentácie.
Inštalácia slnečných kolektorov na budovu obecného úradu.
Inštalácia slnečných kolektorov na budovu základnej školy. |
|------------------------------------|---|

5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer

Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest I., II. a III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť obce Veľká Čalomiya. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1	Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 2.1.1
Aktivita	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia miestnych komunikácií v dĺžke cca. 3 km po vybudovaní kanalizačnej siete.
Rekonštrukcia poľných ciest v extraviláne obce.
Revitalizácia cestných priekom pozdĺž miestnych komunikácií a poľných ciest.
Opatrenie 2.1.2
Aktivita	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia cesty III triedy prechádzajúca cez obec v dĺžke cca. 2 km po vybudovaní kanalizačnej siete.
Opatrenie 2.1.3
Aktivita	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Vybudovanie cyklotrasy pozdĺž rieky Ipel.
Opatrenie 2.1.4
Aktivita	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.
Vypracovanie technickej dokumentácie.

Dostavba parkoviska v počte státí 5 pred základnou školou.
Dostavba parkoviska v počte státí 10 pred športovou infraštruktúrou.
Dostavba parkoviska v počte státí 10 pred HVB.
Dostavba parkoviska v počte státí 10 pred maloobchodnými jednotkami.
Výstavba parkoviska so 4 miestami pre státie pre potreby Domu seniorov.

- Opatrenie 2.1.5**
Aktivity
Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Dostavba jednostranných chodníkov pozdĺž cesty III. triedy – cca. 600m po OcÚ.
Dostavba jednostranného chodníka od OcÚ po lekárňu – cca. 400 m.
Vybudovanie jednostranného chodníka na Školskej ulici – cca. 700 m.
Výstavba jednostranného chodníka pozdĺž cesty II triedy – cca. 300 m.
- Opatrenie 2.1.6**
Aktivity
Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.
Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava Opatrenieového spisu.
Výstavba mosta pre peších cez rieku Ipel' do Maďarskej republiky.
- Opatrenie 2.1.7**
Aktivity
Úprava dopravnej infraštruktúry.
Úprava dopravného značenia v obci (15 ks dopravných značiek).

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 2.2.1**
Aktivity
Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Zrekonštruovať 4 autobusové zastávky so samostatnými pruhmi a nástupnými plochami.

5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer

Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.
---------------	--

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 3.1**
Aktivity
Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Príprava priestorov pre rozvoj IBV.
- Opatrenie 3.2**
Aktivity
Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.
Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava Opatrenieového spisu.
Rekonštrukcia a výstavba verejného osvetlenia v obci.
- Opatrenie 3.3**
Aktivity
Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.
Spracovanie technickej infraštruktúry.
Úprava vstupov vo verejných budovách.
- Opatrenie 3.4**
Aktivity
Modernizácia obecného rozhlasu rozhlasu.
Spracovanie technickej dokumentácie.
Výber dodávateľa – verejná súťaž.
Modernizácia rozhlasu.
- Opatrenie 3.5**
Aktivity
Rekonštrukcia požiarnych zbrojníc.
Spracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice.

	Rekonštrukcia a modernizácia vybavenia požiarých zbrojníc.
Opatrenie 3.6 Aktivity	Rozšírenie kapacity a revitalizácia pietnych miest v obci. Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia budovy domu smútku. Revitalizácia areálu cintorína a rekonštrukcia oplotenia cintorína.
Opatrenie 3.7 Aktivity	Rekonštrukcia a modernizácia tepelného hospodárstva v obci Veľká Čalomija. Modernizácia tepelných zdrojov. Výstavba prívodného potrubia zvyškového tepla bioplynovej stanice – 3 km.
Opatrenie 3.8 Aktivity	Rekonštrukcia verejného vodovodu. Spracovanie technickej dokumentácie. Realizácia výkopových prác. Rekonštrukcia vodovodnej siete v dĺžke cca. 3 km. Dostavba vodovodnej siete – nové zastavané plochy – 500 m.
Opatrenie 3.9 Aktivity	Osadenie lavičiek na verejných priestranstvách. Spracovanie technickej dokumentácie. Osadenie lavičiek.
Opatrenie 3.10 Aktivity	Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete. Spracovanie technickej infraštruktúry. Elektrifikácia viníc v severnej časti katastra obce.
Opatrenie 3.11 Aktivity	Inštalácia požiarých hydrantov v celom priestore obce. Spracovanie technickej infraštruktúry. Inštalácia hydrantov.
Opatrenie 3.12 Aktivity	Rekonštrukcia a dostavba rozvodnej siete plynu. Spracovanie technickej infraštruktúry. Dostavba rozvodnej siete plynu v dĺžke cca. 200 m.
Opatrenie 3.13 Aktivity	Rekonštrukcia telekomunikačnej siete. Spracovanie technickej infraštruktúry. Zriadenie káblovej televízie s internetovým pripojením.

5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer

Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v obci.

Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
---------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.
Aktivita	Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí. Zabezpečenie zberného kontajneru 2 x ročne. Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.
Opatrenie 4.2	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.
Aktivita	Ekonomicky motivovať obyvateľstvo. Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu. Zabezpečenie nádob pre separovaný zber.
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.
Aktivita	Lokalizácia čiernych skládok. Likvidácia skládok.
Opatrenie 4.4	Výstavba obecného zberného dvora a kompostoviska.
Aktivita	Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba obecného kompostoviska. Obstaranie mechanizácie pre obecné kompostovisko. Výstavba zberného dvora pre separovaný zber. Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.
Opatrenie 4.5	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.
Aktivita	Spracovanie technickej dokumentácie. Výstavba prístreškov.
Opatrenie 4.6	Výstavba splaškovej kanalizačnej siete.
Aktivita	Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba splaškovej kanalizačnej siete v dĺžke cca. 4 km. Výstavba obecnej ČOV.
Opatrenie 4.7	Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.
Aktivita	Vypracovanie technickej dokumentácie. Vybudovanie žľabov na odvádzanie povrchových vôd pozdĺž štátnej cesty III. triedy a miestnych komunikáciách. Vybudovanie vsakovacích jám. Výstavba opatrení pre odvedenie prívalových vôd do recipientu Čalomijského potoka.

5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer

Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osveta, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.
Aktivita	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci. Prezentácia a šírenie osvetu v oblasti životného prostredia.

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných
------------------------	---

Aktivity	sieťach. Údržba a dostavba existujúcej vodovodnej siete. Pravidelný monitoring vodovodnej siete.
Opatrenie 5.2.2 Aktivity	Výstavba protizáplavových opatrení. Spracovanie technickej dokumentácie. Údržba protizáplavového valu na koryte rieky Ipeľ.
Opatrenie 5.2.3 Aktivity	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov. Analýza súčasného stavu. Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekultivácia a vyčistenie koryta toku Čalomijský potok. Rekultivácia a vyčistenie koryta toku Ipeľ. Revitalizácia starých ramien rieky Ipeľ.

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.3..1 Aktivity	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti. Obmedziť spaľovanie fosílnych palív. Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.
-------------------------------------	--

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.
-----------------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.4.1 Aktivity	Realizácia protieróznych opatrení. Spracovanie technickej dokumentácie. Realizácia protieróznych opatrení na miestnych vinohradoch.
Opatrenie 5.4.2 Aktivity	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci. Spracovanie technickej dokumentácie. Realizácia estetickej zelene v okolí OcÚ. Revitalizácia priestranstva a estetickej zelene v priestore – kostol – lekárň – obchodná jednotka. Oddelenie zelene od spevnených plôch.
Opatrenie 5.4.3 Aktivity	Doplniť a udržiavať brehovú porasty vodných tokov. Vypracovanie technickej dokumentácie. Obnova prirodzených porastov vodných tokov Ipeľ a Čalomijský potok.
Opatrenie 5.4.4 Aktivity	Výstavba a estetizácia vstupov do obce. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba cestných dopravných vstupov od obce Veľká Čalomija. Výbudovanie siete vstupných bodov do zastavaných častí obce v katastri obce Veľká Čalomija z poľnohospodárskej krajiny v katastri vo väzbe na sieť rekreačných trás regiónu.
Opatrenie 5.4.5 Aktivity	Realizácia izolačnej zelene okolo hospodárskych budov, výrobných areálov a občianskej vybavenosti. Vypracovanie technickej dokumentácie. Zabezpečiť výsadbu izolačnej hygienickej zelene pozdĺž intenzívne zaťažených dopravných koridorov, poľnohospodárskych areálov a skladov. Zabezpečiť výsadbu vetrolamov a pôdoochranej zelene na miestach s veternou a vodnou eróziou. Rozšírené uličné priestory doplniť parkovou zeleňou doplniť dopravné značenie v intraviláne i extraviláne. Výsadba vetrolamov na zabránenie veternej erózie.

5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer

Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce.

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.
-----------------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.1.1 Aktivity	Zriadenie centra pre mládež. Realizácia – výstavba / rekonštrukcia priestorov.
Opatrenie 6.1.2 Aktivity	Zriadenie centra pre matky s deťmi. Výber vhodnej alternatívy zariadenia zariadenia. Vypracovanie technickej dokumentácie. Realizácia – výstavba / rekonštrukcia budovy pre zariadenie poskytujúce sociálne služby.
Opatrenie 6.1.3 Aktivity	Výstavba sociálnych bytov. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba nájomných bytov pre mladé rodiny.
Opatrenie 6.1.4 Aktivity	Zabezpečenie priestorov pre zriadenie Domu dôchodcov. Výber vhodnej alternatívy zariadenia zariadenia. Vypracovanie technickej dokumentácie. Realizácia – výstavba / rekonštrukcia budovy pre zariadenie poskytujúce sociálne služby.

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2	Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.
-----------------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.2.1 Aktivity	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení. Zvýšenie kvality poskytovaných služieb. Zvýšenie personálnych kapacít v prípade potreby.
Opatrenie 6.2.2 Aktivity	Podpora poradenskej činnosti. Zabezpečenie personálnych kapacít. Zabezpečenie priestorov.
Opatrenie 6.2.3 Aktivity	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov. Zabezpečiť v súčinnosti s krajským mestom pre oblasť poskytovania zdravotníckych služieb ich maximálnu dostupnosť.
Opatrenie 6.2.4 Aktivity	Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľuďoch a dlhodobo chorých. Analýza dopytu po uvedených službách. Zabezpečenie personálnych kapacít, priestorov a finančných prostriedkov.

5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer

Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materskej a základnej školy. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov obce.

Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.
-----------------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.1.1 Aktivity	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy. Spracovanie technickej dokumentácie. Zateplenie budovy materskej školy. Modernizácia vnútorného vybavenia materskej školy.
Opatrenie 7.1.2 Aktivity	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva. Vypracovanie technickej dokumentácie. Zateplenie obvodových stien budov základnej školy. Výmena vykurovacieho kotla v základnej škole.
Opatrenie 7.1.3 Aktivity	Rekonštrukcia a dostavba areálu ZŠ a MŠ. Vypracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia športového areálu základnej školy.
Opatrenie 7.1.4 Aktivity	Podpora mimoškolskej činnosti. Vypracovanie technickej dokumentácie. Zriadenie centra voľného času.
Opatrenie 7.1.5 Aktivity	Rekonštrukcia budovy internátu pri základnej škole a rozšírenie kapacít. Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia budovy internátu pri základnej škole a rozšírenie kapacít.
Opatrenie 7.1.6 Aktivity	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií. Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia a modernizácia vybavenia jedálne MŠ a ZŠ.
Opatrenie 7.1.7 Aktivity	Obnova a modernizácia vnútorného vybavenia škôl. Spracovanie technickej dokumentácie. Obstaranie vybavenia.
Opatrenie 7.1.8 Aktivity	Modernizácia výpočtovej a prezentačnej techniky základnej školy. Nákup prezentačnej a výpočtovej techniky.
Opatrenie 7.1.9 Aktivity	Modernizácia vybavenia zariadení záujmovej činnosti. Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia priestorov. Obstaranie moderného vybavenia.
Opatrenie 7.1.10 Aktivity	Výstavba oddychových zón pre potreby základnej školy. Výstavba zóny.
Opatrenie 7.1.11 Aktivity	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry pre potreby základnej školy. Spracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia športového areálu základnej školy.
Opatrenie 7.1.12 Aktivity	Rekonštrukcia budovy školskej telocvične a modernizácia vybavenia. Spracovanie technickej dokumentácie. Modernizácia vybavenia školskej telocvične.
Opatrenie 7.1.13 Aktivity	Zabezpečenie priestorov pre záujmovú činnosť dospelých. Spracovanie technickej dokumentácie. Vybavenie priestorov pre uskutočňovanie kurzov.

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného
------------------	--

a rekreačného športu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.2.1 Aktivity	Výstavba športovej infraštruktúry. Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia volejbalového ihriska. Výstavba viacúčelového ihriska. Výstavba infraštruktúry pre vodné športy na rieke Ipel'.
Opatrenie 7.2.2 Aktivity	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v obci. Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.3 Aktivity	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu. Zabezpečenie personálnych kapacít. Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.4 Aktivity	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov. Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.5 Aktivity	Podporovať talentovanú mládež. Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.6 Aktivity	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiace v oblasti telesnej kultúry. Zabezpečenie personálnych kapacít.
Opatrenie 7.2.7 Aktivity	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky. Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.

5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektmi. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch.

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.1.1 Aktivity	Výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia. Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia budovy domu kultúry. Modernizácia interiérov domu kultúry – rekonštrukcia sociálnych zariadení. Modernizácia vybavenia domu kultúry.
Opatrenie 8.1.2 Aktivity	Rekonštrukcia Pustého kostola s revitalizáciou okolia. Rekonštrukcia Pustého kostola s revitalizáciou okolia. Výstavba oddychovej zóny v priestore Pustého kostola.
Opatrenie 8.1.3 Aktivity	Rekonštrukcia bunkra II. sv. vojny. Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia bunkra II. sv. vojny. Obstaranie expozície bunkra.
Opatrenie 8.1.4 Aktivity	Obstaranie expozície pre obecné múzeum. Obstaranie expozícií a vnútorného vybavenia múzea.
Opatrenie 8.1.5	Vybudovanie turistických a náučných trás pre žiakov, študentov, rodiny s deťmi, priemerných aj náročných klientov s využitím kultúrno – historického, folklórneho

Aktivita	aj prírodného bohatstva. Zabezpečenie personálnych kapacít. Výber vhodných trás. Spracovanie technickej dokumentácie. Realizácia výstavby.
Opatrenie 8.1.6 Aktivita	Dostavba areálu amfiteátra. Dostavba areálu amfiteátra.
Opatrenie 8.1.7 Aktivita	Rozšírenie a modernizácia priestorov pre potreby obecnej knižnice. Rekonštrukcia priestorov. Rekonštrukcia obecnej knižnice a rozšírenie priestorov. Obstaranie technického vybavenia pre potreby knižnice.
Opatrenie 8.1.8 Aktivita	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí. Personálne zabezpečenie.
Opatrenie 8.1.9 Aktivita	Rekonštrukcia budovy rímsko-katolíckeho kostola. Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia budovy rímsko-katolíckeho kostola.

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.2.1 Aktivita	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos. Personálne a finančné zabezpečenie. Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.
------------------------------------	---

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.3.1 Aktivita	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme. Personálne a finančné zabezpečenie. Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.
Opatrenie 8.3.2 Aktivita	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce. Finančné zabezpečenie. Obsahová analýza www stránky. Priebežná aktualizácia www stránky.

5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer

Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa obec stala vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie obce.

Podprogram 9.1. Propagácia obce

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.1.1 Aktivita	Aktualizácia www stránky obce. Finančné zabezpečenie. Obsahová analýza www stránky. Priebežná aktualizácia www stránky.
------------------------------------	---

Opatrenie 9.1.2
Aktivity

Podpora budovania informačných tabúl v obci.

Budovanie a inštalácia tabúl informujúcich o atraktivitách obce.
Budovanie a inštalácia tabúl propagujúcich kultúrne hodnoty obce.

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.2.1
Aktivity

Podpora vytvárania nových atraktivít v obce.

Spracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia Pustého kostola s revitalizáciou okolia.
Rekonštrukcia bunkra II. sv. vojny.
Obstaranie expozície pre obecné múzeum.

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.3.1

Aktivity

Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.

Zabezpečenie personálnych kapacít.

Opatrenie 9.3.2

Aktivity

Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.

Zabezpečenie personálnych kapacít.

5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer

Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu obecného úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na mestských úradoch. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 10.1.1
Aktivity

Komplexná rekonštrukcia budovy Obecného úradu.

Spracovanie technickej dokumentácie.
Komplexná rekonštrukcia budovy obecného úradu – exteriéry (strecha, okná, brána).
Komplexná rekonštrukcia obecného úradu – interiéry.

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 10.2.1
Aktivity

Zriadenie kamerového systému.
Zriadenie kamerového systému.

5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Strategický zámer

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services,...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.
------------------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.1.1 Aktivity	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy. Technické zabezpečenie IS. Tvorba základného SW na komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty.
Opatrenie 11.1.2 Aktivity	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy. Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v obci. Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.
------------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.2.1 Aktivity	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy. Realizácia kurzov v oblasti nových SW pre pracovníkov miestnej samosprávy.
Opatrenie 11.2.2 Aktivity	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce. Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov obce. Realizácia kurzov na obsluhu a používanie obecného informačného a komunikačného systému.
Opatrenie 11.2.3 Aktivity	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb. Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.

6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľká Čalomija sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 1.1.1	Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v obci.	Počet úspešných absolventov programov ČZV podporených z projektov OPV	dopad	absolútny počet	5	1 rok. nepriama
		Produktivita práce ako dôsledok rozvoja ľudského kapitálu	vplyv	%	20	
Opatrenie 1.1.2	Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.	Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	2	2-3 roky
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	20	
Opatrenie 1.1.3	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	10	do 3 rokov priama
		Počet revitalizovaných podnikateľských subjektov	dopad	počet	1	
		Nárast tržieb	výsledok	%	15	
Opatrenie 1.1.4	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	10	-
		Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	3	
		Celková predajná plocha	výsledok	m ²	500	
Opatrenie 1.1.5	Podpora rozvoja reštauračných služieb v obci.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	3	-
		Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	1	
		Celková kapacita stravovacích zariadení	výsledok	osoby	20	
Opatrenie 1.1.6	Podpora rozvoja aktivít v oblasti agroturistiky.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	5	-
		Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	1	
		Celková kapacita zariadení	výsledok	osoby	15	

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 1.2.1	Podporovať rozvoj tých odvetví priemyslu, pre ktorých rozvoj sú v okolí regiónu vytvorené ideálne podmienky.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	30	-
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	15	
		Počet podporených projektov	výstup	počet	5	
		Nárast tržieb	výsledok	%	15	
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	2 mil.	
Opatrenie 1.2.2	Rekonštrukcia budov a hál v areáli hospodárskych dvorov PD.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	10	-
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	10	
		Nárast tržieb	výsledok	%	15	
		Počet podporených projektov	výstup	počet	2	
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	1 mil.	

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	5	-
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	15	
		Nárast tržieb	výsledok	%	10	
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	500 tis.	
Opatrenie 1.3.2	Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	10	-
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	15	
		Nárast tržieb	výsledok	%	10	
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	1 mil.	

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.	Objem preinvestovaných prostriedkov	výsledok	€	500 tis.	do 9 rokov
		Objem vyprodukovanej elektrickej energie	výsledok	kWp	150	
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	1	

6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest II. a III. Triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	3	-
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	0	
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500	
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	0	
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest II. a III. triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	2	-
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	0	
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500	
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	0	
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.	Dĺžka vybudovaných cyklotrás	výstup	km	3	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	400	
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	300	
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	0	
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných parkovacích miest	výstup	počet	39	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500	
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	0	
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.	Dĺžka rekonštruovaných chodníkov	výstup	km	0	-
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	2	
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500	
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	0	
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia mostov a lávok.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných mostov	výstup	počet	1	-
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	0	
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	1000	
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	0	
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných dopravných technických zariadení	výsledok	počet	15	-
		Dĺžka novovybudovaných komunikácií	výstup	km	0	

	Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500
	Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	0

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.
-----------------	--

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 2.2.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).	Počet zrekonštruovaných zastávok SAD	výstup	počet	4	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500	
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	0	

6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.
---------------	--

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách.	Celková nová plocha pre IBV	výsledok	ha	1	do 1 roka.
		Počet nových obyvateľov obce	dopad	osoby	50	
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	0	
Opatrenie 3.2	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.	Počet inštalovaných svietidiel	výsledok	počet	30	-
		Zvýšenie pokrytia územia verejným osvetlením	dopad	%	100	
		Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	10	
Opatrenie 3.3	Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejných budovám.	Počet prestavaných budov na bezbariérový prístup	dopad	počet	1	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	20	
		Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	5	
Opatrenie 3.4	Modernizácia obecného rozhlasu rozhlasu.	Pokrytie územia rozhlasom	dopad	%	100	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500	
		Počet novonainštalovaných reproduktáv,	výstup	počet	20	
Opatrenie 3.5	Rekonštrukcia požiarnych zbrojníc.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	1	-, podľa hodnoty ochráneného majetku
		Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	50	
Opatrenie 3.6	Rozšírenie kapacity a revitalizácia pietnych miest v obci.	Plocha zrekonštruovaného cintorína	výstup	m ²	1700	-
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	200	
Opatrenie 3.7	Rekonštrukcia a modernizácia tepelného hospodárstva v obci Veľká Čalomija.	Dĺžka vybudovanej infraštruktrúry	dopad	km	3	4 - 5 rokov
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500	
		Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	1	
Opatrenie 3.8	Rekonštrukcia verejného vodovodu.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	99	do 10 rokov
		Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete	výsledok	km	3,5	
		Počet užívateľov podporených	výsledok	počet	500	

		projektov				
Opatrenie 3.9	Osadenie lavičiek na verejných priestranstvách.	Počet osadených lavičiek	výsledok	počet	10	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500	
Opatrenie 3.10	Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.	Zvýšenie kapacity v %	dopad	%	20	5 – 10 rokov
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	30	
Opatrenie 3.11	Inštalácia požiarnych hydrantov v celom priestore obce.	Počet inštalovaných hydrantov	výsledok	počet	5	-, podľa hodnoty ochráneného majetku
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500	
		Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	1	
Opatrenie 3.12	Rekonštrukcia a dostavba rozvodnej siete plynu.	Dĺžka rekonštruovanej a novovybudovanej infraštruktúry	dopad	km	0,2	5 – 10 rokov
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	50	
		Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	1	
Opatrenie 3.13	Rekonštrukcia telekomunikačnej siete.	Dĺžka vybudovanej a rekonštruovanej infraštruktúry	dopad	km	5	5 – 10 rokov
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500	
		Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	1	

6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

Ciele a opatrenia		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.	Produkcia komunálneho odpadu	ŠÚ SR	tony	100	-
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	tony	130	
		Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	30	
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	%	5	
Opatrenie 4.2	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.	Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	30	-
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	tony	5	
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	kontextový	130	
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.	Plocha rekultivovanej skládky KO, čiernych skládok.	výsledok	m ²	3000	-
Opatrenie 4.4	Výstavba obecného zberného dvora a kompostoviska.	Objem uskladneného odpadu v tonách,	dopad	tony	20	-
		Počet vybudovaných kompostovísk	Výsledok	počet	1	
Opatrenie 4.5	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500	-
Opatrenie 4.6	Výstavba splaškovej kanalizačnej siete.	Dĺžka novovybudovanej splaškovej kanalizácie	výsledok	km	4	do 10 rokov
Opatrenie 4.7	Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.	Dĺžka novovybudovanej dažďovej kanalizácie	výsledok	km	3	do 10 rokov

6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Opatrenie	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.	Počet vypracovaných koncepcií	výsledok	počet	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenie	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	99
		Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete	výsledok	km	3,5
Opatrenie 5.2.2	Výstavba protizáplavových opatrení.	Dĺžka upravených korýt	výsledok	km	2
		Počet vytvorených poldrov	výsledok	počet	0
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov.	Počet vytvorených protizáplavových hrádzi	výsledok	počet	0
		Dĺžka zrekonštruovaných korýt tokov	výsledok	km	3
		Zvýšenie prietoku korýt vodných tokov	dopad	%	30

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce

Opatrenie	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.	Počet domácností s vykurovaním alternatívnymi zdrojmi energie	výsledok	%	15

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenie	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protierózných opatrení.	Celková plocha s realizovanými opatreniami	výstup	ha	2
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	500
		Počet vysadených nových krovin a stromov	výsledok	počet	-
Opatrenie 5.4.2	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.	Plocha zrekonštruovaných OZ	výsledok	m ²	1500
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	250
Opatrenie 5.4.3	Doplniť a udržiavať brehové porasty vodných tokov.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	100
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	ha	2
Opatrenie 5.4.4	Výstavba a estetizácia vstupov do obce.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	50
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	m ²	50
Opatrenie 5.4.5	Realizácia izolačnej zelene okolo hospodárskych budov, výrobných areálov a občianskej vybavenosti.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	100
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	m ²	3000
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	0

6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenie	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 6.1.1 Zriadenie centra pre mládež.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	15	-
	Počet podporených projektov	výsledku	počet	1	
Opatrenie 6.1.2 Zriadenie centra pre matky s deťmi.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	10	do 10 rokov
	Počet podporených projektov	výsledku	počet	1	
	Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	4	
Opatrenie 6.1.3 Výstavba sociálnych bytov.	Počet podporených projektov	výsledku	počet	1	do 15 rokov
	Výmera novovybudovaných priestorov v m ²	výsledku	m ²	2000	
	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	30	
Opatrenie 6.1.4 Zabezpečenie priestorov pre zriadenie Domu dôchodcov.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	25	do 10 rokov
	Počet podporených projektov	výsledku	počet	1	
	Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	5	

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenie	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 6.2.1 Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	1	-
	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	10	
Opatrenie 6.2.2 Podpora poradenskej činnosti.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	10	-
	Počet podporených projektov	výstupu	počet	1	
Opatrenie 6.2.3 Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	10	-
	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	500	
Opatrenie 6.2.4 Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	1	-
	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	10	

6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

Opatrenie	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 7.1.1 Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.	Výmera vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	0	-
	Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	200	
	Počet vzdelávacích miestností	výsledku	počet	5	
	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	20	
Opatrenie 7.1.2 Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.	Počet novovybavených miestností	výsledku	počet	5	-, 10 – 15 rokov podľa typu projektu
	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	1500	

		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	200	
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálu ZŠ a MŠ.	Plocha rekonštruovaných externých priestorov	výsledku	ha	0,5	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	220	
Opatrenie 7.1.4	Podpora mimoškolskej činnosti.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	200	-
		Počet organizovaných mimoškolských podujatí	výsledku	počet	30	
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	20	
Opatrenie 7.1.5	Rekonštrukcia budovy internátu pri základnej škole a rozšírenie kapacít.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	300	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	15	
Opatrenie 7.1.6	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.	Počet vydaných jedál	výsledku	počet	30000	do 10 rokov
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	220	
Opatrenie 7.1.7	Obnova a modernizácia vnútorného vybavenia škôl.	Počet vybavených miestností	výsledku	počet	15	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	250	
Opatrenie 7.1.8	Modernizácia výpočtovej a prezentačnej techniky základnej školy.	Počet vybavených miestností	výsledku	počet	7	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	220	
Opatrenie 7.1.9	Modernizácia vybavenia zariadení záujmovej činnosti.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	200	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	200	
Opatrenie 7.1.10	Výstavba oddychových zón pre potreby základnej školy.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	220	-
Opatrenie 7.1.11	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry pre potreby základnej školy.	Počet vybudovaných ihrísk	výsledku	počet	2	do 10 rokov
		Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	20	
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	220	
Opatrenie 7.1.12	Rekonštrukcia budovy školskej telocvične a modernizácia vybavenia.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	400	do 5 rokov
		Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	50	
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	220	
Opatrenie 7.1.13	Zabezpečenie priestorov pre záujmovú činnosť dospelých.	Počet poskytovaných kurzov	výsledku	počet	2	do 5 rokov
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	10	

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 7.2.1	Výstavba športovej infraštruktúry.	Počet vybudovaných ihrísk	výsledku	počet	3	do 10 rokov
		Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	20	
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	200	
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v obci.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	50	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	100	
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	10	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	100	
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	10	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	20	
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	50	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	20	

Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	10	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	20	
		Počet uzavretých zmlúv a partnerstiev	výsledku	počet	5	
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	10	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	50	

6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.
-----------------	--

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 8.1.1	Výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.	Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	300	do 15 rokov
		Zníženie koeficientu prestupu tepla,	dopad	%	30	
		Plocha zrekonštruovanej strešnej krytiny,	výstup	m ²	500	
Opatrenie 8.1.2	Rekonštrukcia Pustého kostola s revitalizáciou okolia.	Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	1000	do 5 rokov
		Zníženie koeficientu prestupu tepla,	dopad	%	0	
		Plocha zrekonštruovanej strešnej krytiny,	výstup	m ²	0	
		Počet návštevníkov zariadení	dopad	počet	150	
Opatrenie 8.1.3	Rekonštrukcia bunkra II. sv. vojny.	Počet uzavretých zmlúv a partnerstiev	výsledku	počet	0	-
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	500	
Opatrenie 8.1.4	Obstaranie expozície pre obecné múzeum.	Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	1500	do 5 rokov
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	1	
		Počet vybudovaných expozícií	výsledok	počet	1	
Opatrenie 8.1.5	Vybudovanie turistických a náučných trás pre žiakov, študentov, rodiny s deťmi, priemerných aj náročných klientov s využitím kultúrno – historického, folklórneho aj prírodného bohatstva.	Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	1500	-
		Celková dĺžka budovaných chodníkov	výstup	km	10	
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	250	
Opatrenie 8.1.6	Dostavba areálu amfiteátra.	Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	1000	-
		Počet kultúrnych podujatí	výsledok	počet	5	
Opatrenie 8.1.7	Rozšírenie a modernizácia priestorov pre potreby obecnej knižnice.	Počet nových objektov kultúrnych služieb	výsledok	počet	0	-
		Počet výpožičiek za rok	výsledku	počet	700	
Opatrenie 8.1.8	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.	Počet nových objektov na organizovanie kultúrnych akcií	výsledok	počet	1	-
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	1500	
		Počet organizovaných kultúrnych podujatí	výsledku	počet	2	
Opatrenie 8.1.9	Rekonštrukcia budovy rímsko-katolíckeho kostola.	Počet nových objektov kultúrnych služieb	výsledok	počet	1	-
		Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	500	
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	100	

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2	Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.
-----------------	--

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť	Počet spracovaných reklamných informačných letákov	výsledku	počet	1	-
		Počet nových návštevníkov obce	výsledku	počet	1500	

	žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.					
--	---	--	--	--	--	--

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov, multimediálnych prezentácií	výsledku	počet	0	-
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	1500	
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	300	-
		Počet nových návštevníkov obce	dopad	počet	1500	
		Počet propagovaných kultúrnych podujatí	výsledok	počet	1	

6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia obce

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky obce.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	1500	-
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúl v obce.	Počet nových inštalovaných tabúl	výsledok	počet	5	nepriama
		Počet nových návštevníkov obce	dopad	počet	750	

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atraktivít v obci.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	1	do 10 rokov
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	1500	
		Tržby z predaja služieb	dopad	€	2 tis.	

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.	Počet uzatvorených dohôd	výsledok	počet	1	-
		Počet nových atraktivít obce	výsledok	počet	2	
		Počet nových propagačných materiálov	výsledok	počet	1	
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	1500	
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.	Počet nových atraktivít obce	výsledok	počet	2	-
		Objem získaných prostriedkov	výstup	mil. €	-	
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	1500	
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	500	

6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci

Opatrenie	Merateľné indikátory	Typ	Merná	Hodnota	Predpokl.
-----------	----------------------	-----	-------	---------	-----------

				jednotka		návratnosť
Opatrenie 10.1.1	Komplexná rekonštrukcia budovy Obecného úradu.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	1	do 20 rokov
		Počet zrekonštruovaných miestností	dopadu	počet	5	
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	0	
		Celková zateplená plocha	výsledok	m ²	300	

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Opatrenie		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 10.2.1	Zriadenie kamerového systému.	Počet nainštalovaných kamier	výsledok	počet	5	do 2 rokov nepriamo
		Zníženie kriminality	dopad	%	40	
		Pokrytie územia	dopad	%	100	

6.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Ciele a opatrenia		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 6.5.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.	% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	30	nepriama
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	80	
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	40	
Opatrenie 6.5.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.	on-line dostupnosť 20 základných verejných služieb	dopad	%	30	nepriama
		Počet potrebných dokumentov pri vybavení agendy spojenej s vybranou životnou udalosťou	výsledok	Počet	1	
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	30	
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	80	
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	40	

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Ciele a opatrenia		Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Hodnota	Predpokl. návratnosť
Opatrenie 6.5.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	%	100	nepriamo
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	1	
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	50	
Opatrenie 6.5.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	10	nepriamo
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	2	

		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	50	
Opatrenie 6.5.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	%	10	nepriamo
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	2	
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	30	
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	80	
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	40	
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	50	

Realizačná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľká Čalomija 2014 - 2023

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR OBCE V. ČALOMIJA

Obecný úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PHRSR a Akčných plánov. Obecný úrad v súčinnosti s poslancami OZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja obce, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, □ monitoruje realizáciu projektov.

Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PHRSR obce bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií OZ.

Obecné zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PHRSR obce V. Čalomija. Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie PHRSR. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PHRSR obce a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov PHRSR a vstupujúce do partnerstiev na mimosektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s obcou V. Čalomija, v súlade s opatreniami a aktivitami PHRSR obce V. Čalomija, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia mesta. Ostatní socio-ekonomickí partneri – podieľajúcich sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PHRSR obce V. Čalomija na roky 2015 – 2024.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov obce V. Čalomija

Implementácia PHRSR obce V. Čalomija sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PHRSR by mali byť priamo napojené na rozpočet mesta a zároveň reflektujú kompetencie mesta.

Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PHRSR obce V. Čalomija je nasledovný:

- Obecné zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov obce V. Čalomija. Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu obce V. Čalomija budú zabezpečovať pracovníci úradu a starosta obce.
- Kontrolným orgánom budú poverené jednotlivé komisie Obecného zastupiteľstva obce V. Čalomija.

Realizácia vyžaduje pravidelnú systematickú prácu skupín odborníkov a pracovníkov samosprávy. Na tento účel sa doporučuje zriadiť nasledovné orgány s prepojením na vlastné ľudské zdroje:

Výbor pre PHRSR

Poradný orgán zložený zo starostu a poslancov obecného zastupiteľstva. Úlohou výboru bude v intervale minimálne dva krát do roka posúdiť Správu o realizácii PHRSR a stav finančného čerpania prostriedkov, dopadovú analýzu PHRSR, plán na ďalšie obdobie a navrhovať stratégiu rozvoja a doplnenie úloh a opatrení, ktoré neboli uvedené v PHRSR.

Komisia strategického rozvoja

Výkonný útvar, zabezpečujúci plánovanie a realizáciu úloh PHRSR. Úlohou útvaru bude: vypracovávať Opatrenia, koordinovať Opatrenia, monitorovať realizáciu Projektov, vypracovávať dopadové analýzy Projektov, spolupracovať s inými partnermi doma a v zahraničí na realizácii Projektov, vyhľadávať potenciálne zdroje a partnerstvá na realizáciu úloh PHRSR, dohliadať nad ekonomickým čerpaním Projektových prostriedkov, zbierať podklady o projektoch v rámci PHRSR realizovaných inými subjektami, viesť aktuálnu analýzu demografie a štruktúry ekonomických charakteristík obce, sledovať podnikateľskú klímu a vzájomný vzťah odvetví v obci, poskytovať asistenciu podnikom vytváraním všestranných komunikačných kanálov, atď.

Koordinátor pre stratégiu

Bude mať za úlohu: fungovať ako výkonný tajomník, koordinovať realizáciu PHRSR, predkladať správy, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHRSR, koordinovať stretnutia, podnety, požiadavky predstaviteľov rozhodujúcich odvetví na území obce, zaznamenávať dôležité trendy v hospodárstve majúce dopad na vývoj obce, podieľať sa na budovaní verejno-súkromných partnerstiev, zúčastňovať sa na dôležitých domácich a zahraničných stretnutiach, konferenciách, zameraných na rozvoj obce.

Vlastní zamestnanci

Do realizácie PHRSR budú zapojení aj ostatní zamestnanci.

7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2015 – 2024 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2014 - 2020. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PHRSR je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorít a prioritných osí PHRSR. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Monitoring

Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PHRSR obce V. Čalomija je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území obce. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PHRSR obce V. Čalomija. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre obec V. Čalomija vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie PHRSR, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PHRSR a podklady pre rozhodovanie Mestského zastupiteľstva obce V. Čalomija (napr. v

súvislosti s prípadnou revíziou PHRSR). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PHRSR v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností (definované v PHRSR obce V. Čalomija). V súvislosti s implementáciou PHRSR je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované, v rámci príslušných opatrení, zodpovednými projektovými manažermi (projektový manažér, poverený zástupca zodpovedný za realizáciu projektu). Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHRSR ako celku bude zabezpečovať OcÚ V. Čalomija. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PHRSR a pre prijímanie rozhodnutí OcÚ V. Čalomija a Obecného zastupiteľstva. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PHRSR, resp. jeho rôznych aspektov. Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov.

Ciele PHRSR sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PHRSR obce V. Čalomija. Napĺňanie zadefinovaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PHRSR. Rámcové merateľné ukazovatele PHRSR sú uvedené na konci programovej časti PHRSR obce V. Čalomija na roky 2015 - 2024. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov.

Hodnotenie

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHRSR, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2015 – 2024) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenie predkladá OcÚ obecnému zastupiteľstvu obce V. Čalomija najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR a priebežné správy o implementovaní PHRSR predkladané Obecnému zastupiteľstvu obce V. Čalomija. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia OcÚ a Obecné zastupiteľstvo obce V. Čalomija pri riadení realizácie PHRSR s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR obce V. Čalomija. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR (tzv. programové obdobie). Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31.12.2024. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí OcÚ V. Čalomija, ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá obecnému zastupiteľstvu.

Formulár č. R 5 - Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2015 - 2024

Typ hodnotenia	Vykonat' prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	v roku 2020	podľa rozhodnutia obce/koordinátora PHRSR a vzniknutej spoločenskej potreby.
Operatívne hodnotenie		
Tematické hodnotenie časti PHRSR	v roku 2016, 2018, 2020, 2022	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	na konci programovacieho obdobia	na základe rozhodnutia starostu/primátora, kontrolného orgánu obce/mesta, podnetu poslancov; na základe protokolu NKÚ SR, správy auditu ...
Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.		

7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN

Obec bude priebežne informovať o realizácii PHRSR prostredníctvom verejných zasadnutí OZ, ako aj prostredníctvom vlastnej www stránky. Na stránke sa budú priebežne publikovať schválené monitorovacie správy, ktoré boli schválené obecným zastupiteľstvom. V prípravnej fáze monitorovacej správy budú môcť zúčastnené strany pripomienkovať predkladaný materiál. Zodpovedný za pravidelné informovanie bude OcÚ V. Čalomija.

Formulár č. R 1 - Komunikačný plán pre fázu realizácie PHRSR

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	01/2016	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
2.	01/2017	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
3.	01/2018	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
4.	01/2019	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
5.	01/2020	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
6.	01/2021	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
7.	01/2022	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce,	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ

8.	01/2023	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Záverečný účet Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
9.	01/2024	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Záverečný účet Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ, Záverečná hodnotiaca správa

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

8 AKČNÝ PLÁN

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej propravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené v **tis. €**.

8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer						
Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí.						
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.						
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.					
Opatrenie 1.1.1	Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vytvoriť materiálne finančné a personálne podmienky pre rozvoj tradičných remesiel v obci.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	podnikateľské subjekty, obec
	Nadviazať spoluprácu vzdelávacích inštitúcií, obce, podnikateľských subjektov a obyvateľov obce pri výučbe a prezentácii tradičných remesiel.	podľa potreby	-	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty, obyvateľia
Opatrenie 1.1.2	Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vytvoriť inštitucionálne podmienky na podporu MSP so susednými obcami.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný	obec, podnikateľské subjekty
	Analýza predpokladov budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem v obci.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný	obec, podnikateľské subjekty
	Tvorba stratégie budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný	obec, podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.1.3	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Analýza možností rozvoja podnikateľských aktivít obce.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný	podnikateľské subjekty, obec

	Založenie obecného podniku.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný	podnikateľské subjekty, obec
Opatrenie 1.1.4	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zriadenie priestorov pre predajňu nepotravinárskeho tovaru.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Vytvorenie predpokladov pre zriadenie prevádzky opravy automobilov.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora zriadenia prevádzky komerčnej služby - holičstvo/kaderníctvo.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora zriadenia prevádzky komerčnej služby - oprava obuvi/krajčírstvo.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Rekonštrukcia domu služieb.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
Opatrenie 1.1.5	Podpora rozvoja reštauračných služieb v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora zriadenia prevádzky komerčnej služby - stravovacie služby.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.1.6	Podpora rozvoja aktivít v oblasti agroturistiky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rozvoj agroturistických aktivít v štýle tradícií.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.

Opatrenie 1.2.1 Podporovať rozvoj tých odvetví priemyslu, pre ktorých rozvoj sú v okolí regiónu vytvorené ideálne podmienky.

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Príprava priemyselnej zóny v priestore bývalého poľnohospodárskeho družstva - stred.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.2.3	Rekonštrukcia budov a hál v areáli hospodárskych dvorov PD.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	10	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Rekonštrukcia hál a budov.	2 500	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenie 1.3.1 Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora podnikateľov zavádzajúcich výrobu na báze progresívnych technológií, pomoc pri získavaní nenávratných	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

	finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov na tento účel.					
Opatrenie 1.3.2	Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Návrh alternatív rozvoja existujúcich priemyselných zón.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Vypracovanie technickej dokumentácie.	15	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Rekonštrukcia priemyselných zón.	4 000	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Rozšírenie skladového hospodárstva v obci.	1 500	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.					
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	4	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Inštalácia slnečných kolektorov na budovu obecného úradu.	podľa možností	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Inštalácia slnečných kolektorov na budovu základnej školy.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.										
Cieľ 1.1										
Opatrenie 1.1.1										
Opatrenie 1.1.2										
Opatrenie 1.1.3										
Opatrenie 1.1.4										
Opatrenie 1.1.5										
Opatrenie 1.1.6										
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu.										
Cieľ 1.2										
Opatrenie 1.2.1										
Opatrenie 1.2.3										
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.										
Cieľ 1.3										
Opatrenie 1.3.1										
Opatrenie 1.3.2										
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.										
Cieľ 1.4										
Opatrenie 1.4.1										

8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer						
Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest II. a III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť obce V. Čalomija. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.						
Podprogram 2.1. Komunikácie						
Cieľ 2.1		Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.				
Opatrenie 2.1.1		Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	4	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Rekonštrukcia miestnych komunikácií v dĺžke cca. 3 km po vybudovaní kanalizačnej siete.	496	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Rekonštrukcia poľných ciest v extraviláne obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Revitalizácia cestných priekom pozdĺž miestnych komunikácií a poľných ciest.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 2.1.2		Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Dopravná štúdia obce V. Čalomija	podľa potreby	obec	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Rekonštrukcia cesty III triedy prechádzajúca cez obec v dĺžke cca. 2 km po vybudovaní kanalizačnej siete.	podľa potreby	VÚC BB, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	VÚC BB,
Opatrenie 2.1.3		Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Vybudovanie cyklotrasy pozdĺž rieky Ipeľ.	80	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 2.1.4		Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
	Dostavba parkoviska v počte státi 5 pred základnou školou.	8	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Dostavba parkoviska v počte státi 10 pred športovou infraštruktúrou.	12	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Dostavba parkoviska v počte státi 10 pred HVB.	12	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Dostavba parkoviska v počte státi 10 pred maloobchodnými jednotkami.	12	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Výstavba parkoviska so 4 miestami pre státie pre potreby Domu seniorov.	7	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 2.1.5		Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	4	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
	Dostavba jednostranných chodníkov pozdĺž cesty III. triedy - cca. 600m po	25	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija

	OcÚ.					
	Dostavba jednostranného chodníka od OcÚ po lekárňu - cca. 400 m.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Vybudovanie jednostranného chodníka na Školskej ulici - cca. 700 m.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Výstavba jednostranného chodníka pozdĺž cesty II triedy - cca. 300 m.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava Opatrenieového spisu.	2,5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Výstavba mosta pre peších cez rieku Ipel' do Maďarskej republiky.	60	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravných infraštruktúr.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Úprava dopravného značenia v obci (15 ks dopravných značiek).	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.1	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.					
Opatrenie 2.1.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Zrekonštruovať 4 autobusové zastávky so samostatnými pruhmi a nástupnými plochami.	12	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podprogram 2.1. Komunikácie										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										
Opatrenie 2.1.2										
Opatrenie 2.1.3										
Opatrenie 2.1.4										
Opatrenie 2.1.5										
Opatrenie 2.1.6										
Opatrenie 2.1.7										
Podprogram 2.2. Doprava										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										

8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer						
Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.						
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.					
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa

Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Príprava priestorov pre rozvoj IBV.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
Opatrenie 3.2	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava Opatrenieového spisu.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Rekonštrukcia a výstavba verejného osvetlenia v obci.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 3.3	Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Spracovanie technickej infraštruktúry.	podľa potreby	investor	súkromný sektor	žiadny	investor
	Úprava vstupov vo verejných budovách.	podľa potreby	investor	súkromný sektor	žiadny	investor
Opatrenie 3.4	Modernizácia obecného rozhlasu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Výber dodávateľa – verejná súťaž.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Modernizácia rozhlasu.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 3.5	Rekonštrukcia požiarnych zbrojníc.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice.	25	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Rekonštrukcia a modernizácia vybavenia požiarnych zbrojníc.	55	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 3.6	Rozšírenie kapacity a revitalizácia pietnych miest v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Rekonštrukcia budovy domu smútku.	75	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Revitalizácia areálu cintorína a rekonštrukcia oplotenia cintorína.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 3.7	Rekonštrukcia a modernizácia tepelného hospodárstva v obci V. Čalomija.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Modernizácia tepelných zdrojov.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
	Výstavba prívodného potrubia zvyškového tepla bioplynovej stanice – 3 km.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
Opatrenie 3.8	Rekonštrukcia verejného vodovodu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	VEOLIA, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný	VEOLIA, a.s., obec V. Čalomija
	Realizácia výkopových prác.	70	VEOLIA, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VEOLIA, a.s., obec V. Čalomija
	Rekonštrukcia vodovodnej siete v dĺžke cca. 3 km.	400	VEOLIA, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VEOLIA, a.s., obec V. Čalomija

	Dostavba vodovodnej siete - nové zastavané plochy - 500 m.	80	VEOLIA, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VEOLIA, a.s., obec V. Čalomija
Opatrenie 3.9	Osadenie lavičiek na verejných priestranstvách.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	-	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Osadenie lavičiek.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
Opatrenie 3.10	Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej infraštruktúry.	podľa potreby	rozpočet SSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SSE, a.s.
	Elektrifikácia viníc v severnej časti katastra obce.	podľa potreby	rozpočet SSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SSE, a.s.
Opatrenie 3.11	Inštalácia požiarneho hydrantu v celom priestore obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Inštalácia hydrantu.	8	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
Opatrenie 3.12	Rekonštrukcia a dostavba rozvodnej siete plynu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej infraštruktúry.	podľa potreby	rozpočet SPP,a.s., ŠF EÚ, PO	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SPP,a.s.,
	Dostavba rozvodnej siete plynu v dĺžke cca. 200 m.	podľa potreby	rozpočet SPP,a.s., ŠF EÚ, PO	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SPP,a.s.,
Opatrenie 3.13	Rekonštrukcia telekomunikačnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet T - com,a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	T - com, a.s.
	Zriadenie káblovej televízie s internetovým pripojením.	25	rozpočet T - com,a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	T - com, a.s.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Cieľ 3										
Opatrenie 3.1										
Opatrenie 3.2										
Opatrenie 3.3										
Opatrenie 3.4										
Opatrenie 3.5										
Opatrenie 3.6										
Opatrenie 3.7										
Opatrenie 3.8										
Opatrenie 3.9										
Opatrenie 3.10										
Opatrenie 3.11										
Opatrenie 3.12										
Opatrenie 3.13										

8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer

Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v obci.						
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom					
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšiť enviromentálne povedomie ľudí.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Zabezpečenie zberného kontajneru 2 x ročne.	1/rok	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec V. Čalomija
Opatrenie 4.2	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Ekonomicky motivovať obyvateľstvo.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Zabezpečenie nádob pre separovaný zber.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec V. Čalomija
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Lokalizácia čiernych skládok.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Likvidácia skládok.	5	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec V. Čalomija
Opatrenie 4.4	Výstavba obecného zberného dvora a kompostoviska.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	3	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Výstavba obecného kompostoviska.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Obstaranie mechanizácie pre obecné kompostovisko.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Výstavba zberného dvora pre separovaný zber.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 4.5	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Výstavba prístreškov.	4	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 4.6	Výstavba splaškovej kanalizačnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	VEOLIA, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	nízky	VEOLIA, a.s., obec V. Čalomija
	Výstavba splaškovej kanalizačnej siete v dĺžke cca. 4 km.	1 500	VEOLIA, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VEOLIA, a.s., obec V. Čalomija
	Výstavba obecnej ČOV.	1 000	VEOLIA, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VEOLIA, a.s., obec V. Čalomija
Opatrenie 4.7	Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	3	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Vybudovanie žľabov na odvádzanie povrchových vôd pozdĺž štátnej cesty III. triedy a miestnych komunikáciách.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija

	Vybudovanie vsakovacích jám.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Výstavba opatrení pre odvedenie privalových vôd do recipientu Čalomijského potoka.	60	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Cieľ 4										
Opatrenie 4.1										
Opatrenie 4.2										
Opatrenie 4.3										
Opatrenie 4.4										
Opatrenie 4.5										
Opatrenie 4.6										
Opatrenie 4.7										

8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer						
Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.						
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo						
Cieľ 5.1.	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva					
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Prezentácia a šírenie osvety v oblasti životného prostredia.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami						
Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.					
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Údržba a rekonštrukcia existujúcej vodovodnej siete.	podľa potreby	VEOLIA, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný	VEOLIA, a.s., obec V. Čalomija
	Pravidelný monitoring vodovodnej siete.	podľa potreby	VEOLIA, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	nízky	VEOLIA, a.s., obec V. Čalomija
Opatrenie 5.2.2	Výstavba protizáplavových opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Údržba protizáplavového valu na koryte rieky Ipeľ.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Analýza súčasného stavu.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH	verejný a súkromný sektor	stredný	obec V. Čalomija

			SR, úvery, iné grantové schémy			
	Rekultivácia a vyčistenie koryta toku Čalomijský potok.	25	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Rekultivácia a vyčistenie koryta toku Ipeľ.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Revitalizácia starých ramien rieky Ipeľ.	113	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec V. Čalomija

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3.	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.					
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Stav pripravenosti	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Obmedziť spaľovanie fosílnych palív.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky	obec, obyvatelia
	Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky	obec, obyvatelia

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4.	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.					
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protieróznych opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	2,5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Realizácia protieróznych opatrení na poľnohospodárskej pôde.	110	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
Opatrenie 5.4.2	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
	Realizácia estetickej zelene v okolí OcÚ.	60	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Revitalizácia priestranstva a estetickej zelene v priestore - kostol - lekáreň - obchodná jednotka.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Oddelenie zelene od spevnených plôch.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 5.4.3	Doplniť a udržiavať brehové porasty vodných tokov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Obnova prirodzených porastov vodných tokov Ipeľ a Čalomijský potok.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
Opatrenie 5.4.4	Výstavba a estetizácia vstupov do obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Výstavba cestných dopravných vstupov.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Vybudovanie siete vstupných bodov do zastavaných častí obce v katastri obce V.Čalomija z poľnohospodárskej krajiny v katastri vo väzbe na sieť rekreačných trás regiónu.	3	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija

Opatrenie 5.4.5	Realizácia izolačnej zelene okolo hospodárskych budov, výrobných areálov a občianskej vybavenosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Zabezpečiť výsadbu izolačnej hygienickej zelene pozdĺž intenzívne zaťažených dopravných koridorov, poľnohospodárskych areálov a skladov.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Zabezpečiť výsadbu vetrolamov a pôdoochrannú zelenú na miestach s veternou a vodnou eróziou.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Rozšírenie uličné priestory doplniť parkovou zeleňou doplniť dopravné značenie v intraviláne i extraviláne.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Výsadba vetrolamov na zabránenie veternej erózie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo										
Cieľ 5.1.										
Opatrenie 5.1.1										
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami										
Cieľ 5.2										
Opatrenie 5.2.1										
Opatrenie 5.2.2										
Opatrenie 5.2.3										
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia										
Cieľ 5.3.										
Opatrenie 5.3.1										
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia										
Cieľ 5.4.										
Opatrenie 5.4.1										
Opatrenie 5.4.2										
Opatrenie 5.4.3										
Opatrenie 5.4.4										
Opatrenie 5.4.5										

8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer						
Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce.						
Podprogram 6.1. Sociálne služby						
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.1.1	Zriadenie centra pre mládež.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia – výstavba / rekonštrukcia priestorov.	podľa potreby	rozpočet obce, BASK	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
Opatrenie 6.1.2	Zriadenie centra pre matky s deťmi.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výber vhodnej alternatívny zariadenia zariadenia.	podľa potreby	-	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Vypracovanie technickej	1	rozpočet obce, ŠF	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija

	dokumentácie.		EÚ, zdroje neziskových organizácií			
	Realizácia – výstavba / rekonštrukcia budovy pre zariadenie poskytujúce sociálne služby.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 6.1.3	Výstavba sociálnych bytov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	obec V. Čalomija
	Výstavba nájomných bytov pre mladé rodiny.	500	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 6.1.4	Zabezpečenie priestorov pre zriadenie Domu dôchodcov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výber vhodnej alternatívny zariadenia zariadenia.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Realizácia – výstavba / rekonštrukcia budovy pre zariadenie poskytujúce sociálne služby.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2.	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru zdravotníckych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.2.1	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšenie kvality poskytovaných služieb.	podľa potreby	ZP	verejný sektor	žiadny	súkromné subjekty
	Zvýšenie personálnych kapacít v prípade potreby.	podľa potreby	ZP	verejný sektor	žiadny	súkromné subjekty
Opatrenie 6.2.2	Podpora poradenskej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Zabezpečenie priestorov.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
Opatrenie 6.2.3	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečiť v súčinnosti s krajským mestom a V.Krtišom pre oblasť poskytovania zdravotníckych služieb ich maximálnu dostupnosť.	podľa potreby	Minister. zdravotníctva	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
Opatrenie 6.2.4	Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Analýza dopytu po uvedených službách.	podľa potreby	Minister. zdravotníctva	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Zabezpečenie personálnych kapacít, priestorov a finančných prostriedkov.	podľa potreby	Minister. zdravotníctva	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.					
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné a personálne zabezpečenie.	podľa potreby	-	verejný, tretí sektor	nízky	obec V. Čalomija
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávaní individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.					

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podprogram 6.1. Sociálne služby										
Cieľ 6.1										
Opatrenie 6.1.1										
Opatrenie 6.1.2										
Opatrenie 6.1.3										
Opatrenie 6.1.4										
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby										
Cieľ 6.2.										
Opatrenie 6.2.1										
Opatrenie 6.2.2										
Opatrenie 6.2.3										
Opatrenie 6.2.4										
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti										
Cieľ 6.3										
Opatrenie 6.3.1										
Opatrenie 6.3.2										
Opatrenie 6.3.3										

8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer						
Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materskej a základnej školy. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov obce. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.						
Podprogram 7.1. Vzdelávanie						
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.					
Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Zateplenie budovy materskej školy.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
	Modernizácia vnútorného vybavenia materskej školy.	33	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Zateplenie obvodových stien budov základnej školy.	495	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Výmena vykurovacieho kotla v základnej škole.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija

Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálu ZŠ a MŠ.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
	Revitalizácia športového areálu základnej školy.	80	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 7.1.4	Podpora mimoškolskej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	6	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Zriadenie centra voľného času.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 7.1.5	Rekonštrukcia budovy internátu pri základnej škole a rozšírenie kapacít.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	4	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Rekonštrukcia budovy internátu pri základnej škole a rozšírenie kapacít.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
Opatrenie 7.1.6	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Rekonštrukcia a modernizácia vybavenia jedálne MŠ a ZŠ.	80	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 7.1.7	Obnova a modernizácia vnútorného vybavenia škôl.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Obstaranie vybavenia.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 7.1.8	Modernizácia výpočtovej a prezentačnej techniky základnej školy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Nákup prezentačnej a výpočtovej techniky.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
Opatrenie 7.1.9	Modernizácia vybavenia zariadení záujmovej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Rekonštrukcia priestorov.	60	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Obstaranie moderného vybavenia.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
Opatrenie 7.1.10	Výstavba oddychových zón pre potreby základných škôl.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
	Výstavba zón.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 7.1.11	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry pre potreby základnej školy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Revitalizácia športového areálu základnej školy.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
Opatrenie 7.1.12	Rekonštrukcia budov školských telocviční a modernizácia vybavenia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Modernizácia vybavenia školskej telocvične.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija

Opatrenie 7.1.13	Zabezpečenie priestorov pre záujmovú činnosť dospelých.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	-	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalómija
	Vybavenie priestorov pre uskutočňovanie kurzov.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalómija

Podprogram 7.2. Šport						
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.					
Opatrenie 7.2.1	Výstavba športovej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalómija
	Rekonštrukcia volejbalového ihriska.	10	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalómija
	Výstavba viacúčelového ihriska.	32,5	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalómija
	Výstavba infraštruktúry pre vodné športy na rieke Ipeľ.	140	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalómija
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa možností	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný, tretí sektor	nízky	obec V. Čalómija
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	stredný	obec V. Čalómija

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podprogram 7.1. Vzdelávanie										
Cieľ 7.1.										
Opatrenie 7.1.1										
Opatrenie 7.1.2										
Opatrenie 7.1.3										
Opatrenie										

7.1.4										
Opatrenie 7.1.5										
Opatrenie 7.1.6										
Opatrenie 7.1.7										
Opatrenie 7.1.8										
Opatrenie 7.1.9										
Opatrenie 7.1.10										
Opatrenie 7.1.11										
Opatrenie 7.1.12										
Opatrenie 7.1.13										
Podprogram 7.2. Šport										
Cieľ 7.2.										
Opatrenie 7.2.1										
Opatrenie 7.2.2										
Opatrenie 7.2.3										
Opatrenie 7.2.4										
Opatrenie 7.2.5										
Opatrenie 7.2.6										
Opatrenie 7.2.7										

8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer							
Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce tým aj na cestovný ruch.							
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra							
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.						
Opatrenie 8.1.1	Výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia	
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija	
	Rekonštrukcia budovy domu kultúry.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija	
	Modernizácia interiérov domu kultúry - rekonštrukcia sociálnych zariadení.	23	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija	
	Modernizácia vybavenia domu kultúry.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija	
Opatrenie 8.1.2	Rekonštrukcia Pustého kostola s revitalizáciou okolia.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia	
Aktivity	Rekonštrukcia Pustého kostola s revitalizáciou okolia.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija	
	Výstavba oddychovej zóny v priestore Pustého kostola.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija	
Opatrenie 8.1.3	Rekonštrukcia bunkra II. sv. vojny.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia	
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný, tretí, súkromný sektor	nízky	obec V. Čalomija	
	Rekonštrukcia bunkra II. sv. vojny.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija	
	Obstaranie expozície bunkra.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija	
Opatrenie	Obstaranie expozície pre obecné múzeum.						

8.1.4		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Obstaranie expozícií a vnútorného vybavenia múzea.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný, tretí, súkromný sektor	nízky	obec V. Čalomija
Opatrenie 8.1.5	Vybudovanie turistických a náučných trás pre žiakov, študentov, rodiny s deťmi, priemerných aj náročných klientov s využitím kultúro – historického, folklórneho aj prírodného bohatstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Výber vhodných trás.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Realizácia výstavby.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
Opatrenie 8.1.6	Dostavba areálu amfiteátra.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Dostavba areálu amfiteátra.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
Opatrenie 8.1.7	Rozšírenie a modernizácia priestorov pre potreby obecnej knižnice.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia priestorov.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
	Rekonštrukcia obecnej knižnice a rozšírenie priestorov.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Obstaranie technického vybavenia pre potreby knižnice.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
Opatrenie 8.1.8	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
Opatrenie 8.1.9	Rekonštrukcia budovy rímsko-katolíckeho kostola.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, cirkev, obyvatelia	verejný sektor	nízky	cirkev
	Rekonštrukcia budovy rímsko-katolíckeho kostola.	podľa potreby	rozpočet obce, cirkev, obyvatelia	verejný sektor	nízky	cirkev

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2	Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.					
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.					
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet obce, ŠF	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija

			EÚ			
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalómija
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec V. Čalómija

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra										
Cieľ 8.1										
Opatrenie 8.1.1										
Opatrenie 8.1.2										
Opatrenie 8.1.3										
Opatrenie 8.1.4										
Opatrenie 8.1.5										
Opatrenie 8.1.6										
Opatrenie 8.1.7										
Opatrenie 8.1.8										
Opatrenie 8.1.9										
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie										
Cieľ 8.2										
Opatrenie 8.2.1										
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry										
Cieľ 8.3										
Opatrenie 8.3.1										
Opatrenie 8.3.3										

8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer						
Budovať goodwill obce dosiahnuť, aby sa stala strediskom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky.						
Podprogram 9.1. Propagácia obce						
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.					
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky	obec V. Čalómija
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky	obec V. Čalómija
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce,	verejný sektor	nízky	obec V. Čalómija
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúl v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Budovanie a inštalácia tabúl informujúcich o atrakciách obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
	Budovanie a inštalácia tabúl propagujúcich kultúrne hodnoty obce.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.						
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.					
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakcií v obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské	verejný sektor	stredný	obec V. Čalómija

			subjekty, úvery, iné grantové schémy			
	Rekonštrukcia Pustého kostola s revitalizáciou okolia.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Rekonštrukcia bunkra II. sv. vojny.	65	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Obstaranie expozície pre obecné múzeum.	1	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3	Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.					
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podprogram 9.1. Propagácia obce										
Cieľ 9.1										
Opatrenie 9.1.1										
Opatrenie 9.1.2										
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.										
Cieľ 9.2										
Opatrenie 9.2.1										
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.										
Cieľ 9.3										
Opatrenie 9.3.1										
Opatrenie 9.3.2										

8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer						
Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu obecného úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na mestskom úrade. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.						
Podprogram 10.1. Administratíva						
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci					
Opatrenie 10.1.1	Komplexná rekonštrukcia budovy obecného úradu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Komplexná rekonštrukcia budovy obecného úradu – exteriéry (strecha, okná, brána).	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija
	Komplexná rekonštrukcia obecného úradu – interiéry.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné	verejný sektor	vysoký	obec V. Čalomija

			grantové schémy		
--	--	--	-----------------	--	--

Podprogram 10.2. Bezpečnosť						
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.					
Opatrenie 10.2.1	Zriadenie kamerového systému.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zriadenie kamerového systému.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	nízky	obec V. Čalomija

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podprogram 10.1. Administratíva										
Cieľ 10.1.										
Opatrenie 10.1.1										
Podprogram 10.2. Bezpečnosť										
Cieľ 10.2.										
Opatrenie 10.2.1										

8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Strategický zámer						
Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.						
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.						
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.					
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Technické zabezpečenie IS.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec V. Čalomija
	Tvorba základného SW na komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v obci.	2	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija
	Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.	1	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec V. Čalomija

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.						
Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.					
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na získanie ECDL spôsobilosti pre pracovníkov miestnej samosprávy.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	žiadny	obec V. Čalomija
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.
	Realizácia kurzov na obsluhu a používanie obecného informačného	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.

	a komunikačného systému.					
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.										
Cieľ 11.1										
Opatrenie 11.1.1										
Opatrenie 11.1.2										
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.										
Cieľ 11.2										
Opatrenie 11.2.1										
Opatrenie 11.2.2										
Opatrenie 11.2.3										

Finančná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľká Čalomija 2014 - 2023

9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť sa bude konkretizovať v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností obecného rozpočtu atď..

Vychádzajúc z vyššie zadefinovaných cieľov, priorít a opatrení a na základe auditu pripravovaných projektových zámerov v rézii samosprávy, podnikateľskej sféry či neziskových a iných organizácií bol vypracovaný plán realizácie programu. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali tieto zámery realizovať, kto by mal byť žiadateľom, určuje predpokladané časové rámce v **tis. €**.

9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.								
Opatrenie 1.1.4	200	200	150	50	40	0	10	0	0
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.								
Opatrenie 1.2.3	2 510	1 255	941	314	314	0	0	1 255	0
Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.								
Opatrenie 1.3.2	5 515	2 758	2 068	689	689	0	0	2 758	0

Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.								
Opatrenie 1.4.1	204	204	153	51	41	0	10	0	0
Spolu	8 429	4 417	3 312	1 104	1 084	0	20	4 013	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2014	101	101	76	25	20	0	5	0	0
2015	101	101	76	25	20	0	5	0	0
2016	2107	1104	828	276	271	0	5	1003	0
2017	2107	1104	828	276	271	0	5	1003	0
2018	2006	1003	752	251	251	0	0	1003	0
2019	2006	1003	752	251	251	0	0	1003	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	8429	4417	3312	1104	1084	0	20	4013	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

OP Výskum a inovácie

PRIORITNÁ OS 2: Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Podpora investovania do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergií medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, zoskupení (klastrov) a otvorenej inovácie prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Podpora podnikania, najmä prostredníctvom uľahčenia využívania nových nápadov v hospodárstve a podpora zakladania nových firiem vrátane podnikateľských inkubátorov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.3: Vývoj a zavedenie nových obchodných modelov MSP, najmä v rámci internacionalizácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.4: Podpora tvorby a rozšírenia pokročilých kapacít pre rozvoj výrobkov a služieb

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.5: Podpora kapacity MSP a cieľom zapojenia do rastu a inovácií

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.6: Podpora výskumu, vývoja a osvojenia nízkouhlíkových technológií

TECHNICKÁ POMOC

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľov):

- Obnova poľnohospodárskeho potenciálu – prevencia (čl. 19)
- Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Prevencia a odstraňovanie škôd v lesoch (čl. 25)
- Investície do nových lesných technológií (čl. 27)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 2.1	Rozvoj dopravnej infraštruktúry								
Opatrenie 2.1.1	500	500	375	125	100	0	25	0	0
Opatrenie 2.1.3	80	80	60	20	16	0	4	0	0
Opatrenie 2.1.4	53	53	0	53	0	0	53	0	0
Opatrenie 2.1.5	94	94	0	94	0	0	94	0	0
Opatrenie 2.1.6	63	63	47	16	13	0	3	0	0
Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.								
Opatrenie 2.1.1	12	12	0	12	0	0	12	0	0
Spolu	802	802	482	320	129	0	191	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2014	124	124	74	50	20	0	30	0	0
2015	124	124	74	50	20	0	30	0	0
2016	144	144	89	55	24	0	31	0	0
2017	144	144	89	55	24	0	31	0	0
2018	126	126	78	48	21	0	27	0	0
2019	126	126	78	48	21	0	27	0	0
2020	7	7	0	7	0	0	7	0	0
2021	7	7	0	7	0	0	7	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	802	802	482	320	129	0	191	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prostredníctvom prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Rozvoj ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.								
Opatrenie 3.2	52	52	39	13	10	0	3	0	0
Opatrenie 3.4	20	20	15	5	4	0	1	0	0
Opatrenie 3.5	82	82	62	21	16	0	4	0	0
Opatrenie 3.6	150	150	113	38	30	0	8	0	0
Opatrenie 3.8	550	550	413	138	110	0	28	0	0
Opatrenie 3.9	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Opatrenie 3.11	8	8	0	8	0	0	8	0	0
Opatrenie 3.13	25	25	19	6	5	0	1	0	0
Spolu	888	888	659	229	176	0	53	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2014	7	7	4	3	1	0	2	0	0
2015	45	45	32	13	9	0	4	0	0
2016	72	72	52	20	14	0	6	0	0
2017	72	72	52	20	14	0	6	0	0

2018	207	207	155	52	41	0	11	0	0
2019	174	174	131	44	35	0	9	0	0
2020	148	148	111	37	30	0	7	0	0
2021	148	148	111	37	30	0	7	0	0
2022	10	10	8	3	2	0	1	0	0
2023	5	5	4	1	1	0	0	0	0
Spolu	888	888	659	229	176	0	53	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

IROP je realizovaný prostredníctvom integrovaných územných stratégií, ktoré na úrovni NUTS2 zadefinujú prioritné projektové zámery v regióne. Cieľom je dosiahnutie čo najväčších synergických efektov preinvestovaných finančných prostriedkov a predchádzanie negatívnym účinkom nekoordinovaného plánovania v ohraničenom území.

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 4.3	5	5	0	5	0	0	5	0	0
Opatrenie 4.4	213	213	160	53	43	0	11	0	0
Opatrenie 4.5	4	4	0	4	0	0	4	0	0
Opatrenie 4.6	2 500	2 500	1 875	625	500	0	125	0	0
Opatrenie 4.7	133	133	100	33	27	0	7	0	0

Spolu	2 855	2 855	2 135	721	569	0	151	0	0
-------	-------	-------	-------	-----	-----	---	-----	---	---

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2014	714	714	534	180	142	0	38	0	0
2015	714	714	534	180	142	0	38	0	0
2016	714	714	534	180	142	0	38	0	0
2017	714	714	534	180	142	0	38	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	2855	2855	2135	721	569	0	151	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôbenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

a) Ochrana a manažment životného prostredia

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

THE INTELLIGENT ENERGY – EUROPE PROGRAMM

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR EKO FOND

ENVIRONMENTÁLNY FOND

A. Oblasť: Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme

- a. Podpora výroby tepla a teplej úžitkovej vody prostredníctvom využívania nízkoemisných zdrojov
- b. Podpora výroby tepla a teplej úžitkovej vody a elektrickej energie prostredníctvom využívania obnoviteľných zdrojov
- c. Podpora projektov zameraných na zlepšenie kvality ovzdušia
- B. Oblasť: Ochrana a využívanie vôd
- a. Čistiare odpadových vôd a verejné kanalizácie
- b. Vodovody
- c. Protipovodňová ochrana - Opatrenia na vodnom toku
- d. Protipovodňová ochrana - Opatrenia mimo vodného toku
- C. Oblasť: Rozvoj odpadového hospodárstva

a. Uzavretie a rekultivácia skládok

- b. Separácia a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov
- c. Zavedenie separovaného zberu v obciach, vybudovanie zberných dvorov a dotried'ovacích zariadení
- D. Oblasť: Ochrana prírody a krajiny
- a. Ochrana prírody a krajiny
- E. Oblasť: Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia
- a. Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia
- F. Oblasť: Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia
- a. Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia
- G. Oblasť: Zelená investičná schéma

RECYKLAČNÝ FOND

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

GREENWAYS

PRIESTORY

POHODA ZA MESTOM

ZELENÉ OÁZY

GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 5.2	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 5.2.2	105	105	79	26	21	0	5	0	0
Opatrenie 5.2.3	143	143	107	36	29	0	7	0	0
Cieľ 5.4.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami.								
Opatrenie 5.4.1	113	113	84	28	23	0	6	0	0
Opatrenie 5.4.2	170	170	128	43	34	0	9	0	0
Opatrenie 5.4.3	21	21	16	5	4	0	1	0	0
Opatrenie 5.4.4	4	4	0	4	0	0	4	0	0
Opatrenie 5.4.5	6	6	0	6	0	0	6	0	0
Spolu	561	561	413	148	110	0	38	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2014	7	7	4	3	1	0	2	0	0
2015	99	99	72	27	19	0	8	0	0
2016	125	125	93	32	25	0	8	0	0
2017	125	125	93	32	25	0	8	0	0
2018	120	120	89	31	24	0	7	0	0
2019	56	56	42	14	11	0	3	0	0
2020	28	28	21	7	6	0	1	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	561	561	413	148	110	0	38	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHKÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

- a) Ochrana a manažment životného prostredia
- b) Klimatické zmeny a obnoviteľná energia

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

THE INTELLIGENT ENERGY – EUROPE PROGRAMM

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

EKOFOND

ENVIRONMENTÁLNY FOND

- A. Oblasť: Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme
 - a. Podpora výroby tepla a teplej úžitkovej vody prostredníctvom využívania nízkoemisných zdrojov
 - b. Podpora výroby tepla a teplej úžitkovej vody a elektrickej energie prostredníctvom využívania obnoviteľných zdrojov
 - c. Podpora projektov zameraných na zlepšenie kvality ovzdušia
- B. Oblasť: Ochrana a využívanie vôd
 - a. Čistiare odpadových vôd a verejné kanalizácie
 - b. Vodovody
 - c. Protipovodňová ochrana - Opatrenia na vodnom toku
 - d. Protipovodňová ochrana - Opatrenia mimo vodného toku
- C. Oblasť: Rozvoj odpadového hospodárstva

- a. Uzavretie a rekultivácia skládok
- b. Separácia a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov
- c. Zavedenie separovaného zberu v obciach, vybudovanie zberných dvorov a dotriedňovacích zariadení
- D. Oblasť: Ochrana prírody a krajiny
 - a. Ochrana prírody a krajiny
- E. Oblasť: Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia
 - a. Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia
- F. Oblasť: Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia
 - a. Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia
- G. Oblasť: Zelená investičná schéma

RECYKLAČNÝ FOND

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

GREENWAYS

PRIESTORY

POHODA ZA MESTOM

ZELENÉ OÁZY

GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.								
Opatrenie 6.1.2	51,00	51,00	38,25	12,75	10,20	0,00	2,55	0,00	0,00
Opatrenie 6.1.3	492,47	141,93	0,00	141,93	141,93	0,00	0,00	350,54	0,00
Opatrenie 6.1.4	300,00	300,00	225,00	75,00	60,00	0,00	15,00	0,00	0,00
Spolu	843,47	492,93	263,25	229,68	212,13	0,00	17,55	350,54	0,00

Financovanie projektu 6.1.3.:

Štátny fond rozvoja bývania- požadovaný úver: 141 930 €

Dotácia na obstaranie technickej vybavenosti: požadovaná výška dotácie 19 360 €

Dotácia na obstaranie nájomného bytu na účel sociálneho bývania: požadovaná dotácia celkom 331 180 €

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH

2014	571,51	220,97	112,50	108,47	100,97	0,00	7,50	350,54	0,00
2015	220,97	220,97	112,50	108,47	100,97	0,00	7,50	0,00	0,00
2016	12,75	12,75	9,56	3,19	2,55	0,00	0,64	0,00	0,00
2017	12,75	12,75	9,56	3,19	2,55	0,00	0,64	0,00	0,00
2018	12,75	12,75	9,56	3,19	2,55	0,00	0,64	0,00	0,00
2019	12,75	12,75	9,56	3,19	2,55	0,00	0,64	0,00	0,00
2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Spolu	843,47	492,93	263,25	229,68	212,13	0,00	17,55	350,54	0,00

Zdroje financovania EÚ

Európsky sociálny fond 2014 – 2020

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva k národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

c) Občianska spoločnosť

DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR
ŠTÁTNY FOND ROZVOJA BÝVANIA

NADÁCIA SPP
NADÁCIA ORANGE
NADÁCIA EKOPOLIS
NADÁCIA PONTIS

9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.								
Opatrenie 7.1.1	138	138	104	35	28	0	7	0	0
Opatrenie 7.1.2	500	500	375	125	100	0	25	0	0
Opatrenie 7.1.3	85	85	64	21	17	0	4	0	0
Opatrenie 7.1.4	6	6	0	6	0	0	6	0	0
Opatrenie 7.1.5	104	104	78	26	21	0	5	0	0

Opatrenie 7.1.6	80	80	60	20	16	0	4	0	0
Opatrenie 7.1.7	70	70	53	18	14	0	4	0	0
Opatrenie 7.1.8	15	15	0	15	0	0	15	0	0
Opatrenie 7.1.9	102	102	77	26	20	0	5	0	0
Opatrenie 7.1.10	100	100	75	25	20	0	5	0	0
Opatrenie 7.1.11	102	102	77	26	20	0	5	0	0
Opatrenie 7.1.12	50	50	38	13	10	0	3	0	0
Opatrenie 7.1.13	5	5	0	5	0	0	5	0	0
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.								
Opatrenie 7.2.1	183	183	137	46	37	0	9	0	0
Spolu	1 540	1 540	1 135	404	303	0	102	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2014	177	177	129	48	34	0	14	0	0
2015	336	336	247	89	66	0	23	0	0
2016	381	381	281	100	75	0	25	0	0
2017	364	364	268	96	71	0	24	0	0
2018	186	186	139	48	37	0	11	0	0
2019	71	71	53	18	14	0	4	0	0
2020	26	26	19	6	5	0	1	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	1540	1540	1135	404	303	0	102	0	0

Zdroje financovania EÚ

Európsky sociálny fond 2014 – 2020

Integrovaný regionálny operačný program

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva k národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľ(ov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

d) Rozvoj ľudských zdrojov

DOTÁCIE MINISTERSTVA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR

DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR

Podprogramy Comenius, Leonardo da Vinci a sektorový program Grundtvig

PROGRAM CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA 2007 - 2013

s dôrazom na možnosti pre mestá a obce

9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)												
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB			
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje								
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.											
Opatrenie 8.1.1	78	78	59	20	16	0	4	0	0			
Opatrenie 8.1.2	150	150	113	38	30	0	8	0	0			
Opatrenie 8.1.3	65	65	49	16	13	0	3	0	0			
Opatrenie 8.1.4	1	1	0	1	0	0	1	0	0			
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.											
Opatrenie 8.3.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0			
Spolu	305	305	220	85	59	0	27	0	0			

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2014	20	20	15	5	4	0	1	0	0
2015	76	76	55	21	15	0	7	0	0
2016	76	76	55	21	15	0	7	0	0
2017	76	76	55	21	15	0	7	0	0
2018	57	57	40	16	11	0	6	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	305	305	220	85	59	0	27	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

e) Zachovanie kultúrneho dedičstva.

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

PROGRAM EURÓPSKEJ KOMISIE KULTÚRA 2007 – 2013

1. Podpora kultúrnych projektov
2. Podpora organizácií pôsobiach na európskej úrovni v oblasti kultúry
3. Podpora na analýzy zhromažďovanie a šírenie informácií na maximalizáciu vplyvu projektov v oblasti kultúrnej spolupráce

DOTAČNÝ SYSTÉM MINISTERSTVA KULTÚRY SR 2012

PROGRAM 1 - OBNOVME SI SVOJ DOM

PROGRAM 2 - KULTÚRNE AKTIVITY V OBLASTI PAMÄŤOVÝCH INŠTITÚCIÍ

PROGRAM 4 – UMENIE

PROGRAM 5 - PRO SLOVAKIA

PROGRAM 6 - KULTÚRA ZNEVÝHODNENÝCH SKUPÍN OBYVATEĽSTVA

PROGRAM 7 - NEHMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO A KULTÚRNO-OSVETOVÁ ČINNOSŤ

PROGRAM 8 - KULTÚRNE POUKAZY

WORLD MONUMENTS FUND (SVETOVÝ PAMIAŤKOVÝ FOND)

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.								
Opatrenie 9.1.1	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Opatrenie 9.1.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.								
Opatrenie 9.2.1	216	216	162	54	43	0	11	0	0
Spolu	218	218	162	56	43	0	13	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)

Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2014	1	1	0	1	0	0	1	0	0
2015	55	55	41	14	11	0	3	0	0
2016	54	54	41	14	11	0	3	0	0
2017	54	54	41	14	11	0	3	0	0
2018	54	54	41	14	11	0	3	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	218	218	162	56	43	0	13	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľov):

- Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci								
Opatrenie 10.1.1	100	100	0	100	0	0	100	0	0
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.								
Opatrenie 10.2.1	10	10	8	3	2	0	1	0	0
Spolu	110	110	8	103	2	0	101	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2014	30	30	4	26	1	0	25	0	0
2015	30	30	4	26	1	0	25	0	0
2016	25	25	0	25	0	0	25	0	0
2017	25	25	0	25	0	0	25	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	110	110	8	103	2	0	101	0	0

Zdroje financovania EÚ

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)

OP Efektívna verejná správa (EVS)

9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.								
Opatrenie 11.1.1	25	25	19	6	5	0	1	0	0
Opatrenie 11.1.2	3	3	2	1	1	0	0	0	0
Spolu	28	28	21	7	6	0	1	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		

	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2014	6	6	5	2	1	0	0	0	0
2015	7	7	5	2	1	0	0	0	0
2016	7	7	5	2	1	0	0	0	0
2017	7	7	5	2	1	0	0	0	0
2018	1	1	1	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	28	28	21	7	6	0	1	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Efektívna verejná správa (EVS)

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)

PRAVIDLÁ STRATÉGIE FINANCOVANIA ŠTRUKTURÁLNYCH FONDOV A KOHÉZNEHO FONDU PRE PROGRAMOVÉ OBDOBIE 2014 – 2020

V nadväznosti na základné legislatívne východiská pre určenie stratégie financovania 2014 – 2020 sa stanovujú nasledovné pravidlá stratégie financovania 2014 – 2020:

- výška pomoci z EÚ sa pre všetky operačné programy vyjadruje k celkovým oprávneným výdavkom v zmysle čl. 110, ods. 2, písm. a) návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – KF – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – štrukturálne fondy v rámci menej rozvinutých regiónov – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – štrukturálne fondy v rámci viac rozvinutého regiónu² – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Európska územná spolupráca – programy cezhraničnej spolupráce, v ktorých SR plní úlohu riadiaceho orgánu – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % (EFRR) z celkových oprávnených výdavkov pre celé územie Slovenska, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- maximálna intenzita štátnej pomoci sa stanovuje v súlade so schémami štátnej pomoci, resp. príslušnou legislatívou EÚ;
- v prípade realizácie partnerských projektov sa na jednotlivých partnerov vzťahujú pravidlá financovania individuálne v závislosti od typu prijímateľa, t. j. pre partnerov sa neuplatňujú pravidlá financovania platné pre vedúceho partnera;
- možnosť dobrovoľného zvýšenia podielu prijímateľa na financovaní maximálne však do výšky národných zdrojov v závislosti od kategórie regiónu. Zvýšenie miery financovania prijímateľa nad stanovenú výšku závisí len od rozhodnutia samotného prijímateľa;
- v rámci jedného projektu sa počas celej doby implementácie uplatňuje jeden pomer financovania za jednotlivé zdroje

Pravidlá financovania pre prijímateľov v rámci menej rozvinutých regiónov, cieľa Európska územná spolupráca – cezhraničnej spolupráce a pre prijímateľov z Kohézneho fondu

Financovanie projektov prijímateľa – organizácia štátnej správy

Pre prijímateľa – organizáciu štátnej správy: ústredné orgány štátnej správy, štátne rozpočtové organizácie, štátne príspevkové organizácie (subjekt v zmysle časti 2.1 písm. a)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – organizácia štátnej správy			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	15,0 %	0,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom organizácia štátnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. a)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 % a príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 15,0 %.

Financovanie projektov prijímateľa – ostatné subjekty verejnej správy

Pre prijímateľa – ostatné subjekty verejnej správy: verejné vysoké školy a ďalšie subjekty, ktoré sú zapísané a zaradené v registri podľa odseku 1 § 3 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, združenia právnických osôb z verejnej správy a verejné zdravotné poisťovne okrem obcí, vyšších územných celkov a organizácií štátnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. b)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – ostatné subjekty verejnej správy			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak sú prijímateľom ostatné subjekty verejnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. b)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 %.

Financovanie projektov prijímateľa – obec / vyšší územný celok

Pre prijímateľa – obec / vyšší územný celok, príp. rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie zriadené obcou / vyšším územným celkom (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. c) a d)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – obec / vyšší územný celok			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom obec / vyšší územný celok, **PRÍPADNE ROZPOČTOVÁ ORGANIZÁCIA ALEBO PRÍSPEVKOVÁ ORGANIZÁCIA ZRIADENÁ OBCOU / VYŠším ÚZEMNÝM CELKOM** (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. c) a d)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 %.

Financovanie projektov prijímateľa – mimovládna/nezisková organizácia

Pre prijímateľa – mimovládne organizácie/neziskové organizácie (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. e)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – mimovládna/nezisková organizácia			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom mimovládna organizácia, prípadne nezisková organizácia (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. e)), výška pomoci z EFRR, ESF alebo KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

Financovanie projektov prijímateľa zo súkromného sektora mimo schém štátnej pomoci

Pre prijímateľa, na ktorého sa nevzťahujú pravidlá financovania podľa časti 3.2.1.1, 3.2.1.2, 3.2.1.3, 3.2.1.4, 3.2.1.6 a 3.1.2.7 (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. f)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – súkromný sektor mimo schém štátnej pomoci			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	5,0 %	10,0 %	100,0 %

V danom prípade platí, že výška pomoci z EFRR, ESF alebo KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 5,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 10,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

Financovanie projektov prijímateľa v rámci schém štátnej pomoci

Pre prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status, v rámci schém štátnej pomoci (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. h)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – v rámci schém štátnej pomoci ⁸			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
x,x %	0,0 %	y,y %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom podnik vykonávajúci hospodársku činnosť podľa čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. h)), podiel prijímateľa sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou v príslušnej schéme štátnej pomoci.

Financovanie projektov prijímateľa v rámci schém pomoci de minimis

Pre prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status v rámci schém pomoci de minimis (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. g)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – v rámci schém pomoci de minimis			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
x,x %	y,y %	z,z %	100,0 %

Podiel prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status v rámci schém pomoci de minimis (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. g)) sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou riadiacim orgánom v príslušnej schéme pomoci de minimis. V prípade, ak intenzita pomoci de minimis stanovená riadiacim orgánom presahuje maximálnu výšku finančnej pomoci z EÚ, bude tento rozdiel dofinancovaný zo štátneho rozpočtu.

Pravidlá financovania pri implementácii finančných nástrojov

Európska komisia v súvislosti so snahou čo najefektívnejšie využívať prostriedky EÚ, odporúča v rámci programového obdobia 2014 – 2020 okrem priamej formy pomoci, využívať predovšetkým finančné nástroje.

Slovenská republika plánuje výraznejšie využívať finančné nástroje v rámci všetkých fondov. Nenávratný finančný príspevok by sa mal používať predovšetkým tam, kde sa vytvára verejný statok a tam, kde z dôvodu vzniku negatívnych externalít a neschopnosti internalizovať celý zisk dochádza k zlyhaniu trhu. Verejné zdroje podporia takéto aktivity tak, aby sa ich úroveň priblížila spoločenskému optimu. Preto by mala byť podpora komerčných projektov, rizikových projektov a projektov generujúcich príjmy zabezpečená formou finančných nástrojov a to v tých oblastiach, ktoré budú určené na základe vykonanej ex-ante analýzy pre finančné nástroje v súlade s čl. 32 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020⁴.

Finančné nástroje môžu byť zriadené na úrovni EÚ, riadené priamo alebo nepriamo Európskou komisiou alebo tradičnej báze, teda na národnej, regionálnej, nadnárodnej alebo cezhraničnej úrovni, riadené priamo alebo v rámci zodpovednosti riadiaceho orgánu.

Pre určenie participácie národných zdrojov v prípade subjektu implementujúceho finančný nástroj sa stanovujú nasledovné pravidlá v prípade:

- menej rozvinutých regiónov a Kohézneho fondu:

výška pomoci z EÚ sa stanovuje vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov;

podiel národných zdrojov sa stanovuje vo výške 15,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

- viac rozvinutých regiónov:

výška pomoci z EÚ sa stanovuje vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov;

podiel národných zdrojov sa stanovuje vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

V prípade využitia možnosti vytvorenia samostatnej prioritnej osi na účely implementovania niektorého z finančných nástrojov, sa v závislosti od zapojenia súkromných zdrojov znižuje podiel národných zdrojov na spolufinancovaní.

V rámci národných zdrojov sa v závislosti od výšky zapojenia súkromných zdrojov, či už na úrovni fondu fondov, na úrovni finančného nástroja alebo na úrovni konečných prijímateľov, adekvátne znižuje podiel národných verejných zdrojov.

Stratégia financovania Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka pre programové obdobie 2014 – 2020

Stratégia financovania stanovuje maximálnu výšku podpory z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a miery národného spolufinancovania v rámci menej rozvinutých regiónov a ostatných regiónov pri financovaní opatrení Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020.

V Slovenskej republike je z EPFRV implementovaný jeden Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 pre celé územie SR.

Pravidlá Stratégie financovania Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka pre programové obdobie 2014 – 2020

V nadväznosti na vyššie uvedené legislatívne východiská sa pre jednotlivé kategórie prijímateľov stanovujú nasledovné pravidlá financovania:

- výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 75 % z celkových oprávnených verejných výdavkov v rámci menej rozvinutých regiónov a 53 % z celkových oprávnených verejných výdavkov v rámci ostatných regiónov;
- k podielu EPFRV je priradené spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu v stanovenom pomere v závislosti od intenzity verejnej pomoci platnej pre príslušné opatrenie;
- uplatňuje sa kombinácia výšky podpory z EPFRV a výšky verejnej pomoci;
- zohľadňujú sa špecifiká pre každé opatrenie individuálne a to vo vzťahu k oprávnenému prijímateľovi, mieram spolufinancovania a kategórii regiónu,

Financovanie operácií prijímateľa v opatrení č. 1, opatrení č. 2, podopatrení č. 3.3, opatrení č. 4, podopatrení č. 5.1, podopatrení č. 5.2, opatrení č. 6, podopatrení č. 7.1, opatrení č. 8, opatrení č. 9, opatrení č. 10, opatrení č. 11, opatrení č. 12, opatrení č. 13, opatrení č. 14 a opatrení č. 15

Pre prijímateľa v rámci:

- opatrenia č. 1: poskytovateľa prenosu vedomostí a zručností;
- opatrenia č. 2: poskytovateľa poradenskej služby - certifikovaného poradcu, poskytovateľa vzdelávania, ktorý musí mať primerané zdroje v podobe kvalifikovaných zamestnancov, ktorí sa pravidelne vzdelávajú v oblastiach poskytujúcich poradenské služby;
- podopatrenia č. 3.3:

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a obce (miestna územná samospráva);

- opatrenia č. 4: skupinu poľnohospodárov v prípade kolektívnych investícií vykonávaných viac ako jedným poľnohospodárom a tieto prinášajú synergický efekt, verejný subjekt, ak preukáže prepojenie medzi realizovanými investíciami a potenciálom poľnohospodárskej výroby;

- podopatrenia č. 5.1: poľnohospodárskeho podnikateľa, tzn. fyzickú alebo právnickú osobu (mikropodniky a malé podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES), ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu ako sústavnú a samostatnú činnosť pod vlastným menom, na vlastnú zodpovednosť a za účelom dosiahnutia zisku a spĺňa kritériá stanovené vo vzťahu k veku a profesijnému zameraniu;
- podopatrenia č. 5.2: právnické osoby alebo fyzické osoby (mikropodniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES);
- opatrenia č. 6: obec definovanú v územnej koncentrácii ako vidiecka obec vidiek 1 a vidiek 2 s výnimkou obcí so štatútom mesta; združenia obcí;
- podopatrenia č. 7.1: obhospodarovateľa lesa v zmysle zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch – súkromní a verejní správcovia lesov a iné subjekty súkromného práva a verejné subjekty a ich združenia;
- opatrenia č. 8, 9, 10, 11, 12: fyzickú a právnickú osobu podnikajúcu v poľnohospodárskej prvovýrobe;
- opatrenia č. 10: súkromných vlastníkov lesa a ich združení s právnou subjektivitou;
- opatrenia č. 13: najmenej dva subjekty, ktorých spolupráca je: medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci a v lesnom hospodárstve na území EÚ a medzi inými aktérmi, ktorí prispievajú k splneniu cieľov a priorít politiky rozvoja vidieka vrátane medziodvetvových organizácií, zameraná na zriadenie a prevádzku operačných skupín EIP pre produktivitu a udržateľnosť poľnohospodárstva uvedených v čl. 62 návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom EPFRV;

- opatrenia č. 14: verejno-súkromné partnerstvá v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov; MAS (verejno-súkromné partnerstvá v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov schválené riadiacim orgánom, t. j. ktorým riadiaci orgán udelil štatút MAS)

- opatrenia č. 15: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Pôdohospodársku platobnú agentúru, Národnú sieť rozvoja vidieka sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
75,0 %	25,0 %	0,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daných opatrení a podopatrení, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených verejných výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 75,0 % a príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 25,0 %.

Financovanie operácií prijímateľa v podopatrení č. 3.1, 3.2 a podopatrení 5.3

Pre prijímateľa v rámci:

- podopatrenia č. 3.1: fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe;

- podopatrenia č. 3.2: fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýroby (okrem rybných produktov), resp. v prípade investícií do využívania obnoviteľných zdrojov energie sú prijímateľmi fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby;
- podopatrenia 5.3:

poľnohospodárov alebo členov poľnohospodárskej domácnosti podnikajúcich v oblasti poľnohospodárstva, ktorých podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej výroby na celkových tržbách/príjmoch predstavuje minimálne 30 % (činnosť č. 1) a fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním (činnosť č. 2) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
37,5 %	12,5 %	50,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daných podopatrení, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 37,5 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 12,5 % a príspevok prijímateľa vo výške 50,0 %.

V uvedenom prípade platia výnimky pre zvýšenie intenzity verejnej pomoci podľa časti 6.1.

Financovanie operácií prijímateľa v opatrení č. 4

Pre prijímateľa v rámci opatrenia č. 4: poľnohospodára: právnickú alebo fyzickú osobu podnikajúcu v poľnohospodárskej prvovýrobe sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
60,0 %	20,0 %	20,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daného opatrenia, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 60,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 20,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 20,0 %.

Financovanie operácií prijímateľa v podopatrení č. 7.2

Pre prijímateľa v rámci:

- podopatrenia č. 7.2:

fyzické a právnické osoby (obce, mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním, fyzické a právnické osoby (mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) poskytujúce služby v lesníctve a ťažbe dreva za predpokladu poskytnutia týchto služieb subjektom uvedeným predchádzajúcej odrážke sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
48,75 %	16,25 %	35,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daného podopatrenia, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 48,75 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 16,25 % a príspevok prijímateľa vo výške 35,0 %.

FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHRSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHRSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet obce,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,

- financie z Národných Projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne a fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (holandské, americké, kanadské,...),
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.,

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

10 ZÁVER

PHRSR obce Veľká Čalomija je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce. PHRSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva podľa potreby. Predmetný PHRSR obce Veľká Čalomija bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa:

..... VZN/UMZ č.

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

11 POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
2. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
3. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“ Národný strategický referenčný rámec 2007-2013.
4. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja.
5. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
6. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
7. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov.
8. Zákon č. 482/2003 Z.z. o štátnej pokladnici.
9. Zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov,
10. Zákon č. 156/2003 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.
11. VEDA. Encyklopédia Slovenska. VI zv. Veda, Bratislava, 1982.
12. JAROŠ, J. Tectonic styles of the homelands of superficial nappes. Rozpravy ČASV, Řada matematických a přírodních věd, roč. 81, seš. 6, Academia Praha, 1971.
13. LUKNIŠ, M. A KOL. Slovensko – Príroda. Vyd. Obzor, Bratislava, 1972.
14. MAZÚR, M., LUKNIŠ, M. Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geogr. Čas., 30, 2, Bratislava, 1978.
15. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 1999 – 2004.
16. Interné materiály obce Veľká Čalomija.
17. Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, REGIONÁLNY ROZVOJ SLOVENSKA VÝCHODISKÁ A SÚČASNÝ STAV , Editori: Mgr. Ľubomír Faltán, CSc., Doc. PhDr. Ján Pašiak, PhD. 2004, 88 s.
18. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000.
19. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný zborník IV. Bratislava. 1961.
20. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný zborník XI. Bratislava. 1972.
21. BIELY, A. et al. Geologická stavba. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
22. LUKNIŠ, M. Reliéf. In LUKNIŠ, M. et al. Slovensko 2 : Príroda. 1972.
23. HRAŠNA, M., KLUKANOVA, A. Inžinierskogeologická rajonizácia. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
24. MAZÚR, E., LUKNIŠ, M.. Geomorfologické jednotky. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
25. MAZÚR, E., ČINČURA, J., KVITKOVIČ, J. Geomorfológia. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
26. http://www.ucm.sk/FPV/katedry/biotechnolog/revue_nova_biotechnologica/revue_nova_biotechnologica_3_2/04_Krajn akova.pdf.
27. <http://www.statistics.sk/mosmis/run.html>
28. http://www.sazp.sk/slovak/struktura/copk/chodniky/chkosk3/kapitoly/kap_5.html
29. <http://www.fns.uniba.sk/zp/knihy/index.htm>
30. Jozef Jakál, Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava, Slovensko KRASOVÉ FORMY A ICH VÄZBA NA VLASTNOSTI RELIEFU A KLÍMY V ZÁPADNÝCH KARPATOCH
31. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/cernozem.htm>
32. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/fluvizem.htm>
33. <http://web.tuke.sk/fberg-kgp/spis/geologia.htm>
34. <http://oldwww.fns.uniba.sk/~krg/prilohy/kgamr/2004/podnedruhy1.htm>
35. Nábělek, F. (1979): Encyklopédia Slovenska, SAV, Bratislava
36. Kolektív, 2000: Morfogenetický klasifikačný systém pôd Slovenska. VÚPOP, Societas
37. Pedologica Slovaca, Bratislava, s. 74
38. Mazúr, E. (1980): Atlas SSR, SAV, Bratislava - kapitola pôdy
39. Minár, J. a kolektív (2001): Geografické spektrum 3. PRIF UK Bratislava
40. <http://www.mineraly.sk/files/hor/spras.htm>
41. Bizudová, M. 1993. Geomorfológia. 1. vyd. Bratislava: UK Bratislava, 1993. 228 s. -
42. Lukniš, M. 1972. Slovensko príroda. 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1972. 920 s. -
43. Ciesarik, M. 1994. Geológia. Vysokoškolské skriptá. 1. vyd. Zvolen: LF: Katedra prírodného prostredia, 1994. 255 s. ISBN 80-228-0345-6 -
44. Čerman, R. 2003. Zemepisný atlas SR. 1. vyd. Bratislava: Mapa Slovakia Bratislava, s.r.o. , 2003. 96 s. ISBN 80-8067-006- 4 -
45. Kolník P., 2001, Cestovný lexikón Slovenskej republiky, Bratislava, Vydavateľstvo Astor Slovakia, 212,
46. Plesník P., a kol. 1989, Malá slovenská vlastiveda, Bratislava, Vydavateľstvo Obzor, 91, 135, 222, 223,
47. www.statistics.sk
48. Jurko, A., 1958: Pôdne ekologické pomery a lesné spoločenstvá Podunajskej nížiny. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 264 s.
49. Lukniš, M. (ed.), Bako, J., Berta, J., Ferianc, O., Feriancová-Masárová, Z., Fusán, O., Futák, J., Hejný, S., Jurko, A., Kurpelová, M., Mičian, Ľ., Michalko, J., Petrovič, Š., Schmidt, Z., Šimo, E., Vilček, F., Zaťko, M., 1972: Slovensko 2. Príroda. Obzor, Bratislava, 920 s.
50. Lukniš, M., Plesník, P., 1961: Nížiny, kotliny a pohoria Slovenska. Osveta, Bratislava, s. 7-50.
51. Mazúr, E., Lukniš, M., 1980: Geomorfologické jednotky. In: Mazúr, E. et al., 1980: Atlas SSR. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, s. 55.
52. Michalko, J., Magic, D., Berta, J., 1986: Geobotanická mapa ČSSR, textová časť. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 160 s.
53. Plesník, P. et al., 1989: Malá slovenská vlastiveda. Vydavateľstvo Obzor, Bratislava, s. 296-297.
54. Ružičková, H., Halada, Ľ., Jedlička, L., Kalivodová, E., 1996: Biotopy Slovenska. Ústav krajinnej ekológie Slovenskej akadémie vied, Bratislava, s. 104 - 109.
55. Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

54. Vyhláška MŽP SR č. 492/2006 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
55. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.
56. PHSR Veľká Čalomija,
57. <http://sk.wikipedia.org/>, 12.5.2009
58. Slovensko II. (Príroda), kol. autorov, Obzor Bratislava, 1972
59. 20.5.2010, www.krasy-slovenska.sk
60. Alojz Čaputa, Juraj Holčík a kol., 1982, www.szap.sk, 21.6.2010
61. www.velkacalomija.sk
62. <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>
63. <http://svosmo.edupage.org/about/?subpage=1&>
64. http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261
65. <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>
66. <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>
67. <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>
68. 20.10.2013, <http://www.sopsr.sk/natura/?p=4&sec=5&kod=SKUEV0279>
69. Záverečná správa ZŠ,

**Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
Obce Veľká Čalomija
Programovacie obdobie 2014 – 2023
2014**

SCARABEO-SK ,s.r.o., Povstalecká cesta 16, 974 09 Banská Bystrica

e-mail: hronec.scarabeus@gmail.com
tel.: 0907 439 224
0911 439 224